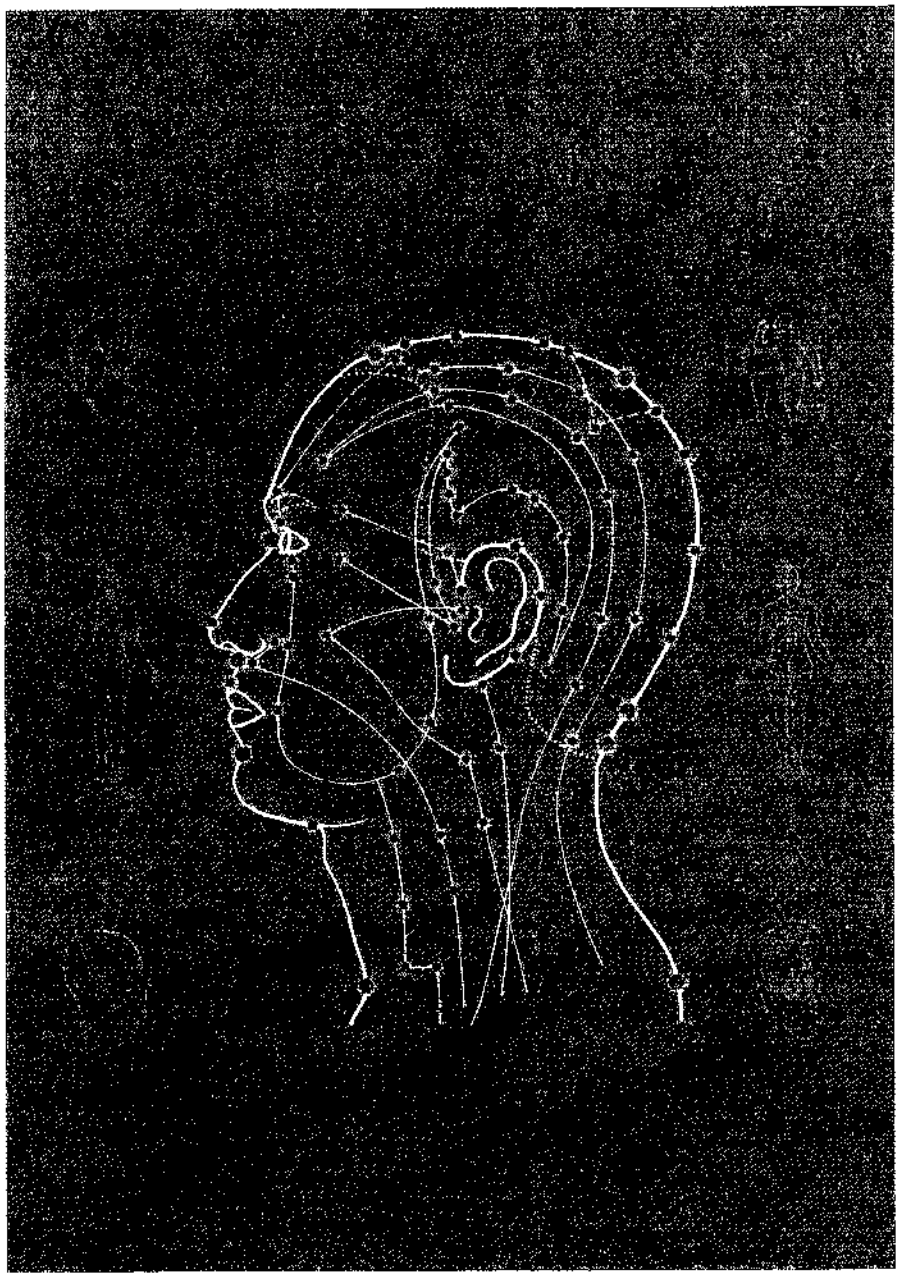

Předmluva

Je zajímavé, že dosud – s výjimkou mé práce „Akupunktura v teorii a praxi" (1985, 1990) a monografií týkajících se aurikuloterapie (ušní akupunktury) – nebyla těmto mikrosystémům věnována žádná pozornost. Navíc si ji zaslouží, neboť jsou jednak proti klasické akupunktuře snadněji pochopitelné a jednodušší, protože se na nich promítá celý homunkulus v nám známých postaveních. Dále proto, že jsou nenáročné na vybavení lékaře a efekt z nich je velmi rychlý, v mnohém připomínající až Hunekeho sekundový fenomén. Vesměs mají velmi silný analgetický efekt. Dále mají spojení s makrosystémy a může je ovlivňovat organo-kutánní nebo kutaneo-orgánový reflex.

V první části jsem se věnoval mikrosystémům lokalizovaným na ruce a noze. V tomto díle chci pokračovat mikrosystémy vázanými na oblast hlavy, včetně její obličejové části.

Jako mikrosystém charakterizujeme energetický systém, který zobrazuje nejrůznější orgány těla na velmi malé ploše. *Každý opakuje anatomii těla v topologii podobné Nogierovu ušnímu homunkulu.*

Mikrosystémy byly již součástí tradiční čínské medicíny. Například systém poplašných bodů na břiše, tak zvaných MU bodů a systém souzvučných či SHU bodů na zádech. Oba sestávají z 12 bodů podle 12 orgánových drah. Reflexní systémy na nejrůznějších částech těla byly rozvinuty v různých zemích. Mikrosystém nohy, tak zvaná Fitzgeraldova reflexologie, například v USA, v Japonsku Yamamotova skalpová akupunktura, mikrosystém obličejové a nosní akupuktury v Číně a USA, systém ruční akupunktury v Korei, irisdiagnostika a orální akupunktura Němci, reflexní zóny běrců, paží, břicha, zad, obličeje, hlavy v Maďarsku a Japonsku. Objevy akupunkturních mikrosystémů zahájil francouzský lékař P. F. M. Nogier před více než 50 lety, když upozornil na existenci kompletní holografické somatotopie lidského těla na ušním boltci. Jakož některé ušní akupunkturní body byly známy již v tradiční čínské akupunktuře, byl vytvořen nový a velmi efektivní systém aurikuloterapie. Po energetické stránce tyto mikrosystémy rozpracoval Reinhold Voll.

Mikrosystémy jsou jakousi spojnicí mezi tradiční čínskou medicínou, jejím pochopením a moderní holografickou projekcí těla, založenou na vědeckém přístupu.

Ani největší odpůrci akupunktury, jako např. dr. Dolznaer, prof. Prokop, hnutí Sysifos, nemohou popřít analgetický efekt akupunktury. A byly to mikrosystémy, které se spoluúčastnily na rozvoji operační hypalgezie pomocí akupunktury. K objasnění některých bledisek akupunktury přispěla celá řada celosvětově známých vědců. Nebudu-li jmenovat čínské, japonské a ostatní vědce ze zemí Orientu, stejně jako ruské, tak mezi nejznámější patří jistě R. Melzac, P. D. Wall, B. Pomeranz.

V nejvyspělejších státech světa a zemích se zdravotnictvím na vysoké úrovni, jako například v USA a Velké Británii, dokonce vypsali granty na výzkum akupunktury, mezi jiným i na objasnění jejího analgetického efektu. Doufám, že i naše republika bude v budoucnu mezi tyto státy patřit.

Na základě dlouholetých experimentálních prací, studia v Orientě, ale i v zemích Západu, literárních pramenů a vlastních zkušeností jsem se pokusil shrnout základní poznatky o mikrosystémech a podat je v souhrnné formě.

HLAVA V TRADIČNÍ DIAGNOSTICE

Tradiční čínská medicína vycházela z poznatku, že vše je zákonité, nic se neděje nahodile. Dokonce ani barva kůže, velikost nosu, uší, jejich tvar. Také výskyt nejrůznějších kožních, slizničních a jiných změn (například i otlaků) není nahodilým úkazem, ale vyskytují se na určitých predilekčních místech, místech nejmenšího odporu. Některé z těchto změn ukazují na určitou náchylnost, jiné na chorobu.

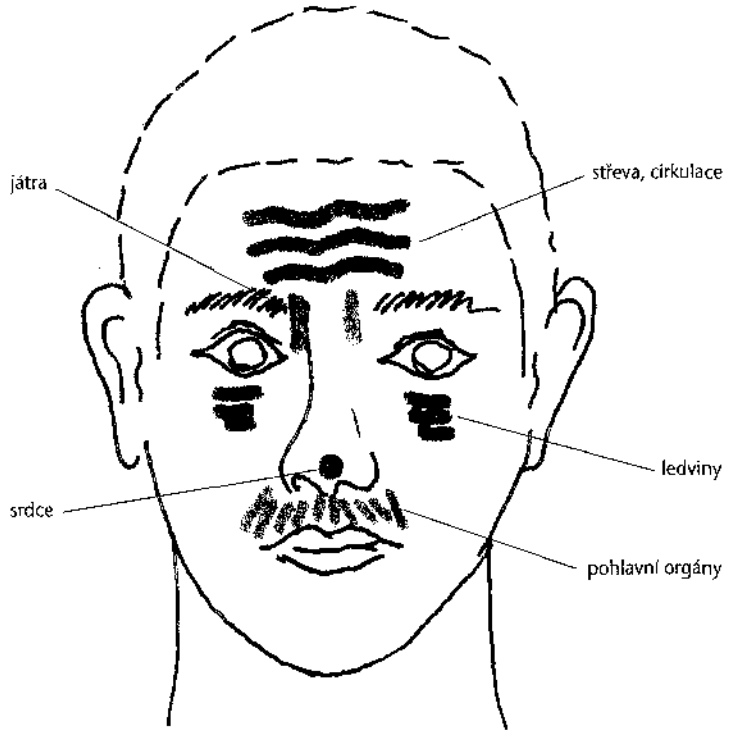

OBR. č. 1 DIAGNOSTIKA Z TVÁŘE. VRÁSKY

Hlava, zejména její obličejová část, dobře zobrazuje zdravotní stav svého nositele. Jednak tím, že je velmi dobře přístupná aspexi – pozorování, jednak tím, že se na ni zobrazují nejen fyzické, ale i duševní změny. Tak již na první pohled zjistíme podle grimasy náladu a psychické stavy pozorovaného. Podle koloritu kůže určíme k jaké skupině vyšetřovaný jedinec patří, zda jde o Evropana, Asiata, Afričana, rudocha a podobně. Ale navíc, což je důležitější, z jemnějšího barevného nádechu kůže a viditelných sliznic můžeme usoudit, zda převažuje některý orgán podle pěti základních elementů. Při postižení elementu dřeva – to je orgánů jater nebo žlučníku – dostává kůže nazelenalý kolorit; při onemocněních z horka, postižení elementu ohně – to je orgánů srdce a tenkého střeva – dochází k překrvení a zarudnutí viditelných tělesných partií. Při postižení elementu země – to je orgánů sleziny, slinivky a žaludku – bývá nažloutlý kolorit. U onemocnění postihujících element kovu – plíce, tlusté střevo – bývá charakteristická bledost až s nádechem bílé barvy; u onemocnění elementu vody – ledvin a močového měchýře – dostává kůže našedlý kolorit. Tedy již první pohled na nemocného nás může informovat o mnohém.

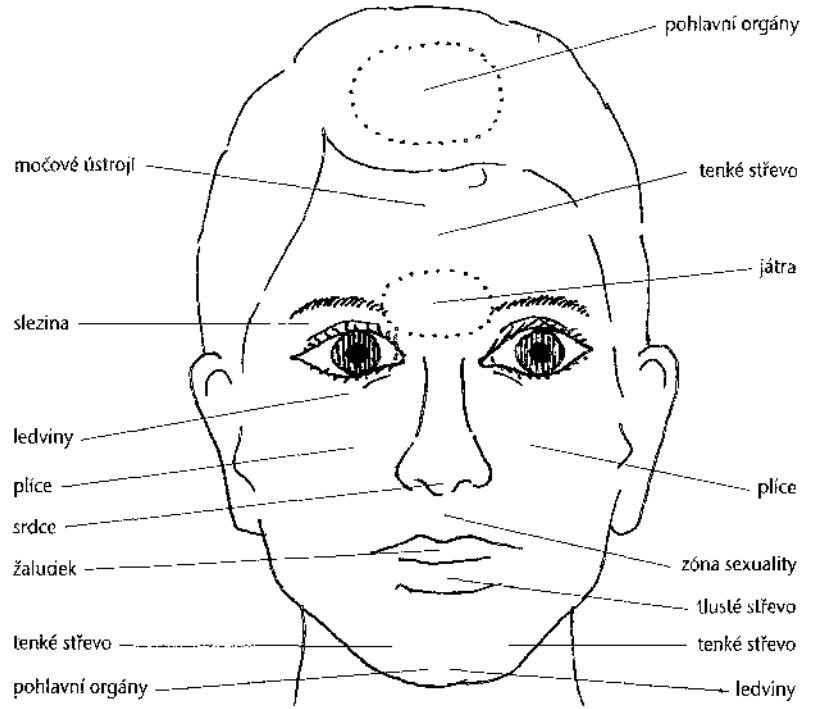

OBR. č. 2 DIAGNOSTIKA Z OBLIČEJE

Navíc hlava, a to převážně opět její obličejová část, představovala v tradiční čínské medicíně, podobně jako i některé jiné části těla, jakýsi mikrosystém, v němž se promítalo celé tělo se svými orgány či dráhami.

Při pohledu na hlavu shora je oblast kolem vertexu projekční oblastí pohlavních orgánů a směrem k přední linii růstu vlasů je projekce močového ústrojí. Dalo by se říci, že je to oblast, kde často pociťujeme bolesti hlavy při problémech s krční páteří. Je to zcela logické, neboť podle tradičních názorů má páteř velmi úzký vztah k elementu vody. Oblast čela je projekcí tenkého střeva. Vzhledem k průběhu dráhy tenkého střeva to nepřekvapí. A nepřekvapí proto ani bolesti v čelní oblasti při krční problematice. Naopak hrubé či hluboké vrásky ukazují na střevní dysfunkci.

Oblast jater má svou projekční plošku nad kořenem nosu. Dvě hluboké vertikální vrásky při kořeni nosu mohou navádět na jaterní poruchu. Bývají časté u jaterní cirhózy.

Projekcí slinivky a sleziny je oblast horních víček, a dále oblasti spánkové krajiny. Oblast pod dolními víčky je oblastí ledvin. Jsou nám známé otoky a váčky pod očima u ledvinových onemocnění. V tomto systému má svou projekci i slezina.

Projekce srdce se nachází podle tradiční čínské medicíny na špičce nosu. U srdečně cévních poruch v těchto místech nacházíme často rozšíření kapilárního řečiště, zarůdnutí a podobně. Zvětšená žilní kresba je častá například u hypertenze.

Oblast mezi nosem a horním rtem je oblastí projekce sexuality. Podélné rýhy v této oblasti svědčí o oslabené pohlavní síle. Svislé rýhy, jak často vídáme ve stáří, jsou známkou degenerace pohlavních orgánů. Často je vidíme u starých žen, navíc provázené ochlupením.

Rty mají vztah k zažívacímu systému. Horní ret k žaludku, ústní koutky k duodenu. Dolní ret představuje projekci tlustého střeva.

Ochablé rty znamenají ochablost svaloviny odpovídající části zažívacího traktu. Tak ochablý horní ret slabost a ochablost žaludku, dolní ret tlustého střeva a chronickou zácpu.

Japonská medicína předpokládá, že velká ústa znamenají degeneraci zažívacího ústrojí. Podle ní by měla být ústa jen tak široká, jak jsou široká nosní křídla. Tento moment se mi však nejeví pro evropskou oblast průkazným.

I zuby nám mohou leccos povědět: vyčnívající zuby svědčí o převaze jinu, jinové konstituci pacienta, zuby směřující dovnitř o jeho jangové konstituci. Řídké zuby jsou pak známkou špatného zdraví.

Také brada je projekčním místem pohlavního ústrojí a ledvin. Růst vousů v této oblasti u žen je známkou involučního procesu. Po okrajích brady je projekce tenkého střeva. Oblasti tváří jsou místem projekce plic.

Vedle vrásek, o nichž jsem se zmínil, i tak zvaná „znaménka krásy" mají své zákonité umístění při různých orgánových poruchách.

Znaménko, nacházející se uprostřed čela, v oblasti přední linie růstu vlasů, může svědčit o duševní instabilitě. Na stejné linii, avšak ve spánkové oblasti se znaménka krásy vyskytují u onemocnění žlučníku a sleziny – slinivky. V oblasti u kořene nosu se vyskytuje při onemocněních jater. Při nich navíc může být i v oblasti pod středem očnice na tvářích. O něco více laterálněji se nacházející znaménko krásy svědčí o přílišné aktivitě ledvin a pohlavních orgánů. Na tvářích, zevně od ústních koutků se objevuje u střevních poruch a pod zevními ústními koutky u onemocnění žaludku.

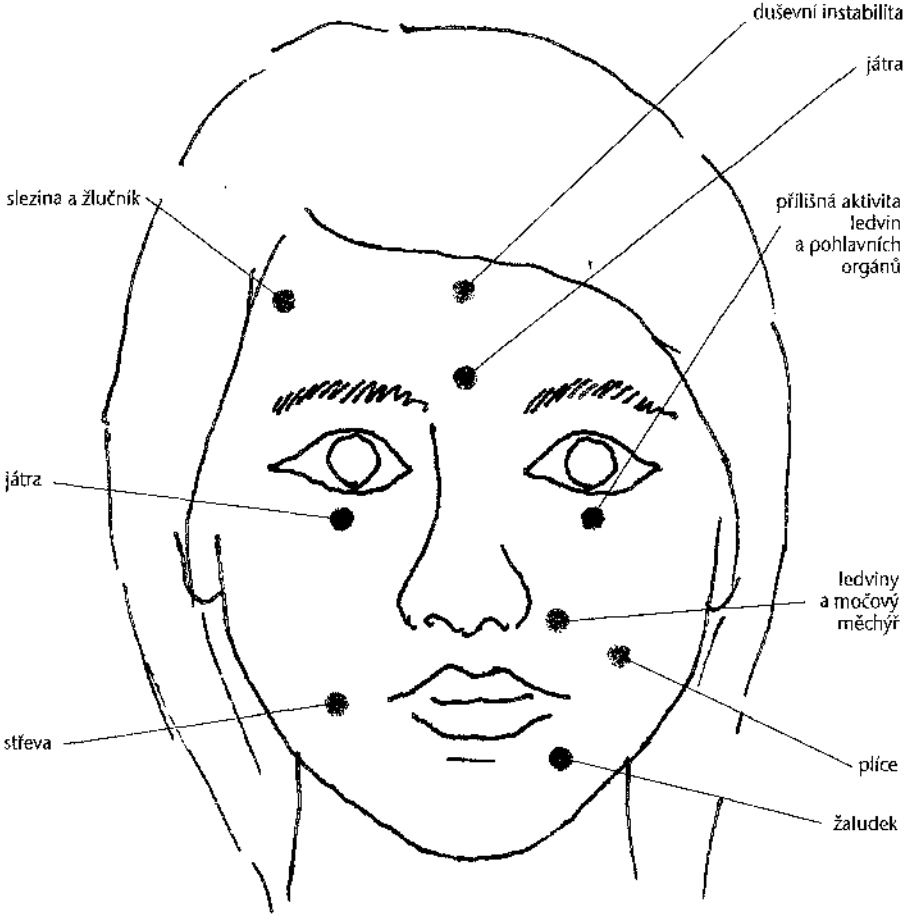

DIAGNOSTIKA Z TVÁŘE. ZNAMÉNKA KRÁSY

OKO

I na něm můžeme diagnostikovat postižení jednotlivých orgánů nebo drah. Na oblast víček se promítá slezina se slinivkou. Do oblasti vnitřního koutku oka se promítá srdce, do zevního plíce. Duhovka je pak projekcí jater a zornice projekcí ledvin.

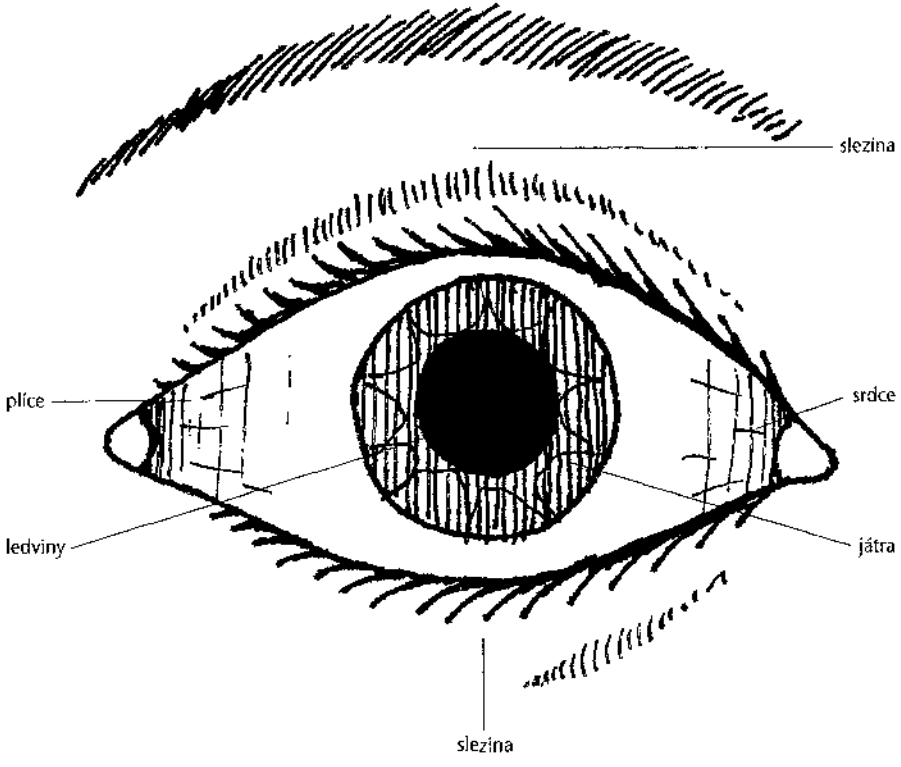

obr. č. 3 DIAGNOSTIKA Z OKA

Všímáme si zejména překrvení jednotlivých oblastí, nebo jiných barevných změn. Ty nás navedou na příslušný orgán, nebo dráhu. Červené zabarvení navíc svědčí o účinku zhoubného tepla, jeho nadbytku. Jak bylo vzpomenuto již dříve, oblast těsně pod dolními očními víčky je oblastí ledvin. Známé tmavé zbarvení v této oblasti může být vyvoláno onemocněním ledvin z prázdnoty.

Důležitá je také kapilární kresba na spojivkách – konjunktiválním injekce: pokud je sestupující, znamená onemocnění dráhy močového měchýře, pokud je vzestupná, onemocnění dráhy žaludku. Směřuje-li ze zevnějšku směrem dovnitř, značí onemocnění dráhy žlučníku.

Také je vhodné si všimnout velikosti očí, jejich postavení, obočí. Silné a dlouhé obočí je předpokladem dlouhověkosti. Husté obočí znamená silnou vitalitu, naopak řídké slabou. Kdybychom šli do detailů, tak lze obočí na každé straně rozdělit na třetiny. Z nich vnitřní třetina odpovídá věku mladosti, střední dospělosti a zevní třetina období stáří.

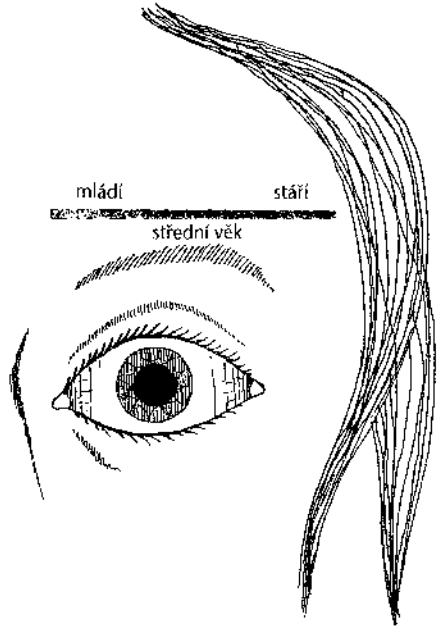

DIAGNOSTIKA Z OBLIČEJE – OBOČÍ

Uložení očí blízko sebe nese v sobě riziko onemocnění jangových orgánů, daleko od sebe jinových. Velké oči mívají lidé jemní, citliví, ale nerozhodní. Malé oči naopak lidé projevující se tvrdostí, agresivitou.

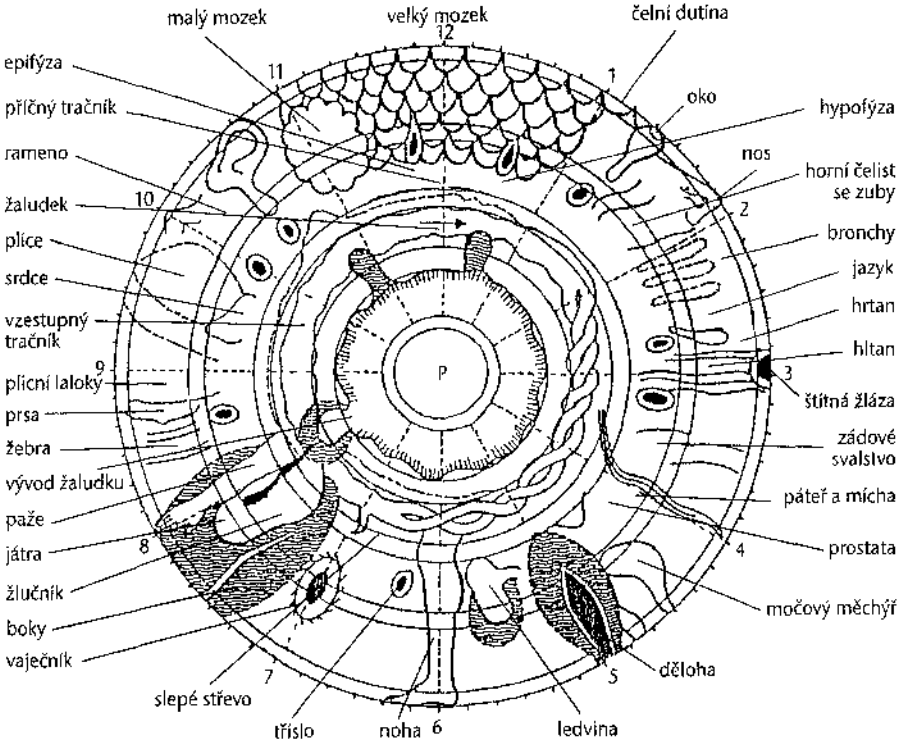

OBR. C. 4 **MIKROSYSTÉM DUHOVKY**

Úzký kruh VII je oblastí nervového systému a spodní části velkého i malého mozku.

Široký kruh VIII je projekční oblastí horní části velkého i malého mozku. Dále čela, nosu, horní a dolní čelisti včetně zubů, dýchací a zažívací trubice. Na pravé duhovce se od širokého kruhu IV až k úzkému kruhu IX od „třech čtyřiceti do čtyř čtyřiceti" promítá celá páteř od krčních obratlů až ke kostrči. U „šestky" celá pravá dolní končetina, u „osmičky" horní končetina. Na levé duhovce je projekce páteře od širokého kruhu IV až k úzkému kruhu IX v pozici „sedm dvacet až osm třicet". U „čtyř" je projekce horní končetiny a u „šesti" dolní končetiny. V tomto širokém pruhu VIII nacházíme dále ještě projekci plic a uší a urogenitálního systému (močového měchýře, penisu, dělohy, pochvy, vaječníků a vejcovodů).

Úzký pruh IX je oblastí pokožky, ušních boltců, lebečních kostí (čelní, temenní, spánkové a týlní). Navíc je zde ještě projekce varlat, vývodu močového měchýře a konečníku.

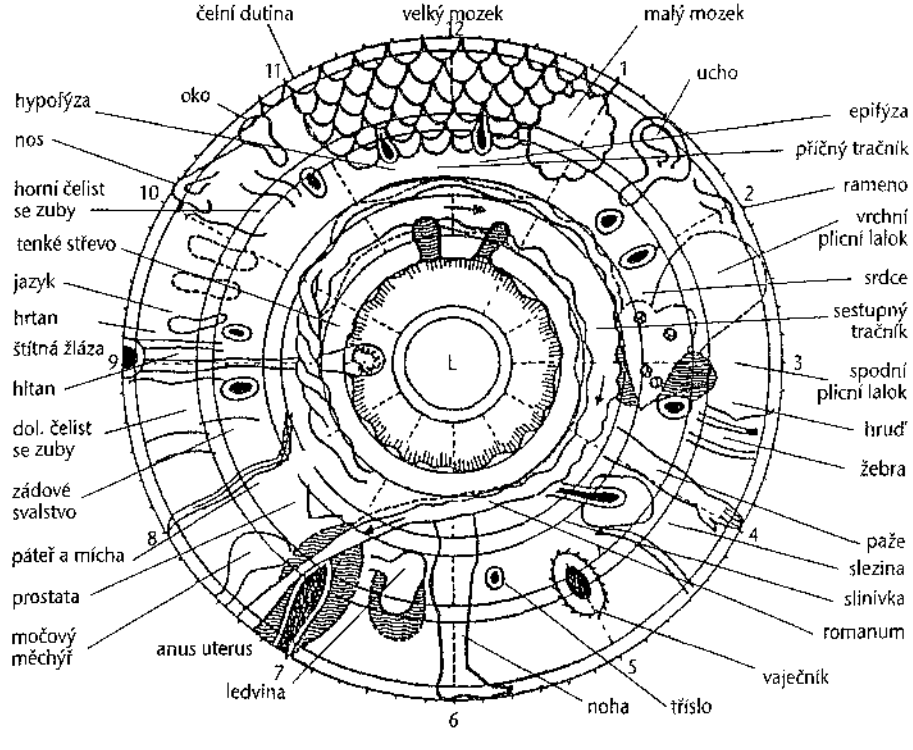

OBR. C. 5 **MIKROSYSTÉM DUHOVKY**

Světlá místa, která můžeme označit jako znamení zánětů, ukazují na změny, které nastávají v důsledku stravy chudé na minerály a vitaminy. Nejprve vznikne bělavý bod, který se vyvíjí v jemnou čáru a během doby rozšíří na plochu. Vyskytují-li se tyto změny v oblasti projekce páteře, mohou znamenat vážnou poruchu, někdy je nacházíme u počínající sklerózy multiplex.

Při stravě s přebytkem kyselinotvorných látek, živočišných bílkovin, se na základě poruch metabolismu vytvářejí v duhovce krystalky kyseliny močové projevující se šedým až modročerným zabarvením. Ukazují na riziko onemocnění dnou a revmatickými chorobami. Dostanou-li se krystalky do krevního oběhu mohou poškodit srdce, játra, ledviny. Pak zapříčiní zvýšený tlak krve, ucpávání cév, srdeční a ledvinová onemocnění. Jsou častou příčinou celé řady onemocnění a na duhovce se velmi dobře zobrazují. Ocelově modré až fialové zbarvení duhovky ukazuje na ukládání vápenatých solí. Vidíme je u sklerotických onemocnění.

JAZYK

Má velký význam pro tradiční orientální diagnostiku, neboť již pouhý pohled na něj nám řekne:

- kde se nachází onemocnění,
- co je jeho příčinou,
- jak hluboko do organismu postoupilo,
- zda je z převahy jinu či jangu,
- jaký je jeho vývoj.

A na toto zjištění stačí jen krátký časový interval, několik sekund.

V hlavních rysech spočívá v určení:

- stavu jazyka, jeho tvaru, hybnosti,
- jeho zbarvení,
- povlaku jazyka, jeho barvě a složení.

Podle tradiční čínské medicíny jazyk odráží vnitřní změny patologického charakteru. Různé části těla vytvářejí celek a změna jedné části vyvolá změny v jiné části. To, co se odehrává jako změna uvnitř, projeví se i na zevnějšku. Dále lidské tělo není považováno jen za anatomický subjekt, ale je na ně nahlíženo z koncepce holistického přístupu. Také interakce mezi ním a nejrůznějšími příčinami interakcí jsou spolu ve vzájemném vztahu a jako takové také interpretovány. Změny vnitřních orgánů se tak mohou manifestovat na jakékoliv části těla.

Vztahy mezi jazykem a vnitřními orgány byly stanoveny s ohledem na tradiční čínskou teorii o orgánech a dráhách, částečně také s ohledem na cévní a dráhový systém a na systém svalově šlachový. Tak například větev srdeční dráhy komunikuje s kořenem jazyka, dráha sleziny-slinivky má spoj s kořenem jazyka a vstupuje pod něj, dráha ledvin probíhá po bočních stranách kořene jazyka, dráha jater je spojena rovněž s jeho kořenem.

Vcelku lze říci, že všech pět plných a všech šest dutých orgánů je spojeno přímo nebo nepřímo s jazykem. Esenciální energie JING-ČCHI proudí od orgánů k jazyku. Tedy její změny, vyvolávající orgánové změny, se také musí na něm zobrazit. Co na

srdci, to i na jazyku se plně vztahuje i na tradiční čínskou medicínu. Jeho pohyby, závisí na JING-MAJ kontrolované játry.

Objeví-li se na špičce jazyka malé červené skvrnky, ne větší než semena rostlin, je to známkou, že čchi srdce stoupá a nese ssebou pravý oheň z MING-MEN. Jsou-li na jazyku jemné bílé linky, podobné tenkému vlasu, pak je to známkou toho, že čchi plic a pravý oheň MING-MEN se spolu kombinují.

Na druhé straně tvorba povlaku je vyvolána čchi žaludku. Poněvadž energie veškerých orgánů vychází ze žaludku, lze povlak jazyka považovat za poruchu (ve smyslu plus nebo minus), kteréhokoliv z plných či dutých orgánů. Jestliže je povlak povrchní, lehce odstranitelný, týká se dutých orgánů, jestli lpí pevně na jazyku, pak onemocnění atakovalo krevní obrannou bariéru a postihlo plné orgány. Jazyk sám má velmi těsné vztahy se srdcem, slezinou a žaludkem. Srdce řídí cévní systém, a tudíž i cirkulaci krve v jazyku. Také řídí mentální aktivitu, která ovlivňuje hybnost jazyka. Stav jazyka tedy odráží vcelku všechny funkce srdce, které mu přiznává tradiční čínská medicína. Jazyk je nositelem smyslu chuti, který řídí apetit, je tedy v úzkém vztahu k zažívacím funkcím, zejména žaludku a slezině. Žaludek a slezina společně vytvářejí elementy naší konstituce, které nejsou zděděné.

Stav žaludku a sleziny, stejně jako stav energie a krve a stav srdce, jsou přímo reflektovány na jazyku. Je to axiom tradiční čínské medicíny, že kterákoliv část těla může nést informaci, týkající se celého těla.

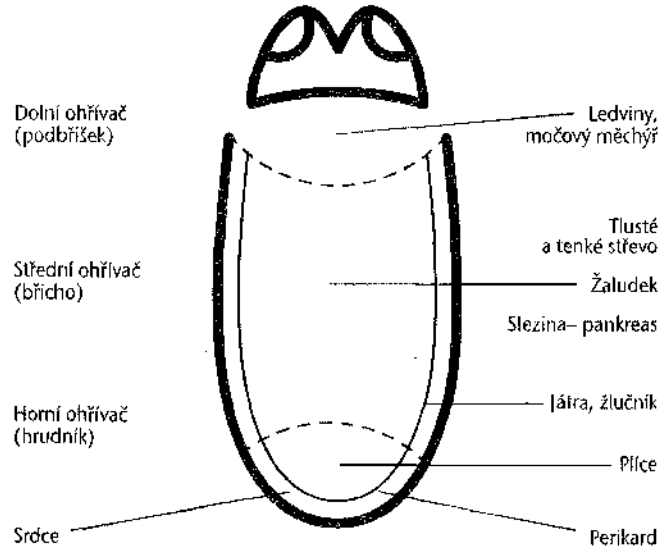

OBR. V. 6 **TRADIČNÍ DIAGNOSTIKA DLE JAZYKA. LOKALIZACE PROJEKCE ORGÁNŮ**

Například stejně jako na pulzových pozicích, tak i na jazyku jeho špička přináší informace o orgánech spadajících do oblasti horního ohřívače, střední část jazyka středního ohřívače a kořen dolního. Tak špička jazyka odpovídá srdci, střední část slezině a žaludku, okraje játrům a žlučníku, kořen ledvinám. Na těchto teoretických principech je založena tradiční diagnostika. Moderní studie spojují jazyk se zažívacími a respiračními funkcemi. Na jazyku se nachází velké množství krevních cév, podobně i nervových vláken. Sliznicní membrána jazyka je slabá a transparentní a linguální papilly dobře zřetelné. Jazyk může být považován za zrcadlo, v němž se obrážejí vnitřní změny těla, i když se netýkají přímo jen zažívacího systému, ale s ohledem na cirkulační poměry i změny ostatních orgánů. Může být považován za jednu z částí těla, která nejlépe odráží změny v organizmu jako seberegulační monitorující systém těla. Bohužel na rozdíl od východní medicíny v západní medicíně nehraje jazyk roli, která by mu podle toho patřila.

Vyšetření jazyka je základním, objektivním diagnostickým vyšetřením, založeným na osmi principech tradiční čínské medicíny: etiologii, orgánech, šesti drahách a oblastech, 4 obranných zónách a principu tří ohřívačů. Různé modifikace vzhledu jazyka mohou odrážet následující fenomeny týkající se patogenního děje, a to:

- jeho sílu,
- původ,
- lokalizaci, a to ve smyslu hlubokého a povrchního,
- vývoj nemoci, zhoršení nebo zlepšení stavu nemocného.

Je základním vyšetřením dávajícím podklad k léčbě podle příčiny a stavu nemoci.

Určuje plnost nebo prázdnotu pravé energie:

- Velký jazyk znamená zvětšení jinu. Často nacházíme na jeho okrajích otlaky zubů. Nadměrný vnitřní chlad vyčerpal jang v organizmu.
- Malý jazyk znamená naopak vyčerpání jinu.
- Drsný jazyk, připomínající stařeckou atrofii, svědčí o těžkém stavu nemocného.
- Hubený jazyk nacházíme u prázdného jinu.
- Rigidní, tuhý jazyk v případech, kdy teplo atakovalo centrální nervový systém.
- Jestliže je jazyk červený a vlhký jde o plnost krve a energie,
- jestliže je bledý, jde o jejich prázdnotu.
- Má-li jazyk tenký, bílý povlak a je vlhký, znamená to prázdnotu až vyčerpanost obranné energie.
- Nepovlečený, lesklý jazyk značí prázdnotu až vyčerpání obranné energie nebo větší postižení jinové energie žaludku.

Rozlišení lokalizace: povrchní – hluboké.

- Zevní faktory nemoci vyvolají napřed postižení drah, které postupem času může postihnout orgán. Tyto exogenní, povrchní nemoci se projeví slabým povlakem jazyka, a to v zóně odpovídající postižené dráze, či orgánu.
- Postoupí-li onemocnění hlouběji, stává se povlak silnějším, tlustším, hůře stíratelným.
- Je-li jazyk šarlatově červený, značí to, že horko napadlo obranné zóny krve a výživy a onemocnění se dostalo do hloubky.

Rozlišení podle patogenního faktoru:

- žlutě povleklý jazyk je známkou přítomnosti horka,
- bílý povlak je charakteristický pro přítomnost chladu.
- Silný bílý povlak připomínající sójový sýr je charakteristický pro retenci potravy a přítomnost „nečistých tekutin".
- Drobné krevní podlitinky na těle jazyka jsou známkou stagnace krve.

Prognóza zlepšení nebo zhoršení stavu je patrná ze změn síly a barvy povlaku. Jestliže původně bíle povleklý jazyk u akutního onemocnění se mění ve žlutě povleklý a konečně až s černým nádechem, značí to, že původce nemoci postoupil z povrchu do hloubky, nemoc se zhoršila a chlad vystřídalo horko. Také změna původně vlhkého jazyka v suchý ukazuje na nadměrné horko, které zničilo jin (tekutiny). Povlak měnící se ze silného v slabý, ze suchého ve vlhký ukazuje na zlepšení stavu, je známkou znovunastolení organických tekutin. I u zdravé osoby kolísá tvar a barva jazyka. Také jeho povlak. Vše závisí na celé řadě individuálních konstitucí. Z toho důvodu nelze považovat samostatnou diagnózu z jazyka za dostatečnou. Musí být kombinována s ostatními aspekty „čtyř vyšetření" k stanovení celkové diagnózy.

Vztah mezi jazykem a jeho povlakem.

Vzhledem k tomu, že nemoc je komplexním procesem, nestačí jen základní pohled na stav jazyka a jeho povlak. Musíme brát v úvahu i reciproční vztahy mezi oběma a vzájemně je korelovat. V širším slova smyslu vyšetření jazyka určí stav pravé energie, její hyper nebo hypofunkci. Stav jinu a jangu. Vyšetření povlaku určí lokalizaci procesu, její uložení na povrchu či hloubce a stav žaludeční energie, zda onemocnění je z chladu či horka. Ve stavu „větrného horka" je jazyk bílý, vlhký, buď bez povlaku, nebo s velmi jemným povlakem. Je-li bílý, silný, suchý povlak, značí to, že škodlivá energie narušila energetickou obrannou zónu. Při žlutém povlaku převažilo horko. Jestliže je přitom špička jazyka červená a povlak jazyka je bílý, pak škodlivé horko napadlo plíce, jinak řečeno vysušilo jin plic.

To ukazuje na úzké vzájemné vztahy. Proto je nutné širší vyšetření. Například: všeobecně bíle povleklý jazyk je známkou chladu a vlhka. Avšak je-li jazyk bíle povleklý, suchý a šarlatově červený, značí, že sucho a horko se spojily, aby narušily jin (tekutiny). V případě zhoubného sucha nastupuje rychle oheň, který se bezprostředně dostává do obranné nutriční zóny, a to ještě dříve, než se povlak jazyka změní ve žlutý.

Nutné podmínky pro správné vyšetření jazyka

1. Správné osvětlení. Různá kvalita osvětlení, zejména po barevné stránce může negativně ovlivnit vyšetření. Proto zásadně využíváme denního světla, pokud je to možné. Jinak osvětlení musí být dostatečné, ne však příliš silné. Nejvhodnější je zářivkové. Nebo vyšetření odložíme až za denního světla. Při vyšetření se posadíme před pacienta. Ten by měl sedět před bílým pozadím, aby barva pozadí nemohla narušit vyšetření.
2. Jazyk musí být plně vypláznut. Ústa široce rozevřena. Jestli je jazyk vypláznut příliš dlouho, může to ovlivnit jeho krevní oběh a tím i vzhled. Někteří autoři doporučují před vypláznutím jazyka provést určité cviky, vypláznout ho, pak opřít o horní patro, napnout ho se špičkou opřenou o dolní zuby. Není to nezbytné. Co je nutné, je to, aby vyšetření trvalo jen krátce. Jestliže je to třeba, lze vyšetřit opakovaně.
3. Nejprve zjistíme, zda je či není jazyk povleklý. V případě povlaku zjistíme jeho sílu, konzistenci, barvu, vlhkost. Pak zjišťujeme barvu jazyka, eventuálně skvrny, otlaky zubů, jeho tvar, tuhost a hybnost. Postupujeme od špičky jazyka k jeho kořeni.
4. Potrava a nápoje mohou změnit barvu jazyka nebo jeho povlaku. Také medikamenty mohou mít podobný efekt. Pamatujme též na to, že potravou můžeme setřít část povlaku a tak z tlustého se stává tenkým. Také velmi chladná nebo teplá potrava může změnit jeho barvu. Konečně i dýchání ústy nebo doušek vody může ovlivnit povrch jazyka tím, že ho činí sušším nebo naopak vlhčím.
5. Roční období má také vliv na variabilitu nálezů. V létě je povlak silnější a jeho zabarvení je žluté, na podzim bývá povlak tenký a povrch jazyka suchý, v zimě převládá vlhko jazyka.

Avšak k interpretaci nálezů je nutné komplexní vyšetření, a to nejen jazyka. Tak například černošedý jazyk může být na jedné straně známkou extrémního horka, ale na druhé straně i extrémního chladu. U onemocnění ze zevních příčin je šarlatový jazyk známkou nadměrného horka v obranné nutriční zóně, zatímco u onemocnění z vnitřních příčin je známkou hypofunkce jinu vedoucí k nadbytku ohně. Červený jazyk se žlutým povlakem obyčejně ukazuje na syndromy hyperfunkce a horka. Pokud je ale povlak bílý a jazyk dostatečně vlhký, jde o stav chladu. Kombinace těchto dvou znamení v kondici exogenního tepla znamená, že je přítomné horko v obranné nutriční zóně a současně i energie čchi. Tatáž kombinace u endogenních onemocnění ukazuje na stav oslabení jinu vedoucí k excesu ohně, nahromadění nečistých tekutin a retenci potravy.

Změny na jazyku jsou v rovnováze s vývojem nemoci. Zprvu u časných stadií nemocí vyvolaných exogenními škodlivinami se povlak jazyka nemění. Zesiluje-li se povlak, je to známkou toho, že škodlivá energie se dostává hlouběji do těla. Dochází-li ke změně barvy povlaku z bílé ve žlutou, je to taktéž svědectvím toho, že patogenní faktor zasáhl hlouběji a přetransformoval se v horko (oheň). Pokud žlutý jazyk začíná osychat, znamená to, že nadměrné horko ničí tělesné tekutiny. Stává-li se jazyk šarlatovým, je to známkou penetrace horka do obranných zón výživy a krve. Podobně, je-li jazyk hladký, lesklý, bez povlaku, svědčí o tom, že tělesné tekutiny vysýchají, jin je vyčerpán. Je to nebezpečný příznak. Za pomoci pozorování těchto změn lze tak stanovit prognózu vývoje patologického stavu.

Dovolte, abych se zmínil o některých aspektech vyšetření. Nejprve snad bych měl říci, že normální jazyk u zdravého člověka je světle červeného zabarvení, lesklý, vlhký, bez povlaku, nebo jen s nepatrným slabým bělavým povlakem, značně pohyblivý.

Barva

- Bledý jazyk, bledší než normální – ukazuje na syndromy hypofunkce a chladu. Může jít o hypofunkci jangu nebo krve.
- Bledý červený jazyk – je to normální barva jazyka. Ale může jít zároveň i o první stadium povrchních onemocnění nebo o syndrom hyperfunkce či onemocnění z horka. Nalezneme-li takový jazyk u chronických onemocnění, pak to svědčí o jejich benignitě.
- Červený jazyk – je tmavší a červenější než normálně. Odpovídá syndromům z horka. U onemocnění ze zevních příčin je známkou horka/ohně v interiéru. U onemocnění z vnitřních příčin je známkou hyperfunkčního stavu uvnitř, způsobeného ohněm, nebo nedostatkem jinu kombinovaného s vnitřním horkem.
- Šarlatový jazyk – je mnohem tmavší než prostý červený. Je příznakem sdružení s nadměrným vnitřním horkem. U zevních příčin značí, že horko napadlo obranné zóny výživy a krve, u endogenních hypofunkci jinu s nadbytečným ohněm.
- Namodralý jazyk – značí stagnaci krve, je-li současně vlhký, nadbytek chladu.

Vzhled

- Jasný, lesklý, čistě červený a současně vlhký jazyk je známkou nadbytku energie a tělesných tekutin.
- Suchý, tmavý jazyk je známkou vyčerpání jinu.
- Starý jazyk je hrubý, tmavý, tuhý. Je to známka syndromů horka a hyperfunkce. Takový je častý v extrémních stadiích chronických onemocnění.
- Mladý jazyk je pohyblivý, jemné skladby. Může být také známkou hypofunkce a syndromů chladu. Objevuje se také v počátečních stadiích chronických onemocnění.
- Silný, zvětšený jazyk, zaplňující celá ústa.

  Pokud je současně bledý a mladý ukazuje na hypofunci jang energie ledvin a sleziny. Je také známkou obstrukce vyvolané nečistými tekutinami a vlhkem.

– Je-li zvětšený a přitom zarudlý, ukazuje na nadbytek horka v srdci a slezině a na to, že je přítomno škodlivé vlhko a horko.
- Zvětšený a namodralý jazyk bývá známkou otravy.
- Tenký, úzký jazyk je známkou hypofunkce jinu a krve.
  – Je-li současně bledý jde o nedostatek energie a krve.
  – Je-li slabý a šarlatový jde o nedostatek jinu a nadbytek horka.
- Popraskaný jazyk, na jehož povrchu nacházíme celou řadu puklin, je známkou vyčerpání tekutin.
  – Je-li současně šarlatově zbarven, pak nadměrné horko zničilo jin.
  – Často bývá jazyk popraskán a bílý u stavů s hypofunkcí krve, kde krev ztratila svou viskozitu, „mazací schopnost".
- Trnitý, bodlavý jazyk je pokryt tuhými papilami. Na pohmat je bolestivý. Tento stav je spojen s vážnými poruchami škodlivého horka.
- Skvrnitý jazyk je takový, kde zvětšené, překrvené papily tvoří plochá ložiska. Připomíná rašpli a značí nadměrné horko v zóně krevní obrany.
- Jazyk se známkami otlaků zubů je průvodním zjevem hypofunkce sleziny a čchi a nadbytku vlhka.
- „Zdvojený" jazyk je tvořen zvětšenými cévami na dolní straně jazyka (což vyvolává dojem druhého malého jazyka). Značí přítomnost ohně v srdci.
- Krvácení do jazyka je známkou horka a ohně v srdci, žaludku a játrech.
- Opar na jazyku je známkou nadměrného horka v srdci a slezině. Podobně známkou horka jsou i puchýřky na jazyku.

Hybnost:

- Ztuhlý jazyk s malou pohyblivostí a ztíženou mluvou může být známkou (u exogenních onemocnění) penetrace horka do perikardu, interní blokádou nečistými tekutinami, nebo poškození tělesných tekutin vysokou horečkou. U vnitřních příčin je varujícím příznakem blokády krevních cév atakujícím větrem a nečistými tekutinami.
- Unavený jazyk je slabý, špatně pohyblivý. Pokud je navíc bledý, je známkou nedostatku čchi a krve. Je-li zarudlý, pak jde o vážnější poruchu z oslabení jinu.
- Scvrklý jazyk je tuhý, jsou potíže s jeho vypláznutím z úst. Jde o fatální znamení. Je-li současně bledý a vlhký ukazuje na nakupení chladu v cévách a šlachách. Je-li šarlatový a suchý, pak tělesné tekutiny byly zničeny horkem. Je-li zvětšený, znamená to blokádu nečistými tekutinami a vlhkem.
- Chvějící se jazyk je sdružen s větrem, a to vnitřním větrem vyvolaným stavy hypofunkce.
- Vyčnívají jazyk, který nemůže být zanořen do úst, je spojen s přítomností horka sleziny a srdce.

- Ztrnulý a paralyzovaný jazyk může být způsoben větrem jater, krevní hypofunkcí nebo blokádou nečistými tekutinami.

Povlak:

Podle názorů tradiční čínské medicíny je tvořen vypařováním žaludeční energie. Podle poznatků současné medicíny jde o produkt rozkladu vláskovitých papil na povrchu jazyka.

Vyšetření se zabývá dvěma aspekty:
– barvou
– skladbou povlaku.

Povlak zdravého jazyka je bílý a tenký, ani příliš suchý či vlhký, ani příliš hladký či drsný.

Barva:

- Bílý povlak ve všeobecnosti ukazuje na syndromy z chladu. U horečnatých onemocnění ukazuje, že patogenní agens dosáhlo žaludeční obranné zóny. Může se tak objevit u onemocnění z horka i chladu. Je častý u prvotních stadií nemocí a na začátku benigních chronických onemocnění.
- Žlutý povlak doprovází vnitřní syndromy a syndromy z horka. U horečnatých onemocnění signalizuje, že patogenní agens dosáhlo zóny čchi. Ale může se objevit i když jang je deficitní a je narušena transformace tekutin a vlhka.

V podstatě lze dělit na tři druhy:

- bledě žlutý, který je známkou mírného tepla,
- tmavě žlutý, který je známkou intenzivního tepla,
- spáleninově žlutý, který je známkou akumulovaného tepla.
- Šedý, suchý povlak provází nadměrné horko, které poškodilo tělesné tekutiny. Značí nedostatek jinu s nadměrným horkem. Tento povlak je také příznakem zhoršování se nemoci.
- Černý povlak se vyvíjí z šedého nebo spáleninově žlutého a provází vnitřní onemocnění s nadměrným chladem a horkem. Je-li povlak černý a suchý, došlo k vysušení tělesných tekutin nadměrným horkem. Hladký, černý povlak poukazuje na stavy nedostatku s nadměrným chladem. Je sdružován s těžkými stavy nemocí.

Skladba:

Síla povlaku je určována tím, zda je patrný podklad či nikoliv. Tenký povlak je takový, když pod ním prosvítá tělo jazyka. Je u povrchních, počínajících onemocnění

vyvolaných zevními příčinami. Silný povlak nalézáme u patogenního agens nacházejícího se v hloubce, u kumulovaného vlhka s retencí potravin.

- Suchý a drsný povlak je známkou zničení jinu nadměrným horkem, u stavů vyčerpání jinu a u stavů, u nichž je narušena cirkulace jinu.
- Vlhký, hladký, klouzající povlak ukazuje na přítomnost vlhka/vody a jejich akumulaci.
- Povlak připomínající sójový sýr, s dlouhými, silnými, křehkými zrny pokrývajícími povrch jazyka jako drobty sójového sýra, se nachází u excesu jangu a horka, dále u retence potravy a nečistých tekutin.
- Mastný povlak má na povrchu jemná hustá zrnka, která jdou velmi těžko odstranit. Jestli je povlak opaktní, mluvíme o lepkavém, mastném povlaku. Vyskytuje se u stavů horka/vlhka, retence potravy a nečistých tekutin. Není však tak závažným znamením jako „sójový povlak".
- Lesklý, šupinatě povleklý jazyk s lehce odstranitelným povlakem obsahuje lesklá a hladká místa. Je známkou toho, že došlo k narušení jinu a čchi žaludku. Je-li současně mastný, je to známkou toho, že nečisté tekutiny a vlhko se akumulovaly a narušily pravou energii.
- Reliéfový jazyk s povrchem jako mapa se vyskytuje u stavů s poruchou cirkulace čchi a krve. Vyskytují-li se současně šupiny a objevují se granulace, je to známkou chronického onemocnění způsobeného disociací cirkulace čchi nebo krve.
- Jazyk lesknoucí se jako zrcadlo je příznakem vysílení čchi a jinu žaludku a sleziny.

Částečný a celkový povlak:

Částečný povlak pokrývající jen část povrchu jazyka může mít různé lokalizace: Na špičce jazyka bývá u středně hlubokých penetrací patogenního agens při deficitu obranné čchi.

Na kořeni ukazuje na umenšení patogenního agens v hloubce s pokračující blokádou žaludku nebo nečistých tekutin.

Částečný povlak jazyka na jeho levé straně je známkou průniku patogenního agens do plných orgánů, na pravé straně toho, že patogenní agens zůstalo na polovině cesty mezi povrchem a vnitřními orgány.

Ve všeobecnosti částečné povlaky na bocích jazyka svědčí o postižení jater a žlučníku.

Povlak postihující celou plochu jazyka je známkou obstrukce středního ohřívače vlhkem a nečistými tekutinami.

Skutečný a falešný povlak. Skutečným je nazýván ten, který lpí pevně na jazyku. Vyskytuje se u hyperfunkcí a syndromů z horka, u stavů s dobrou obrannou energií žaludku.

Falešný povlak je fragilní a lehce odstranitelný. Mnohdy je nazýván také plovoucím. Vyskytuje se u stavů nedostatku a syndromech z chladu. Je také známkou toho, že obranná energie byla oslabena.

Víceméně shora uvedené lze shrnout takto:

- *bledý jazyk:* syndromy chladu a hypofunkce
- *lehce červený:* normální stav, povrchové syndromy a nemoci z horka v počátečních stadiích,
- *červený:* syndromy z horka a hyperfukce,
- *namodralý:* hypofunkční stavy, syndromy z chladu nebo nadměrnćho horka,
- *zvětšený, silný:* stavy hypofunkce a syndromy z horka,
- *tenký, úzký:* energie a krev jsou v nedostatku, dále u syndromů z horka,
- *starý:* hyperfunkce, syndromy z horka,
- *mladý:* syndromy chladu a hypofunkce,
- *svráštělý:* jin a krev jsou v deficitu, zničení jinu nadměrným horkem,
- *trnitý:* porucha tekutin z nadměrného horka,
- *jemný, chvějící se:* hypofunkce energie a krve s poruchou jinu a větru, způsobenou nadměrným horkem,
- *tvrdý:* porucha jinu vyvolaná vysokou horečkou, vnitřní blokáda nečistých tekutin,
- *protrudující:* nadměrné horko v srdci a slezině s poruchou větru.
- *bílý povlak:* povrchní syndromy a syndromy z chladu,
- *žlutý:* hluboké syndromy a nemoci z horka,
- *šedý až černý:* hluboká onemocnění, nadměrné horko a chlad,
- *vlhký:* tělesné tekutiny jsou neporušeny, je škodlivé vlhko,
- *suchý:* porucha jinu a tekutin, sucho,
- *silný:* hyperfunkční stavy, hluboké a vážné proniknutí patogenního činitele,
- *slabý:* hypofunkční stavy, oslabení, střední nebo povrchní ataka patogenním činitelem,
- *sójový povlak:* hyperfunkce horka, nečisté tekutiny,
- *mastný:* chladno/vlhko nebo vlhko/horko.

Těch kombinací a variací je daleko více, avšak zmíněné postačí plně k pochopení diagnostiky. Ve vlastní terapii zatím mikrosystém jazyka prakticky nevyužíváme.

NOSNÍ MIKROAKUPUNKTURNÍ SYSTÉM

Všimněme si tradiční orientální diagnostiky podle tváře, jak je uvedena na obrázcích str. 6, 7 a 9. Dalším rozpracováním je bolografické zobrazení nosního mikroakupunkturního systému.

Speciální slizniční body tvořící vlastní systém byly popsány již v roce 1895 německým lékařem profesorem Fliessem, který našel na nosní slizniční membráně určité body, z nichž byl schopen ovlivňovat poruchy urogenitálního a zažívacího systému. Pomocí aplikace kokainu na tyto speciální endonazální body léčil například bolesti hlavy, migrény a závratě. Již dříve bylo známo ovlivnění respiračního systému, zejména při astma bronchiale.

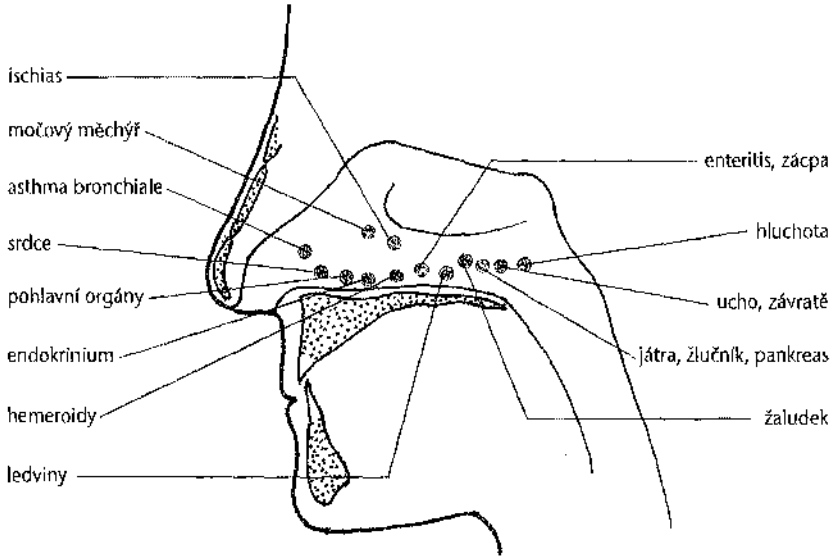

OBR. č. 7 ENDONAZÁLNÍ BODY

OBR. č - 8

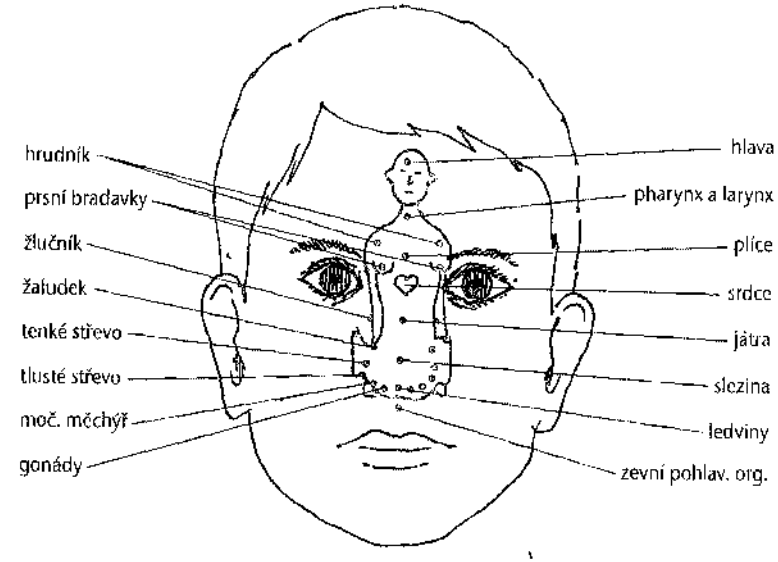

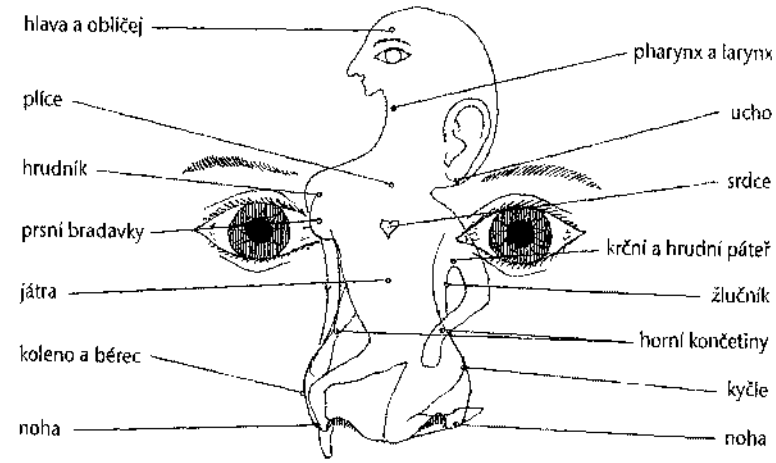

OBR. č. 9 NOSNÍ MIKROSYSTÉM

Také jiná pozorování a zkušenosti ukázaly, že jsou určité vztahy mezi vnitřními orgány a jejich funkcemi na jedné, a zevními body na druhé straně. Tyto zevní body mohou být lokalizovány jednak na kůži, ale i slizniční membráně. Mohou být také rozprostřeny po celém těle, nebo naopak nahromaděny na určité lokalitě (jako například ruce, nohy, hlavě a jinde), vytvářejíce tak určitý mikrosystém. V obou případech jsou základem pro porozumění zákonům tradiční čínské medicíny. Obličej je oblastí průběhu akupunkturních drah, a to nejen sběrným místem všech jangových drah, ale i místem, kde spojky jinových drah se dostávají do oblasti obličeje. Kromě toho i všech osm mimořádných drah má vztahy k obličeji. Akupunktura z oblasti obličeje a nosu je integrující součástí všeobecné akupunktury. Má značný terapeutický a analgetický účinek. Středobodem obličeje je nos, místo, kde se energetické a krevní cesty těla spojují, kde se setkává řada akupunkturních drah.

U nosního mikroakupunkturního systému jsou účinné body lokalizovány na zevní ploše nosu.

Pro snazší vyhledání bodů slouží pomocné linie. První z nich jde ve střední linii a je totožná se zadní střední dráhou. Třetí linie se nachází na vertikální linii jdoucí od vnitřního očního koutku. Druhá linie je uprostřed mezi nimi.

[redacted]
- [redacted] uprostřed čela, nebo ve středu pomyslné linie jdoucí v zadní střední dráze uprostřed mezi vnitřními konci obočí a přední hranicí růstu vlasů
- [redacted] chází se uprostřed mezi bodem hlavy a bodem plic
- [redacted] uprostřed spojnice vnitřních konců obočí

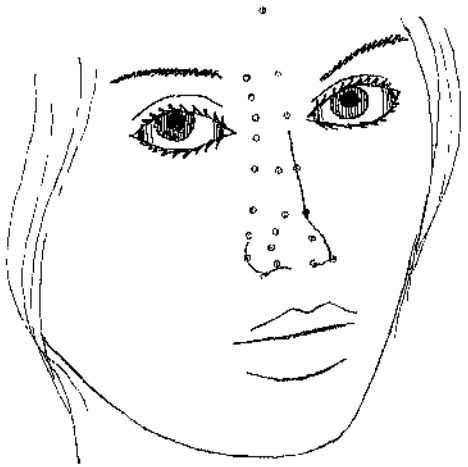

MIKROSYSTÉM NOSNÍ AKUPUNKTURY

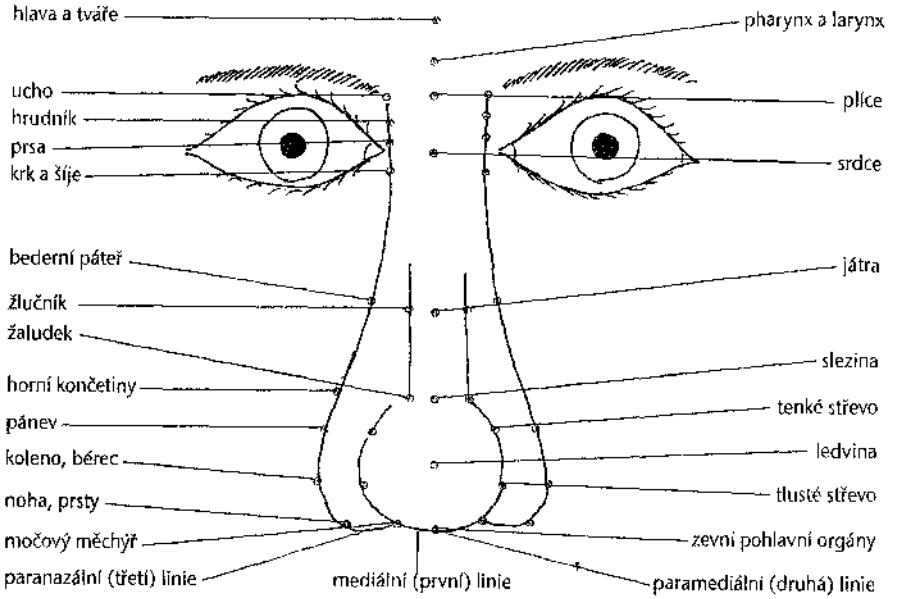

OBR. č. 10 MIKROSYSTÉM NOSNÍ AKUPUNKTURY

- [redacted] uprostřed mezi vnitřními očními koutky
- [redacted] pod nejvíce prominující části hřbetu nosu na linii jdoucí oběma zygomatickými kostmi na středu nosu. Jinak též uprostřed linie spojující bod srdce a sleziny
- [redacted] nachází se uprostřed linie na horním okraji špičky nosu, jinak také uprostřed vzdálenosti mezi bodem jater a zevního genitálu
- [redacted] uprostřed spojnice mezi body sleziny a zevního genitálu
- [redacted] na špičce nosu a v horní části philtra
- [redacted] nachází po obou stranách špičky nosu na vnitřním okraji nosních křídel

V 2. linii se nachází projekce

- [redacted] umístěna laterálně od bodu jater
- [redacted] pod bodem žlučníku, laterálně od bodu sleziny
- [redacted] nachází se v horní třetině nosních křídel pod bodem žaludku
- [redacted] uprostřed nosních křídel, pod bodem tenkého střeva
- [redacted] na okraji nosních křídel pod bodem tlustého střeva

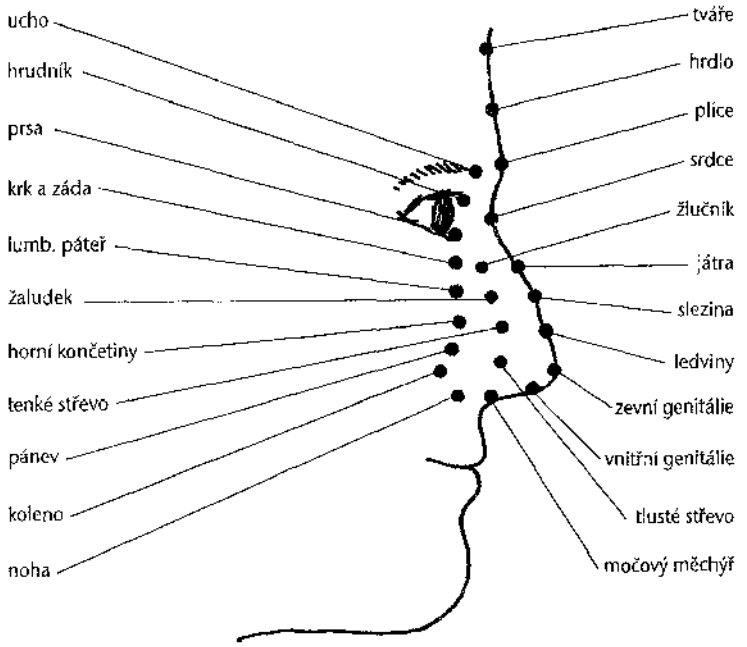

NOSNÍ MIKROSYSTÉM,
BOČNÍ POHLED

Ve 3. linii se nachází projekce

- [redacted] lokalizována u vnitřního konce obočí
- [redacted] pod vnitřním koncem obočí, na okraji orbitální jámy
- [redacted]ou mediálně od vnitřního očního koutku, pod projekcí hrudníku
- [redacted]chází se na mediální straně vnitřního očního koutku pod projekcí prsou
- [redacted]na mediální straně jařmové kosti v úrovni bodu jater
- [redacted]achází se ve výši projekce sleziny, pod projekcí bederní páteře
- [redacted] umístěna na horním okraji nosních křídel pod projekcí horní končetiny
- [redacted] na nazolabiální rýze na zevní straně nosních křídel
- [redacted]e na samém okraji nosních křídel pod projekcí kolen a bérců.

Technika zavádění jehel u nosního mikrosystému akupunktury. Používáme tenké, krátké jehly a zavádíme je lehce rotačním pohybem. Nejprve kolmo do podkoží a pak jehly skloníme a další zavádění provádíme pod úhlem patnácti až dvaceti stupňů až do hloubky kolem jednoho až jednoho a půl centimetru. Vzhledem k tomu, že krajina nosu je velmi citlivá, dosáhneme snadno pocitu čchi. Avšak pro tuto citlivost nepoužíváme radikálních pohybů a síly při zavádění jehel a jejich stimulaci. Čeho se musíme vyvarovat, je vpich do chrupavky.

Směr vpichu volíme různý podle jednotlivých linií. V první linii do bodu projekce ledvin a zevního genitálu vbodáváme jehlu kolmo, do ostatních bodů této linie šikmo směrem dolů. Ve druhé linii provádíme vpich u všech bodů směrem dolů a bočně směrem k třetí linii. Ve třetí linii do bodu ucha podkožně směrem k bodu srdce, u bodu hrudníku směrem k bodu prsu. U všech ostatních bodů směrem dolů. Při analgézii je potřeba další stimulace bodů a to nejlépe elektrickým proudem o frekvenci kolem 200 Hz. Intensita proudu se volí taková, aby pacient měl pocity dráždění a suchost v nose po celou dobu výkonu, nikoliv však pocit bolesti. Může být použit k léčbě bolestivých stavů či jiných onemocnění odpovídajících orgánů či částí těla. Podle řady autorů je nosní mikrosystém vhodný pro analgézii u celé řady velkých chirurgických výkonů. V tomto druhém případě

1. vybíráme body vzhledem k operovanému orgánu nebo krajině. Například u operací žaludku použijeme žaludeční bod, pro appendektomii bod tlustého střeva a podobně.
2. Číňané doporučují vybrat k tomuto bodu ještě dva doplňující, a to pro všechny chirurgické výkony. Jsou to:
   a) bod plic, protože plíce vzhledem k „Pěti vzájemným vztahům" řídí kůži. A poněvadž všechny operace začínají kožním (nebo slizničním) řezem, je vhodné použít tohoto bodu,
   b) bod srdce, a to proto, že srdce má vztah k psychice a tak sedace bodu srdce má na pacienta tranquilizační efekt. K tomu však někteří autoři mají různé připomínky, neboť bod srdce má také výrazný sedativní efekt i na vlastní srdce. Proto je podle nich vhodnější použít bodu SHEN MEN na ušním boltci, který má podobný efekt jako valium.
3. Při výběru bodů je vhodné využít pravidla „Pěti vzájemných vztahů". Například kosti patří pod element vody, to je pod ledviny. Proto při všech onemocněních či operacích kostí je velmi vhodné použít i bodu ledvin a podobně.
4. Podle stejného pravidla je vhodné kombinovat základní body s body LUO (přechodu) a body dle zákona rození. Například při subtotální gastrektomii přidat bod přechodu z dráhy sleziny.

Pokud jsou body párové (v druhé a třetí linii) pícháme jehly oboustranně.

FACIÁLNÍ AKUPUNKTURA

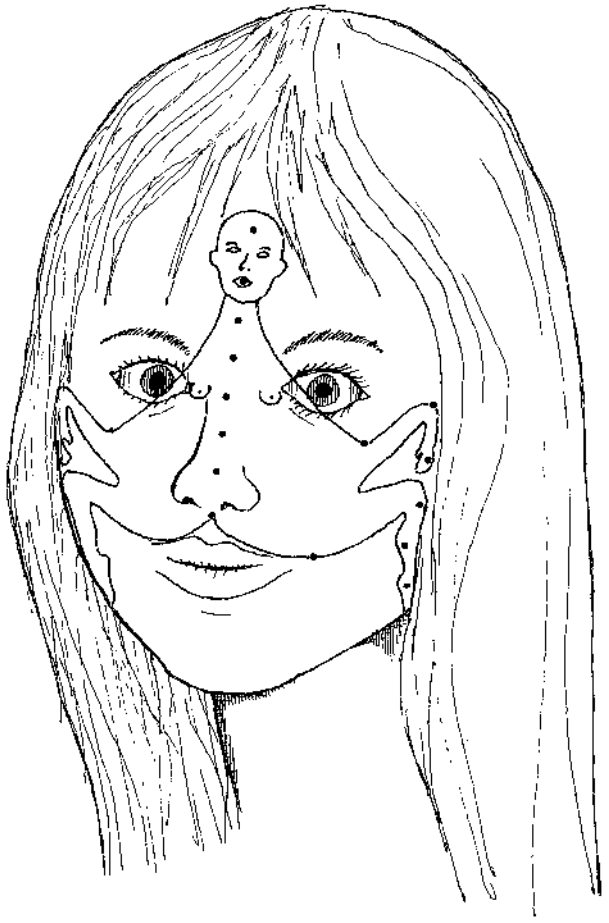

FACIÁLNÍ AKUPUNKTURNÍ MIKROSYSTÉM

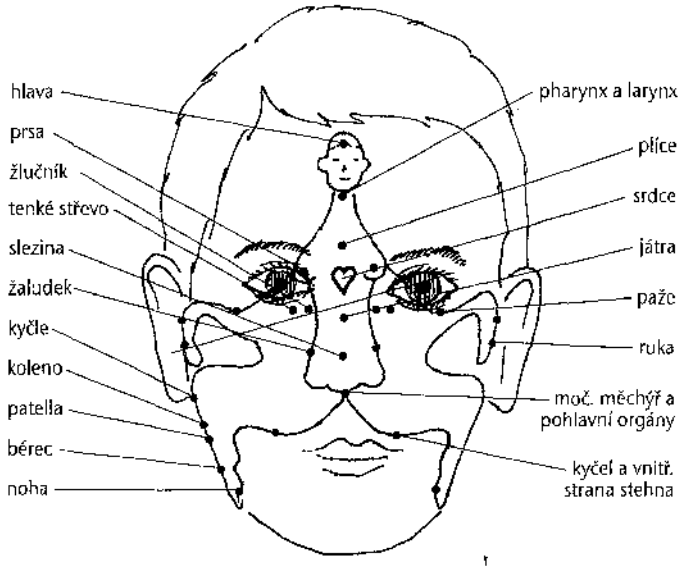

OBR. č. 12 FACIÁLNÍ AKUPUNKTURA. POHLED ZEPŘEDU

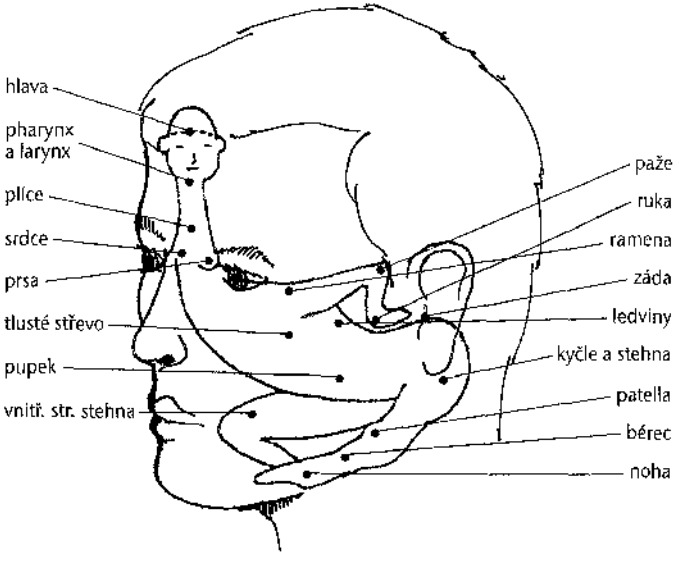

OBR. č. 13 FACIÁLNÍ AKUPUNKTURA. BOČNÍ POHLED

OČNÍ AKUPUNKTURA (MIKROSYSTÉM)

Podobně oční akupunkturní mikrosystém vyjadřuje více energetický než anatomický hologram. Naproti tomu irisdiagnostici vyjadřují více anatomický systém. Proto oba systémy spolu nekoincidují. Oční akupunkturní mikrosystém byl vypracován v roce 1982 v Číně profesorem Teng Jing-Shanem na podkladě teorií tradiční čínské akupunktury, popsané již ve třetím století před naším letopočtem, kdy Huang Fu Mi za dynastie Jin (265–420 před naším letopočtem) léčil různé nemoci z bodů v okolí očnice. Oční diagnostika je založena na teoretické možnosti diagnostiky nemocí pozorováním očí. V terapeutické části je použitelná u nejrůznějších nemocí, jako například u astma bronchiale, colitis, zmrzlého ramene, žlučových kamenů, hypertenze, hemiplegie a podobně. Jehly se při ní zaváději v okolí orbity. Její pozitivní léčebný efekt je asi u 83 % nemocných.

Oko je „dům esencí" klasické akupunktury a je v těsném vztahu k čchi, krvi, drahám, kolaterálám a CANG-FU orgánům, neboť srdce kontroluje mentální aktivitu a oko je oknem srdce. Všechny orgány mají vztah k očím. Například játra se otevírají v očích. Také k nim stoupá všechna esence a energie transformovaná ve slezině. Plíce řídí čchi a pouze tenkrát, když čchi vede řádně cirkulaci krve, může být oko dobře vyživováno. Ledviny řídí vodu a pouze když jsou plně funkční, se může voda měnit v slzy (tekutinu JINYE), která zalévá (zvlhčuje) oči.

Všechny esence a energie CANG-FU orgánů stoupají k očím a podílejí se na jejich „vidění". Samy oči jsou tvořeny z esence CANG-FU orgánů a jsou produktem životní energie a domovem energie a mysli. Jsou jakousi bankou jinové energie, WEJ energie, ale i čchi, krve, JINYE a mysli. V jejich okolí začínají jangové dráhy nohou a končí jangové dráhy rukou.

Z jinových drah komunikuje s očním systémem dráha jater a srdce. Také mimořádné dráhy JIN-ČCHIAO, JANG-ČCHIAO a přední střední jsou spojeny s očima. Ale i ostatní dráhy jsou nepřímo spojeny s očima podle vztahu vnitřní – zevní. Čchi a krev z dvanácti drah a třista šedesáti pěti kolaterál stoupá k hlavě a vstupuje do ní. Čistá energie a krev vstupují do očí a tvoří jejich vidění.

Tak všechny dráhy mají vztah k očím, které jsou sběrným místem všech sbíhavých drah.

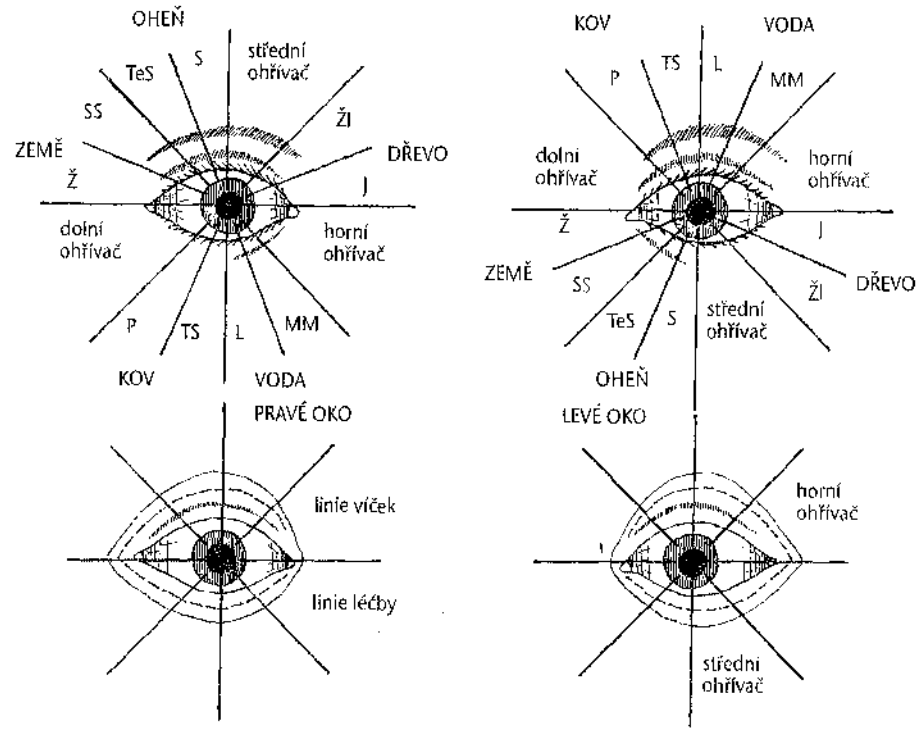

Obr. č. 14 **OČNÍ MIKROSYSTÉM**

Očních bodů je celkem třináct. Jsou uspořádány podle osmi trigramů a uloženy v osmi oblastech okolo oka. Každé oko je rozděleno do osmi zón. Ty jsou tvořeny horizontální linií jdoucí oběma očními koutky a vertikální linií jdoucí středem pupily při pohledu vpřed. Vytvoří se tak kvadranty, které jsou dále rozděleny do osmi sektorů. Akupunkturní zóna každého z těchto osmi sektorů leží podél orbity půl centimetru distálně od jejího okraje (hrany), zatímco horní zóna leží přímo na okraji horního víčka. Při vpichu na horní části orbity vedeme vpich pod čtyřiceti pěti stupňovým úhlem od horizontály směrem vzhůru, u dolního okraje kolmo k orbitě. Co nejtenší a nejkratší jehly (nejlépe 32 gauge) se zavádí do hloubky 0,1–0,1 centimetru.

S jehlami manipulujeme co nejšetrněji, avšak vyvolání pocitu čchi je nutné. Ponechámc je zavedené v bodě pět až třicet minut, podle toho, zda chceme dosáhnout seda-

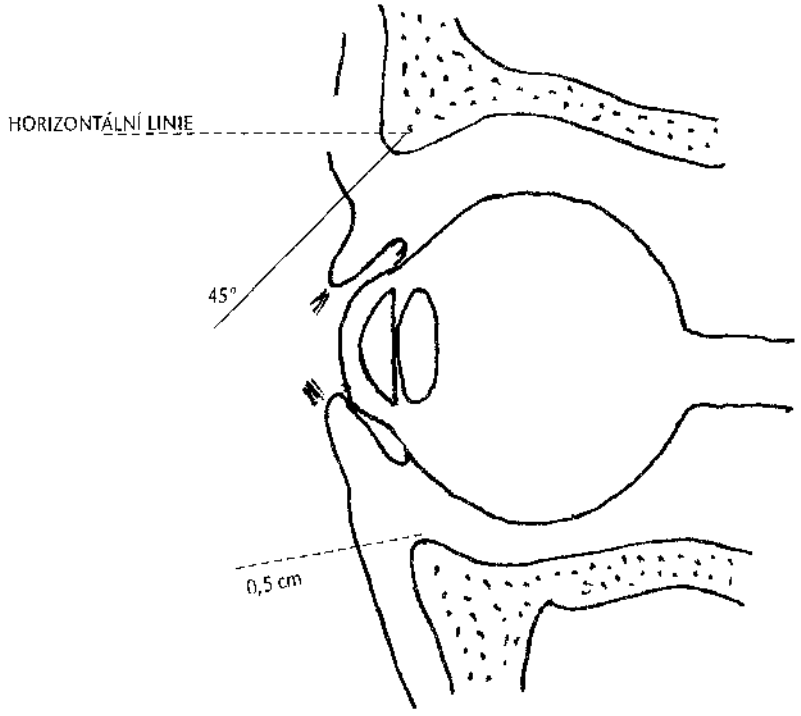

OBR. č. 15

**OČNÍ MIKROSYSTÉM.
MÍSTA VPÍCHU (PODLE TENG JING-SHAN)**

tivního nebo tonizačního účinku léčby. Po vytažení jehel stlačíme ještě místo tampónem, abychom zabránili mikrokrvácení a hematomu. Pravé oko, stejně jako pulzové pozice vpravo, přináleží jinu (jinová strana), levé jangu. Důležitý, ba přímo hlavní je sled jednotlivých zón na každém oku. Ve směru hodinových ručiček jde jang, v protisměru jin.

V podstatě jsou dvě možnosti léčby, dva oddělené vzory. Můžeme léčit podle

a) trojitého ohřívače

b) deseti orgánů podle pěti fází – základních prvků.

Oba je nutné diferencovat pro volbu vhodných akupunkturních bodů v praxi.

Ad a) Tři ohřívače jsou energetickým vládcem a koordinátorem celého těla. Koordinují tři části těla – dolní, střední a horní. Horní ohřívač ovládá orgány uložené nad bránicí – hrudník včetně plic a srdce, žebra, esofagus, tracheu, hlavu, horní končetiny a pět smyslových orgánů. Střední ohřívač ovládá krajinu mezi bránicí a pupkem, lumbální páteř, epigastrium, slezinu, pankreas, žaludek, játra, žlučník. Dolní ohřívač ovládá krajinu pod pupkem (lumbosakrální oblast), pánevní dutinu, hýždě, dolní končetiny, metabolické funkce, urogenitální systém včetně orgánové energie tenkého a tlustého střeva, ledvin, močového měchýře a genitálií. Systém tří ohřívačů může být použit nezávisle na jiných zónách oka. Jejich použití je zejména vhodné při první pomoci, kde můžeme použít i tlaku prstů, nebo malého kousku ledu přitlačovaného na akupunkturní zóny. Lokalizace tří ohřívačů (TO) na pravém oku je nejlépe patrná z obrázku a je následující: horní a dolní TO jsou v oblasti dolní části orbity a střední ohřívač na horní části. U levého oka je to obráceně. Budeme-li považovat stranu se dvěma ohřívači za dominantní, pak na pravém oku je dominantní strana dolní, což by klinicky mohlo být slučováno s ženou či jinem v jejich základním charakteru. Na levém oku je dominantní strana nahoře a může být slučována s tradičně výše postavenou pozicí jangu. U obou očí vycházejí obě zóny dolního a horního ohřívače z koutku očí, střední ohřívač se nachází nalevo od vertikální linie.

Ad b) Oční akupunkturní zóny podle deseti orgánů – fází (elementů): CANG – FU orgány jsou promítnuty na každém oku přesně podle vztahu k jejich SHENG rytmu změn – vzájemné stimulace, takže každá fáze (element) funkce jako matka generuje energii následující fázi (dítěti – synovi). Ve smyslu dřevo – oheň – země – kov – voda, kde dřevo je matkou ohně, oheň matkou země a tak dále. Avšak jsou zde dva drobné rozdíly:

i) Dle tradiční čínské medicíny jsou jinové dráhy – orgány uloženy uvnitř a jangové zevně. V každém kruhu je na schematu šest jinových (CANG) orgánů – drah a jsou označeny jako předcházející jangovým (FU) v SHENG cyklu. Toto uspořádání je precizně opětováno na levém oku Tengova očního mikrosystému, který sleduje směr chodu hodinových ručiček. Na pravém oku je však směr opačný – proti jejich chodu.

ii) Dvě dráhy, které mají spíše vztah k funkci než k orgánu (obalu srdce a tří ohřívačů) nejsou v tomto cyklu zahrnuty. Tři ohřívače mají své vlastní, nezávislé projekční lokality a obal srdce je zcela vypuštěn – jeho onemocnění jsou léčena z očního bodu srdce. Klasický směr cirkulace jinu je proti směru, zatímco jangu ve směru hodinových ručiček. Proto pravá (jinová) orbitální místa jsou ve vztahu k protisměru, levá (jangová) ve směru. Pět pozic ukazuje obrázek. Začínáme-li dřevem, pak následující dva – oheň a země jsou na stejné straně – nahoře na pravém, dole na levém oku. Ve vztahu k třem ohřívačům (TO) je pozice „Pěti elementů" jasná. Posloupnost je vždy dřevo – střední TO – oheň – země na jedné a dolní TO – kov – voda – horní TO na druhé straně.

ORÁLNÍ AKUPUNKTURA

Je běžně známo, že vadný chrup může vyvolat onemocnění vnitřních orgánů a naopak, organické nebo funkční poruchy vnitřních orgánů mohou vyvolat a vyvolávají poruchy zubů a jim přilehlých tkání.

Těmito okolnostmi se zejména zabýval německý lékař MUDr. Jochen M. Gleditsch, který objevil řadu akupunkturních bodů na ústní sliznici a v roce 1985 shrnul výsledky své 12 leté práce pod názvem Orální akupunktura. Jde o novou formu akupunkturní léčby z lokalit v ústní dutině, která rychlou a jednoduchou formou dosahuje velmi dobrých léčebných výsledků. V čínské tradiční akupunktuře jsou popsány pouze 4 akupunkturní body na ústní sliznici. Jsou to zejména konečné body obou středních drah a dále nově objevené mimodráhové body. Gleditschem objevené body, i když mají spoje s akupunkturními drahami, tvoří samostatný akupunkturní mikrosystém, v němž má každý vnitřní orgán a jeho funkce své odpovídající akupunkturní body.

Velkým krokem k rozvoji ústní akupunktury bylo objevení dalšího systému ve spojení s ústní akupunkturou. Dr. R. Voll a dr. F. Kramer zjistili energetické spoje mezi určitými zuby, včetně jejich paradentální tkáně a odpovídajícími vnitřními orgány. Prováděli bioelektrometrická měření za současného dráždění zubů. Měření aplikovali na tradiční akupunkturní body, jejichž spojení s vnitřními orgány a jejich funkcemi je dobře definováno. Traumatizace určitých zubů vedla ke změnám bioelektrické charakteristiky odpovídajících akupunkturních bodů. Tak byly verifikovány vztahy mezi zuby a jim odpovídajícími vnitřními orgány a jejich funkcemi. Tytéž vztahy během následujících let potvrdilo mnoho stomatologů. Tím byl vytvořen systém holografické somatotopie či mikrosystém ústní akupunktury. Jeho body jsou lokalizovány v těsném sousedství zubů na ústní slizniční membráně, hlavně labiodentálně a buccodentálně. Tento systém, jako všechny mikrosystémy, má své oprávnění jak v diagnostice, tak terapii. Terapeutické indikace jsou dány funkčním vztahem (jejich sousedstvím) k jednotlivým zubům.

Body ústní akupunktury jsou vhodné pro diagnostiku, poněvadž jsou zjistitelné pouze při jejich iritaci. Tím signalizují funkční poruchu nebo stres v jim odpovídajícím vnitřním orgánu. Za fyziologických stavů jsou němé a nejsou detekovatelné. Tato skutečnost je shodná s ostatními mikrosystémy a odlišuje je tím od klasické tělesné akupunktury.

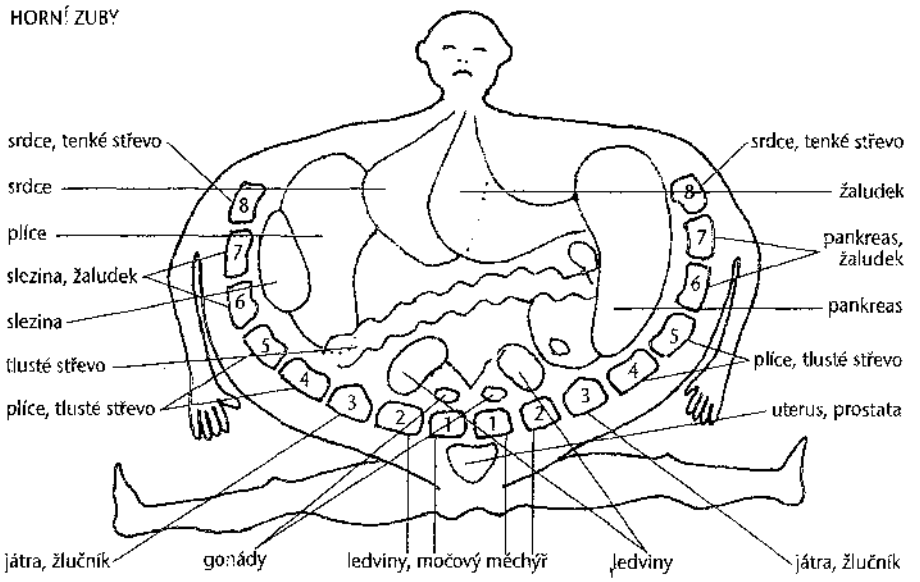

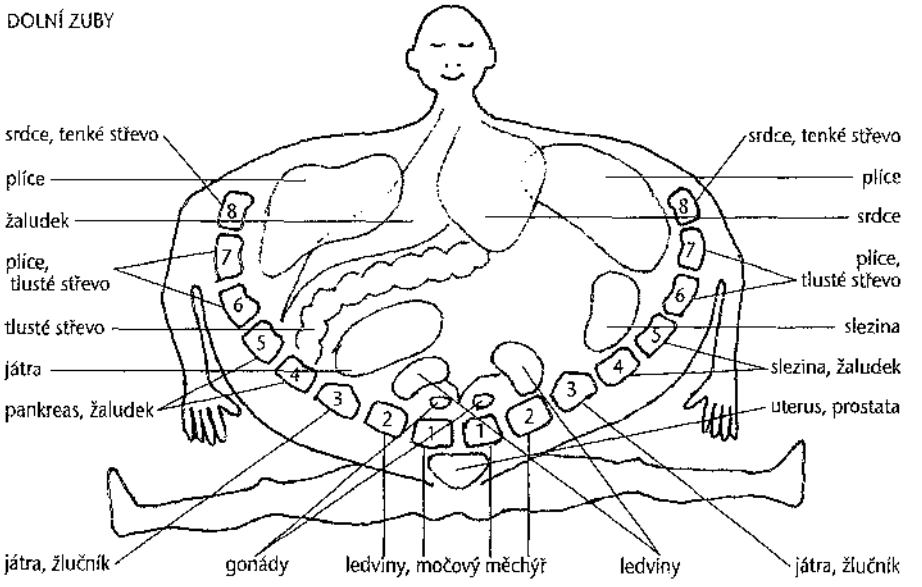

OBR. č. 74 **HOLOGRAFICKÝ SOMATOTOP, ORÁLNÍ MIKROSYSTÉM**

Poněvadž ústní sliznice je mnohem senzitivnější než kůže, podráždění ústních akubodů často afektuje i okolní tkáň a objevují se drobné indurace nebo otoky, palpační citlivost a pod. Podrážděním oblasti ústního bodu může být vyvolána přesně lokalizovaná gingivitis nebo gingiválni ulcerace. Proto lékař obeznámený s těmito vztahy mezi určitými body a orgány může pomocí inspekce gingivy a částečně i digitální palpace ústní sliznice určit povšechnou diagnózu funkční nerovnováhy stavu vnitřních orgánů. Tyto body jsou také vhodné k terapii, poněvadž jsou spojeny reflexním mechanizmem s jejich vnitřními orgány a jejich funkcí a reagují jako trigger points. Proč orální akubody nebyly již dříve objeveny, přestože stomatologové dnes a denně píchají anestetika do jejich těsné blízkosti? Asi proto, že anestetikum se aplikuje přímo vertikálně nahoru nebo dolů k zubnímu kořeni, kdežto ústní akubody jsou lokalizovány ve vzdálenosti asi 1–2 cm od zubního apexu na vnitřní ploše dásní a tváří.

Klasifikace a pojmenování orálních akubodů je shodné s číselnou klasifikací zubů a to od 011 do 048.

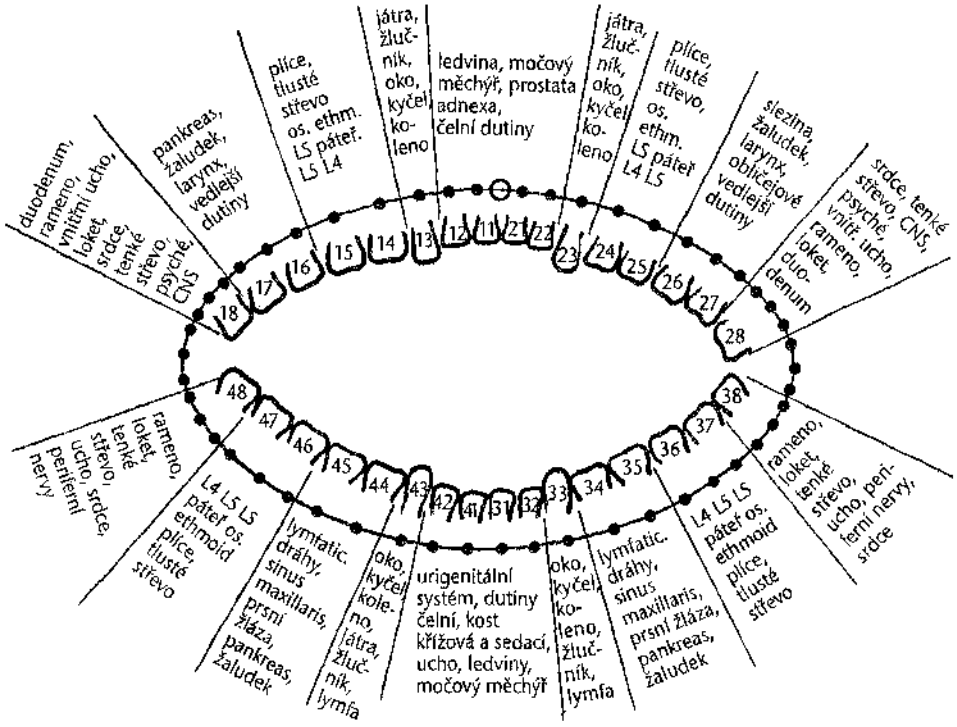

OBR. č. 18 **MIKROSYSTÉM ZUBŮ**

K jednotlivým orgánům a jejich funkcím:

Dráha tří ohřívačů a obalu srdce nemá zde svou vlastní projekci. Snad také z toho důvodu, že tyto dráhy nejsou zaujaty ani v klasické formě 5 elementů. Podle Gleditsche má však dráha tří ohřívačů své body v oblasti přiléhající k temporomandibulárnímu kloubu.

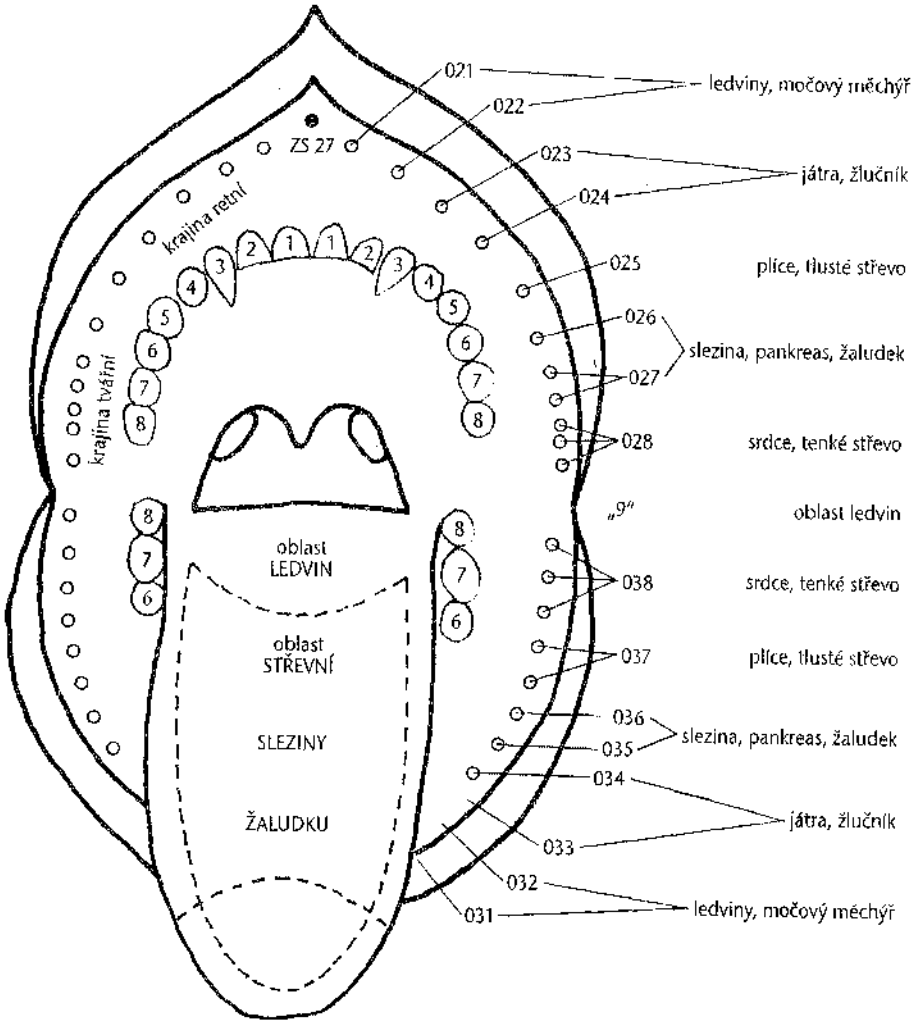

OBR. č. 19 **ÚSTNÍ AKUPUNKTURA**

CEREBRÁLNÍ (SKALPOVÁ) AKUPUNKTURA

Zmínil jsem se, že již lékaři starého Orientu léčili stavy po mozkových příhodách nabodáváním kůže vlasaté části hlavy. Současní akupunkturisté stále hledají nové formy akupunktury. K nim od roku 1972, kdy lékaři nemocnice v Ji Shan Xian v provincii Shan Xi předložili práci „Terapie hlavovými jehlami", patří tak zvaná cerebrální akupunktura. Tato díky vídeňské akupunkturistické škole se již v roce 1973 a zejména v roce 1976 Zeitlerovou prací dostala v širší známost v Evropě.

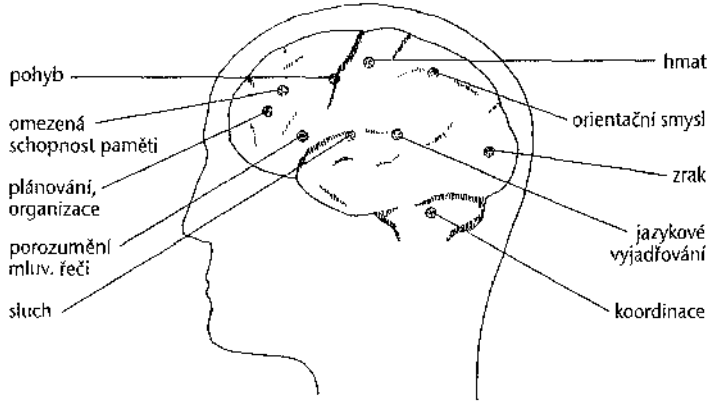

SCHEMA LOKALIZACE MOZKOVÝCH CENTER

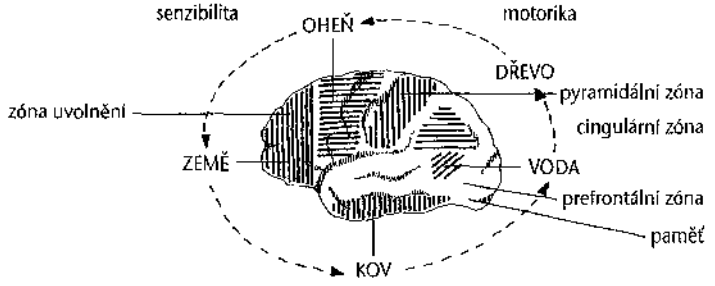

VZTAH „PĚTI ELEMENTŮ" K MOZKU (PODLE DELMASE)

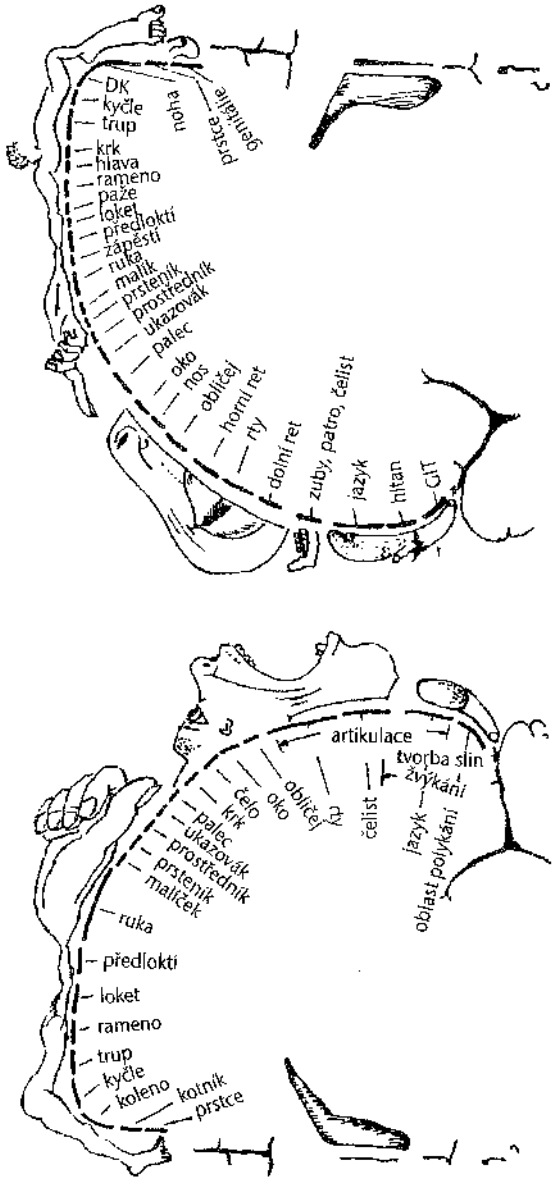

GYRUS PRAE A POSTCENTRALIS. PROJEKCE MOTORICKÉHO A SENZITIVNÍHO HOMUNKULA

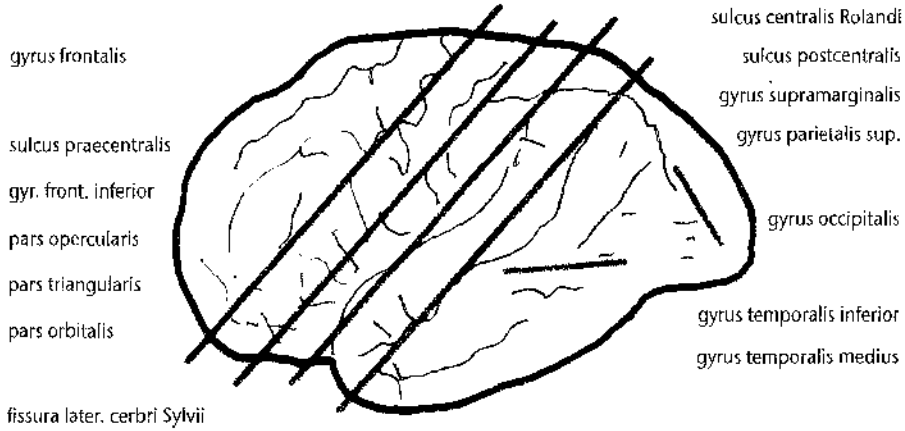

LATERÁLNÍ POHLED NA MOZKOVOU HEMISFÉRU S NÁRYSEM ZÓN SKALPOVÉ AKUPUNKTURY

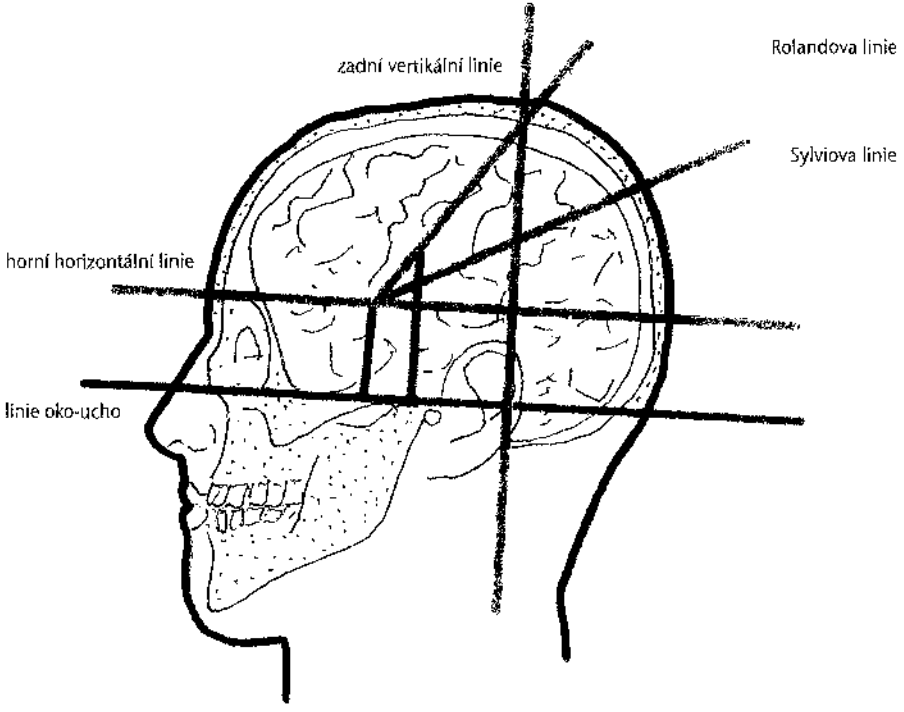

SCHEMATICKÉ ZNÁZORNĚNÍ ZÁKLADNÍCH LINIÍ SKALPOVÉ AKUPUNKTURY

Vychází z poznatku, že na kůži hlavy jsou stejně jako na ostatním těle aktivní body. Byl učiněn pokus je dát do anatomicko-topografického vztahu mezi kůží hlavy a mozkovými Brockovými oblastmi. Na základě toho byly stanoveny jednotlivé oblasti, linie, z nichž je možné léčebně působit u některých patologických stavů.

Jednotlivé linie či zóny lze stanovit jednak určením

a) ventrodorzální mediosagitální linie, která je spojnicí mezi glabellou a dolním okrajem protuberantia occipitalis externa,

b) horizontální linie jdoucí od horního okraje středu obočí k vrcholu protuberantia occipitalis externa.

Jako pomocné linie poslouží

c) dolní horizontální linie jdoucí dolním okrajem očnice a horním okrajem zevního zvukovodu,

d) k ní paralelní linie jdoucí horním okrajem očnice je horní horizontální linie,

e) přední vertikální linie jdoucí od středu jařmové kosti,

f) střední vertikální linie jdoucí z hlavičky dolní čelisti,

g) zadní vertikální linie jdoucí z nejzadnějšího bodu úponu ušního boltce,

h) Rolandova linie vychází z místa křížení horní horizontální linie s přední vertikální linií a její horní bod je na vrcholu lebky v průsečíku zadní vertikální linie,

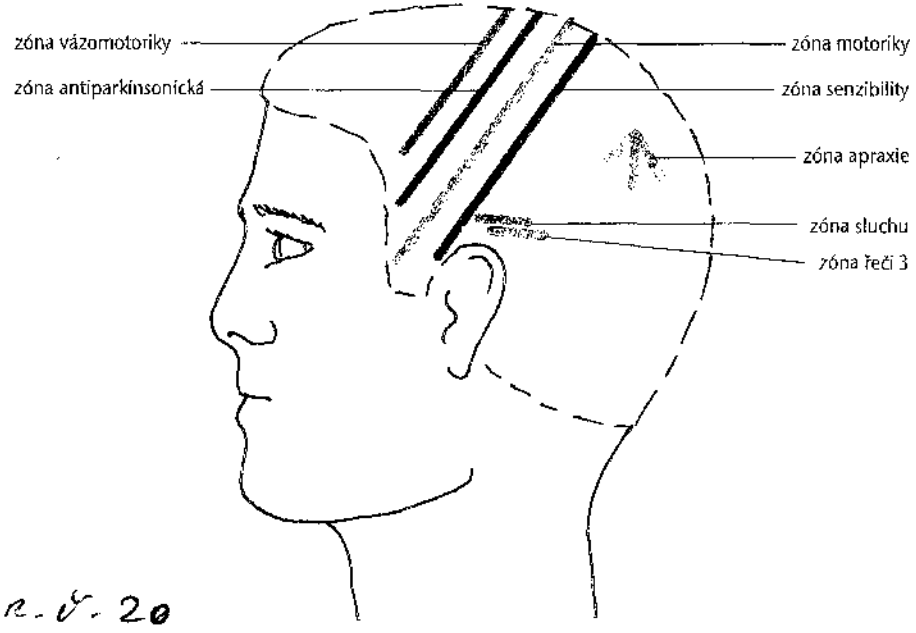

Obr. č. 20

LOKALIZACE ZÓN SKALPOVÉ AKUPUNKTURY, BOČNÍ POHLED

i) Sylviova linie vychází ze stejného bodu jako Rolandova linie a končí na povrchu lbi uprostřed mezi vrcholem zadní vertikální linie (horního pólu Rolandovy linie) a horní horizontální linií.

Tyto linie usnadní vyhledání jednotlivých zón.

1. POHYBOVÁ ZÓNA

Také nazývaná zónou motoriky a zónou řeči 1.

Její horní bod se nachází půl centimetru dorzálně od středu myšlené linie mezi glabellou a protuberantia occipitalis externa v střední sagitální, ventro-dorzální linii (na zadní střední dráze). Dolní bod leží nad a před vyvýšeninou arcus zygomaticus na linii jdoucí mezi protuberantia occipitalis externa a obočím. Spojnice obou těchto bodů vytváří motorickou zónu, kterou dělíme na pět stejných částí. Horní pětina této zóny zahrnuje motoriku kontralaterální dolní končetiny a dolní části trupu, druhá pětina motoriku kontralaterální horní končetiny, třetí pětina motoriku ruky a prstů, dolní dvě pětiny motoriku krční a obličejové svaloviny včetně svalstva hrtanu a hltanu, tedy i polykacích svalů. Tato část je také označována jako zóna řeči 1.

Terapeuticky se používá k léčbě kontralaterálních poruch hybnosti, dolní dvě pětiny k léčbě kontralaterální centrální obrny nervu facialisu, motorické afázie, dysartikulace, anomálií fonace, ale i u sialorrhoei. Poruchy hybnosti jsou velmi často způsobeny mozkovou trombózou. Čím dříve zahájíme léčbu cerebrální akupunkturou, tím se dopracujeme lepších výsledků. Relativně dobré jsou výsledky u stavů po trombóze větví a. cerebri media a a. cerebri anterior. Horší jsou při trombotizaci hlubokých větví. Reaktivita jednotlivých tělesných částí je různá. Pomaleji reagují zejména prsty u pacientů se spastickými kontrakturami.

Stejně je tomu i u stavů po apoplektickém insultu. Po stabilizaci nemocného je vhodné začít co nejdříve s akupunkturou. Nejhorší jsou výsledky u nemocných, kde krvácení zasáhlo capsulu internu. Přesto u postiktových stavů je výsledek cerebrální akupunktury uspokojivý.

Indikací jsou také poruchy hybnosti po poraněních lebky. Cerebrální akupunkturu provedeme po chirurgickém ošetření a stabilizaci nemocného. Lepší výsledky jsou u uzavřených poranění lebky, než u otevřených. Také stavy po zánětlivých onemocněních mozku jako encefalitidě a meningitidě jsou indikací k léčbě akupunkturou. Zlepšují stav nemocného v relativně krátké době.

2. ZÓNA SENZIBILITY

Je paralelní se zónou motoriky, od níž je jeden a půl centimetru okcipitálně. Opět se dělí na pětiny, z nichž horní je pro senzitivní poruchy a bolesti v oblasti kontralaterální dolní končetiny a v oblasti křížové. Střední dvě pětiny slouží k léčbě poruch senzitivity kontralaterální horní končetiny a trupu, dvě dolní pětiny k léčbě poruch senzibility v oblasti obličeje. Sem patří například neuralgie trigeminu, bolesti zubů, artralgie mandibulotemporálního kloubu. Bolesti hlavy, bolesti v záhlaví řešíme bilaterálními vpichy. Neurogenní bolesti hlavy kontralaterálním vpichem nebo bilaterálním do dolních dvou pětin.

I zánětlivé bolesti čelistního kloubu léčíme vpichem do kontralaterálních dvou dolních pětin zóny. Při periarthritidě humero-scapulární vpichem do kontralaterálních dvou středních pětin, ischialgie do kontralaterální horní pětiny, nebo i zóny senzomotorické koordinace. Stejně postupujeme u achillodynií a akutních změn v lumbosakrální oblasti. Také urtikarii můžeme řešit vpichy do třetí pětiny této zóny.

3. ZÓNA TREMORU (antiparkinsonická, chorey)

Je paralelní s motorickou zónou, uložená jeden a půl centimetru před ní. Slouží k léčbě chorea minor u dětí a Parkinsonova syndromu. U jednostranných afekcí se používá kontralaterání zóny, u oboustranných bolestí se napichují obě strany. Parkinsonický syndrom (posttraumatický nebo postencefalitický) odpovídá na léčbu lépe než pravá Parkinsonova nemoc. Léčba je sice dlouhodobá, ale přináší výsledky. Naproti tomu u chorea minor a chorea posthemiplegica se dostaví výsledky většinou již po šesti až sedmi sezeních. Také chorea u dětí odpovídá na léčbu lépe než u starších pacientů nebo postencefalitických choreasyndromů.

4. ZÓNA VÁZOMOTORICKÁ (cévní)

Je paralelní se zónou tremoru, od níž je uložena o jeden a půl centimetru frontálně (to je tři centimetry před motorickou zónou). Její indikací jsou zejména otoky, tak zvaně „kortikálního původu", postihující končetiny po cerebrálních inzultech, nikoliv otoky srdečního, ledvinového nebo alergického původu. Horní polovina zóny se napichuje při kontralaterálních otocích postihujících dolní končetiny (a také u hypertenze). Dolní polovina slouží k léčbě cerebrálních otoků horních končetin. Jehly zavádíme bilaterálně.

5. ZÓNA SLUCHU A VNITROUŠNÍCH ZÁVRATÍ

Leží jeden a půl centimetru nad vrcholkem ušního boltce a odtud jde dva centimetry frontálně a dva centimetry okcipitálně. Její hlavní indikací je léčba hypakusy, tinnitu, vnitroušních závratí a Ménierovy choroby. Vpich provádíme většinou bilaterálně.

6. ZÓNA ŘEČI 2

Je uložena na linii jdoucí z tuber parietale dva centimetry dorzálně od něho, v délce tří centimetrů, paralelně se zadní střední dráhou. Užívá se hlavně při léčbě celkové senzorické afázie (Wernickeho afázie).

7. ZÓNA ŘEČI 3

Jde od středního bodu zóny sluchu a nitroušních závratí v délce čtyř centimetrů okcipitálně. Slouží k léčbě čisté senzorické afázie a Lichtheimovy senzorické afázie.

Přední poloviny zóny se používá k léčbě slovní a tónové hluchoty, zadní k léčbě slovní slepoty.

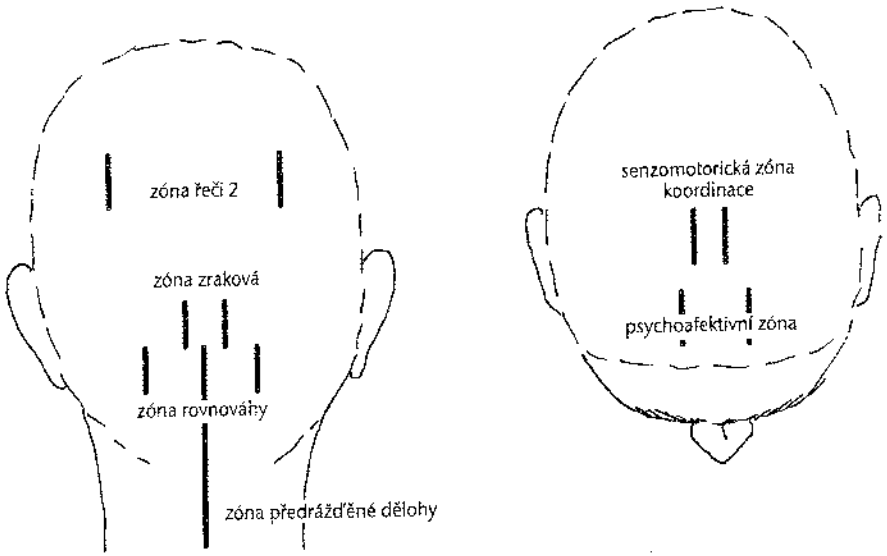

obr. č. 21

LOKALIZACE ZÓN SKALPOVÉ AKUPUNKTURY. POHLED SHORA A ZE ZÁHLAVÍ

8. ZÓNA PSYCHOMOTORICKÉ APRAXIE

Z tuber parietale se rozbíhají tři třicentimetrové linie kaudálním směrem pod čtyřiceti stupňovým úhlem. Jedna směrem více frontálním, druhá více okcipitálním. Slouží k léčbě apraxie, polyurie a enuresy centrálního původu. U těchto onemocnění jehly zavádíme bilaterálně. Při léčbě ischialgií, achillodynií a bolestí v lumbosakrální oblasti zavádíme jehly kontralaterálně.

9. ZÓNA SENZOMOTORICKÉ KOORDINACE (chůze)

Je tři centimetry dlouhá a nachází se na vrcholu hlavy, paralelně se střední linií (zadní střední dráhou), jeden centimetr laterálně od ní. Její zadní bod najdeme jeden centimetr od horního bodu zóny senzibility. Prakticky mezi horními body zón motoriky a senzitivity. Používá se hlavně k léčbě bolesti nohou a lýtek kontralaterální končetiny, k léčbě poruch senzibility a hybnosti, paralýz. Ale také k léčbě vertebrogenních potíží, polyurie, enuresis nocturna a descensu a prolapsu dělohy.

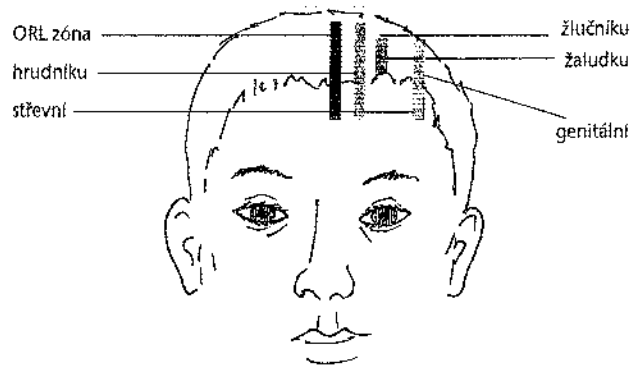

obr. č. 22

LOKALIZACE – PŘEDNÍ POHLED

10. OPTICKÁ ZÓNA

Začíná ve výši protuberantia occipitalis externa a jde jeden centimetr ventrodorzálně od střední linie v délce čtyř centimetrů kraniálním směrem. Používá se k léčbě centrálních poruch vidění.

11. ZÓNA MOZEČKOVÉ ROVNOVÁHY

Začíná opět ve výši protuberantia occipitalis externa, tři a půl centimetru laterálně od střední linie hlavy a směřuje kaudálním směrem v délce čtyř centimetrů. Užívá se k léčbě poruch rovnováhy mozečkového původu.

12. ZÓNA ŽALUDKU

Se nachází na vertikální linii jdoucí středem pupilly nad přední hranicí růstu vlasů v délce dvou centimetrů. U plešatých jedinců se nachází dolní pól této zóny zhruba osm centimetrů nad středem zorničky. Terapeuticky se používá u bolestí horní části břicha, jako gastralgií a podobně.

13. ZÓNA JATER A ŽLUČNÍKU

Pokračuje v délce dvou centimetrů nad žaludeční zónou okcipitálním směrem. Je účinná u bolestí v epigastriu a pravém nadbřišku a také v léčbě chronických hepatopatií a žlučových potíží.

14. ZÓNA HRUDNÍKU

Leží paralelně mezi střední předozadní linií (zadní střední dráhou) a zónou žaludku a to dva centimetry nad a dva centimetry pod přední hranicí růstu vlasů. Terapeuticky se používá u astma bronchiale, potížích v oblasti hrudníku, supraventrikulární paroxymální tachykardii. Jehly zavádíme bilaterálně.

15. GENITÁLNÍ ZÓNA

Je laterálně od žaludeční zóny nad zevním okrajem obočí v délce dvou centimetrů nad přední růstovou linií vlasů. Slouží k léčbě funkčního děložního krvácení (menstruačních potíží) a v kombinaci se zónou senzomotorické koordinace k léčbě descensu a prolapsu uteru. Jehly zavádíme bilaterálně.

16. ZÓNA STŘEVNÍ

Je pokračováním předešlé zóny (genitální) směrem k očnici v délce dvou centimetrů. Slouží k léčbě střevních onemocnění a zejména k léčbě ileu. Jehly zavádíme bilaterálně.

17. ORL ZÓNA (nosní, hltanová a hrtanová)

Leží na zadní střední dráze, protíná přední linii růstu vlasů a je lokalizována dva centimetry nad ní a dva centimentry pod ní. Jak je patrno již z názvu, uplatňuje se léčebně u onemocnění nosu, hltanu a hrtanu.

18. ZÓNA PSYCHOAFEKTIVNÍ

Nachází se dva centimetry laterálně od zadní střední dráhy na temeni před vázomotorickou zónou. Její indikací jsou psychická onemocnění. Jehly zavádíme bilaterálně.

19. ZÓNA PŘEDRÁŽDĚNÉ DĚLOHY

Leží na zadní střední dráze od výše báze protuberantia occipitalis externa až k procesus spinosus druhého krčního obratle. Její indikací jsou psychická onemocnění.

V letech 1975–1983 byla, vzhledem k těsným vztahům mezi akupunkturními body a cerebrální akupunkturou (či akupunkturou ze skalpu – dále jen SA), vytvořena standardní nomenklatura SA, která byla opublikována ve WHO. Usnadňuje lokalizaci linií ve vztahu k akupunkturním bodům.

Její linie jsou:

Hlavní linie pro hemiplegii:

A) Přední šikmá (oblique) vertex-temporální linie jdoucí z bodu Qianshencong k bodu šestému dráhy žlučníku (Žl 6), odpovídající motorické linii.

B) Zadní šikmá vertex-temporální linie jdoucí z dvacátého bodu zadní střední dráhy (ZS 20) k sedmému bodu dráhy žlučníku (Žl 7), odpovídající senzorické linii.

Doplňkovými liniemi pro hemiplegii jsou:

a) Střední linie vertexu jdoucí z dvacátého bodu zadní střední dráhy (ZS 20) k jejímu jedenadvacátému bodu (ZS 21),

b) Střední linie čelní jdoucí z dvacátého čtvrtého bodu zadní střední dráhy (ZS 24) podél zadní střední dráhy. V tomto bodě provádíme transverzální vpich směrem k nosu, jeden cun podél dráhy.

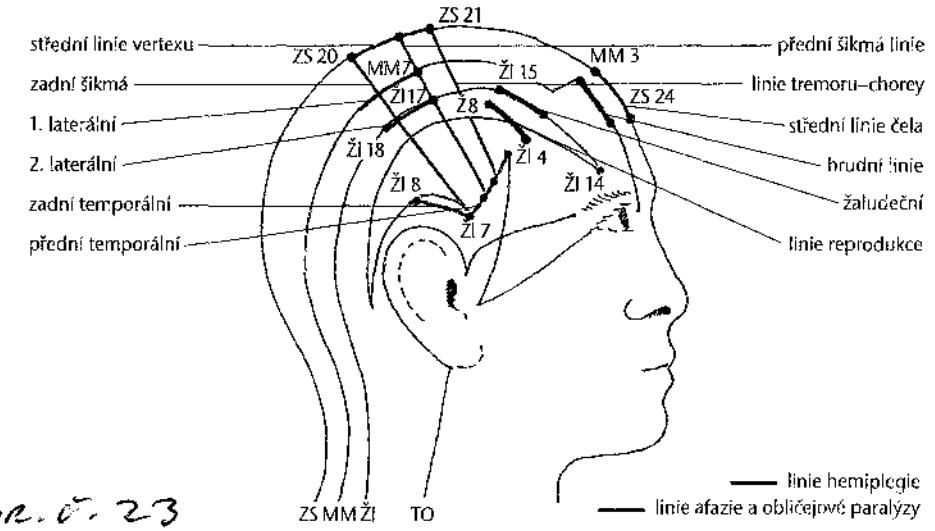

STANDARDNÍ LINIE SKALPOVÉ (CEREBRÁLNÍ) AKUPUNKTURY

c) První laterální linie vertexu jdoucí podél dráhy močového měchýře, z jejího sedmého bodu (MM 7). Také zde provádíme transverzální vpich, avšak směrem dozadu v délce jednoho a půl cunu.

d) Druhá laterální linie vertexu jdoucí ze sedmnáctého bodu žlučníku (Žl 17) podél dráhy transverzálně vzad jeden a půl cunu.

Hlavní linie afázie a obličejové paralýzy:

a) Přední temporální linie jdoucí z dráhy žlučníku, jejího čtvrtého bodu k šestému (Žl 4 k Žl 6). Má vliv na léčbu motorické afázie.

b) Zadní temporální linie spojující osmý a sedmý bod dráhy žlučníku (Žl 8 a Žl 7). Je vhodná k léčbě receptivní afázie a obličejové paralýzy.

c) Střední linie čela pro léčbu afázie.

Základní akupunkturní body a terapeutické linie se nacházejí v romboidální oblasti na hlavě. Aplikace jehel do této oblasti byla popisována četnými autory od dynastie Song do dynastie Ming. Zejména do dvacátého bodu zadní střední dráhy (ZS 20), který je hlavním bodem zadního okraje této oblasti, nacházející se uprostřed vertexu.

V centru přední části lebky se nachází dvacátý čtvrtý bod zadní střední dráhy, který je hlavním bodem jejího předního okraje. Hlavními body laterálního okraje oblasti jsou oboustranně v spánkové oblasti se nacházející čtvrtý až sedmý bod dráhy žlučníku (Žl 4, 5, 6, 7). Zadní šikmá linie vertextemporální, jdoucí od dvacátého bodu zadní střední dráhy (ZS 20) k sedmému bodu dráhy žlučníku (Žl 7), je hlavní linií k léčbě poiktových hemiplegií v systému SA. Dvacátý bod zadní střední dráhy (ZS 20) a sedmý dráhy žluč-

MIKROSYSTÉM UCHA – AURIKULOTERAPIE

Již mnohokrát bylo vzpomenuto, že základem objevů novodobých mikrosystémů byla práce lyonského lékaře dr. Paula F. M. Nogiera, který je objevitelem novodobého systému ušní akupunktury, či lépe řečeno aurikuloterapie.

Mikrosystém ušní akupunktury byl však znám již Číňanům. Na počátku sedmého století v práci lékaře Sung S-maa „Tisíc drahocenných receptů" je popsáno dvacet bodů, nacházejících se na ušním boltci, které byly používány k akupunkturní léčbě.

Dráždění určitých míst na ušním boltci bylo známo také ve starém Egyptě. Jsou zprávy z šestého století před naším letopočtem, uvádějící použití ušních bodů jako antikoncepčiva. S „ušní akupunkturou" byl obeznámen také Hippokrates. Rovněž v Turecku a arabském světě byla již v 15. století používána léčebná kauterizace ušního boltce. Odtud se dostala také do Evropy. Jsou zprávy o dráždění některých míst na ušním boltci k zlepšení zdravotního stavu a smyslových schopností z doby Jindřicha III. Korzáři si nasazovali zlaté náušnice k zlepšení zraku. V 17. století bylo v Portugalsku využíváno dráždění ušních bodů při léčení migrén. A v 18. století A. M. Valsalva používal některé ušní body k léčbě zubních bolestí. V roce 1850 dr. Lucciani v Bastii využil zkušeností obyvatel z oblasti Středomoří, kteří ji používali ve veterinární medicíně a použil ušních bodů k léčení ischiasu. Ke stejnému účelu byla užívána i dr. Malgrainem v Hospital St. Louis v Paříži. Ovšem základ její moderní podoby jí dal až v padesátých letech tohoto století již vzpomenutý lyonský lékař dr. Paul F. M. Nogier.

Vzhledem k tomu, jak jsem se již zmínil v úvodu, že ušní akupunkturě či aurikuloterapii je věnována celá řada publikací (kromě mé „Akupunktura v teorii a praxi" jsou to zejména práce J. Debefa a M. Eslera), omezím se zde jen na velmi stručné zopakování základních údajů.

Tradiční čínská medicína ukazuje na vztahy mezi ušním boltcem a akupunkturními dráhami. Z dráhy močového měchýře na vertexu hlavy odbočuje větev k zadním partiím ucha, zatímco z dráhy žlučníku, z jejího dvanáctého bodu jde větev k jeho přednímu okraji. Také dráha žaludku má svůj průběh v blízkosti ušního boltce. Dráha tenkého střeva končí před ušním boltcem, dráha tří ohřívačů se ve svém sedmnáctém bodě větví a jedna její větev jde po zadní a druhá po přední straně ucha. Spojovací

větve (SO WEN) drah nohy a ruky se koncentrují na uchu. Tak se k němu dostávají energie orgánů a jsou ve vzájemném vztahu.

Na ušním boltci, jeho přední straně obrácené ke zvukovodu, se projikují jednotlivé orgány člověka nejčastěji v pozici jakoby intrauterinní, tedy hlavou dolů. Rozsah topografických zón jednotlivých částí těla nebo orgánů neodpovídá jejich velikosti, ale velikosti jejich funkce. Přitom velikost projekčního bodu je velmi malá a v průměru činí dvě desetiny milimetru.

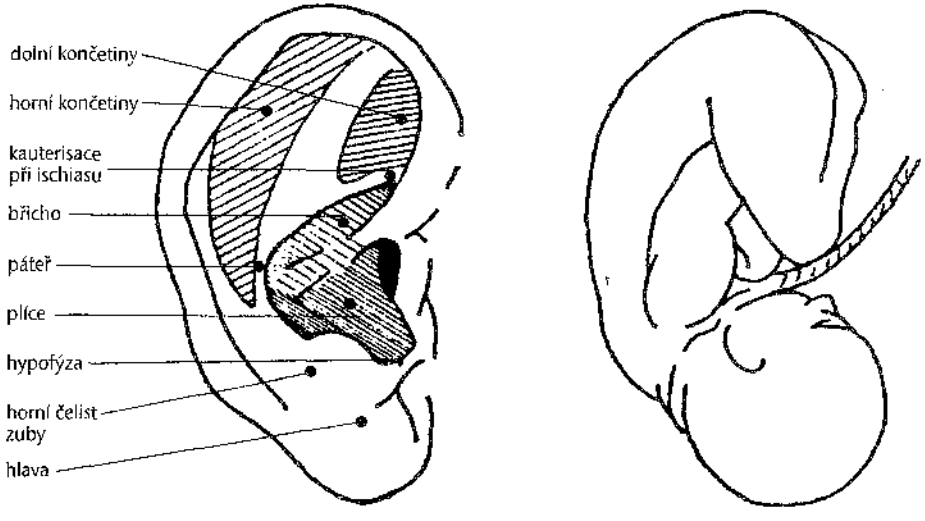

Obr. č. 24 **PODOBNOST MEZI UŠNÍM BOLTCEM A PLODEM V DĚLOZE**

Jako u všech mikrosystémů jsou za normálních okolností, to znamená u zdravého jedince, tyto body nebolestivé a elektricky nereagující (s výjimkou bodu 0, který je geometrickým a energetickým centrem ucha). Teprve při onemocnění některého orgánu se objevuje určitá oblast na ušním boltci citlivá až bolestivá na palpaci, nebo citlivá na teplo, či elektricky detekovatelná.

Těchto okolností stejně jako u ostatních mikrosystémů můžeme využít při:

- diagnostice
- prevenci
- terapii, a to zejména funkčních, reverzibilních poruch
- analgézii.

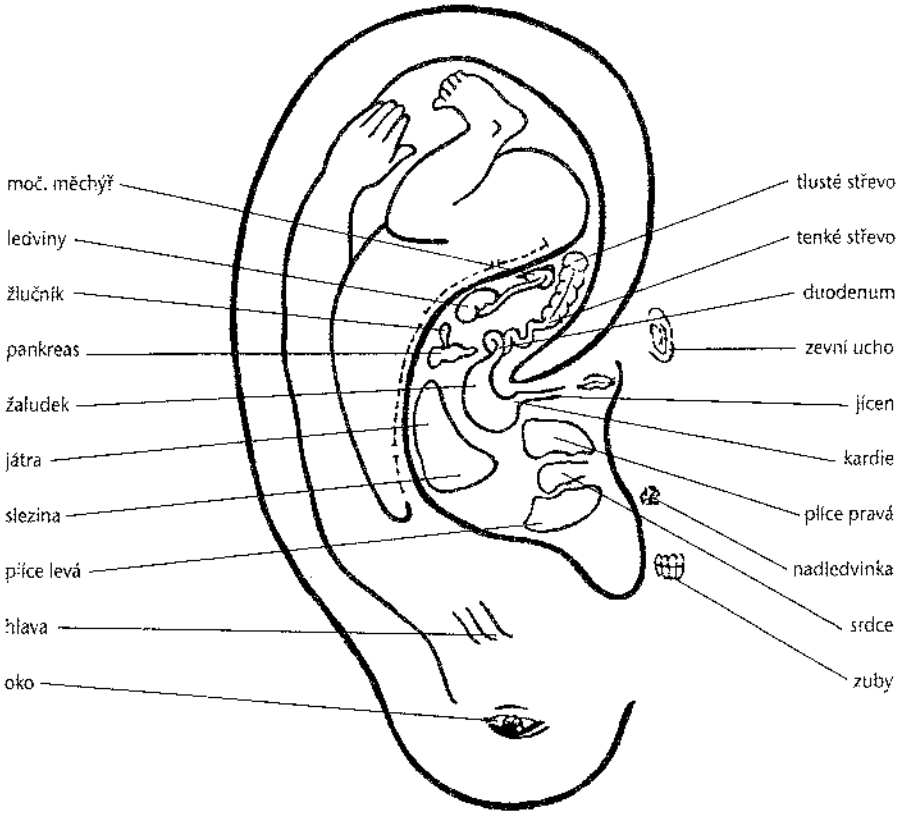

obr. č. 25 SCHÉMATICKÉ ZNÁZORNĚNÍ POLOHY HOMUNKULA NA UŠNÍM BOLTCI (DLE NOGIERA)

[redacted]

- z nervus trigeminus a to jeho větve n. auriculotemporalis jdoucí z n. mandibularis,
- z ramus auricularis nervi vagi,
- z nervové pleteně 1. – 4. cervikálního nervu a to n. auricularis magnus.

Nervus vagus zásobuje zóny orgánů, jejichž původ je v entodermu, n. trigeminus zóny, jejichž původ je v mezodermu. Plexus cervicalis pak převážně zóny mající původ v ektodermu. Po motorické stránce je ušní boltec zásobován vlákny z n. facialis.

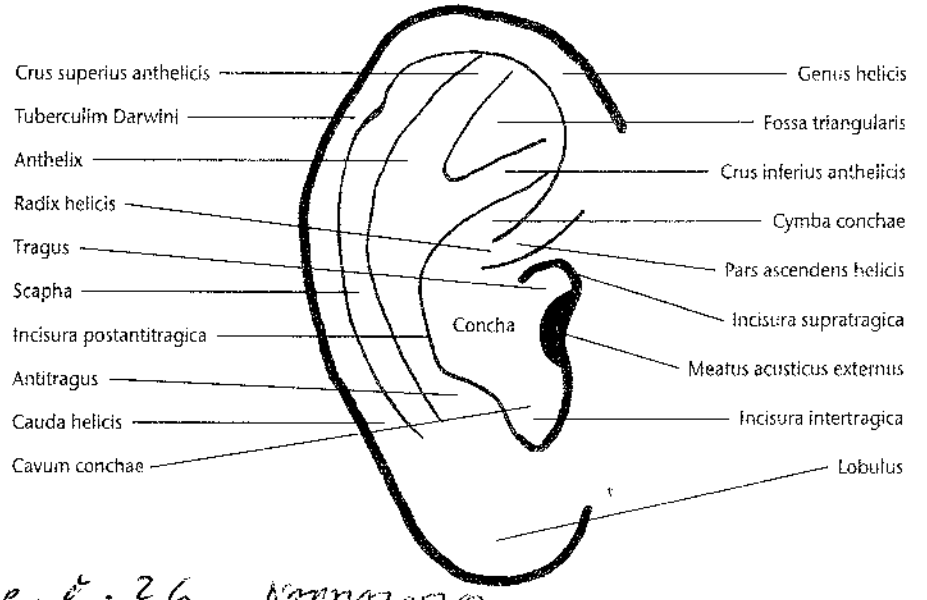

obr. č. 26

ANATOMICKÉ NÁZVOSLOVÍ UŠNÍHO BOLTCE. VENTRÁLNÍ STRANA

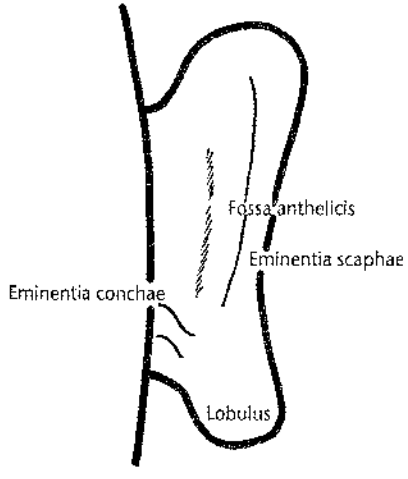

obr. č. 27

ANATOMICKÉ NÁZVOSLOVÍ UŠNÍHO BOLTCE. DORZÁLNÍ STRANA

Podrážděním zakončení somatických aferentních vláken z cervikálních pletení vede k aktivaci neuronů od čtvrtého míšního segmentu až po diencefalon. Významná je zejména vazba na jádra nervu vagu, který inervuje většinu vnitřních orgánů. Vzhledem k tomu, že vlákna trigeminu jsou součástí obou lemniskových drah, dochází k stimulaci bodů ušního boltce, k oboustranné aktivaci jader thalamu a příslušných senzorických oblastí kory. Vzniká interakce mezi somatickými a autonomními vlákny trigeminu, vagu a glosopharyngiku. Tyto vztahy jsou předpokladem reflexní aktivace viscerálních funkcí, současně i funkčních změn v receptorech boltce, které vznikají v důsledku léze v odpovídajících vnitřních orgánech. Existuje předpoklad, že nucleus terminalis nervi trigemini je nejen senzitivním jádrem trigeminu, ale i některých cervikálních nervů (C 1–4) a také integračním centrem všech aferentních vláken ušního boltce. Funkční vztahy mezi tímto centrem a plexus brachialis podmiňují možnou kombinaci ušní a tělesné akupunktury. Z oblasti konchy jsou úzké vztahy aferentního systému s aferentními dráhami jiných oblastí těla, jejich vzájemné překrývání na úrovni mozkového kmene a thalamokortikální úrovni, což vytváří příznivé podmínky pro to, aby stimulací bodů ušního boltce došlo k reflexním změnám v mnoha projekčních systémech.

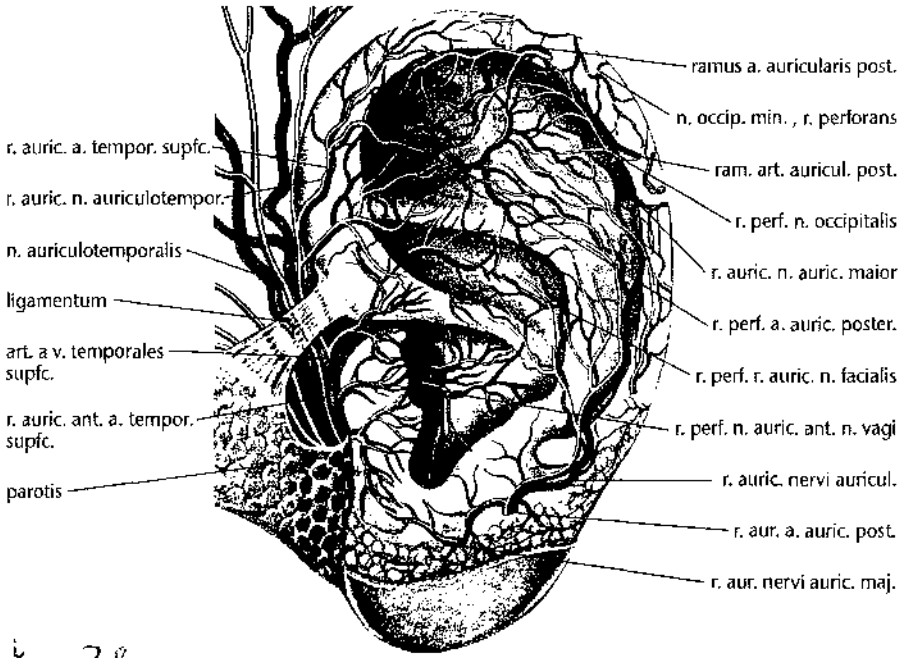

obr. č. 28

INERVACE A VASKULARIZACE UŠNÍHO BOLTCE

[redacted]
- arteria auricularis superficialis
- arteria temporalis superficialis
- arteria maxillaris interna.

Venózní krev je odváděna cestou v. jugularis externa, přičemž existují četné arteriovenózní anastomózy. Lymfatický systém tvoří nodi lymfatici retroauriculares.

[redacted]

1. *Čínská*, v Evropě reprezentovaná G. Königem a I. Wancurovou, vycházející z principu projekce těla a orgánů na ušní boltec v podobě intrauterinního uložení. Vychází také z bodové lokalizace jejich projekce a body označuje čísly.
2. *Francouzská* škola Nogierova vychází z embryogeneze a rozlišuje zóny a body pro orgánovou projekci.

[redacted]

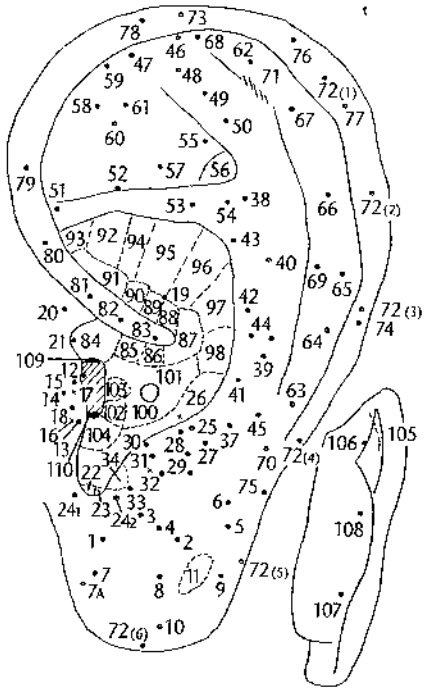

obr. č. 29

PROJEKCE ORGÁNŮ NA UŠNÍM BOLTCI DLE ČÍNSKÉ ŠKOLY

1. Bod analgetický k extrakci zubů
2. Podnebí (patro)
3. Dno úst
4. Jazyk
5. Maxilla
6. Mandibula
7. Analgézie při extrakci zubů
8. Oční bod
9. Vnitřní ucho
10. Tonsilly
11. Tváře
12. Vrcholek tragu
13. Nadledvinky
14. Zevní nos
15. Larynx a pharynx
16 a. Vnitřní nos
16. Nervus auriculotemporalis
17. Bod žízně
18. Bod hladu
19. Bod vysokého tlaku
20. Zevní ucho
21. Srdeční bod
22. Endokrinium
23. Vaječníky
24 a. Oko I
24 b. Oko II
25. Mozkový kmen
26. Bod zubní bolesti
26 a. Mozkový přívěšek
27. Larynx a zuby
28. Hypofyzární bod
29. Occiput (polštář)
30. Parotis
31. Astma
32. Varlata
33. Čelo
34. Šedá hmota
35. „Slunce" – skráň, spánky
36. „Střecha" – vrchol lbi
37. Krční páteř
38. Křížová páteř a kostrč
39. Hrudní páteř
40. Bederní páteř
41. Krk
42. Hrudník
43. Břicho a žlučník
44. Mamma
45. Thyreoidea
46. Prst u nohy
47. Pata
48. Kotník
49. Kolena
50. Kyčle
51. Vegetativní bod
52. Nervus ischiadicus
53. Hýždě
54. Bod bederní bolesti
55. Brána bohů
56. Pánevní dutina
57. Kyčle
58. Uterus
59. Krevní tlak snižující
60. Dyspnoe
61. Hepatitis
62. Prsty ruky
63. Klíční kost
64. Rameno
65. Paže
66. Loket
67. Zápěstí
68. Appendix I.
69. Appendix II.
70. Appendix III.
71. Okrsek kopřivky
72. (1–6) Helix
73. Tonsilly I.
74. Tonsilly II.
75. Tonsilly III.
76. Játra I.
77. Játra II.
78. Vrchol ucha
79. Zevní genitál
80. Uretra
81. Rektum
82. Bránice (Zero bod)
83. Bod rozvětvení
84. Ústa
85. Jícen
86. Kardie
87. Žaludek
88. Dvanáctník
89. Tlusté střevo
90. Appendix IV.
91. Colon
92. Močový měchýř
93. Prostata
94. Ureter
95. Ledviny
96. „Břišní žlázy"
97. Játra III.
98. Slezina
99. Ascites
100. Srdce
101. Plíce
102. Bronchy
103. Trachea
104. Trojitý ohřívač
105. Brázda snižující krevní tlak
106. Dolní část zad
107. Horní část zad
108. Střední část zad
109. Podbřišek
110. Nadbřišek

Na dorzální straně ušního boltce je v současné době celá řada účinných bodů. Uvádím je podle mezinárodní klasifikace:

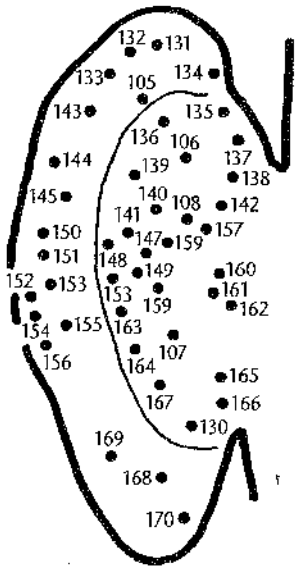

BODY NA DORZÁLNÍ STRANĚ UŠNÍHO BOLTCE

105. bod snižující krevní tlak 1
106. dolní oddíl zad
107. horní oddíl zad
108. střední oddíl zad

NOVÉ BODY:

129. prodloužená mícha 1
130. prodloužená mícha 2
131. horní část mozku
132. protihorečnatý
133. MIŇ IŇ
134. bolesti hlavy 1
135. bolesti hlavy 2
136. bolesti hlavy 3
137. šíje
138. bod klidu
139. energie mozku
140. brázdička 1.
141. brázdička 2
142. oblast epigastria
143. mícha
144. páteř
145. bolesti páteře 1
146. bolesti páteře 2
147. bránice
148. brázdička 3
149. vřed
150. záda
151. plíce
152. lumbago
153. oblast mesogastria
154. kašel, astma
155. oblast hypogastria
156. gluteální oblast
157. zažívací trakt
158. oblast epigastria
159. srdce
160. močová kolika
161. PAJ-LIN
162. JAN-CHE
163. appendix
164. PAN-LIN
165. dolní končetiny
166. ucho
167. podbřišnice 1.
168. I-ŠAN
169. podbřišnice 2
170. I-LEN

Jinou mapu s použitím grafických symbolů ukazuje obrázek.
(Čísla této mapy nesouhlasí s mapou a textem na str. 97).

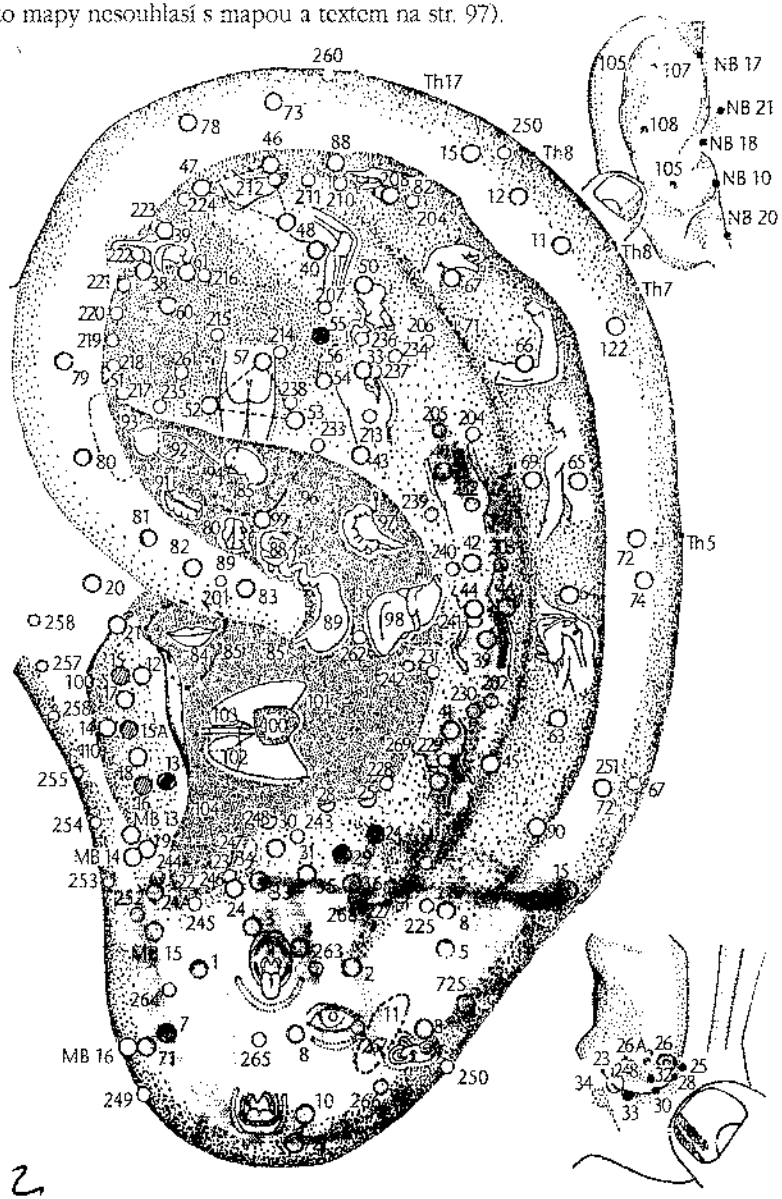

obr. č. 32

PROJEKCE ORGÁNŮ NA UŠNÍM BOLTCI DLE ČÍNSKÉ ŠKOLY

Myšlením je nám bližší koncepce Nogierova, a proto v následujícím se budeme zabývat její projekcí orgánů a krajin.

~~Projekce orgánů dle Nogierova~~ obr č. 33

PROJEKCE KOSTERNÍHO SYSTÉMU

Projekce **páteře** se nachází na anthelixu. Incisura postantitragica tvoří projekci atlantookcipitálního skloubení a odtud po anthelixu směrem nahoru v rozsahu třiceti stupňů, od linie tvořené bodem 0 a incisurou postantitragickou, pokračuje projekce jednotlivých krčních obratlů. Při detailnějším vyšetření můžeme rozlišit jednotlivé obratle, a to nejen krční. Na anthelixu se totiž nachází drobné vpadliny (zářezy), dobře zjistitelné sondou, oddělující navzájem projekci jednotlivých obratlů.

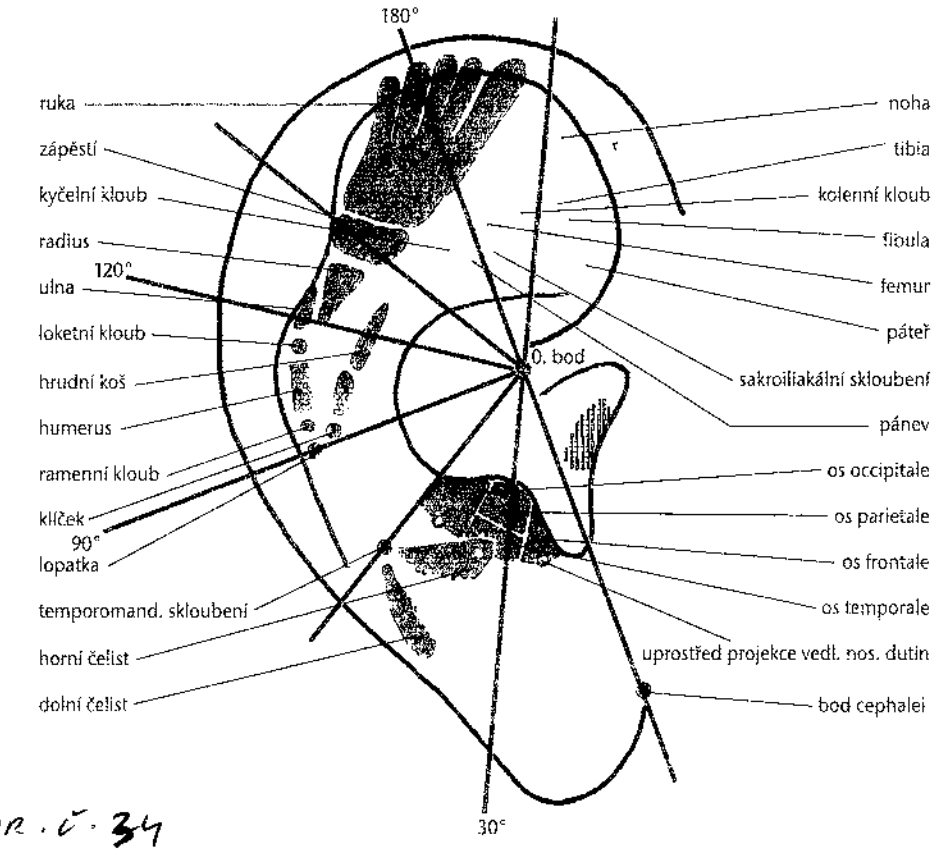

obr. č. 34

PROJEKCE KOSTERNÍHO SYSTÉMU A DETAILNÍ ZOBRAZENÍ PÁTEŘE

Pokračování projekce krční v rozsahu dalších dvakrát třiceti, to je šedesáti stupňů, tvoří projekce hrudní páteře. Zhruba v místě, kde se rozdvojují raménka anthelixu na horní a dolní, to je sto padesát stupňů od linie z bodu 0 a dolního úponu ucha k obličeji (bodu cephalei), začíná projekce bederní páteře. Nachází se na dolním raménku anthelixu v rozsahu dalších šedesáti stupňů.

Sakrální a kostrční části páteře pokračují pak dále, zčásti kryty již okrajem helixu.

Podrobným vyšetřením můžeme tedy určit přesnou lokalizaci poruchy, ale můžeme stanovit, i která část obratle či páteře je postižena. Na vrcholu antitragu se nachází projekce obratlového těla. Směrem do scaphy v úzkém proužku od projekce obratlového těla je projekce příčných výběžků, a ještě laterálněji směrem do scaphy je projekce paravertebrálních ligament a svalů. Směrem na druhou stranu, to je do cavum conchae, se nachází jednak projekce obratlových trnů a pod nimi projekce meziobratlových plotének (disků). Ještě mediálněji, to je až na stěně ušní dutiny, je projekce paravertebrálního sympatiku.

Projekce ostatních částí skeletu se nachází jednak na zevní ploše antitragu, jednak ve scaphě a ve fossa triangularis.

Rozdělíme-li pomyslnou linii zevní plochu antitragu na třetiny, pak v třetině bližší projekci atlantookcipitálního skloubení je projekce **okcipitální kosti**, v střední třetině projekce **parietální a temporální** kosti, a v přední třetině projekce **frontální** kosti. Na základní linii antitragu uprostřed jednotlivých třetin se nachází projekční zóny **nejdelejších nosních dutin**, a to pod projekcí occiputu maxillární, ve střední třetině sphenoidální a pod frontální kostí sinus frontalis.

Na linii jdoucí 0. bodem a incisura postantitragica, uprostřed scaphy se nachází projekce **temporomandibulárního skloubení**. Horní čelist jde odtud směrem k bázi střední třetiny antitragu, mandibula pak směrem k volnému okraji ušního laloučku, zde můžeme detekovat jednotlivé **zuby** na dolní a horní čelisti.

V oblasti dolní části scaphy ve výši prvních pěti krčních obratlů je projekce **krčního svalového svalstva**. Odtud směrem nahoru ve výši projekce posledních krčních obratlů je projekce **lopatky** a nad ní v oblasti prvního hrudního obratle projekce **klíční kosti**.

V oblasti projekce třetího až devátého hrudního obratle směrem do scaphy, asi jeden milimetr od hrany anthelixu, je relativně úzká projekce **hrudního koše** a před ní v rozsahu projekce prvního až čtvrtého hrudního obratle je projekce **sterna**. **Projekce horní končetiny** je v oblasti scaphy. V návaznosti na projekci lopatky a klíčku ve výši projekce prvního hrudního obratle je projekce **ramenního kloubu**. **Humerus** pak pokračuje až do výše projekce pátého hrudního obratle a odtud ve scaphě pokračuje až do výše rozdvojení obou ramének anthelixu, kde je projekce **karpálního skloubení**, projekce **obou kostí předloktí** radia a ulny. Projekce vlastní **ruky** zaujímá velkou plochu horní části scaphy. Poslední části prstů jsou již překryty okrajem helixu a jsou uloženy tak, že palec je v těsné blízkosti horního raménka anthelixu. **Metakarpofalangeální skloubení** začíná poněkud nad tuberculum Darwini.

Projekce dolní končetiny se nachází ve fossa triangularis. **Palec** je opět zvětšená a projekce palce se nachází v těsné blízkosti projekce palce ruky u vzestupného raménka anthelixu, malíku za vzestupnou částí helixu. Prsty jsou opět zčásti kryty valem helixu. Zhruba uprostřed triangulární fosy je projekční zóna **kolenního kloubu**. Odtud zhruba k projekci sakrolumbálního skloubení, cosi nad ním, zhruba v dolní třetině fossy, kde se nachází projekce **kotníku**, je projekce obou kostí **bérce**. Fibula probíhá paralelně pod projekcí tibie. Od projekce kolenního kloubu k projekci desátého hrudního obratle, kde se nachází projekce **kyčelního kloubu**, se promítá **femur**. Asi uprostřed vzdálenosti mezi projekcí kyčelního kloubu, který je v oblasti **pánve** (v dolním rohu trojúhelníkovité jámy) a projekcí paty se nachází bod pro **n. ischiadicus**. Od projekce pánve směrem k projekci dalších bederních obratlů je projekce **sakroiliakálního skloubení**. Terapeuticky užíváme k léčbě postižené tělesné krajiny.

PROJEKCE SVALOVÉHO SYSTÉMU

Nachází se jak na ventrální, tak mediální (dorzální) straně ušního boltce, a to v místech jejich anatomické projekce vzhledem ke kosternímu systému, jak vyplývá z obrázku.

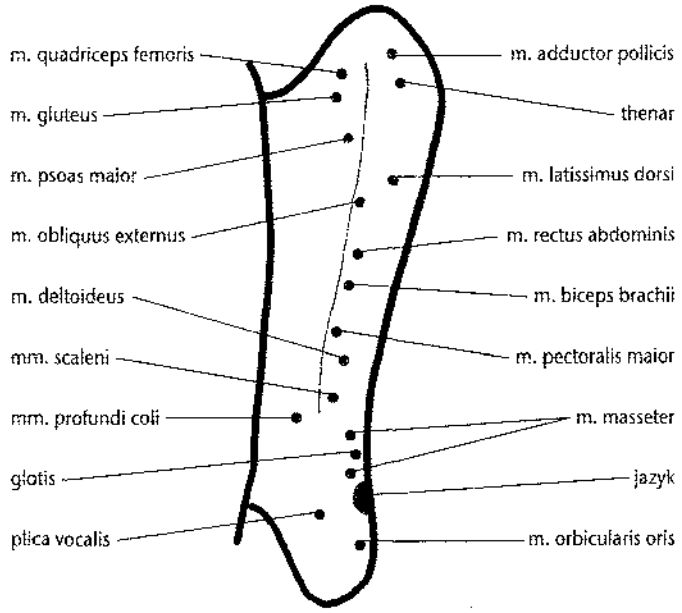

OBR-č. 35

BODY SVALOVÉHO SYSTÉMU NA DORZU UCHA

PROJEKCE RESPIRAČNÍCH ORGÁNŮ

se nachází v hemiconcha inferior.

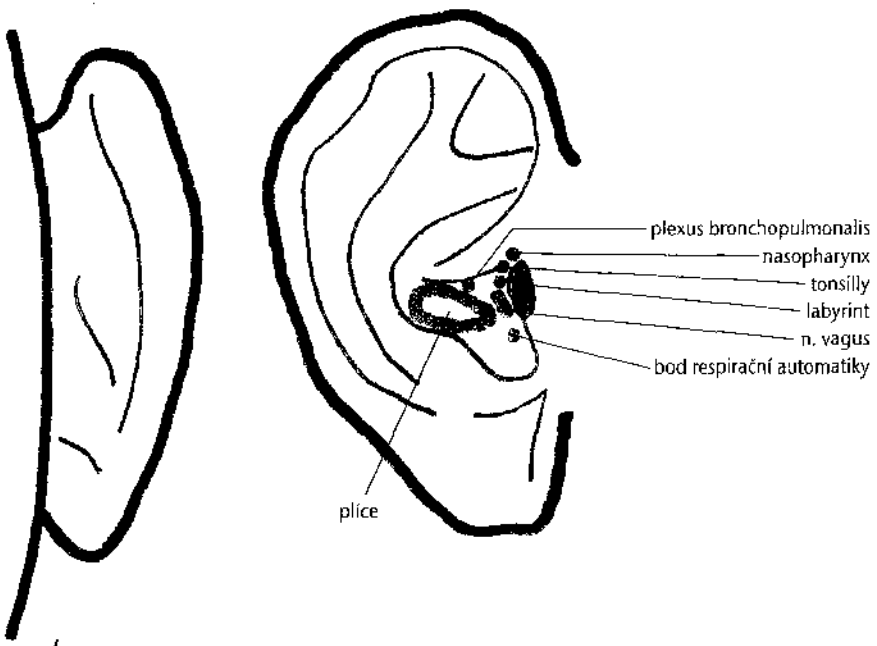

OBR. č. 36 PROJEKCE RESPIRAČNÍHO SYSTÉMU

Pod začátkem helixu nad zevním zvukovodem se nachází projekce **rhinopharyngu**. Stimulací tohoto bodu lze dosáhnout terapeutických úspěchů nejen u laryngitid, ale i při dysfagii. Něco málo pod ním se nachází projekce **tonsill**.

Dorzálně od projekce hrtanu směrem do cavum conchae pokračuje projekce **bronchu**.

Projekce **plic** zaujímá největší plochu dolní semiconchy. Dorzálně je jejich projekce ohraničena bodem plexus cardiacus. Mezi zevním zvukovodem, lépe řečeno před ním se nacházející projekcí vágové zóny a projekcí plic, je projekce **trachey**. Něco málo pod ní je bod **respirační automatiky**. Mezi projekcí trachey a vágovou zónou je projekce **laryngu** a pod ní, při dolním okraji vágové zóny projekce **laryngeálního plexu**. Bod **pharyngeálního plexu** je na svislici jdoucí z 0. bodu ve výši projekce rhinopharyngu. Na horním okraji plic, těsně pod radixem helixu, je projekce **bronchopulmonálního plexu**, majícího vliv zejména na bronchospasmy.

Bránice se promítá jako úzký pruh začínající pod bodem 0 a pokračující obloukovitě k projekci bederní páteře. Její projekce je i na dorzální straně levého ucha jako pruh mezi zónou srdce a žaludku.

PROJEKCE SRDEČNĚ CÉVNÍHO SYSTÉMU

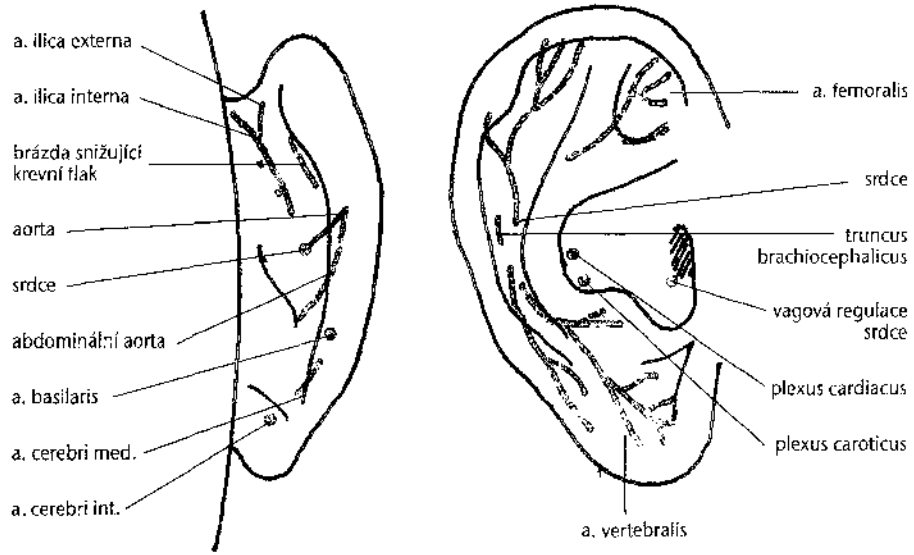

OBR. č. 37 PROJEKCE SRDEČNĚ CÉVNÍHO SYSTÉMU

Orgánová projekce **srdce** se podle francouzské školy nachází ve výši čtvrtého a pátého hrudního obratle na svahu anthelixu, těsně za jeho hranou směrem do scaphy. Podle Nogiera se pravé srdce promítá na okraj konchy před antitragus v linii projekce prvního až druhého hrudního obratle a na dorzální straně boltce zhruba uprostřed eminentia conchae. Levé srdce je na ventrální straně na okraji konchy v projekci prvního až šestého hrudního obratle a na dorzální straně jako velká zóna na vnitřním okraji eminentia scaphae. Čínská škola kladla projekci srdce do středu dolní semikonchy.

Plexus cardiacus má svou projekci na přechodu konchy v její zadní stěnu ve výši projekce třetího krčního obratle.

Zóna vagové regulace srdce se promítá do blízkosti dolního pólu zevního zvukovodu.

Aorta má svou projekci na dorzální ploše ušního boltce, proti projekci srdce. Od tohoto bodu směrem ventrokraniálním jde projekce abdominální aorty a horní mesenterické arterie. Dorzálně od projekce abdominální aorty je projekce čínskou akupunkturou udávané brázdy snižující krevní tlak (francouzská aurikuloterapie ji neuvádí).

Bifurkace **iliacké arterie** je na dorzální ploše boltce proti odstupu obou ramének anthelixu. Kraniálně odtud je projekční zóna a. ilica interna a externa. V blízkosti projekce skeletu končetin se na dorzální ploše boltce promítá jejich cévní zásobení.

Na dolní části dorzální plochy boltce, proti zadnímu okraji okcipitální oblasti je projekce **art. basilaris**, od ní kaudálním směrem **art. cerebri media**. Asi uprostřed lalůčku, na jeho dorzální ploše, je projekce **art. cerebri anterior**.

Také na přední straně boltce má cévní systém svou projekci, odpovídající víceméně anatomické projekci jeho uložení v těle.

PROJEKCE GASTROINTESTINÁLNÍHO SYSTÉMU

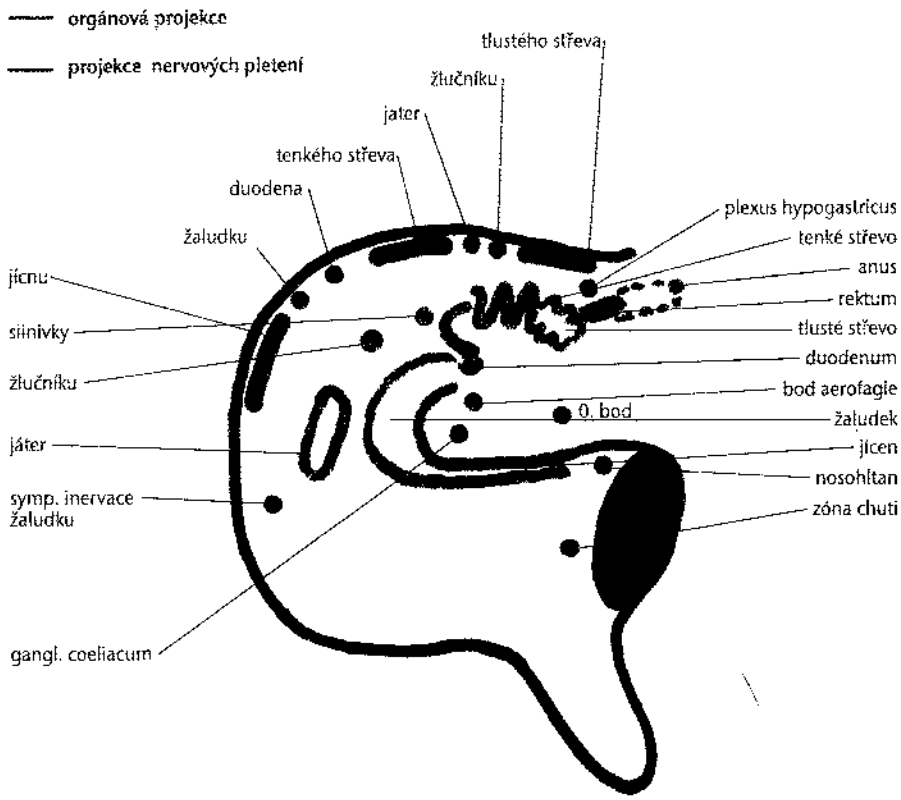

PROJEKCE GASTROINTESTINÁLNÍHO SYSTÉMU

Začíná se pod radixem helixu, zaujímá horní část dolní semikonchy a celou horní semikonchu. Orgány pravé strany těla mají svou projekci na pravém uchu, levé strany na levém. Zvláštností je také dvojí projekce, a to orgánová a nervová. Častěji pracujeme s body orgánové projekce.

Projekce **úst** je na přechodu scaphy do lobulu, kde se nachází projekce **temporomandibulárního skloubení** (viz kostní systém) a projekce horní a dolní **čelisti**. V trojúhelníku tvořeném jejich projekcí je projekce **jazyka**. Jazyk má však i svou projekci na dorzální (mediální) ploše boltce, a to na jeho okraji nad projekcí nn.oculomotorii. Svalstvo ústní – **musculus orbicularis oris** má svou projekci na zadní straně ušního lalůčku, asi v jeho polovině, blíže volného okraje. Na stejné ploše ušního boltce, pod přechodem kaudy helixu v lalůček, jsou dva projekční body **m. masseteri**.

V blízkosti incisura supratragica, nad horním pólem zevního zvukovodu, má svou projekci **rhinopharynx**. **Jícen** pokračuje svou projekcí jako úzký proužek podél dolního okraje radix helicis. Na počátku radicis helicis se nachází projekce **kardie** a vlastní žaludek obkružuje větší ploškou kořen helixu. Blíže k němu je projekce **malého zakřivení**, na straně do cavum conchae projekce **velkého zakřivení**. Mezi žaludkem a kořenem helixu se nachází také bod (podle některých autorů dva body) **aerophagie**. Je v projekční linii devátého a desátého hrudního obratle. Tento bod je dle některých autorů současně i bodem **duodena**. V projekci ve výši druhého až čtvrtého bederního obratle v cymba conchae je projekce **tenkého střeva**. Odtud až do projekce lumbosakrálního skloubení je projekce **tlustého střeva**. Projekce **rekta** se nachází v nejpřednější části hemiconcha superior, částečně pod stříškou vystupujícího helixu. **Anus** má projekci v nejpřednější části konchy před rektem, překryt valem vzestupné části helixu.

Projekce **jater** je na pravém boltci dorzálně od projekce žaludku v rozsahu projekce posledního krčního až pátého hrudního obratle, na levém boltci v rozsahu projekce prvního až třetího hrudního obratle. Nad projekcí jater a poněkud ventrálně, ve výši projekce osmého až devátého hrudního obratle, je projekce **žlučníku**.

Pankreas má stejně jako žlučník svou projekci pouze na pravém uchu, a to mezi projekcí tenkého střeva, žlučníku a duodena ve výši projekce desátého až jedenáctého hrudního obratle. Projekce **sleziny** je na levém uchu ve výši čtvrtého až pátého hrudního obratle v projekci horní části jater (podle některých autorů má svou projekci i na pravém uchu, kde je překryta projekcí jater).

Před zónou vagu, asi v polovině dolní třetiny zevního zvukovodu se nachází **zóna chuti**. Pod dolním raménkem anthelixu ve výši projekce posledního bederního a prvního křížového obratle je projekce **hypogastrického plexu**.

Plexus solaris má svou projekci na přední části kořene helixu. **Plexus mesentericus superior** je na přechodné části cruris helicis jeho vzestupné raménko. Je totožný s **0. bodem** Nogierovým.

Ostatní nervové pleteně jednotlivých orgánů se nacházejí při stěně anthelixu v oblastech odpovídajících jejich anatomickému uložení.

PROJEKCE UROGENITÁLNÍHO SYSTÉMU

Zaujímá horní část cymba conchae a část fossa triangularis. Somatická projekce **ledvin** se nachází v místě středové osy fossa triangularis se stříškou helixu, nad projekcí nohy. Velikost projekční plochy závisí na velikosti ledvin. U svraštělé ledviny je malá, zatímco u hydronefrosy může zaujímat rozsáhlou část ve fossa triangularis. Projekce **ureteru** je sporná a bývá lokalizována do nejpřednější horní části cymba conchae. Projekce **močového měchýře** je v nejhořejší části cymba conchae ve výši projekce čtvrtého až pátého bederního obratle. Také na dorzální ploše má svou projekci nad středem eminentia conchae, v místě, kde se ušní boltec připojuje k hlavě.

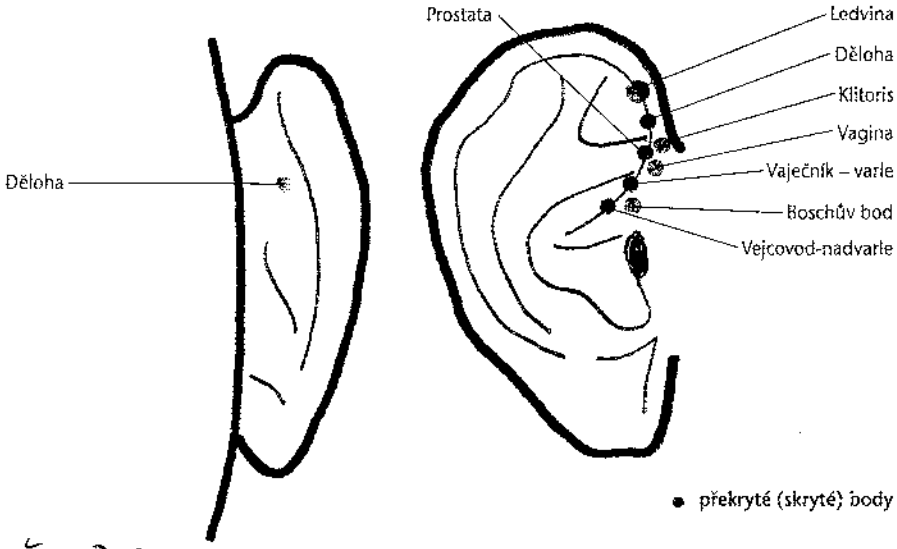

PROJEKCE UROGENITÁLNÍHO SYSTÉMU

Projekce **penisu** a **clitoris** je na vzestupné části zevní plochy helixu ve výši dolního raménka anthelixu. Těsně nad ním je projekční bod **uretry**. Směrem kaudálním, v blízkosti incisura supratragica je **bod libida** neboli Boschův bod. Projekce **vaginy** je nad projekcí clitoris a uretry.

Vnitřní pohlavní orgány mají svou projekci na vnitřní straně vzestupné části helixu. Nejkaudálněji je projekce **epidymidis** nebo **vejcovodu**, hned na začátku stříšky helixu za jeho kořenem. Nad ní a poněkud vpřed je projekce **ovaria**, respektive **testis**.

Prostata a **tuba uterina** mají svou projekci taktéž na vnitřní straně stříšky helixu, těsně pod jejím zkřížením s dolním raménkem anthelixu. **Děloha** se promítá na vnitřním okraji stříšky helixu na přechodu mezi kolénkem helixu a jeho vzestupnou částí.

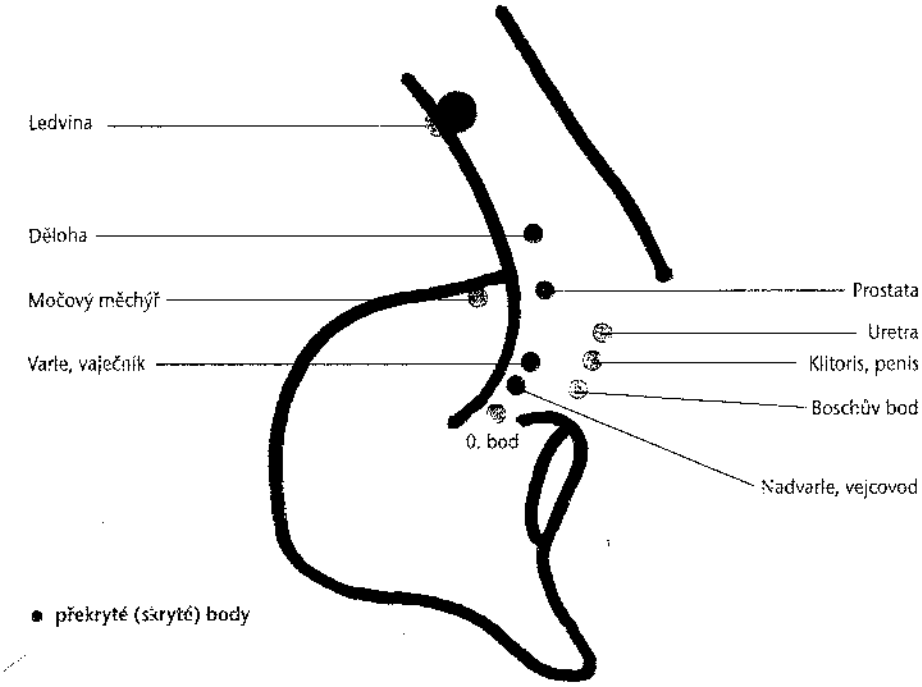

PROJEKCE UROGENITÁLÍHO SYSTÉMU.
DETAILNÍ OBRAZ

PROJEKCE ŽLÁZ S VNITŘNÍ SEKRECÍ

Příštitná tělíska mají svou projekci na radiále čtvrtého krčního obratle, na dorzálním okraji conchy, v místě přechodu v zadní stěnu cavum conchae.

Štítná žláza tamtéž v úrovni projekce šestého krčního obratle.

Thymus ve výši projekce druhého hrudního obratle.

Pankreas má svou sekretorickou projekci společnou s orgánovou ve výši projekce desátého až jedenáctého hrudního obratle.

Nadledvinky mají společnou somatickou i inervační projekci, která se nachází ve výši projekce dvanáctého hrudního obratle na přechodu cymba conchae v horní stěnu conchy.

Vnitřní sekrece **pohlavních žláz** se promítá do úrovně projekce druhého až třetího bederního obratle. (Je však výhodnější stimulace gonadotropního hormonu).

Někteří autoři sem přiřazují ještě **prsní žlázy**, které se nacházejí ve výši projekce pátého hrudního obratle.

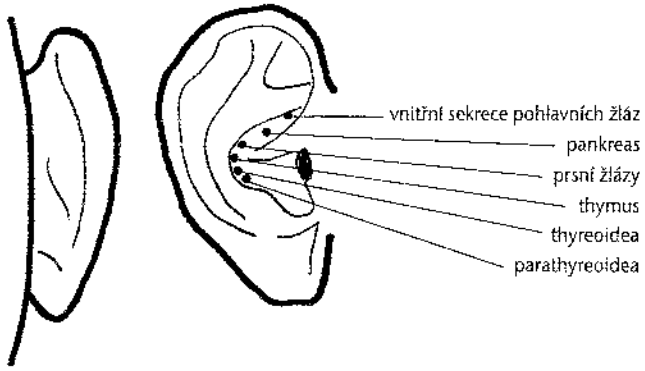

obr. č. 40 PROJEKCE ŽLÁZ S VNITŘNÍ SEKRECÍ

OBLAST INCISURA INTERTRAGICA – OBLAST HYPOFÝZY

Adenohypofýza se promítá do incisura intertragica a svým rozsahem zasahuje téměř až k ústí zevního zvukovodu a přilehlé části vzestupných ramének tragu a antitragu. V nejnižším místě intertragické incisury asi půl milimetru dovnitř incisury se nachází projekce **thyreotropního hormonu**. Za ním na dně incisury se nachází **bod parathyreoidey**. Na přechodu incisury ve vzestupnou část tragu, nepatrně před jeho hranou je projekční bod **adrenokortikotropního hormonu**. Nad tímto bodem, avšak dovnitř od hrany tragu (asi půl až jeden milimetr) se nachází bod **prolaktinu**. Na druhé straně incisury, těsně pod hranou antitragu je projekce bodu **gonadotropního hormonu**. Stimulace tohoto bodu je kontraindikovaná v graviditě a první den menses.

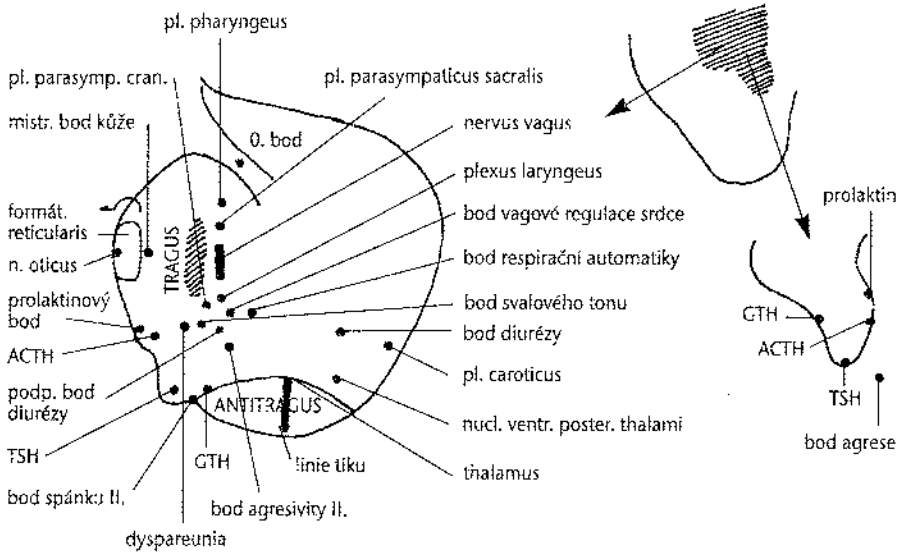

PROJEKCE BODŮ CAVUM CONCHAE INF., THALAMU A HYPOTHALAMU

PROJEKCE CENTRÁLNÍHO NERVOVÉHO SYSTÉMU

Bod **thalamu** se nachází na vnitřní straně antitragu, uprostřed jeho báze v malé prohlubince, je základním bodem při léčbě jakýchkoliv bolestí, ale také bodem regulace krevního tlaku. Od něj směrem k vrcholu antitragu se táhne **linie tiku**, která je současně i mistrovským bodem mozečku. Samotný **mozeček** má svou projekci ve tvaru úzkého trojúhelníku jdoucího od projekce atlantookcipitálního skloubení po vnitřní straně antitragu na dolní plochu cavum conchae. Je současně i bodem antivertiginózním **(proti závrati)**. Dorzálně a kraniálně od bodu thalamu je projekce nucleus **ventralis posterior.**

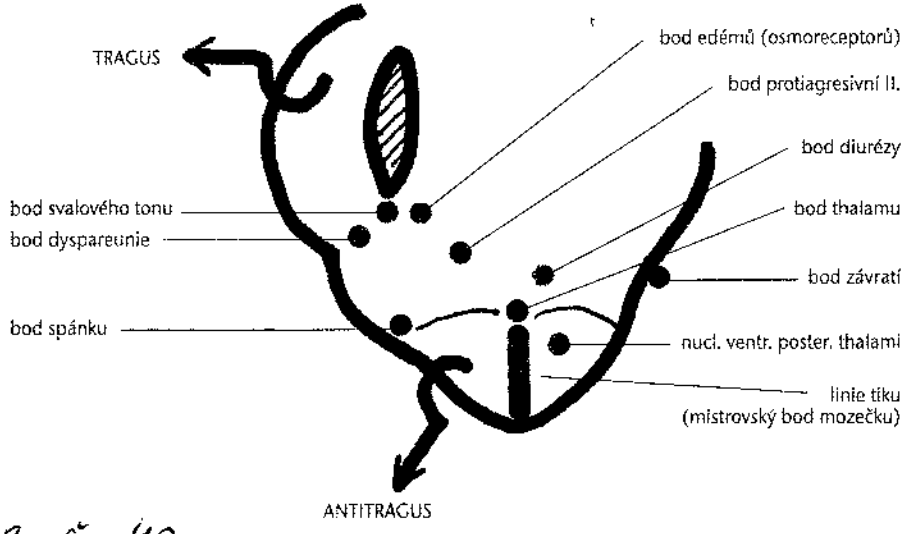

obr. č. 42 PROJEKCE BODŮ OBLASTI THALAMU A HYPOTHALAMU

Projekce **HYPOTHALAMU** tvoří plocha horizontální části hemiconcha inferior. Uvnitř je ohraničen linií jdoucí ze zevního zvukovodu k vnitřní postantitrageální brázdě. Zevní ohraničení je dáno bází antitragu. Uvedenou oblast můžeme rozdělit na třetiny.

1) V horní třetině na linii spojující dolní pól zevního zvukovodu a bod projekce thalamu leží **podpůrný bod diurézy (oedemu)**, nacházející se dorzálně, asi v poloviční vzdálenosti mezi bodem thalamu a bodem pro plexus caroticus.
2) Na konci dolní plochy intertragické incisury, to je v distální třetině, asi dva milimetry od bodu thalamu směrem k bodu závratí se nachází **bod diurézy**.
3) Dalším bodem je bod **protiagresivní II**, nacházející se v prostřední třetině na linii bod oedemu – thalamus, za bodem gonadotropinu.

V těsné blízkosti hypothalamu se nachází i projekce **MEZENCEPHALA** s bodem **svalového tonu**, nacházejícím se pod dolním pólem zevního zvukovodu něco nad středem mezi body gonadotropním a bodem **dyspareunie**, který se nachází v úrovni bodu adrenokortikotropního, ve dvou třetinách vzdálenosti od dolního pólu zevního zvukovodu.

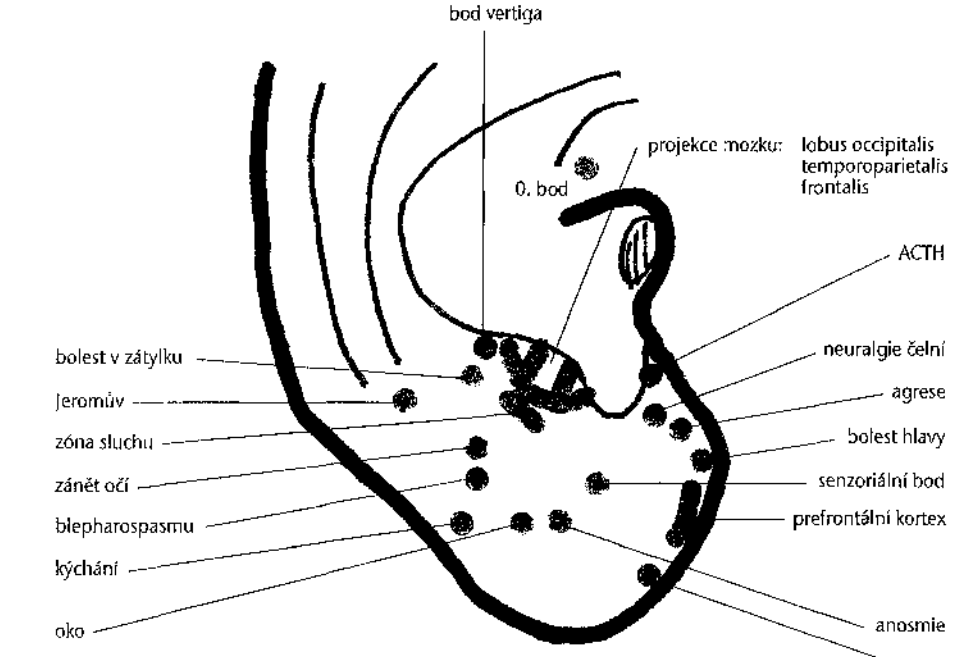

BODY NA UŠNÍM LALŮČKU

Na předním okraji ušního lalůčku, blízko jeho úponu se nachází vertikálně směřující **zóna prefrontálního kortexu**. Je uložena mediálně od incisura intertragica. O něco mediálněji nad ní je projekční místo bodu **agrese**, lépe řečeno zóny agrese, neboť její velikost závisí na agresivitě osobnosti. Nachází se asi dva až tři milimetry

pod a před nejnižším místem incisura intertragica, v místě křížení linií báze tragu a antitragu. Na stejné linii, avšak na jejím průsečíku s okrajem helixu se nachází bod **neurasthenie**.

Nad zónou agrese, lehce laterálně, jakoby v pokračování prefrontálního kortexu je bod pro **neuralgické bolesti hlavy**. Další bod pro **bolesti hlavy** se nachází ve výši dolního okraje prefrontálního kortexu u začátku volné části ušního lalůčku, v místě jeho úponu k tváři. Je také výchozím bodem pro určení projekčních linií. U lidí trpících stresy se často nachází na ušním lalůčku v pokračování projekce prefrontálního kortexu různě hluboká **stresová rýha**.

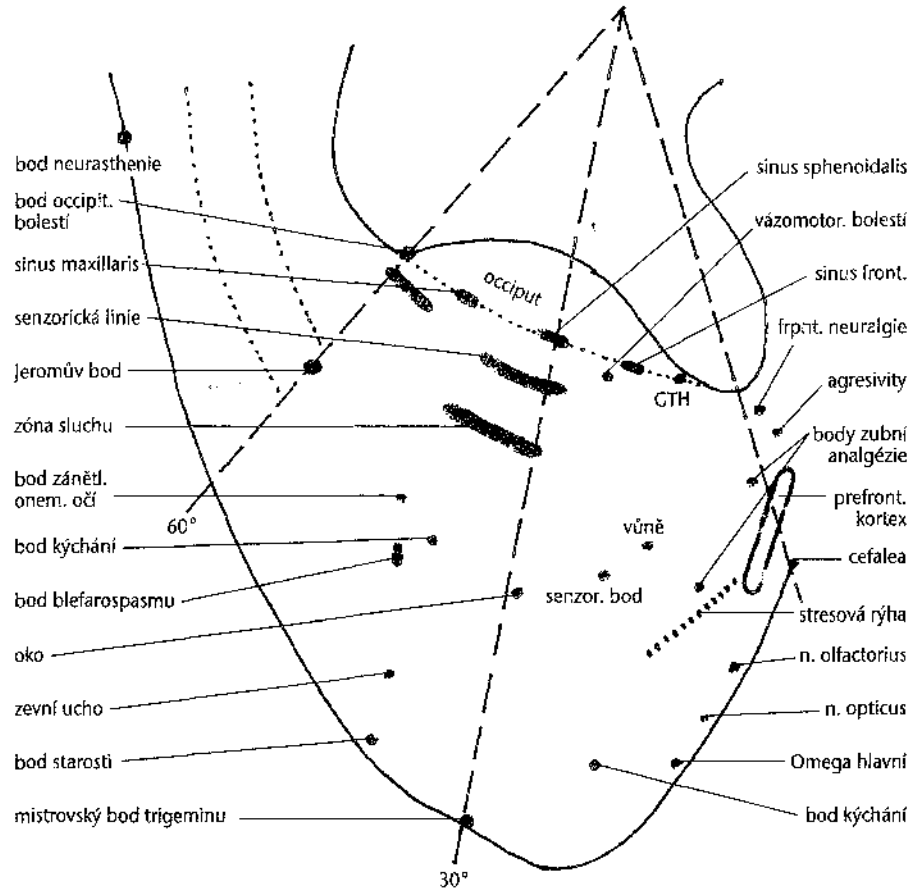

PROJEKCE BODŮ NA UŠNÍM LALŮČKU. DETAIL

Vedeme-li projekcí jednotlivých lebečních kostí zhruba vertikální linii na dolní okraj lalůčku, můžeme ho rozdělit na několik zón.

Předně je to :

ZÓNA LIMBICKÉHO SYSTÉMU nacházející se pod projekcí frontální kosti. Má pět vlastních bodů a to:

1. Bod projekce **sinus frontalis**, ležící na linii báze antitragu, uprostřed první třetiny od incisura antitragica.
2. **Zóna vůně** (anosmie) nachází se ve středu oblasti ve výši předního úponu lalůčku.
3. **Zóna kýchání** nachází se až v dolní části této oblasti.
4. Bod **vázomotorických bolestí hlavy** nacházející se v přední třetině antitragu.
5. **Senzoriální bod** je zhruba v polovině výšky uvedené oblasti blízko hranice s temporální zónou a bodu oka. Limbická zóna má těsné vztahy k sexualitě a v její blízkosti, těsně při její hranici s incisura intertragica se nachází tak zvaný **genitální bod** (gonadotropní).

Ve výši horní části prefrontálního kortexu na svislé přímce pod bodem agresivity se dle čínské aurikuloterapie nachází **bod hyperestezie zubů** a u dolního pólu prefrontálního kortexu druhý bod zubní hyperestezie. Pod dolní částí prefrontálního kortexu při předním okraji ušního lalůčku se nachází bod pro **nervus olfactorius**. A ještě níže pod ním bod pro **nervus opticus**.

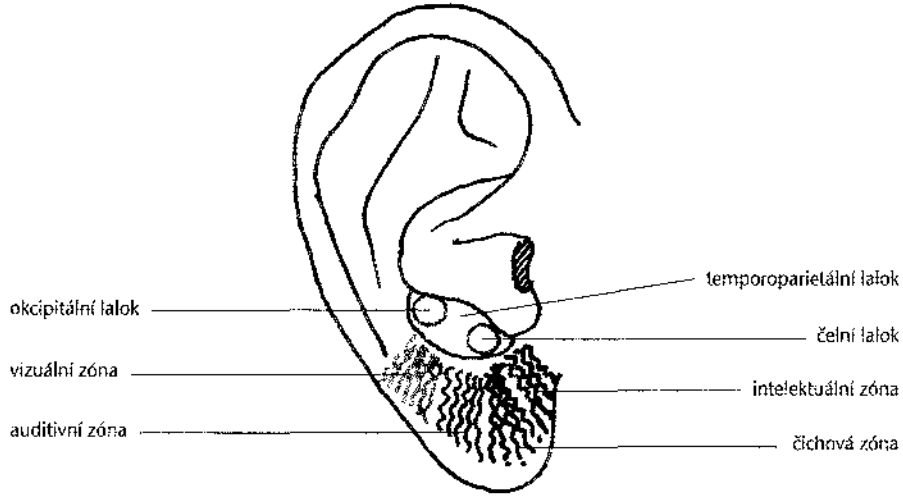

ENERGETICKÁ PROJEKCE ŠÍŘENÍ Z KRANIA NA UŠNÍ LALŮČEK

ZÓNA TEMPORÁLNÍHO LALOKU je uložena dorzálně od limbické zóny, pod oblastí antitragu reprezentovaného temporoparietální projekcí. V ní se nachází **senzorická linie** a to v horní třetině tohoto pole, která má vliv také na paměť. Pod ní se nachází **sluchová zóna**, kterou je možné rozdělit podle účinku v léčbě sluchových vad na přední část, sloužící k ovlivnění vysokých tónů, a zadní část k ovlivnění hlubokých tónů.

ZÓNA OKCIPITÁLNÍHO LALOKU se promítá za temporální zónou směrem k volnému okraji lalůčku. Těsně na hranici lalůčku a antitragu se v této zóně nachází **zóna bolestí hlavy**, pod ní **zóna pro zánětlivá onemocnění oční** a na rozhraní střední dolní třetiny výšky tohoto pole bod pro léčbu **nezánětlivých očních onemocnění** (blepharospasmu). Bod pro **oko** se nachází zhruba v polovině ušního lalůčku. O bodech omega bude ještě řeč dále.

Na ušním lalůčku se nachází ještě projekce **tváře**, a to od jeho přechodu se scaphou směrem na lalůček až k bodu kýchání. Dorzokraniálně od projekce tváře se nachází **zóna vnitřního ucha**.

V místě radiály atlantookcipitálního skloubení uprostřed scaphy se nachází **Jeromův bod**, který je horním pólem větší zóny deprese, směřující na ušní lalůček.

Na radiále procházející vrcholem antitragu na okraji ušního lalůčku se nachází **mistrovský bod nervi trigemini** a odtud směrem dolů **zóna nervi trigemini** v úhlu vytvářeném lalůčkem a helixem.

Podle orientální medicíny je lalůček rozdělen na čtyři zóny, a to *intelektuální, čichovou, auditivní* a *vizuální*. Do nich se z oblasti projekce krania na antitragu šíří energetické a informační vlny (viz obrázek). Všechny tyto čtyři zóny kontroluje senzorický bod.

PROJEKCE NERVOVÉHO SYSTÉMU

Autonomní nervový systém:

Sympatikus se promítá na ušním boltci do prostoru mezi radiálou druhého krčního obratle a druhého sakrálního obratle.

Parasympatikus cranialis do prostoru od druhého krčního obratle ventrálně, **parasympaticus sacralis** od druhého křížového obratle ventrokaudálně.

Preganglové neurony sympatiku se promítají na helix mezi radiálou druhého krčního a jedenáctého hrudního obratle. Na přední straně helixu, na jeho zevním okraji se nachází projekce senzitivních kořenů, motorické kořeny mají svou projekci na mediolaterálním ohbí helixu, na jeho zadní straně. A to u obou tak, že směrem k ušnímu lalůčku jsou nn. cervicales, a odtud k horní části ušního boltce část hrudní, bederní a sakrální.

Truncus sympaticus je uložen na přechodu anthelixu v konchu, kde v blízkosti projekce jednotlivých obratlů se nachází projekce jednotlivých **sympatických ganglií**.

K somatickým nervům se přidávají parietální vlákna, promítající se do scaphy a fossa triangularis. Viscerální vlákna mají svou projekci v konše.

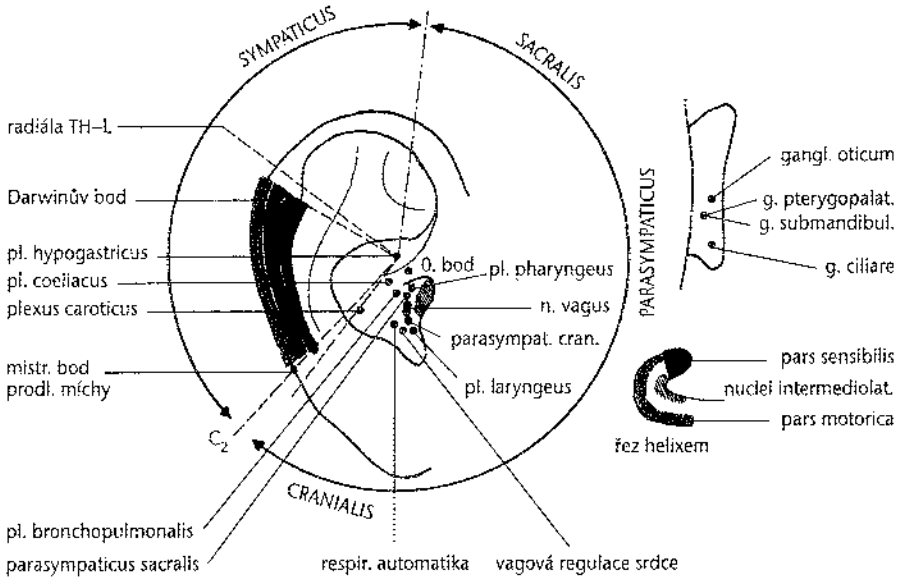

PROJEKCE SPINÁLNÍ MÍCHY A PARASYMPATIKU

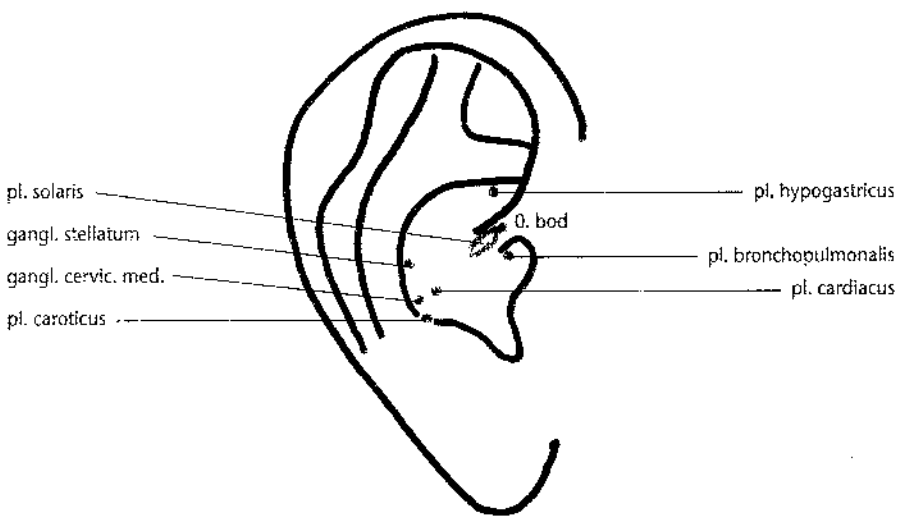

PROJEKCE SYMPATICKÝCH GANGLIÍ

V krční oblasti se nachází projekce **ganglion cervicale superius** ve výši projekce prvního a druhého krčního obratle. Z něj vycházejí vlákna tvořící **plexus caroticus** (tento bod je totožný s **bodem závrati**).

Ganglion cervicale mediale má svou projekci ve výši třetího krčního obratle. Obě tato ganglia nemají v aurikuloterapii větší význam, zato ho má **ganglion cervicale inferius**, které splývá s ganglion prvního hrudního obratle a vytvářejí spolu **ganglion stellatum**, nalézající se při sedmém krčním obratli. Toto má aferentní i eferentní nervová vlákna pro celý horní kvadrant těla. Má vliv i na art. vertebralis, m. Ménièri, cervikální migrénu, blokády svalů v oblasti krčního pletence, krční páteř a horní končetiny.

PREVERTEBRÁLNÍ GANGLIA

1. **Plexus cardiacus**, který odpovídá Nogierovu „zázračnému bodu", se promítá na radiále třetího krčního obratle na přechodu konchy v její zadní stěnu. Má vlákna jak sympatiku, tak i parasympatiku. Tato oblast je také nazývána „zónou úzkosti". Používá se zejména při úzkostných stavech, bolestech hlavy u hypertoniků, bolestech a spazmech svalstva horní poloviny těla, srdečně cévních poruchách, zejména dysrytmiích.
2. **Plexus bronchopulmonalis** byl již vzpomenut u respiračního systému. Nachází se ve výši středu crus helicis, asi dva milimetry pod ním, v kraniální části hemiconcha inferior, pod bodem plexus coeliacus (pod dolním pólem plexus solaris). Má vliv na spastické stavy bronchů.
3. **Plexus solaris** je na přední části kořene helixu a tvoří na něm oválnou plochu, jejíž horní pól je 0. bod Nogierův (plexus mesentericus superior) a dolní pól plexus solaris je shodný s plexus coeliacus *(bodem paniky)*. Terapeuticky tiší spazmy v abdominální krajině, jaterní potíže a také ovlivňuje břišní tepny. Celá oblast pak tiší spazmy žaludku až tlustého střeva, žlučových cest. Stejně i u singultu.
4. **0. bod** (bod zero), o němž byla právě zmínka, je geometrickým a energetickým středem ucha a je za všech okolností palpačně citlivý a elektrometricky zjistitelný. Má smíšenou sympaticko parasympatickou inervaci. Terapeuticky se často používá hlavně u vegetativních rozlad nemocného. Jinak působí na celou splanchnickou oblast, zejména pokud se jedná o spastické a bolestivé stavy žaludku a střev. Ale i u závratí s nauseou. Rovněž u paniky. Je také základním bodem pro výpočet radiál a ušní geometrie. Nachází se v přechodné části crus helicis v jeho vzestupné raménko. Píchá se hluboko, až skoro do propíchnutí. Na kraniální straně plexus coeliacus se nachází bod acrofagie, na kaudální straně již vzpomenutý bod bronchopulmonálního plexu.
5. **Plexus hypogastricus** se promítá na přední ploše hemiconcha superior, zhruba v jejím středu mezi projekcí colon a močového měchýře. Má inervační vlákna pro

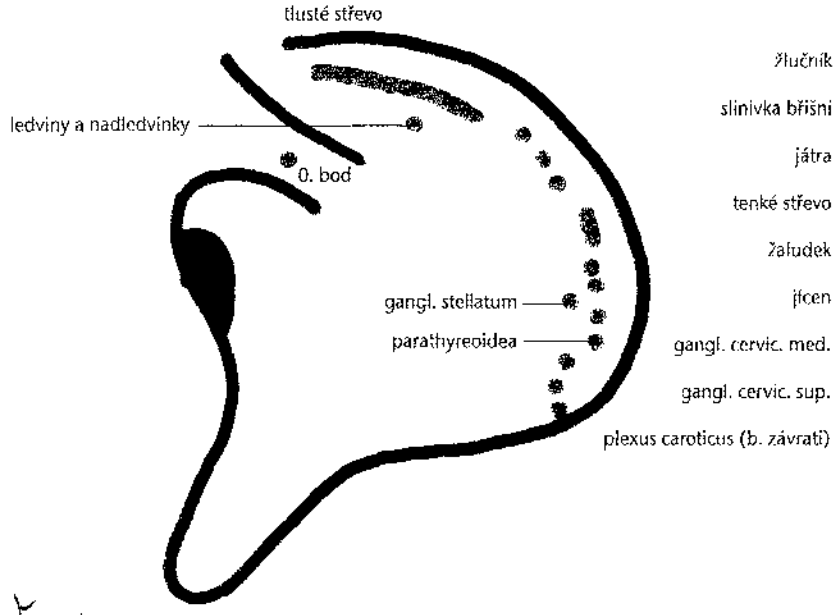

obr. č. 47

PROJEKCE SYMPATIKU
SYMPATICKÁ INERVACE ORGÁNŮ

sestupnou část tlustého střeva, colon sigmoideum, rektum a urogenitální orgány (plexus uterovaginalis či vesicoprostaticus). Ovlivňuje renální či močovou koliku.

SYMPATICKÁ INERVACE ORGÁNŮ A JEJÍ PROJEKCE

Nachází se na zadní straně konchy. Jejich inervační oblastí jsou orgány hrudní a břišní oblasti. Inervace:

1) *žaludku* je na radiále šestého a sedmého krčního obratle
2) *jícnu* ve výši prvního hrudního obratle
3) *příštitných tělísek* ve výši sedmého krčního obratle
4) *tenkého střeva* ve výši druhého až čtvrtého hrudního obratle
5) *jater* ve výši projekce pátého až šestého hrudního obratle
6) *pankreatu* ve výši osmého hrudního obratle
7) *tlustého střeva* je od projekce jedenáctého hrudního obratle až po druhý sakrální obratel
8) *ledvin* a *nadledvinek* je ve výši projekce dvanáctého hrudního obratle
9) *močového měchýře* je společná s jeho somatickou projekcí ve výši projekce čtvrtého až pátého bederního obratle.

PROJEKCE HLAVOVÝCH NERVŮ

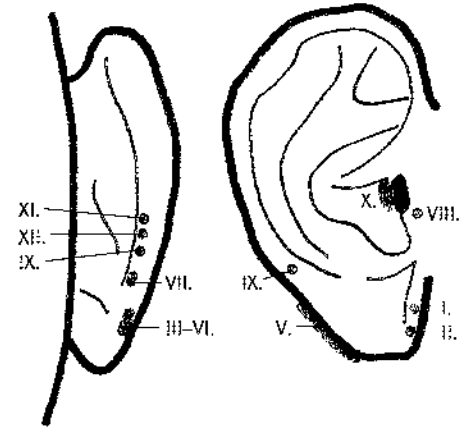

obr. č. 48

PROJEKCE HLAVOVÝCH NERVŮ

- Nervus *olfactorius* má svou projekci na ušním lalůčku, při jeho předním okraji, pod dolní části projekce prefrontálního kortexu.
- Nervus *opticus* má svou projekci pod shora uvedeným bodem na předním okraji lalůčku.
- Nervus *oculomotorius* (III.), nervus *trochlearis* (IV.) a nervus *abducens* (VI.) mají svou projekci na dorzální straně lalůčku při jeho volném dolním okraji.
- Nervus *trigeminus* má svou projekci na zevním dolním okraji ušního lalůčku.
- Nervus *facialis* má svou projekci v dolní třetině dorzální plochy boltce.
- Nervus *statoacusticus* se promítá zhruba uprostřed zevní plochy tragu.
- Nervus *glosopharyngeus* se promítá na dorzální plochu boltce v dolní třetině eminentia scaphae. Nad ním má projekci nervus *hypoglossus* a ještě o něco výše nervus *accesorius*. Nervus *vagus* se promítá na zadním okraji zevního zvukovodu.

PROJEKCE BODŮ PSYCHICKÉHO PŮSOBENÍ

Na dominantním ušním boltci se promítají body dominantní hemisféry, zobrazující současný stav. Na nedominantním boltci se promítají psychické body zobrazující dávné zážitky, zasunuté do podvědomí. Nutno upozornit na okolnost, že všechny jevy mají dvě protikladné funkce (jin a jang). Tak i body psychického působení nesou v sobě obě protikladné emoční kvality jako například lásku a nenávist, agresivitu – nesmělost až plachost a podobně.

1) **Bod agresivity** je na dominantním uchu a jeho velikost odpovídá momentálnímu stavu psychiky. Nachází se dva až tři milimetry ventrokaudálně od nejníž-

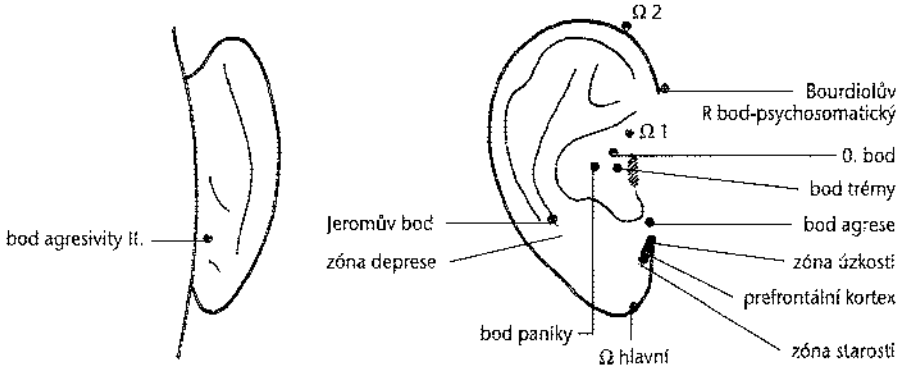

obr. 49 PROJEKCE BODŮ PSYCHICKÝCH POTÍŽÍ

šího místa incisura intertragica. Sedací tohoto bodu tlumíme agresivní chování, tonizací naopak stimulujeme nesmělost.

2) **Bod agresivity II.** se nachází v oblasti hypotalamu.
3) **Zóna úzkosti či strachu** tvoří horní pól zóny prefrontálního kortexu.
4) **Bod zármutku a starosti** se nachází v dolní části projekce prefrontálního kortexu. Pokud je tento bod velmi výrazný je naopak výrazem radosti, opaku zármutku.
5) **Psychosomatický bod** – Bourdiolův, či R bod nachází se v horní části ušního boltce, v místě kde se boltec připojuje k obličeji.
6) **Zóna deprese** nachází se v místě, kde scapha přechází v lalůček a dále na horní části lalůčku. Horním bodem této zóny je **Jeromův bod**, který je hlavním bodem deprese.
7) **Bod trémy** je těsně před zónou vagu před středem zevního zvukovodu.
8) **Omega body** se nacházejí na svislici probíhající dorzálním okrajem zevního zvukovodu.
   a) Hlavní bod omega se nachází na této přímce na lalůčku, nepatrně před jeho nejnižším místem. Je bodem zobrazujícím psychickou osobnost a její vývoj v intelektuální oblasti. Bývá výrazně pozitivní u osob s chronickými onemocněními. Jeho pomocí také určíme lateritu a to podle jeho citlivosti.
   b) Omega jedna je v místě svislice na kraniálním okraji vzestupného raménka helixu. Je bodem viscerálním, ukazuje na vegetativní zdraví a zobrazuje vegetativní osobnost a její vývoj v oblasti výživy. Má své terapeutické oprávnění i v léčbě kinetóz.
   c) Omega dvě na svislici na vnějším okraji helixu. Zobrazuje vztah jedince k jeho okolí, jeho přání. Je citlivý u frustrací, klaustrofobií a podobně. Zobrazuje sexuální osobnost.

PROJEKCE MIMOŘÁDNÝCH BODŮ

1) Podle orientální medicíny a nově také podle Dr. Michéle Pagani-Guyové představuje základní linie tragu střední linii (akupunkturní dráhu) těla. A to u praváka zadní střední linii (dráhu) na pravém uchu a přední střední na levém uchu. U leváka je tomu naopak. Bazální linii tragu lze rozdělit na třetiny. Z nich horní představuje projekci bederní a sakrální páteře, střední třetina projekci hrudní a kaudální třetina krční páteře. Přitom zadní střední linie (dráha) má vztah k motorice, přední má vliv na vegetativní orgánové funkce.
2) Uprostřed této linie se také nachází bod 0' pomocí něhož můžeme řešit nejasnou lateralitu.
3) Na horním okraji tragu v místě supratragické incisury je projekce **epitalamické komisury**, tvořené commisurou habenularum a caudalis. Dolní část tragu je místem projekce **komisury rhinocephalu**, kterou tvoří commisura rostralis a hippocampi. Plochu mezi epitalamickou a rhinocefalickou komisurou tvoří projekce **corpus callosum** (komisury neopalia), které propojuje obě mozkové hemisféry a umožňuje jejich koordinovanou činnost. Během vývoje se z rhinocephala, majícího původně vztah k čichovým funkcím, stala oblast koordinující informace z jednotlivých smyslových orgánů. Hippocampus je koordinačním centrem majícím vztah k vyživovacím funkcím těla. Těchto zón využíváme léčebně k úpravě přenosu informací mezi oběma hemisférami, zejména jako následku dlouhotrvajících stresů, šoku, frustrací. O oblasti tragu bude psáno ještě níže.

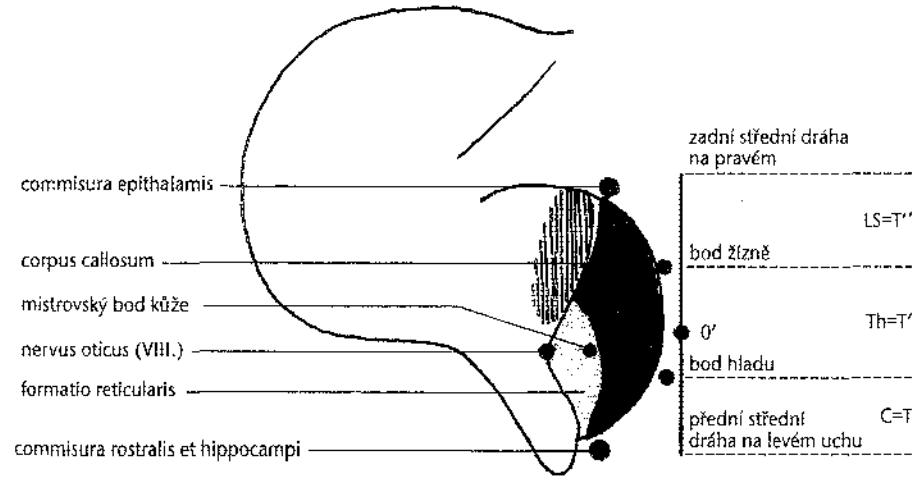

obr. 50 OBLAST TRAGU

4) Na vrcholu tragu se nachází projekce **VIII. nervu** (statoacusticus) a na vnitřní ploše, asi 5 mm pod vrcholem je projekce **mistrovského bodu kůže**, mající vliv na retikulární systém. Ovlivňuje vegetativní rovnováhu. Podle Pagani-Guyové je identický s bodem INN TRANG na kořeni nosu.
5) **Mistrovský bod tragu** je uložen asi dva a půl centimetru před vrcholem tragu. Působí na sebeovládání a vůbec vnitřní psychickou stabilitu jedince.
6) **Bod žízně** a **bod hladu**. Tyto neuvádí francouzská škola, ale jsou součástí čínské ušní akupunktury. Nacházejí se na centrálním okraji zóny corpus callosum na bázi tragu, uprostřed jeho vzestupné a sestupné části.

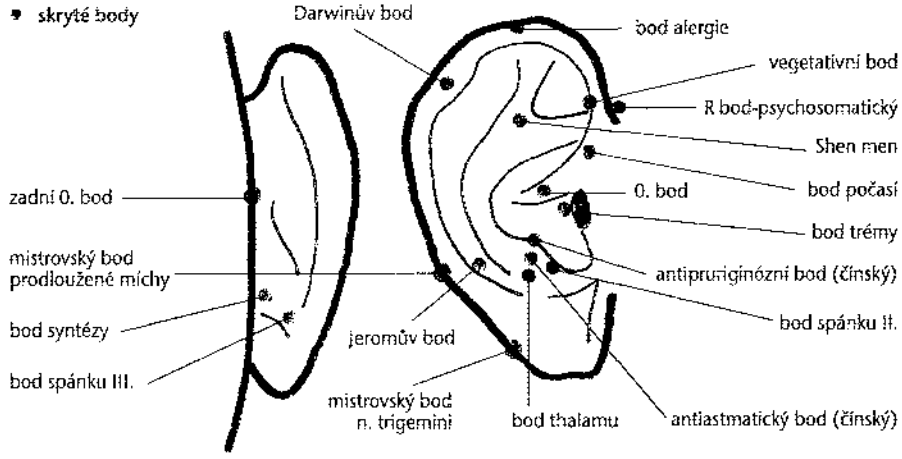

MIMOŘÁDNÉ BODY

7) Bod či **zóna alergie** se promítá na vrcholu helixu. Najdeme jej lehce, když přehneme ušní boltec. V místě přehybu se nachází na nejvyšším bodě ušního boltce. Je lépe ho nabodávat zezdola pod stříškou helixu.
8) Bod **SHEN MEN** neboli „brána bohů" či šedá kora mozková. Původně ve francouzské klasifikaci nebyl. Později byl do ní převzat jako thalamus v povrchové vrstvě. Nachází se uprostřed fossa triangularis. Má výrazný analgetický účinek.
9) **Body spánku**
   a) I. bod spánku je již výše popsaný Jeromův bod. Uvolňuje psychické napětí.
   b) II. bod spánku je na vnitřní ploše antitragu nad a za bodem gonadotropinu. Má vliv zejména na procesy usínání.
   c) III. bod spánku leží na mediální ploše ušního boltce proti Jeromovu bodu. Je vhodný zejména u častého nočního buzení.
10) **Bod počasí** se nachází na helixu ve výši dolního raménka anthelixu. Má své oprávnění v léčbě osob citlivých na změny počasí.

11) **Darwinův bod** je uložen ve výši tuberculum Darwini. Lze ho použít k ovlivnění potíží dolních končetin, jinak slouží jako bod pro výpočet některých geometrií ušních. Leží na rozhraní nervové inervace boltce a to nervus trigeminus a n. auricularis magnus.
12) Další body nejsou ve francouzské aurikuloterapii, ale čínská je považuje za důležité. Jsou to
   a) **antipruriginózní** bod nacházející se na vrcholku antitragu,
   b) **antiastmatický** nacházející se na zevní straně antitragu, něco pod středem jeho vrcholu.
   c) Podle čínské klasifikace **bod 100**, bod srdce, se nachází uprostřed dolní semikonchy. Má stejné účinky jako sedmý bod dráhy srdce v klasické tělové akupunktuře.

BODY NA MEDIÁLNÍ (DORZÁLNÍ) STRANĚ BOLTCE

Již byly vzpomenuty projekce
1) **hlavových nervů** a to *III. n. oculomotorius, IV. n. trochlearis, VI. n. abducens, VII. n. facialis, IX. n. glosopharyngeus, XI. n. accesorius a XII. n.hypoglossus*
2) Ve výši projekce n. facialis se nachází také projekce bodu **cerebella** (mozečku), a to asi jeden a půl milimetru od něj ventrálně, přibližně proti bazální linii antitragu. Používáme ho v léčbě pohybových poruch – jejich koordinace a harmonizace.

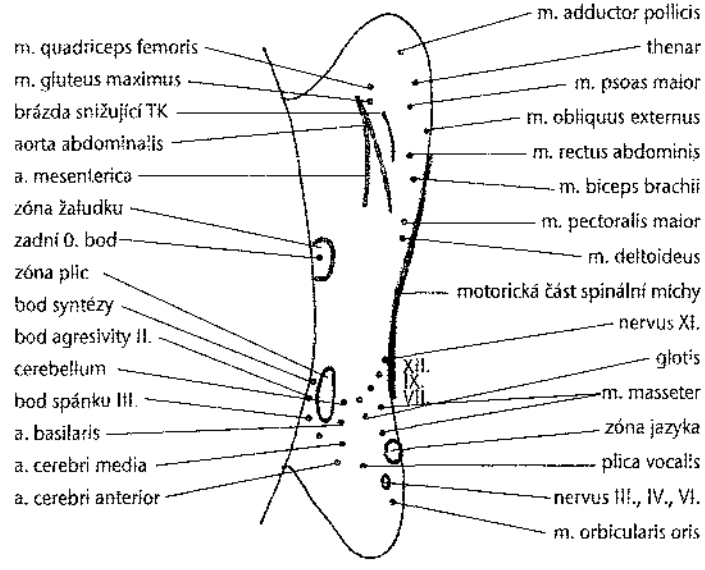

BODY A ZÓNY NA DORZÁLNÍ PLOŠE UŠNÍHO BOLTCE

3) Dále se na mediální plochu boltce promítá **cévní systém** (viz tam)
4) projekce jednotlivých svalových skupin a **svalů**. A to v odpovídající projekci jednotlivých orgánů či krajin na přední straně boltce.
5) **0. zadní bod** leží v projekci přímo proti 0. bodu. V jeho okolí je projekční zóna žaludku a proto také tento bod má vliv na jeho motoriku.
6) **Bod syntézy** se nachází na mediální ploše ušního boltce mezi eminentia conchae a rýhou oddělující boltec od lebky. Terapeuticky působí na frontální oblast mozku a rhinencephalon, zlepšuje smyslové vnímání. Jeho pomocí lze také ovlivnit koktavost, ale i narušený buněčný metabolizmus.
7) Ve výši bodu a. cerebri media se z vnější plochy přetáčí **zóna jazyka** až do vzdálenosti okolo tří milimetrů od hrany lalůčku
8) Pod ní a něco dopředu je projekce **hlasových vazů**.

Vedle orgánových bodů majících spojení s příslušným orgánem nebo částí těla, signalizujících postižení toho orgánu nebo oblasti a majících cílený orgánový léčebný efekt, se nachází na ušním boltci i tak zvané [redacted] které nemají vztah k somatotopii ušního boltce, ale mají všeobecný účinek. Působí na rozsáhlejší oblasti ušní a tím i na větší tělesné okrsky nebo dokonce na celý organizmus. Mají důležitý integrační a syntetický aspekt.

Patří sem:

1) Mistrovský bod *bolestí hlavy* na přední střední části lalůčku. Je v místě, kde se ušní lalůček pojí k tváři. Slouží k léčbě bolestí hlavy, zejména migrénového charakteru.
2) Mistrovský bod *záhlaví* v místě přechodu antitragu do anthelixu. Má vliv na senzitivní a motorické poruchy mezodermu.
3) Mistrovský bod *mozečku* leží na vnitřní straně antitragu v místě přechodu projekce occiputu v krční páteř. Má vliv na mozeček a thalamus, ale i na psychiku.
4) Mistrovský bod *alergie* v konkavitě helixu na nejvyšším místě ušního boltce. Slouží nejen k terapii alergických onemocnění, ale i k léčbě poruch buněčného metabolizmu.
5) Mistrovský bod *horních končetin* je asi dva milimetry nad a před mistrovským bodem dolních končetin, uprostřed vzestupné části helixu.
6) Mistrovský bod *dolních končetin* je na kořeni helixu asi dva milimetry před a nad 0. bodem. Oba slouží k léčbě poruch končetin.
7) Mistrovský bod ramene je v dolní části anthelixu. Užívá se v léčbě motorických a senzitivních poruch v oblasti ramenního kloubu. Vpich provádíme hluboko, naskrz.
8) Mistrovský bod *kůže* nachází se ve středu vnitřní plochy tragu ve výši středu zevního zvukovodu. Působí léčebně na kůži, retikulární systém. Ale i na vegetativní rovnováhu.

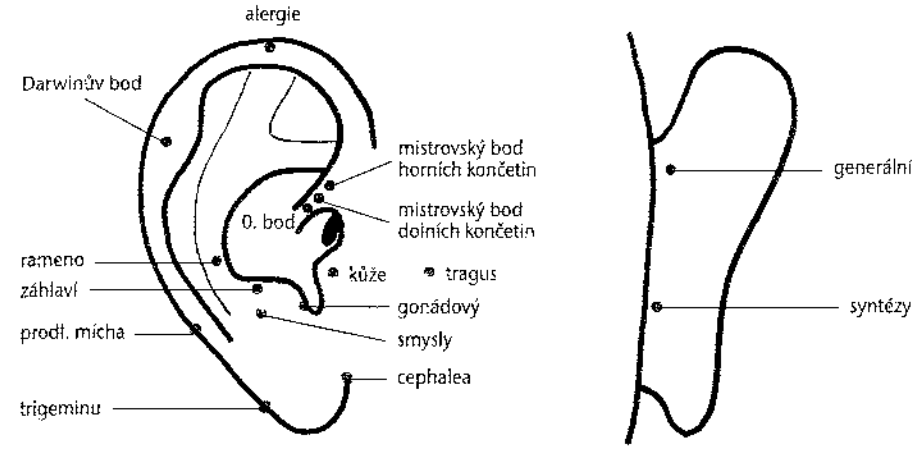

OBR. č. 52 MISTROVSKÉ BODY

9) Mistrovský bod *tragu* je asi dva a půl centimetru před vrcholem tragu na obličeji. Má vliv na vegetativní nervový systém. Na dominantní straně ovlivňuje i funkce zevních pohlavních orgánů (spolu s body pharyngu a prodloužené míchy).
10) Mistrovský bod *prodloužené míchy* je na okraji helixu na radiále druhého až třetího krčního obratle.
11) Mistrovský bod *trigeminu* je na zadním okraji ušního lalůčku, uprostřed zóny trigeminu. Působí léčebně na nervový systém, zejména na trigeminus, ale i u neurodermitidy tváří. Lze ho použít i k ovlivnění bulimie.
12) Mistrovský bod *smyslů* se nachází na nejvíce vystouplém místě antitragu na dolním a předním okraji senzoriální linie. Má vliv na poruchy vědomí a poruchy vštípivosti.
13) Mistrovský bod *genitálií* je pod předním koncem antitragu. Má vliv na zevní genitálie, ale zvyšuje i celkový tonus organizmu, zejména při únavě. Má také příznivý vliv na léčbu glaukomu.
14) *Darwinův* mistrovský bod je na tuberculum Darwini. Vedle orientačního významu může působit i na citlivost mezodermu a ektodermu. Je vhodný při všech bolestivých onemocněních končetin.
15) Mistrovský bod *syntézy* je na dolním konci eminentia conchae v místě připojení ucha k hlavě. Má všeobecný vliv na senzitivní i motorickou složku. Upravuje psychiku. Spolu s body sluchu, kolena a ramena ovlivňuje sluch a metabolizmus buněk.
16) *Generální bod* leží asi pět milimetrů pod bodem epifýzy IV na dorzální straně ušního boltce. Má univerzální účinek na svaly a šlachy.

PROJEKCE BODŮ EPIFÝZY

Současná aurikuloterapie rozeznává několik projekčních bodů epifýzy. Tento orgán původně považovaný za rudiment, pozůstatek tak zvaného „třetího oka" dávných obratlovců, má pravděpodobně funkci biologických hodin reagujících na světlo. Body epifýzy spolu se zónou deprese dělají dobrou službu v terapii těžkého stresu.

1) Bod epifýzy I se nachází na dorzální ploše ušního lalůčku v poloviční vzdálenosti mezi jeho úponem k tváři a nejnižším místem incisury intertragicae. Má vliv na entoderm. Slouží k léčbě depresivních stavů a potíží se spánkem. Vpich provádíme oboustranně, nebo používáme laseru se střídavou frekvencí.
2) Bod epifýzy II. Jde o Boschův bod. Má vliv na mezoderm.
3) Bod epifýzy III nachází se v horní konše mezi 0. bodem a projekcí čtvrtého bederního obratle, více blíže k anthelixu. Má vliv na ektoderm.
4) Bod epifýzy IV nalézá se na dorzální straně ušního boltce v blízkosti zadního 0. bodu na úponu ucha k mastoidální oblasti. Má vliv na svalové kontraktury a šlachové bolesti.

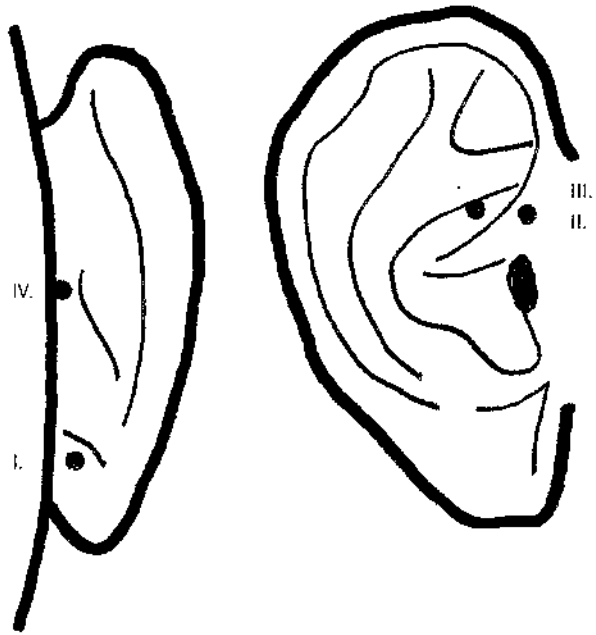

PROJEKCE BODŮ EPIFÝZY

TECHNIKA VYŠETŘENÍ A LÉČBY

Po důkladném klinickém vyšetření provedeme aspexi boltce. Každá změna na jeho povrchu (jizvička, ekzém a pod.) nás dovede k upřesnění diagnózy. Neboť veškeré změny mají svou zákonitou odpověď, a to oboustranně. Postižení vnitřních orgánů se projeví změnami na povrchu boltce, a to v místě jejich projekce, neboť se stává místem minoris resistentiae. Prvně provedeme palpaci boltce, která nás může dovést k určitým bolestivým místům, která pak důkladně vyšetříme sondou, elektrometricky a podobně. Pokud budeme vyšetřovat elektrometricky, je třeba měřit na suchém uchu. Po umytí vyčkat deset minut. Eventuální vazodilatace by dala falešné výsledky. Bylo již opakovaně řečeno, že u mikrosystémů jsou body citlivé jen za patologických stavů.

Nejsou tak důležité absolutní hodnoty elektrické vodivosti nebo potenciálu, ale relativní ve vztahu k okolní tkáni, nebo k tak zvanému 0. bodu. Při akutních patologických změnách, zejména zánětech, se projevuje zvýšení lokální bolestivosti, lokální teploty a elektrických hodnot v příslušném bodě. Chronické změny, praekancerosy nebo maligní nádory mají sníženou elektrickou vodivost v porovnání s 0. bodem. Po vyšetření provedeme dezinfekci místa vpichu a zavedeme do něj akupunkturní jehlu. Používáme krátké, tenké jehly. Velmi se osvědčily jehly vyvinuté pro SU JOK akupunkturu. Jehly ponecháme zavedeny podle způsobu dráždění – tonizačního nebo sedativního od několika sekund do několika minut, dvaceti i více. Lze použít i jehly na dlouhodobé zavedení.

Vedle dráždění jehlami můžeme použít i všech ostatních způsobů stimulace jako u klasické akupunktury (magnetů, presace, masáže, elektrického proudu, fototerapie a pod.)

Před zavedením jehel musíme ještě určit dominantní ucho. U praváků zavádíme jehly do pravého, u leváků do levého ucha. Jen u orgánů uložených jednostranně, zavádíme jehly do odpovídající laterity. Dominantní hemisféra řídí a koordinuje získané poznatky. Jde o rozumovou hemisféru. Nedominantní hemisféra řídí emoční děje. Nemůžeme-li stanovit dominantnost, můžeme zavést jehly oboustranně.

Jehly zavádíme povrchně pod kůži. Francouzská škola kolmo do bodu, čínská tangenciálně. Po zavedení jehly do správného bodu ucítí léčený nepříjemný pocit. Můžeme také jehlu zavést kolmo a před zasažením chrupavky ji skloníme a pokračujeme dále ještě tangenciálně do hloubky jednoho až jednoho a půl milimetru.

Chrupavku bychom neměli v žádném případě poškodit.

Při sedativní metodě zavedenou jehlou ještě několikrát během sezení manipulujeme k zesílení sedativního účinku. Dnes již většinou nejsou k tonizaci používány zlaté a k sedaci stříbrné jehly, ale jednotné jehly z nerezavějící oceli.

Při punktuře se dostaví u léčeného pocit tepla, zčervenání (vazodilatace).

Zcela vzácně se může dostavit bledost, žízeň, závratě, nausea, eventuálně mdloba (zejména když je pacient lačný). Při vagovém kolapsu doporučuji pacientovi zavřít oči, uložit ho s hlavou dolů, vytáhnout jehly a eventuálně napíchnout bod ZS 26 nebo body na špičkách prstů.

a Stimul k. p. Tesla-Eltos. V dnešní době je k dostání celá řada zahraničních přístrojů.

Aktivní body v zásadě rozdělujeme na:

1. Body **nestálé**, které nemají přesné umístění a objevují se jako značně citlivé body (A-š' také někdy Ah-shi) jen u některých nemocí. Akupunktura v těchto bodech většinou přináší značný efekt.
2. Body **mimodráhové**. Doplňují klasické body. Mají sice přesné umístění, ale leží mimo tzv. dráhy. Ngiyen van Nghi popsal již 171 těchto bodů.
3. Body **mimořádné** leží sice na klasických dráhách, avšak nejsou zahrnuty v klasické akupunktuře.
4. **Klasické** body leží na tzv. dráhách. Tyto dráhy spojují jednotlivé body, u nichž se předpokládá spojení s určitým vnitřním orgánem, a tvoří určitou síť. Podle vztahu k jimi ovládanému orgánu jsou také pojmenovány (dráha plic, srdce, ledvin atd.). Všechny začínají nebo končí na končetinách, a to na jejich konečných částech.

Tyto body můžeme rozdělit zhruba na 2 skupiny:

1. body s ***lokálním*** účinkem (jsou lokalizovány na hlavě, obličeji, hrudníku);
2. body se ***všeobecným*** účinkem (leží distálně od loktů a kolen).

AKUPUNKTURÁLNÍ DRÁHY ŤING LUO

Každému orgánu přináleží jedna akupunkturní dráha.

Dráhy v tradiční medicíně představují cesty, po kterých proudí energie čchi a krev süe (viz výše), a tím také řídí a regulují tělesné funkce. Vytvářejí síť, která v celém těle spojuje tkáně a orgány. Pojem ťing luo znamená síť spojů.

Existují tři jangové dráhy horních končetin, jdoucí po jangové - dorzální straně končetiny od špiček prstů na hlavu (kde se sbíhají všechny jangové dráhy), a tři jangové dráhy dolních končetin, jdoucí taktéž po jangové straně od hlavy směrem k prstům nohou. Dále existují tři jinové dráhy dolních končetin, které začínají na nohou a stoupají po jinové ploše na trup (který je sběrným místem všech jinových drah) a tři jinové dráhy horních končetin, začínající na hrudi a jdoucí po jinové straně horních končetin až k jejich prstům. Je nutné se zmínit ještě o dvou zásadních dráhách. Jednak o dráze mozku (v klasické akupunktuře nazývaná podle špatného výkladu jejího názvu - znamená okolo, nebo držet něco v tajnosti - dráhou obalu srdce, perikardu - OS). Jde o jinovou dráhu - orgán, neboť skladuje informace. Náleží jí (jemu) kontrolní funkce vlastního mozku jako orgánu, kontrola duše i Ducha (psychika) a kontrola nad jinovými dráhami a orgány.

Druhou dráhou je dráha míchy (v klasické akupunktuře ze stejných důvodů nazývána dráhou tří ohňů, tří ohřívačů či tří částí těla - TO). Jde o jangovou dráhu vedoucí informace. Jí náleží kontrola funkce míchy jako orgánu, harmonizace funkce míchy a tím kontrola všech orgánů. Dále pomáhá spojit mentální aktivitu, stav ducha a duše s fyzickým tělem.

Akupunkturní dráhy spojují mezi sebou vnitřek těla s jeho povrchem a udržují v něm neustálý koloběh čchi a krve, udržují harmonizaci jinu a jangu, distribuci čchi, ale i ochranu proti chorobným vlivům a signalizaci onemocnění. Uvnitř vycházejí z orgánů, respektive jimi procházejí, a na povrchu procházejí jednotlivými body. Na končetinách je jejich vnější průběh rozdělen do tří pruhů jinu a jangu. U jinových drah jdou v předním pruhu dráhy s mocností velkého jinu - tchaj-jin, to je s nejvíce jinem, v prostředním pruhu je vytrácející se jin, ťüe-jin, to je s nejméně jinem, a v zadním pruhu je málo jinu šao-jin, to je prostřední hladina jinu. U jangových drah je vpředu jangové světlo, čili nejvíce jangu jang-ming, uprostřed je málo jangu šao-jang, to je nejméně jangu, a vzadu je velký jang tchaj-jang, čili prostřední hladina jangu.

Na hlavě, která je jangového charakteru, jsou jangmingové dráhy nejvíce vpředu, šaojinové dráhy na straně hlavy, tchajjangové dráhy více vzadu.

Na trupu je tchajjinová dráha na horní části prsního svalu, ťüejinová dráha začíná vedle prsní bradavky a šaojinová dráha vede do podpaží.

Orgány a dráhy jin-jang jsou navíc uvnitř těla propojeny sítí spojnic (luo). K propojení jinových a jangových drah, k protékání jejich energie čchi, dochází na nejvzdálenějších místech periferie těla. Pro kontakt jangových drah je příznačné, že do sebe vstupují vždy dráhy stejné mocnosti, že všechny spoje jsou na hlavě a že se pokaždé jedná o propojení drah z drah rukou do drah nohou. Jinové dráhy se spojují v jinové části těla - v hrudi, přičemž dráhy nohou vnikají do drah rukou. Dvanáct drah plynule přechází jedna do druhé a kromě toho jsou ještě vícenásobně propojeny celou sítí odboček, jež zajišťují propojení povrchu a vnitřku. Každá dráha má vnitřní průběh do svého orgánu, odkud ještě vysílá spojku do sdruženého orgánu. Další propojení je pak na končetinách přes body přechodu luo do sdružené dráhy. Třetí propojení zajišťují boční větve drah, které se z dráhy oddělují, vstupují dovnitř těla a nakonec se vracejí. Boční větve jinových drah přitom vtékají do sdružených jangových drah, zatímco boční větve jangových drah se opět vracejí do vlastní dráhy. Tím se vytváří takzvaných šest spojení, které zajišťuje spojení zevnějšku a vnitřku, spojení mezi jinovými dráhami a hlavou.

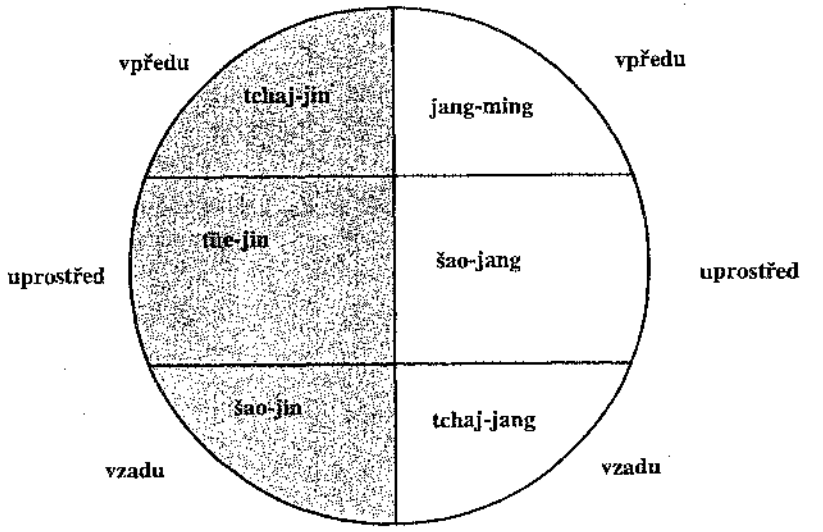

Obr. 45. Rozložení jinu a jangu podle mocnosti.

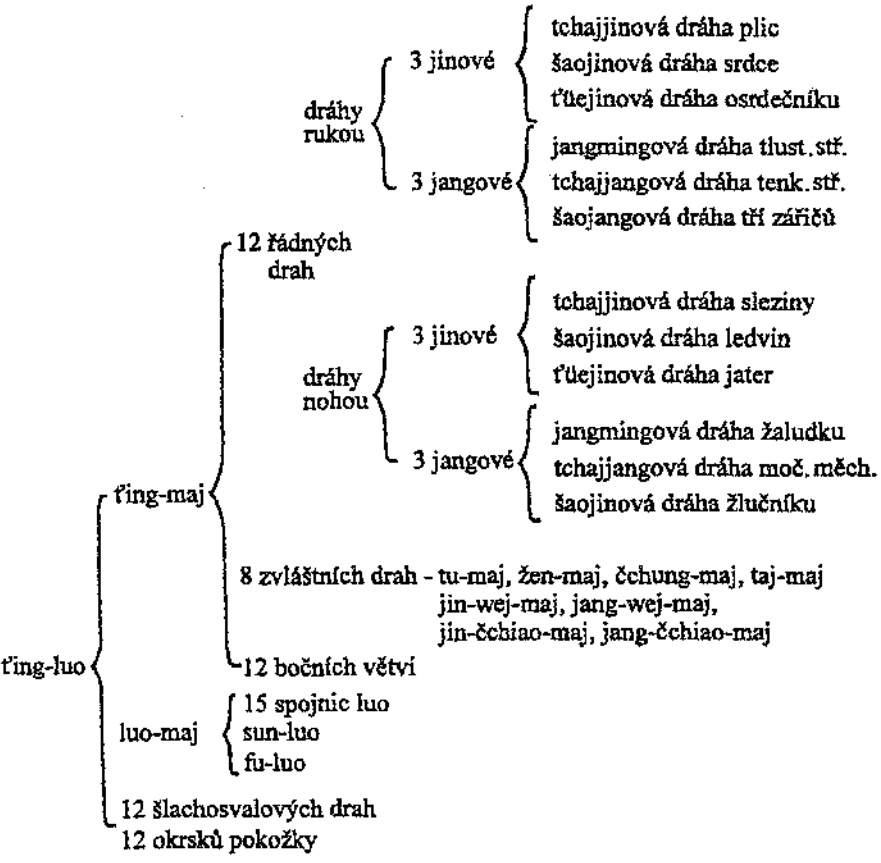

Obr. 46. Schéma systému drah.

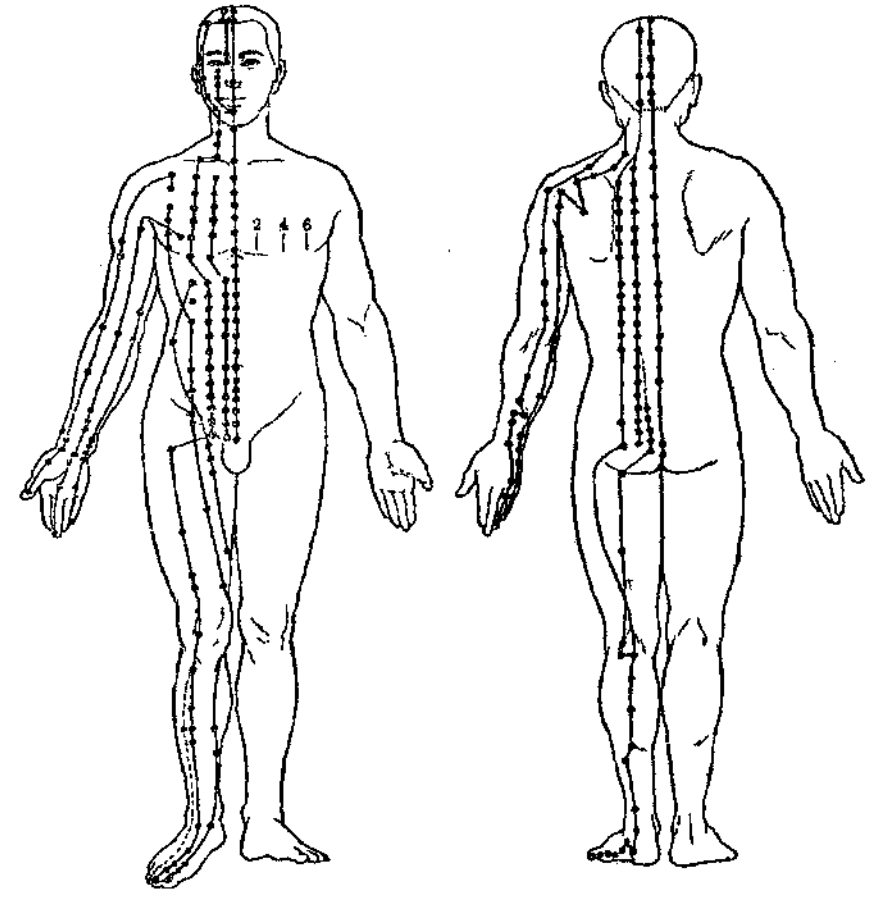

Obr. 47. Klasické dráhy zepředu a zezadu.

Po dráhách cirkuluje v těle šest čchi. Lze je rozdělit na tři frakce:
a) nejhrubší - tělesnou energii;
b) střední - emoční;
c) nejjemnější - rozumovou.

Dráhy dále představují spojení člověka s okolím, což má vliv na jejich patologii, neboť jsou vlastně cestami pro vniknutí patologické noxy do těla. Exogenní noxa se dostává přes kůži do hlavní nebo sekundární dráhy a její cestou atakuje vnitřní orgán. Avšak i vnitřní noxy (emoce) se z vnitřního orgánu mohou opačně dostat cestou hlavní a sekundární dráhy na povrch těla a do kůže.

V zásadě rozeznáváme dráhy hlavní (ťing, také king), které jsou vlastně kmenem, z něhož vystupují jednotlivé větve, a sekundární dráhy (luo). I ty mají své kolaterály a subkolaterály, které umožňují spojení hlavních drah mezi sebou. Hlavní dráhy jdou longitudinálně dovnitř, zatímco kolaterály transverzálně a povrchně z drah. Vedle 15 kolaterál existuje 12 divergentních drah pro 12 svalových a 12 kožních oblastí.

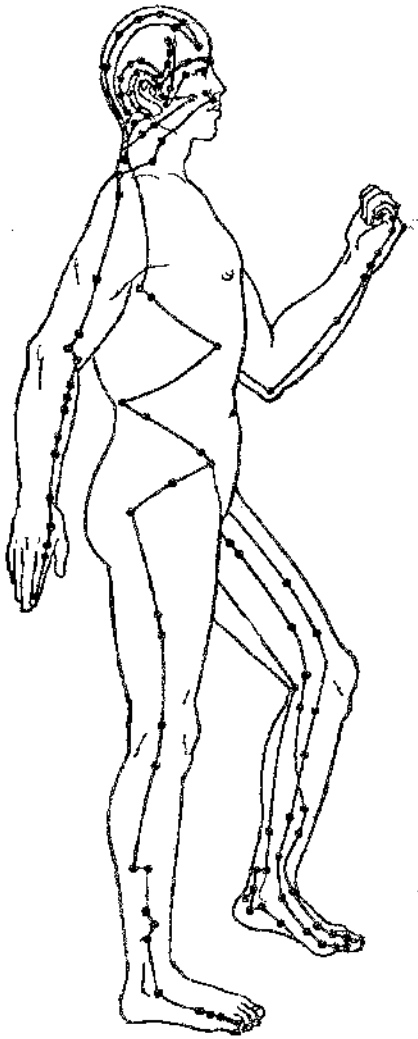

Obr. 48. Klasické dráhy ze strany.

Celý dráhový systém je pak dělen na dráhy:

1. základní, hlavní dráhy, známé pod systémem 12 drah;
2. mimořádné (zázračné) dráhy (v celkovém počtu 8).

Podle své příslušnosti ke dvěma principům se dělí na dráhy jang a jin. Jangové dráhy začínají na nohou nebo hrudníku a probíhají směrem vzhůru při zvednutých pažích vždy po vnitřní straně končetin. Dráhy jangové začínají na hlavě nebo rukou a jdou dolů po vnější straně končetin. Sběrným místem všech jangových drah se stává hlava, jinových drah hrudník (viz obr. 42).

Představu o toku energie v jednotlivých dráhách a jeho časovém rozložení podávají obr. 49–50.

Podle dvanácti vnitřních orgánů rozeznávají čínští lidoví léčitelé dvanáct hlavních párových symetrických drah. K těm patří ještě dvě nepárové – jedna střední vzadu a jedna vpředu, které si zaslouží zvláštní pozornost. Většinou západních autorů je první nazývána dráhou zrození, druhá je vládnoucí. Přední střední dráha (zrození) se dělí na tři části: horní, dosahující k mečíkovitému výběžku sterna, je spjata s dýchacími funkcemi; střední, jdoucí k pupku, se zažívacími funkcemi; dolní s urogenitálními funkcemi. Body ze střední dráhy účinkují na organismus vcelku, proto tyto dráhy spolu s dalšími šesti patří k tzv. mimořádným dráhám, které již nejsou v přímé spojitosti s vnitřními orgány. Těchto šest drah se od předchozích liší tím, že nemají vlastní body, ale používají bodů, které leží na předchozích dráhách; jen jejich spojení je jiné.

1. ***Důležitá dráha***, životní – vitální, probíhá mezi přední a zadní střední dráhou. Ovlivňuje metabolické děje organismu.
2. ***Kruhová dráha*** – jde kolem pasu v břišní a bederní krajině a spojuje všechny ostatní dráhy. Ovlivňuje příznivě křečovité a bolestivé stavy, zejména v oblasti šíje a hlavy.
3. ***Dráha vnitřního kotníku*** – je kolaterální s dráhou ledvin. Má vliv na různé dyspeptické potíže; na nespavost, impotenci, poruchy pohlavních orgánů.

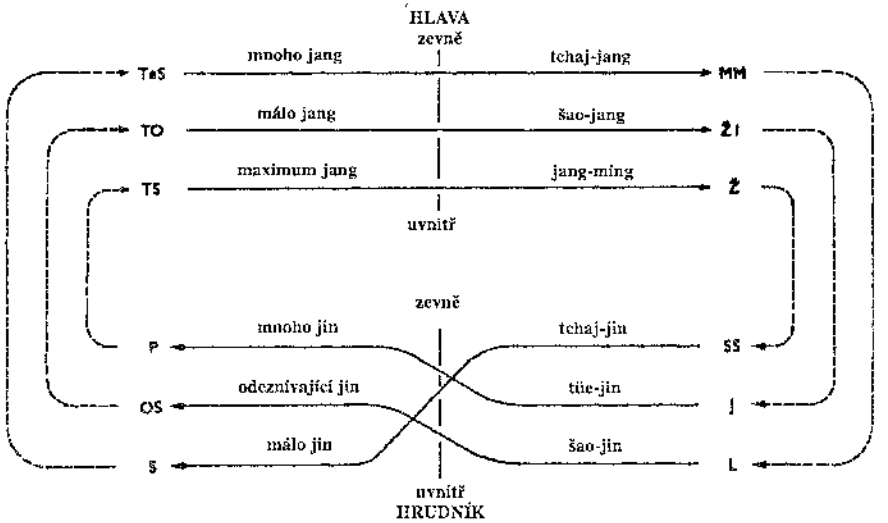

Obr. 49. – Cirkulace energie v dráhách.

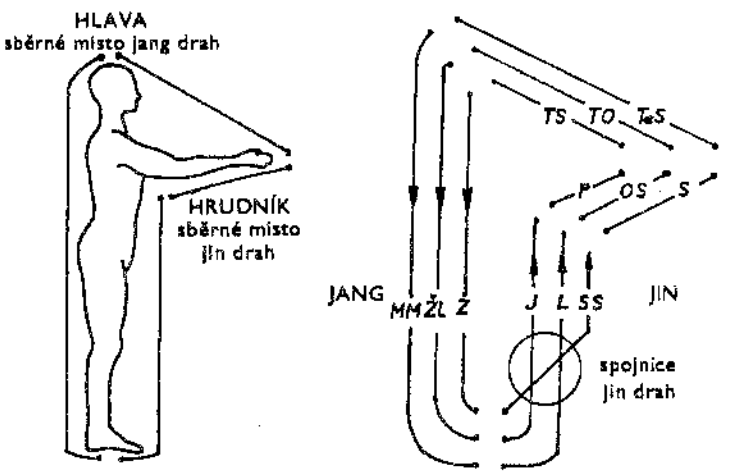

Obr. 50. Cirkulace energie v dráhách a jejich návaznost.

4. ***Dráha zevního kotníku*** – je kolaterální s dráhou močového měchýře. Pomáhá při kloubních potížích, ischiasu, při bolesti hlavy a zubů.
5. ***Dráha spojující dráhy jin.*** Její účinek je při gastrointestinálních potížích a při bolestech u srdce.
6. ***Dráha spojující*** všechny ***dráhy jang*** pomáhá zejména při bolestech v šíji a hlavně při různých kožních afekcích.
7. Také ***přední střední dráha*** spojuje všechny dráhy jin.
8. ***Zadní střední dráha*** se spojuje se všemi dráhami jang.

Průběh drah po povrchu těla je velmi neočekávaný, nepravidelný a spletitý. Dráhy se často křižují. Čínané se na rozdíl od Evropanů domnívají, že dráha probíhá části své cesty pod kůží, pak se zanořuje do hloubky těla, v níž jde od orgánu k orgánu, a znovu se vynořuje na povrch těla. Na schematických obrázcích je však znázorněna jen ta část hypotetické dráhy, která jde po povrchu těla.

Lze se zmínit ještě o dvanácti **rozbíhajících se dráhách a patnácti spojnicích,** jejichž systém se rozprostírá více v povrchových vrstvách těla. Jde o 12 spojnic klasických drah a dvě spojnice zadní a přední střední dráhy a velkou spojnici sleziny. (Někdy se přidává i velká spojnice žaludku a mluví se o šestnácti spojích.) Spojnice se oddělují z klasických drah v bodech luo a postupují k dráze sdruženého orgánu ve dvojici povrch - nitro. Mají vztah ke krevním kapilárám. Mají důležitou roli v distribuci krve, výživné čchi a ochranné čchi. Spojnice z jinových drah vstupují do jangových a z jangových do jinových, čímž zpevňují vztahy mezi nitrem a zevnějškem. Velká spojnice sleziny je považována za shromaždiště všech krevních spojnic.

Zatímco klasické dráhy jsou uloženy hlouběji v těle, jejich kolaterály jsou blíže tělesnému povrchu. Řídí také vnitřek těla a přitom nemají body svých orgánů. Kontrolují povrch těla, každá z nich má spojující bod, který má vliv na určité onemocnění.

Dvanáct rozbíhajících se (divergentních) drah je uloženo zejména na břiše, hrudi a hlavě a jejich funkcí je spojit vnitřně - zevně sdružené orgány, posílit jejich vztahy k cang-fu orgánům a sloužit k posílení řádných drah.

Tyto dráhy vycházejí z klasických drah na končetinách a pak vstupují do hrudní a břišní dutiny. Jdou paralelně uvnitř těla a objevují se na krku. Jinové divergentní dráhy spojují jangové divergentní dráhy a pak se spojují s klasickými dráhami.

Patnáct kolaterál se odděluje z dvanácti klasických drah, dále sem patří kolaterály přední a zadní střední dráhy a velká kolaterála sleziny.

Kolateráty jsou uloženy povrchově na končetinách a těle. Jejich funkcí je spojovat vnitřně - zevně sdružené dráhy a transportovat místní čchi a krev, a tak pomáhat volné cirkulaci čchi a krve v dráhách.

Každá z nich má spojovací bod k dráze, ze které vychází. Kolaterály nespojují jen zevně - vnitřně sdružené dráhy, ale i jiné části. Kolaterály na trupu a kolaterály přední střední dráhy se rozprostírají v abdominální krajině. Kolaterály zadní střední dráhy se rozprostírají na hlavě a spojují se s dráhou močového měchýře na zádech. Větší kolaterála sleziny se rozprostírá na hrudi a v nadbřišku. Všechny kolaterály posilují transportní funkci čchi do různých částí těla.

Mimoto existují i menší větve a podvětve nazývané **malé kolaterály**. Tyto jsou rozprostřeny po celém těle a umožňují transportní funkci čchi a krve po celém tělesném povrchu.

[redacted] jsou místa, kde čchi a krev drah vyživuje svaly, šlachy a kůži. Stejně jako klasické dráhy jsou rozděleny na tři jinové a tři jangové horních a dolních končetin. Svalové krajiny jsou uloženy hlouběji pod kůží, zatímco kožní na jejím povrchu.

Dvanáct svalových krajin distribuuje čchi a krev dvanácti klasických drah svalům, umožňuje funkci všech kloubů v rámci normální hybnosti. Začínají na končetinách a jdou na trup a hlavu. Nemají vztah k cang-fu orgánům a toku čchi či krve.

Tři jangové svalové krajiny dolních končetin jsou na přední, boční a zadní ploše trupu a všechny mají spojení s očima. Tři jinové svalové krajiny dolních končetin mají spojení s genitální krajinou, tři jangové svalové krajiny horních končetin s úhlem čela, tři jinové svalové krajiny horních končetin s hrudní dutinou.

V léčbě se používají zejména pro svalové potíže, jako jsou například kontraktury, spasmy a svalové atrofie. Vpich provádíme do lokálních bolestivých bodů.

[redacted] se táhne vždy ve směru příslušné klasické dráhy, začínají u nehtů prstů rukou a nohou, potom se upínají na klouby a kosti a sledují průběh své dráhy a často i jejích větví. Na rozdíl od klasických drah nevstupují s dráhou k orgánům. Tři jinové šlachosvalové dráhy dolních končetin se upínají v oblasti břicha, tři jinové dráhy rukou končí na hrudníku. Tři jangové dráhy nohou se upínají na hlavě a obličeji a tři jangové dráhy rukou na hlavě končí.

Jejich úlohou je zpevnění fyzického základu těla, zajištění pohybů, ohýbání končetin a podobně. Jejich poruchy se projevují malátností pohybů, ochablostí končetin, křečovitým ztuhnutím příslušných částí těla a podobně.

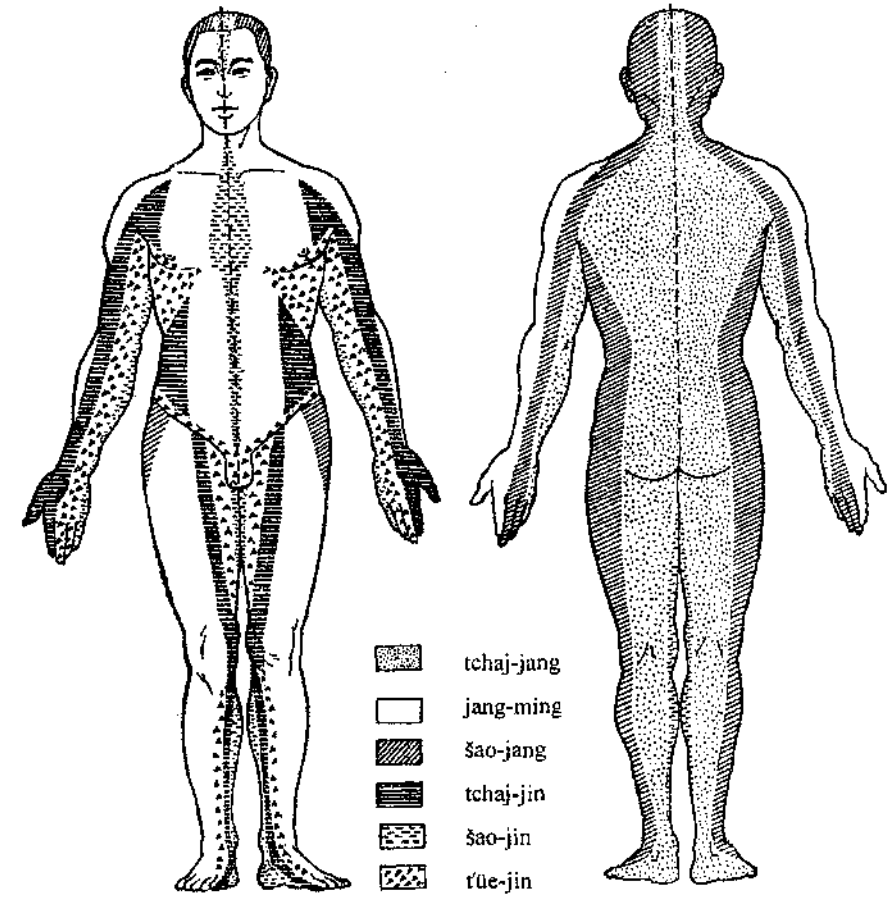

Obr. 51. Dvanáct okrsků pokožky.

Dvanáct okrsků pokožky

Ač jsou kožní krajiny nejpovrchnější částí těla, mají ochrannou funkci organismu. Při ztrátě této funkce mohou zevní patogenní noxy proniknout kůží, napadnout kolaterály a jejich prostřednictvím dráhy a orgány.

Okrsky pokožky jsou prostřednictvím drah jimi procházejících propojeny s vnitřkem těla a s jednotlivými orgány. Jsou ovšem širší než dráhy samotné. Když škodliviny napadnou kůži, otevřou se potní žlázy a patogen se může dostat do těla přes tyto póry. Opačně se také symptomy vnitřních nemocí mohou promítat cestou drah a kolaterál do kůže. Proto jsou různé kožní poruchy často projevem vnitřního onemocnění. Namodralá nebo nazelenalá barva pokožky odkazuje na bolestivé stavy, temná barva na syndromy zablokování, žlutá a červená na horkost, bílá na prázdnotu a chlad. Tak mohou barevné změny kůže ukázat na vnitřní onemocnění.

Teorie drah představuje dosud vcelku nevyřešený problém. Dráhy nemají anatomický podklad a když části jejich průběhu po končetinách sledují místy projekci cév nebo nervů, nepodařilo se zatím vysvětlit jejich průběh. Nejsou v žádném vztahu k těmto anatomickým útvarům. Avšak o jejich jsoucnosti svědčí i iradiace pocitů vznikajících při zavedení jehly. Tyto pocity jsou vesměs ve směru předpokládané dráhy. Japonci popisují člověka, který se stal po předchozím zásahu blesku tak senzitivním na akupunkturu, že pocit při zavedení jehly proběhl celou dráhou. Také Akabaneho metoda svědčí pro akupunkturní dráhy.

Tan An mluví o dráhách jako o čistě funkční soustavě, která nemá anatomický substrát. Moránt (1955) a Išikama (1962) udávají, že akupunkturní dráhy jsou blízké topografii nervových kmenů a nervově cévních útvarů. Nejkritičtěji se otázkou zabývá Stiefvater (1956), který je považuje za zcela spekulativní záležitost, podobně i Lang (1972).

Vogralik (1961) se domnívá, že dráhy jsou nervovými vodiči jdoucími v tělesných pokrývkách, oplétají lymfatické a krevní cévy, potom přecházejí v nervové pleteně a s nimi se dostávají do míchy a mozku a dále přecházejí v nervové pleteně jdoucí k vnitřním orgánům.

Podle Kim Bong Hana jdou dráhy jakýmisi trubicemi navzájem propojujícími akupunkturní body a jsou vyplněny DNA.

V některých pracích se k objasnění drah používá fyzikálně-chemická teorie; vysvětluje je změnou polarity buněčných membrán v místě zavedení jehly. Darras (1972) soudí, že tato teorie v současné době dobře odpovídá pojmu „energetické cesty". Podle Kačala (1972) lze považovat pojem dráhy jako systému zabezpečujícího rovnováhu organismu za shodný s našimi představami o homeostáze. Podle Langa jsou dráhy interspinální, spojující cesty ve formě svazečků neuronů. Kořenové buňky drah leží v míše. Na ně se předá z periferie vzruch z periferních neuronů a rozprostře se v I. etáži CNS po jejich cestách, zejména po sympatických svazcích. Podle Langa také systém jang a jin jsou pouze aferentní cesty sympatického nervového systému. Chu (1975) soudí, že průběh drah odpovídá průběhu dermatomů.

König s Wancurovou na základě uložení akupunkturních bodů uzavírají, že nervové spojení má vztah nejen ke kůži, ale i ke svalům a kostem z jednoho spinálního nervu (segmentu), což spolu s algickými zónami vede k pochopení průběhu akupunkturních drah. Ty se podle nich nalézají na hranici dermatomů, sklerotomů, dále na hraničních cévních zón a zón změněné potní sekrece. V tabulce 10 jsou

uvedeny vztahy mezi dráhami a dermatomy. Ze 145 končetinových aktivních bodů neodpovídají tomuto zařazení pouze čtyři.

Podle Lebarbiera (1975) jsou dráhy liniť elektromagnetických vln anatomicky nedefinovatelné, avšak pomocí současné elektroniky výborně ověřitelné.

Po biofyzikální stránce jsou akupunkturní dráhy detekovatelné akusticky, luminiscenčně, termicky elektricky i izotopy. Je u nich nízká impedance, vysoká perkuse zvuku a hypersenzitivita. Podle Sienera jsou jeden milimetr široké, vysoká perkuse zvuku podél dráhy je ve vztahu ke svalstvu. Histologicky byla nalezena speciální pojivová tkáň ve svalovině. Dráha má také různé základní struktury odpovídající fyziologické a biofyzikální charakteristice drah ležících v různých tkáňových rovinách. Dráha je tak komplikovaný, mnohasložkový, multifunkční, multimorfologický, stereostrukturálně kybernetický systém těla.

Podle Königa (1993) je život na zemi pod vlivem elektromagnetického pole o frekvenci zhruba 10 Hz. Akupunkturní dráhy jsou komunikační systémy, v nichž jsou předávány elektromagnetické informace. Ovšem v souhrnu musíme počítat i s piezoelektrickým dipólovým systémem, který může být v organismu neuspořádán a zevním silným polem se uspořádá. Nebo je již primárně polarizován. Ten také může sloužit jako systém přenosu. Existuje i analogie mezi dráhovým systémem a kinetickými řetězci lokomočního systému.

Člověk je otevřeným systémem, který je ovlivňován z okolí, avšak působí také sám na sebe. Informace je třetí entitou. Během života sledujeme zprvu informační nárůst, přibývání, vzrůst informací. Informace je vázána na hmotu a energii, ale působí dále a stále, i když již neexistuje původní hmota a energie. Prvním krokem k životu je již po tři miliardy let informace v DNA. Dalším krokem je buňka. Doba mezi oběma kroky trvala přibližně půl miliardy let. DNA bakterie colli obsahuje přes milion informací, což dává 10^{604} informací (číslo se 604 nulami). Lidský mozek má 1015 gangliových buněk se statisícinásobným spojením (sítí), což dává 1 030 000 000 interakcí. Chemické látky působí jako předehra informačního procesu.

Dráha	Segment	C 5	C 6	C 7	C 8	Th 1
Plic		xx	xxx			
Tlustého střeva			xxx	xx		
Obalu srdce				xxx		
Tří ohřívačů				xx	xxx	
Tenkého střeva					xxxx	
Srdce					x	xxx

Na dolních končetinách

Dráha	Segment	L 2	L 3	L 4	L 5	S 1	S 2
Sleziny			xxxx	xxxx	x		
Žaludku				xxxx	xxxx		
Jater					x	x	
Žlučníku					xxxx	x	
Ledvin				x	x	xxxx	
Močového měchýře						xxxx	xxxx

Tab. 8. Vztah drah k jednotlivým míšním segmentům.

Zároveň tabulka 8 ukazuje i vzájemné vazby tzv. sdružených orgánů či drah.

Průběh drah je podle tradičních názorů dán *inverzí* přírodních principů. Hmotnost (jin) neklesá dolů, jak je tomu u mrtvé hmoty, ale udržuje nucený směr nahoru. Stejně tomu je i u energie (jang), která klesá dolů. Teprve po smrti se obě síly oddělují a hmota podlehne zákonům tíže.

Stejně jako základní princip polarity obsahuje i určitou část opačného principu, i akupunkturní dráhy nesou v sobě oba základní principy, a to v různém poměru. Tedy podle Bachmanna i jangová dráha může mít teoreticky převahu principu jin a opačně. Podle uvedeného autora je obsah jinu a jangu v základních dráhách uveden v tab. 9.

Dráha	Obsah jangu	Obsah jinu
Srdce	7/10	3/10
Tenkého střeva	3/10	7/10
Močového měchýře	3/10	7/10
Ledvin	7/10	3/10
Obalu srdce	3/10	7/10
Tří ohřívačů	7/10	3/10
Žlučníku	7/10	3/10
Jater	3/10	7/10
Plic	7/10	3/10
Tlustého střeva	5/10	5/10
Sleziny	3/10	7/10
Žaludku	5/10	5/10

Tab. 9. Poměr jinu a jingu v základních dráhách.

Při převaze principu jang se objevuje sklon k bolestem, spasmům a křečím; při převaze principu jin k poruchám v hospodaření s tekutinami (sklon k otokům) a k poruchám metabolismu (resorpce živin).

Končetina	tři jin orgány (cang)		tři jang orgány (fu)	
ruka noha	tchaj-jin mnoho	plíce slezina	tlusté střevo žaludek	jang-ming maximum
ruka noha	ťüe-jin odeznívání	perikard játra	tři ohřívače žlučník	šao-jang málo
ruka noha	šao-jin málo	srdce ledviny	tenké střevo močový měchýř	tchaj-jang mnoho

Tab. 10. Dráhy podle průběhu a náležitosti k systému jin-jang.

Podle stavu jinu a jangu rozlišujeme tři podskupiny. Jin či jang mohou být větší, nebo menší.

Dráhy podle průběhu a náležitosti k systému jin a jang ukazuje také obrázek.

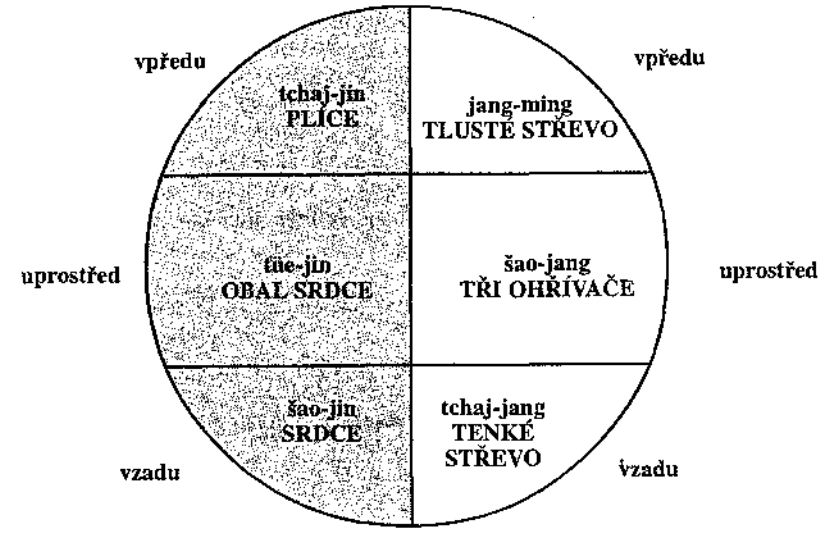

Obr. 52. Dráhy podle průběhu a náležitosti k systému jin-jang.

Jak již bylo vzpomenuto [redacted]

1. Tok energie – informací, transport čchi a krve a regulace jinu a jangu, výživa orgánů, šlach a kostí a posílení kloubních funkcí.
2. Spojení člověka s okolím. Při oslabení ochranné energie jsou cestami, kterými se šíří škodlivina do těla. Proto mají vliv na zadržení patogenních faktorů. (Podle tradičních názorů platí, že když jsou atakovány dráhy srdce a plic, jsou projevy vyvolané zadržením patogenní čchi v oblasti obou plícních laloků, při postižení dráhy jater v obou axilách, při postižení dráhy sleziny ve slabinách sleziny a při postižení dráhy ledvin ve fossa poplitea.)

[redacted]ají významy:

1. Vztahy mezi průběhem drah a patologickými změnami.
   Každá z drah má svůj individuální průběh. Jakákoliv funkční porucha dráhy se obráží v místě, kudy dráha prochází (například poruchy funkce žaludeční dráhy nebo tlustého střeva se mohou projevovat bolestmi zubů a podobně).
2. Vztah mezi vnitřními orgány a nemocemi.
   Každá dráha má vztah k určitému orgánu. Jestliže se nemoc objeví na jedné dráze, mohou být symptomy (bolesti) lokální podél průběhu dráhy. Například obstrukce čchi nebo krve v dráze srdce se může projevit bolestí podél medioposteriorní části horní končetiny a současně se na ní mohou objevit tlakově citlivé body.

Dráhy nejen komunikují se svými orgány, ale i se sdruženými orgány. A tak vedle vlastního orgánu může být postižen i jiný. Například dráha sleziny-pankreatu nejen ovlivňuje tyto orgány, ale i žaludek. Navíc jsou zde i vedlejší větve vedoucí k dráze srdce. Tak se mohou objevit patologické změny na slezině (postižena je dráha sleziny-pankreatu), ale také na srdci s příznaky palpitací, dráždění, neklidu.

Energetická struktura drah a orgánů má dva vidy:
- hlavní,
- speciální.

Hlavní je na dráhách vcelku a tvoří konstituci, speciální tvoří strukturu každého samostatného orgánu a dráhy. V centru dráhy proudí hlavní energie (v dráze plic energie jin sucha) a tuto obkružuje šest speciálních (odvětvových, sekundárních) energií: vítr, teplo, horko, vlhko, sucho, chlad. Přitom horko je energií kontrolující.

Onemocnění orgánů není spojeno jen s nedostatkem či nadbytkem hlavní energie, ale i s disbalancí jeho speciálních energií.

Počet akupunkturních bodů na jednotlivých dráhách je různý. Dráha srdce má například jen devět bodů, dráha močového měchýře 67 bodů. Každé dráze přísluší vždy šest standardních bodů. Některé z nich dokonce ani na příslušné dráze nejsou, ale jsou umístěny na jiných dráhách.

STANDARDNÍ BODY JEDNOTLIVÝCH AKUPUNKTURNÍCH DRAH

Přehled standardních bodů jednotlivých akupunkturních drah uvádí následující tabulka:

STANDARDNÍ BODY	Účinek
Tonizační	+
Sedativní	-
Přechodu (Luo) = bod vyrovnávání	+/-
Pramene	+/-
Souhlasný	-
Poplašný	+/-
OSTATNÍ BODY	
Stálé body	+/-
Nestálé body	-
A ši body	-
Speciální	-
Oblastní	-
Hlavní - kardinální	+/-
Klíčové	+/-

Tab. 11. Standardní body jednotlivých akupunkturních drah.

1. **Tonizační (PU)** - napíchnut zlatou jehlou ve směru dráhy (po proudu energie) má tonizační účinek. Tonizace však může nastat jen tehdy, když je v jiných dráhách přebytečná energie. Akupunktura nedovede vytvořit žádnou novou sílu, ale harmonizuje poměry mezi jangem a jinem. Největšího tonizačního efektu se dosáhne krátce před nebo krátce po optimální době (maximu) orgánu. Dochází k přesunu energie ve smyslu jang, což značí evoluci ve směru hodinových ručiček (viz vzájemné vztahy u principu pěti elementů). Jeho využití je oprávněné u stavů prázdnoty nebo v jinovém stavu. Účinek zlaté jehly spočívá více v hromadění energie, kterou přivádí z jiných drah. Bod lze stimulovat i jinými jehlami, opačnými - stříbrnou, ale tonizační účinek je poněkud menší. Závisí však na dalších okolnostech, o nichž je řeč v kapitole o metodice sedace a tonizace.

2. **Sedativní (S')** - napíchnut stříbrnou jehlou proti směru dráhy má sedativní účinek. Používá se při plnosti energie, kterou přesouvá ve smyslu jin, to je ve smyslu involuce proti směru hodinových ručiček. Maximálního účinku dosáhneme v optimální době orgánu.

Pojmenování těchto bodů vychází ze systému pěti přehrad a bude zdůvodněno dále. Je ovšem nutné podotknout, že neodpovídá jejich působení, neboť sedace a tonizace dosáhneme z každého akupunkturního bodu.

3. **Bod přechodu, bod spojnice (LUO)** - je umístěn v blízkosti kloubů ruky nebo nohy. Je to vlastně bod ***vyrovnávání*** energií sekundárními dráhami mezi oběma hlavními dráhami spolu spárovanými (svázanými, sdruženými), a tím i mezi oběma orgány. Tyto body zajišťují propojení mezi dráhami dvojic orgánů spojených vztahem Vnitro - zevnějšek. Tím je umožněno, aby se energie z jedné dráhy dostala do druhé a reagovala na případné stavy plnosti nebo prázdnoty některé z nich. Vlastní spojnice mají i dvě ze zvláštních drah - početí (PS) a řídící (ZS) dráha, a kromě toho má dráha sleziny vedle řádné bodu luo ještě takzvaný velký spojovací bod odbočující z bodu SS 21. Vpich se provádí stříbrnou jehlou. K podpoře tohoto vyrovnávání lze zlatou jehlou (nebo tonizačním způsobem) tonizovat bod pramene (původu) „prázdné" dráhy (projeví se na úpravě pulsu). Posloupnost napichování je taková, že nejprve se nabodává bod pramene (původu) orgánu, jehož porucha je prvotní příčinou nemoci, a potom se přidává bod luo sdruženého orgánu. Bod přechodu hraje významnou úlohu při „velké punktuře" a v kombinaci „poledne - půlnoc".

Podle oběhu energie v jednotlivých dráhách je určeno jejich pořadí (viz obr. 21.).

To vede k určitému seskupení vždy jedné jangové a jedné jinové dráhy do vzájemného vztahu:
- dráhy srdce - tenkého střeva;
- jater - žlučníku;
- sleziny - žaludku;
- plic - tlustého střeva;
- obalu srdce - tří ohřívačů;

přičemž všechny jangové dráhy jsou napojeny na zadní střední dráhu, všechny jinové na přední střední dráhu.

JUAN	LUO	JUAN	LUO
P 9	TS 6	L 3	MM 58
TS 4	P 7	MM 64	L 4
S 7	TeS 7	Žl 40	J 5
TeS 4	S 5	J 3	Žl 37
TO 4	OS 6	SS 3	Ž 40
OS 7	TO 5	Ž 42	SS 4

Tab. 12. Body přechodu.

Energie - informace jde z bodu přechodu plné dráhy do bodu pramene prázdné ráhy přes sekundární dráhy, které jsou spojnicí mezi jinovou a jangovou dráhou družených orgánů.

U každého páru drah může jít podle pulsové diagnostiky o plnost (+) nebo rázdnotu (-) orgánu. Tedy může dojít k následujícím situacím, jako například:

- dráha žlučníku +, jater –, tedy sedace bodu přechodu dráhy Žl 37 a tonizace bodu pramene dráhy J 3;
- dráha jater +, žlučníku –, zde sedujeme bod přechodu dráhy J 5 a tonizujeme bod pramene dráhy Žl 40.

Za této situace může právě napíchnutím bodu přechodu dojít k vyrovnání energetickém obsahu a zásah silně ovlivní kvalitu pulsu ve smyslu jeho vyrovná- mezi povrchním a hlubokým v uvedené pulsové pozici.

4. Pramene, také původu (Jüan – süe). Nacházejí se v blízkosti zápěstí a kot- íků - jejich účinek je v souvislosti s bodem přechodu. „Pramen, ze kterého prou- energie" leží mezi sedativním a tonizačním bodem a oba tyto body podporuje. ou jakýmsi středem mezi tonizací a sedací. Podle tradiční medicíny se v těchto odech koncentruje původní čchi příslušných orgánů. Jako samostatné se nachá- jí pouze na jangových dráhách. Na jinových dráhách jsou společné s body třetí ehrady. Tyto body slouží jako ukazatelé stavu čchi příslušných orgánů, a proto ou při onemocněních orgánů tyto body citlivé. Existuje společný bod pramene ro všechny tři:

jinové dráhy nohou	SS 6	jangové dráhy nohou	Žl 31
jinové dráhy rukou	OS 5	jangové dráhy rukou	TO 8

Tab. 13. Společné body pramene.

Při tonizaci, kterou provádíme zlatou jehlou, je současně přiváděna energie příslušného bodu přechodu (pokud mezi dráhami její rozdíl existuje). Sedace říbrnou jehlou potencuje sedativní bod stejné dráhy a umožňuje při energetic- ých rozdílech drah její přechod ke spojenému bodu přechodu. Avšak stejného vý- edku lze dosáhnout i běžnou akupunkturní jehlou z nerezové oceli podle pravi- el tonizace a sedace.

K jeho použití je směrodatná pulsová diagnostika.

5. Souhlasný, souzvučný, segmentární, přepravní (šu-süe) - má potenciační účinek k sedativnímu bodu v tak zvaném odváděcím smyslu energie. Leží vždy na dráze močového měchýře v příslušném segmentu orgánu jeden a půl cunu od střední zadní dráhy. Koncentruje se v něm jang čchi orgánů. Jeho užití je zvláště vhodné u chronických onemocnění, ale je účinný i u akutních onemocnění.

U orgánových poruch se často projeví hypersenzibilitou.

Vedle souhlasných bodů (viz tabulka) existují ještě:

Přídavné souhlasné body, které mají jen omezený účinek na blízké okolí. Jsou používány při bolestech, parézách a stavech slabosti. Jsou to:

BOD	SOUHLASNÝ PRO
L 16	Životní centra
ZS 12	Lumbální oblast
TeS 10	Oblast paží
MM 17	Bránici
MM 26	PS 4
MM 24	PS 6
MM 29	Oblast středu páteře
TS 15	Oblast středu ramene

Tab. 14. Přídavné souhlasné body.

6. Poplašný (MU) – každá dráha s výjimkou obalu srdce má po jednom poplaš- ném bodu, který leží v blízkosti orgánu na ventrální straně trupu. Jeho účinek v léčbě je převážně krátkodobý. Možnost jeho napichování je jak tonizační, tak se- dativní.

7. Antické body, body přehrad (wu-šu-süe)

Na každé klasické dráze se nachází pět bodů od prstů až po lokty či kolena a bez ohledu na tok čchi v jednotlivých dráhách se tyto body nazývají studánkou (ťing-süe), potůčkem nebo mělčinou (jing-süe), potokem či bodem unášení (šu- -süe), řekou (ťing-süe) a mořem (che-süe). Jsou to body, které existovaly ještě před systémem drah a byly používány k léčbě různých systémů (viz zvláštní kapitolu). Osvědčují se v léčbě vnitřních onemocnění orgánů.

8. Ostatní důležité body:

a) **Oblastní** - jsou spojené sekundárními dráhami s body jiných drah. Účinek je sedativní i tonizační, mnohotný pro jejich spoje.

b) **Kardinální** body jsou místy, kde klasické dráhy komunikují s mimořádnými. Ony propojují osm mimořádných drah s dvanácti klasickým dráhami. (Viz tab. 15.)

c) **Klíčové, nebo také body štěrbin** (si-süe) body jsou místy, kde se čchi a krev z drah sbíhají v hloubce. Leží také směrem dolů od loktů a kolen. Slouží k léčbě akutních poruch krajiny, ve které se nacházejí. Při těchto stavech bývají palpačně citlivé.

Bod	Dráha jím regulovaná	Mimořádná dráha	Ovlivňovaný orgán
SS 4	SS	Čchong mo (dráha života)	hrudník, srdce, žaludek
OS 6	OS	Jin-wej (regulující jin)	
Žl 41	Žl	Taj-mo (pásová dráha)	zevní oční koutek, retroaurikulární krajina, šíje, paže, bránice
TO 5	TO	Jang-wej (regulující jang)	
TeS 3	TeS	Zadní střední dráha (řídící)	ucho, paže, šíje, záda
MM 62	MM	Jang-čchiao (dráha motoriky jangu)	vnitřní oční koutek, dolní končetina
P 7	P	Přední střední dráha (koncepce)	plíce, dýchací systém, hrdlo, bránice
L 6	L	Jin-čchiao (dráha motoriky jinu)	dtto

Tab. 15. Kardinální body mimořádných drah.

d) **Křižující nebo křižovatkové** jsou v intersekci dvou nebo více drah. Nacházejí se hlavně na hlavě, tvářích a trupu. Celkem je jich devadesát. Slouží k léčbě dráhových poruch, v jejichž oblasti se nacházejí.

e) **A-š' - a-süe** [redacted] jsou bolestivé body vyskytující se u chorobných stavů. Podle Changa (1978) jsou sdružené s jistými patologickými změnami v těle. Mají diagnostickou cenu, jejich stimulace má léčebný efekt. Jsou to mimořádné body a bylo jich popsáno 117, další pak patří k nepravidelným bodům. Mechanismus účinku je vysvětlován viscerosomatickým reflexem. Ah-shi bod uvolňuje endorfiny a spouští nervové reflexy k vyvolání analgetického a hojivého účinku.

f) **Mistrovské, specifické, shromažďovací body (pa-chuej-süe)** jsou místy, kde se koncentruje čchi některé z osmi částí organismu, které jsou s nimi spojeny, a tudíž je z nich lze ovlivňovat. (Viz dále v kapitole soudobého postupu při výběru akupunkturních bodů.)b

g) **Dolní body spojení (sia-che-süe)** leží na jangových dráhách na dolních končetinách a souvisejí s jangovými orgány. Používají se k léčbě poruch jangových orgánů.

Dráha	Tonizační	Sedativní	Pramene	Přechodu	Souhlasný	Poplašný
plic	P 9	P 5	P 9	P 7	MM 13	P 1
tlustého střeva	TS 11	TS 2, 3	TS 4	TS 6	MM 25	Ž 25
žaludku	Ž41	Ž 45	Ž 42	Ž 40	MM 21	PS 12
sleziny-slinivky	SS 2	SS 5	SS 3	SS 4 SS 21	MM 20	J 13 vlevo slezina vpravo slinivka
srdce	S 9	S 7	S 7	S 5	MM 15	PS 14
tenkého střeva	TeS 3	TeS 8	TeS 4	TeS 7	MM 27	PS 4
močového měchýře	MM 67	MM 65	MM 64	MM 58	MM 28	PS 3
ledvin	L 7	L 1	L 3	L 4	MM 23	Žl 25
obalu srdce	OS 9	OS 7	OS 7	OS 6	MM 14	OS 1- oběh L 11 – sex PS 17
tří ohřívačů	TO 3	TO 10	TO 4	TO 5	MM 22	PS 5
žlučníku	Žl 43	Žl 38	Žl 40	Žl 37	MM 19	Žl 24
jater	J 8	J 2	J 3	J 5	MM 18	J 14

Tab. 16. Přehled standardních bodů drah.

h) K úplnosti je dobré se zmínit ještě o **mimořádných bodech dle R. Fuye**. Jsou to body užívané jednak při první pomoci, ale jsou to také body, jejichž stimulací nastávají mdloby, a existují dokonce i tak zvané letální body. Jejich lokalizaci ukazují obrázky:

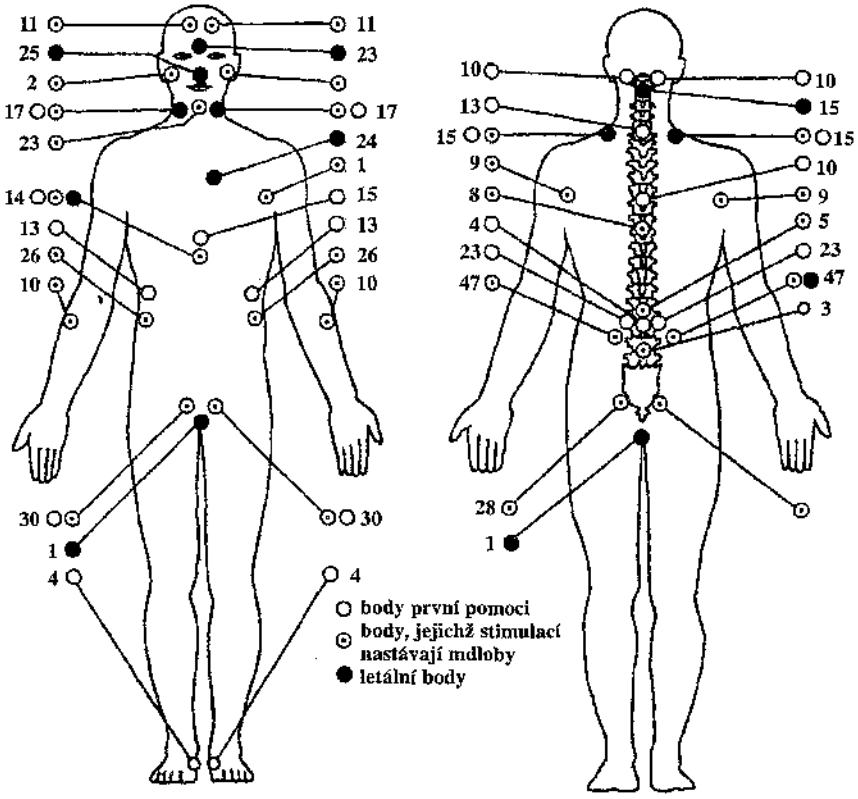

Obr. 53. Mimořádné body dle Fuye.

Teorii drah doplňují ještě teze:

VRCHOLEK A KOŘEN (piao-pen), která vyjadřuje kontrast obou pólů a následnost nemoci. Původní onemocnění je kořenem a z něho vzniká další nemoc – vrcholek. Označuje i vztah mezi dobrou a škodlivou čchi. V dráhovém systému označuje oblasti nebo body horních i dolních částí drah, z nichž lze ovlivňovat stav dráhy podle pravidla: je-li nemoc nahoře, je třeba ji ovlivňovat dole, a opačně. Vzhledem k umístění koncových úseků drah na těle jsou kořenem končetiny, vrcholkem hlava a trup. Každá dráha má svůj kořen a vrcholek.

Body kořene a vrcholku jednotlivých drah podává tabulka:

Dráha	bod kořene	bod vrcholku
PLIC	P 9	P 1
TLUSTÉHO STŘEVA	TS 4, TS 11	TS 20
ŽALUDKU	Ž 45	Ž 6, Ž 9
SLEZINY – SLINIVKY	SS 6	MM 20,PS 23
SRDCE	S 7	MM 15
TENKÉHO STŘEVA	TeS 6	MM 2
MOČOVÉHO MĚCHÝŘE	MM 59	MM 1
LEDVIN	L 7, L 8	MM 23, PS 23
OBALU SRDCE	OS 6	OS 1
TŘÍ OHŘÍVAČŮ	TO 3	TO 19, TO 23
ŽLUČNÍKU	Žl 43, Žl 44	Žl 2
JATER	J 4	MM 18

Tab. 17. Body kořene a vrcholku.

Při léčbě vycházíme z pravidla, že plné je nutné sedovat, prázdné tonizovat. Tak u silných bolestí hlavy v čelní a oční oblasti sedujeme MM 1 a tonizujeme MM 59.

V systému **ZAČÁTEK A SPOJ (ken- čie)** jsou začátky konečné či první body na prstech (body studánek pěti přehrad), vrcholky se nacházejí na hlavě, hrudi a břichu:

Dráha	Začátek	Spoj
ŽALUDKU	Ž 45	Ž 8
MOČOVÉHO MĚCHÝŘE	MM 67	MM 1
ŽLUČNÍKU	Žl 44	TeS 19
SLEZINY-SLINIVKY	SS 1	PS 12
LEDVIN	L 1	PS 23
JATER	J 1	PS 17, PS 18

Tab. 18. Body začátku a spoje.

U jangových drah má ještě i další vztah průtok, hromadění a vtok. Většina těchto bodů souhlasí s body pěti přehrad:

Dráha	Začátek	Průtok	Hromad.	Vtok dolní	Vtok horní
TS	TS 1	TS 4	TS 5	TS 6	TS 8
Ž	Ž 45	Ž 42	Ž 36	Ž 40	Ž 9
TeS	TeS 1	TeS 5	TeS 8	TeS 7	TeS 16
MM	MM 67	MM 64	MM 60	MM 58	MM 10
TO	TO 1	TO 4	TO 6	TO 5	TO 16
Žl	Žl 44	Žl 40	Žl 38	Žl 37	TeS 17

Tab. 19. Body průtoku, vtoku a začátku.

Používá se hlavně při léčbě plnosti. V léčbě se při jednotlivých chorobných stavech kombinují body ležící na opačném konci dráhy, než se choroba projevuje.

ČTYŘI MOŘE (s'-chaj)

Energie drah se koncentruje ve čtyřech oblastech – mořích. Jsou to moře potravy, moře energie, moře krve a moře dřeně. Mořem potravy je žaludek, mořem energie je bod PS 17, mořem krve je dráha čchung maj, mořem dřeně je mozek.

V léčbě se vychází z toho, že při plnosti v hrudi, nadýmání břicha dochází k přeplnění moří energie a krve. Při hučení v uších, závratích, pocitu hladu, nechutenství jde o prázdnotu moří dřeně a potravy. Prostřednictvím příslušných bodů se sedují nebo tonizují příslušná moře.

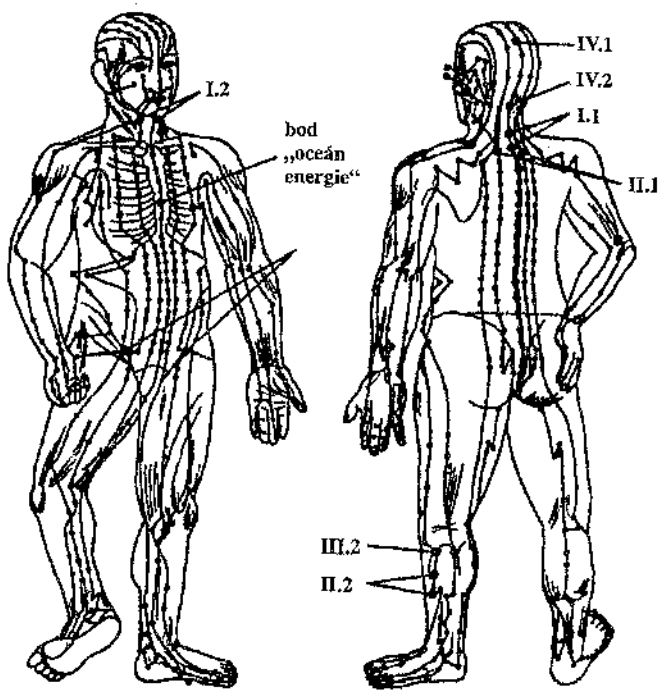

I. moře energie, II. moře krve, III. moře potravy, IV. moře kostní dřeně.
1 – bod vstupu, 2 – bod výstupu.

Obr. 54. Lokalizace bodů Oceánů energie a Čtyř moří.

Čínské tradiční lékařství považuje orgány a s nimi spojené dráhy za jeden celek funkčního významu. Tak například srdce není jen orgánem cévního aparátu, ale i zdrojem psychického dění. Proto bodů z dráhy srdce nepoužíváme jen k léčení srdečních a cévních poruch, ale i neurastenií a psychických stavů. K plícím – dýchacím orgánům přidává ještě nos, hrtan a kůži. Játra nejsou jen depem krve a orgánem metabolismu, ale i orgánem spojeným s pohlavním ústrojím a zrakem.

V zobrazení průběhu drah jsou značné rozdíly podle jednotlivých autorů. Proto západně orientovaní čínští lékaři opustili teorii drah a zavádějí novou topografickou soustavu linií podle krajin těla (čžu-ljaň).

Ať jsou názory na existenci drah jakékoli, jejich teoretická hodnota přináší cenný podklad pro praktický výběr akupunkturních bodů. Představy o vzájemném vztahu orgánů dovolí použít nejen místních, ale i vzdálených akupunkturních bodů při léčbě různých poruch.

A konečně, čínské názvosloví je pro Evropana značně složité; vychází z pojmenování přírodních útvarů, toků řek, hor a údolí (TO 9: čtyři řeky, L 7: trvající tok vody), zvířat a plodin (J 10: okraj ryby, Ž 35: nos telete), architektonických prvků (Ž 13: brána čchi, TO 16: nebeské okno, TeS 13: křivá zeď, TeS 19: palác sluchu), astrologických a meteorologických fenoménů (Žl 24: slunce a měsíc, SS 3: Venuše, Žl 20: pól větru), anatomických struktur (L 11: pubis, Žl 39: zevní kotník), podle terapeutických účinků (MM 13: plicní bod, PS 6: moře čchi, MM 1: rozjasňovač očí), a tak je význam drah alespoň didaktický v určení přináležitosti jednotlivých bodů. Proto také v sovětské, německé, anglické a francouzské a konečně i v naší praxi bylo zavedeno značení akupunkturních bodů podle jakéhosi „telefonního kódu", spočívajícího v označení dráhy písmenem a potom číslem bodu podle jeho uložení na jednotlivé dráze. Avšak ani zde nedošlo k úplné shodě vzhledem k velké diskusi o detailech v průběhu některých drah.

V této knize byla za základ zvolena práce pekingského výzkumného pracoviště pro akupunkturu, jak je uvedena v knize ***An outline of chinese acupuncture***.

Názvosloví fonetických převodů čínských jmen bodů je uváděno podle návrhu dr. Žiliny, dr. Heroldové-Šťovíčkové a Mgr. Anda z Orientálního ústavu ČAV v Praze.

Pro snazší převod ze zahraniční literatury uvádím srovnávací názvy drah (viz tab. 20). V dalším oddíle následuje popis jednotlivých akupunkturních bodů, jejich lokalizace a indikace. Názvy bodů jsou uvedeny nejprve v české a dále v ruské transkripci čínského názvosloví. Akupunkturní body jsou seřazeny podle drah. Dále pak za body dráhy jsou uvedeny ostatní body (mimodráhové, nové apod.) mající vztah k uvedené dráze. Jejich klasifikace je podle užívaného kódu, který spočívá v názvu dráhy a kódu dráhového bodu, k němuž má uvedený vztah, a podle čísla jeho pořadí. Body, které leží v průběhu dráhy a nepatří k vlastním dráhovým bodům, jsou vyznačeny celým číslem za pomlčkou oddělující kód dráhového bodu.

Například: MM 18-2 znamená, že bod leží na dráze močového měchýře v blízkosti jeho 18. bodu a je v pořadí 2. bodem.

Body mimo průběh dráhy jsou označeny za pomlčkou číslem začínajícím 0: například 01, 02 a podobně.

MM 19-01 znamená, že bod leží v blízkosti 19. bodu dráhy močového měchýře, avšak mimo průběh jeho dráhy.

Jsou uvedeny dosud popsané mimodráhové a nové body. Avšak vzhledem k tomu, že jejich efekt nepřekračuje body klasické akupunktury, jsou uvedeny jen stručně, a ty, které mají větší význam, jsou uvedeny zvlášť. Popisem těchto bodů se zabývá zejména König s Wancurovou v knize ***Neue chinesische Akupunktur*** a u nás v poslední době Esler.

Tab. 20. Srovnávací tabulka názvosloví drah.

Česky	Francouzsky	Německy	Anglicky	Navržené mezinárodní názvosloví
Plíc P	Poumons P	Lunge L	Lungs L	Pulmo P
Obalu srdce (perikardu) OS	Maitre du coeur MC	Kreislauf-Sexualität KS	Circulation-sex CX (circul-sexual CS)	Pericardium PC
Srdce S	Coeur C	Herz H	Heart H	Cor C
Tlustého střeva TS	Gros intestin GI	Dickdarm Dd (Di)	Large intestine LI	Intestinum crassum IC
Tří ohřívačů TO (ohřů, částí těla)	Trois (triple) rechauffeurs TR	Dreifacher (Drei) Erwärmer 3E Drei Heizer DE	Triple warmer R Triple burner TrR	Tres igni TI
Tenkého střeva TeS	Intestin gréle IG	Dünndarm Dü	Small intestine SI	Intestinum tenue IT
Sleziny-slinivky SS	Rate-pancréas RP	Milz Pancreas MP	Spleen Sp	Lien-pancreas LP
Jater J	Foie F	Leber Le	Liver Liv	Hepar H
Ledvin L	Reins R	Niere A	Kidney K	Ren R
Žaludku Ž	Estomac E	Magen M	Stomach St	Ventriculus V
Žlučníku Žl	Vesicule biliare VB	Gallenblase G	Gall bladder G	Vesica biliaria VB
Močového měchýře MM	Vessie V	Blase B	Bladder B	Vesica urinaria VU
Zadní střední ZS	Tou-mo T TVaisseau gouverneurVG	Gouverneur gefäss GG Lenkergefäss LG	Governing vessel Gv	Medial posterior MP
Přední střední PS	Jenn-mo J Vaisseau conceptionConc	Konceptiomgefäss KG	Vessel of conception CV	Medial anterior MA

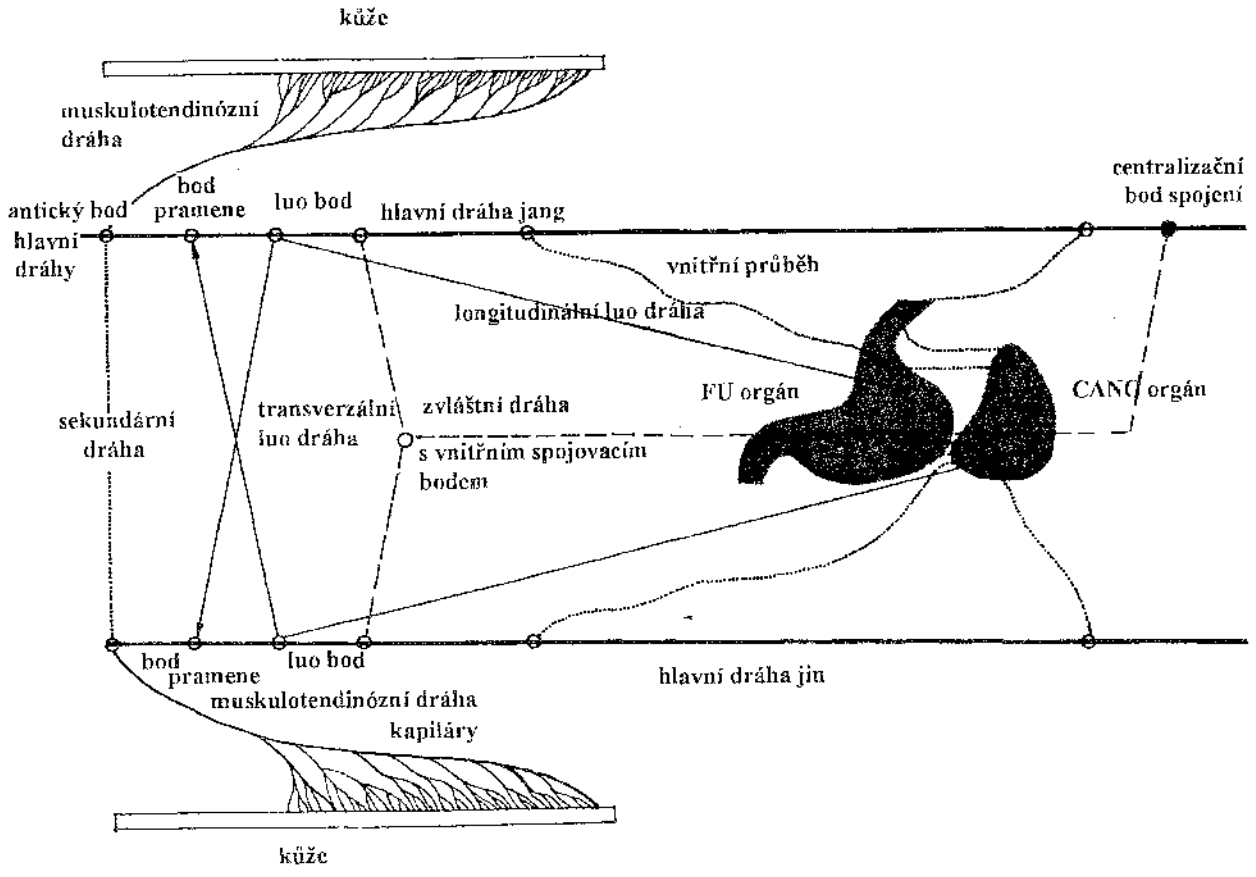

Obr. 55. Schématické znázornění průběhu drah.

1. Párové (základní, hlavní dráhy)	
6 jangových drah:	tenkého střeva
	tří ohřívačů
	tlustého střeva
	žaludku
	žlučníku
	močového měchýře
6 jinových drah:	plic
	perikardu (obalu srdce)
	srdce
	ledvin
	jater
	sleziny-slinivky
2. Mimořádné (zázračné)	
dráha	Čchung maj (důležitá, vitální)
	Taj-maj (kruhová, pásová)
	Jin- čchiao- maj (vnitřního kotníku)
	Jang- čchiao- maj (zevního kotníku)
	Jang-wej-maj (spojující dráhy jang)
	Žen-maj (přední střední, koncepce, rození)
	Tu-maj (zadní střední, vládnoucí)
3. Sekundární dráhy - LUO	
	Cévy 12 drah
	Muskulotendinózní

Tab 21. Přehled drah.

DRÁHA PLIC

P - šou-tchaj-jin fej-ťing, něm. Lu, angl. L, franc. P

[redacted] jinová dráha probíhající sestupně od hrudníku směrem k ruce.

[redacted] ustého střeva.

[redacted] os, vedlejší dutiny, os ethmoidalis, hrdlo, CD, hlasivky, plíce, hrudník, horní končetiny, Eustachova trubice. Z oblasti páteře úsek C 4-5, Th 2-4, L 4-5. Zuby: 14, 15, 24, 25, 36, 37, 46, 47, přeneseně tračník, inguinální oblast, sliznice.

[redacted]

Onemocnění dýchacích cest: rýma, poruchy čichu, nachlazení, bolesti v krku, dyspnoe, kašel, hemoptýza, asthma bronchiale, alergie.
Poruchy látkové výměny.

- Srdeční: palpitace.
- Kožní onemocnění: kopřivka, ekzém, spáleniny, otoky v obličeji.
- Bolesti v průběhu dráhy: bolesti ramen, ve fossa supraclavicularis, paži, lokte, radiální straně ruky.

Řídící orgán:	plíce
Sdružený orgán a dráha:	tlusté střevo
Maximální čas:	3-5 hod.
Element:	kov
Energie (klima):	sucho
Povrchová tkáň:	kůže nálady - smutek
Otvory:	nosní dírky
Smyslový orgán:	kůže
Smysl:	hmat
Barva:	bílá nebo hnědá
Denní doba:	západ slunce
Roční období:	podzim
Životní období:	stárnutí, 40-50 (48-60) let
Znamení zvířetníku:	Ryby
Planeta:	Venuše
Nálady :	smutek
Rozumové vlastnosti:	vůle
Zvukový výraz:	pláč, při rozrušení kašel, tón e
Tělesné tekutiny:	nosní hlen
Pach:	zatuchliny, syrového masa
Chuť:	ostrá; má rád ostrá jídla, zejména orientální koření); chuť na ostré odstraní zázvor, křen, syrová cibule.
Obiloviny:	rýže
Prospívající zdroj výživy:	glycidy: rýže, maso: koňské, zelenina: šalotka
Imunoglobulin:	Ig A
Spojení se zvířaty:	kůň
Číslo:	9
Diagnosticky:	zevní oční koutek, špička jazyka

Převaha jangu 7/10, proto je silný vliv všech duševních pochodů (také ekzém a astma bronchiale).

Dráha plic začíná ve střední části hrudní dutiny, směřuje dolů a dostává se do kontaktu s tlustým střevem. Otáčí se zpět, jde podél kardie přes bránici do plic. Na povrch vystupuje ve 2. mezižebří uprostřed mezi linií bradavky a podpaží, odtud stoupá k 1. mezižebří, kde se stáčí ke středu dvojhlavého svalu a k lokti, aby probíhala dále ke koncovému článku palce. Od 7. bodu na zápěstí vydává větev jdoucí na radiální stranu ukazováku, kde se spojuje s dráhou tlustého střeva.

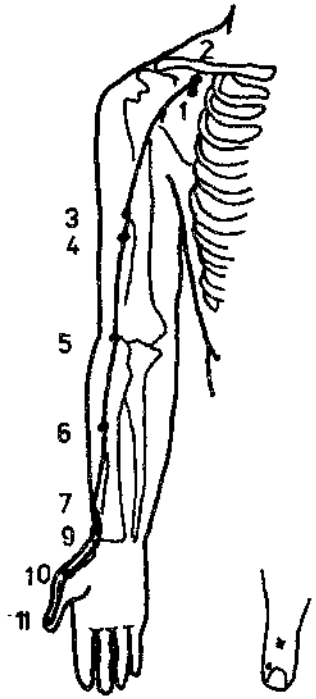

Obr. 56 Dráha plic.

Bod	Číselné označení	Indikace
Tonizační	P 9	Astma, bolesti na hrudníku, hemoftýza, bolesti v rameni
Sedativní	P 5	Kašel, astma, hemoftýza, bolesti v lokti, rameni
Pramene	P 9	Viz výše
Přechodu	P7	Kašel, astma, bolesti hlavy, paresa lícního nervu, svědění
Poplašný	P 1	Kašel, dušnost, bolesti na hrudníku, bolesti v rameni, tonsillitis
Souhlasný	MM 13	Kašel, dušnost, zápal plic

Tab. 22 Standardní body dráhy plic.

Má 11 bodů:

P 1 ČUNG-FU = čžun-fu = střed vnitřností

- Je poplašným bodem dráhy plic.
- Nachází se ve výši dolního kraje 2. žebra, šikmo dovnitř pod processus coracoides, 6 proporcionálních cunů od střední dráhy.
- Th: chronické záněty plic jako pomocná terapie při tuberkulóze plicní, chronická bronchitida, bronchiální astma, chronická tonzilitida a faryngitida, bolesti v oblasti srdeční krajiny a hrudního koše (až po EKG!).
- Hloubka vpichu 10 mm šikmo laterálně. Pozor na pneumotorax.

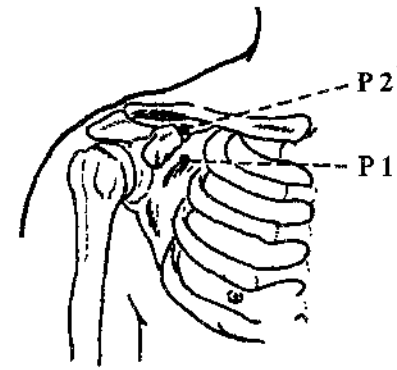

Obr. 57.

P 2 JÜN-MEN = jun-men = brána mračen

- Nachází se v jamce pod processus coracoides pod klíční kostí.
- Th: suchý vysilující kašel, bronchiální astma, chronická tonzilitida, neuralgie a bolesti v ramenním kloubu, recidivující záněty plic (jako podpůrná léčba!), při bolestech v oblasti myokardu (podle EKG!).
- Hloubka vpichu 10 mm.

P 3 TCHIEN-FU = tjan-fu = nebeský obvod

- Nachází se mezi břišky dvojhlavého svalu paže (m. biceps brachii), 3 cuny pod axillou.
- Th: chronická bronchitida s vykašláváním, pleuritida, zvracení nejasného původu, točení a závratě hlavy, k posílení při otravě kysličníkem uhelnatým, při neuralgických bolestech ramene, na psychické rozladění, různé neurotické dlouhodobé stavy.
- Hloubka vpichu 10 mm.

P 4 SIA-PAJ = sja-baj = šlechtická jasnost

- Nachází se na vnitřní ploše paže, radiálně od hlavy dvojhlavého svalu paže (m. biceps brachii), 1 cun pod bodem P 3.
- Th: ischemická choroba srdeční, bolesti kolem srdce až stenokardie, první pomoc při infarktu myokardu v tlumení šokujících bolestí.
- Hloubka vpichu kolem 10 mm.

P 5 ČCH-CE = čí-cze = jezero lokte

- Je sedativním bodem dráhy plic, mistrovským bodem pro kašel.
- Nachází se v loketním ohybu zevně od šlachy dvojhlavého svalu paže; pozor na cévy!

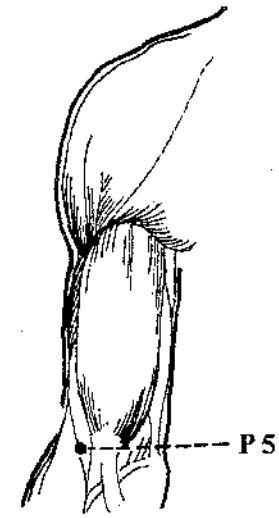

Obr. 58.

statní body (extra, mimodráhové, nové) mající vztah k dráze plic

5-1 2 cuny pod bodem (distálně od) P 5.
Indikace: bolesti zubů, bolesti předloktí, furunkl v oblasti horní končetiny, hemoroidy.

10-01 1 cun mediálně od P 10.
Indikace: záněty mandlí a hrtanu, bolesti zubů.

10-02 na zevní straně palce uprostřed metakarpofalangeálního skloubení.
Indikace: oční choroby.

11 je identický s P 11.
Indikace: febrilní onemocnění HCD, parotitida, epilepsie.

11-01 tvoří 3 body, z nichž 01 je 1 fen od vnitřního a zevního úhlu nehtu palce.

11-02 leží mezi oběma; 1 fen distálně od dolního okraje nehtu.

11-03 uprostřed volární rýhy proximálního kloubu palce.
Indikace: kožní onemocnění.

11-04 na radiálním okraji skloubení nehtového článku palce.
Indikace: šeroslepost, lokální potíže.

11-05 na malíkovém okraji dlaňového (volárního) spoje posledního článku palce.
Indikace: šeroslepost, zánět spojivek, angína, zažívací poruchy u dětí.

DRÁHA TLUSTÉHO STŘEVA

TS – šou-jang-ming ta-čchang-ťing, něm. Di, Dd, angl. LI, franc. GI

Zadržuje (absorbuje) vodu a vylučuje odpadní látky z těla. Je sdružena plícemi. Jejím úkolem je vylučování, hospodaření s vodou.

Má vliv na hladké svalstvo tlustého střeva, zejména ovlivňuje sliznice všeobecně (dýchacích cest, ústní, nosní a zažívacího traktu). Pod kontrolu dráhy patří tlusté střevo, včetně sigmoidea. Rektum a anus patří ledvinám.

Vliv na metabolismus, alergické choroby, protibolestivý účinek zejména na oby a horní polovinu těla, protizánětlivý efekt u horečnatých onemocnění snižuje mírně jiné teplotu, uklidňuje psychiku.

[redacted]ingová dráha probíhá vzestupně od ruky k hlavě, ráha nejvyššího jangu ruky.

[redacted] dráha plic.

[redacted] hlava, tváře, ústa, zuby, hrdlo, jazyk, jín, šíje, horní končetiny.

[redacted]

Onemocnění dýchacích cest, bolesti v krku, sucho v krku s kongescí, senná rýma, epistaxe, nosní obstrukce se sekrecí, angína, zánět hrtanu, hltanu, průdušek, bronchiální astma.
Kožní onemocnění: kopřivka.
Onemocnění zažívadel: bolesti zubů, gingivitis, zácpa, průjem, meteorismus, flatulence.
Bolesti podél dráhy: neuralgie trojklanného nervu, obrna lícního nervu, bolesti šíje, neuralgické bolesti.

- Bolesti ramene, paže, lokte, ruky.
- Srdeční choroby, pokud se na nich větší mírou podílejí plíce (městnání).
- Jinak stejné jako u sdružené dráhy plic, zejména bolesti v oblasti páteře.

Řídící orgán:	tlusté střevo
Sdružený orgán a dráha:	plíce
Maximální čas:	5–7 hod.
Element:	kov
Energie (klima):	sucho
Povrchová tkáň:	kůže
Otvory:	nosní dírky
Smyslový orgán:	kůže
Smysl:	hmat
Barva:	bílá nebo hnědá
Denní doba:	západ slunce
Roční období:	podzim
Životní období:	stárnutí, 40–50 (48–60) let
Znamení zvířetníku:	Skopec
Planeta:	Venuše
Nálady:	smutek
Rozumové vlastnosti:	vůle
Zvukový výraz:	pláč, při rozrušení kašel, tón e
Tělesné tekutiny:	nosní hlen
Pach:	zatuchliny, syrového masa
Chuť:	ostrá (má rád ostrá jídla, zejména orientální koření); chuť na ostré odstraní zázvor, křen, syrová cibule.
Obiloviny:	rýže
Prospívající zdroj výživy:	glycidy: rýže, maso: koňské, zelenina: šalotka
Imunoglobulin:	Ig A
Spojení se zvířaty:	kůň
Číslo:	9
Diagnosticky:	dolní ret

Poměr jinu k jangu vyrovnaný 5:5. Jang působí na peristaltiku a spasmy, jin na zahušťování obsahu střeva. Při převaze jin dochází k průjmu, parestéziím předloktí, bolestem v krku, ledovým končetinám, faryngitidě, astmatu.

Při převaze jangu sklon k zácpě, meteorismu, bolestem hlavy se závratěmi, bolestem prstů, předloktí a ramen.

Jinak vše stejné jako u sdružené dráhy plic.

Poruchy se projeví předčasným stárnutím kůže, bolestmi páteře, gynekologickými chorobami, nemocemi žlučníku a jater, arteriosklerózou, nádory.

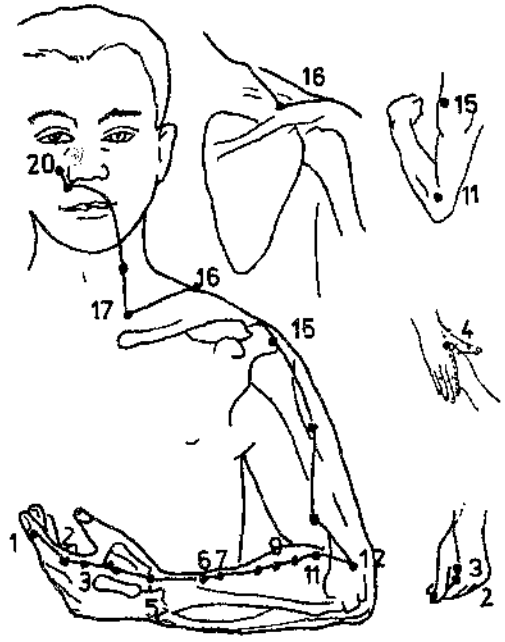

Obr. 61. Dráha tlustého střeva.

bod	číslo označení	indikace
Tonizační	TS 11	Bolesti v paži a rameni, hypertenze, ekzém, tonsillitis, neurastenie
Sedativní	TS 2	Epistaxe, bolesti krku a hlavy, bolesti v rameni
Pramene	TS 4	Bolesti zubů a hlavy, tonsillitis, Pharyngitis, nespavost, neuralgie trigeminu. Kontraindikován v těhotenství!
Přechodu	TS 6	Tonsillitis, epistaxías, bolesti v předloktí
Poplašný	Ž 25	Zažívací potíže, poruchy stolice, poruchy menstruace
Souhlasný	MM 25	Lumbago, krvácení do střev, enteritis, zácpa

Tab. 23. Standardní body dráhy tlustého střeva.

Dráha tlustého střeva začíná na radiální straně posledního článku ukazováku. Podél něho postupuje do I. mezikostního prostoru a dále v jamce mezi šlachami dlouhého a krátkého natahovače palce (m. extensor pollicis longus a brevis). Dále po anterolaterální straně předloktí na paži a na nejvyšší bod ramen, odkud se podél předního okraje nadpažku (akromia) dostává k 7. krčnímu obratli (ZS 14). Odtud se stáčí do nadlopatkové jamky (fossa supraclavicularis), aby komunikovala s plícemi. Pak pokračuje přes bránici do tlustého střeva. Větev z fossa supraclavicularis vystupuje na krk, přes tváře až k dolním zubům a dásním. Potom se zakřivuje kolem horního rtu, kříží symetrickou dráhu na filtru. Odtud se levá dráha dostává na pravou stranu a opačně a končí u nosního křídla, kde se pojí s dráhou žaludku.

Má celkem 20 bodů:

TS 1 ŠANG-JANG = šan-jan = poradce jangu

- Je bodem pramene pěti přehrad. Mistrovský bod pro bolesti zubů.
- Nachází se na radiálním okraji ukazováku asi 5 mm proximálně od dolního okraje nehtu.
- Th: bod první pomoci při poruchách vědomí, při nachlazení, chronické tonzilitidě, při návalech krve do hlavy, počínajícím zánětu pohrudnice, bronchiálním astmatu, šumění v uších, nedoslýchavosti až hluchotě, zubní bolesti.
- Hloubka vpichu: 1 mm kolmo.

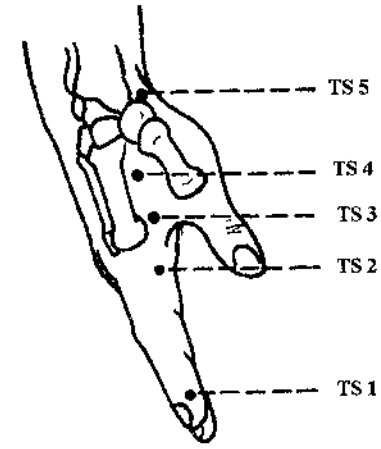

Obr. 62.

TS 2 ER-ŤIEN = er-czjan = druhý článek

- Je sedativním bodem dráhy.
- Nachází se na radiální straně ukazováku před hlavičkou prvního článku.
- Th: bolesti v krku až chronická tonzilitida, bolesti hlavy, laryngitida, bolesti zubů, krvácení z nosu, neuralgie ramenního pletence, nápomocná léčba při jaterních poruchách (hepatopatiích).
- Hloubka vpichu kolem 9–11 mm.

TS 3 SAN-ŤIEN = san-czjan = třetí článek

- Nachází se proximálně od hlavičky prvního článku ukazováku, radiálně od druhého metakarpu.
- Th: bolesti zubů v obvodu dolní čelisti, asthma bronchiale, spastické bolesti v oblasti žaludku, colitis ulcerosa a colitis mucosa.
- Hloubka vpichu 9 mm.

TS 4 CHE-KU = che-gu = údolí setkání

- Bod pramene dráhy. Nejdůležitější analgetický bod.
- Nachází se mezi 1. a 2. kostí záprstní uprostřed ve výši středu první kosti záprstní.
- Th: Je to jeden z nejdůležitějších a nejvíce používaných bodů. Při bolestech hlavy, migrénách, trojklaného nervu, obrně svalů obličeje, oparu rtů. Při poruchách menstruačního cyklu. Je kontraindikován při pokročilé graviditě. Blaho-

dárně ovlivňuje záduchu, neurastenii, deprese, bolesti zubů, šumění v uších, bolesti v ramení, nadměrné pocení. Je používán s dalšími body při bezbolestném porodu. Také po mozkových příhodách a opakovaných infekcích u dětí. Slouží k celkové tonizaci organismu. Indukuje kontrakce v porodnictví, proto je kontraindikován v těhotenství.

- Hloubka vpichu se pohybuje od 10 do 12 mm.

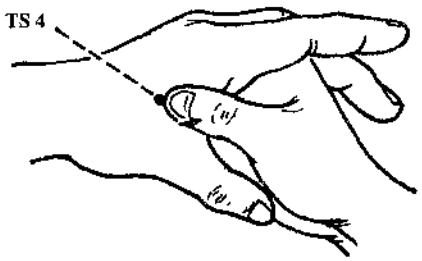

Obr. 63.

TS 5 JANG-SI = jan-si = sluneční rokle

- Nachází se v oblasti skloubení radia a karpální kůstky ve fossa tabatiere.
- Th: místní bolest, bolesti zubů v obou čelistech, bolesti hlavy, šumění v uších, nedoslýchavost i hluchota, chronická tonzilitida, ke zvýšení chuti k jídlu.
- Hloubka vpichu 9 mm.

TS 6 PCHIEN-LI = pjan-li = boční cesta

- Bod přechodu dráhy TS k dráze plic.
- Nachází se 3 cuny nad bodem TS 5 nad zápěstním skloubením.
- Th: bolesti v oblasti předloktí, krvácení z nosu, chrapot, bolesti v rameni; chronická tonzilitida, bolesti zubů, revmatické bolesti v zápěstí.
- Hloubka vpichu 9–10 mm.

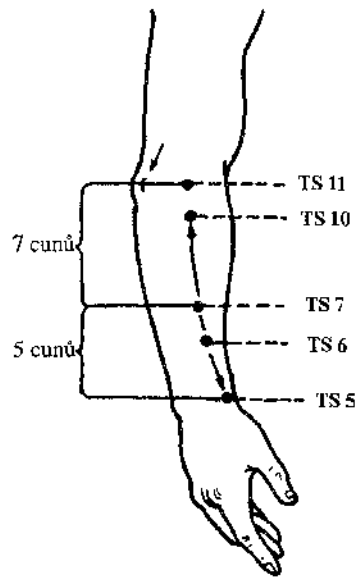

Obr. 64.

TS 7 WEN-LIOU = ven-lju = teplý proud

- Klíčový bod (Si).
- Nachází se 5 cunů nad bodem TS 5 nad začátkem m. extensor carpi radialis.
- Th: místní bolesti, spasmy žaludku, glositis, chronická tonzilitida a parotitida.
- Hloubka vpichu 9 mm.

TS 8 SIA-LIEN = sja-ljan = dolní výčnělek ruky

- Nachází se 4 cuny pod bodem TS 11 při radiálním okraji vřetení kosti.
- Th: bronchiální astma, chronické záněty močové trubice, potíže v oblasti svěrače močového měchýře, spasmy žaludku, hemiplegie, chronická bronchitida, pleuritida, mastitida.
- Hloubka vpichu 12 mm.

TS 9 ŠANG-LIEN = šan-ljan = horní výčnělek

- Nachází se 3 cuny pod bodem TS 11.
- Th: bronchiální astma, recidivující záněty močového měchýře a močových cest, sfinkterové poruchy v oblasti močového měchýře, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

TS 10 ŠOU-SAN-LI = šou-san-li = tři vzdálenosti ruky

- Mistrovský bod pro léčbu obrn, tonizační bod dráhy TS, z tohoto důvodu užíván pro zvýšení obranných reakcí.
- Nachází se 2 cuny pod bodem TS 11, na radiálním okraji vřetení kosti na zadním okraji m. extensor carpi radialis longus.
- Th: svědivá kožní onemocnění, místní svalové atrofie a obrny, neuralgie nervů ruky, při bolestech zubů, bolestech hlavy, při zánětech čelních dutin, paréze lícního nervu, hemiplegii a hemiparézách, mastitidě, posílení při chřipce, při epicondylitidě. Jde o důležitý a často používaný bod.
- Hloubka vpichu 10 až 20 mm kolmo.

TS 11 ČCHÜ-ČCH' = cjuj-či = bolavé jezero

- Je bodem moře (he) Pěti přehrad. Nejdůležitější homeostatický bod.
- Nachází se mezi epikondylem radiálním a koncem loketního ohybu při flektovaném předloktí.
- Th: svědivá kožní onemocnění, epikondylitis, bolesti v rameni, chronická tonzilitida, hypoplazie kostní dřeně a anémie, vysoký krevní tlak; snižuje horečku.
- Hloubka vpichu 10 až 20 mm kolmo.

TS 12 ČOU-LIAO = čžou-ljao = loketní jamka

- Nachází se 1 cun nad bodem TS 11 na okraji trojhlavého svalu paže (m. triceps brachii).
- Th: místní bolest, bolesti a poruchy hybnosti předloktí, při neurastenii a jako u bodu 11.
- Hloubka vpichu 11–14 mm.

TS 13 ŠOU -WU-LI = šou-u-li = pět vzdáleností ruky

- Nachází se 3 cuny nad epicondylus radialis (loketním ohybem) při zevním okraji paže a trojhlavého svalu, při extenzi horní končetiny asi uprostřed radiálního okraje dvojhlavého svalu paže (m. biceps brachii reg. dorsalis).
- Th: místní bolesti, kašel suchého charakteru, revmatické bolesti kloubů, podporuje hojení, záněty lymfatických uzlin v podpaží, tlumí spasmy žaludku a střev.
- Nedoporučuje se akupunktura, ale prohřívání po dobu 5 až 20 minut cíleně na tento bod!

TS 14 PI-NAO = bi-nao = svaly ramene

- Nachází se na radiální straně v jamce mezi začátkem deltového svalu a dvouhlavého svalu paže.
- Th: oční choroby, bolesti svalů ruky, záněty dýchacích cest.
- Hloubka vpichu 9 mm.

TS 15 TIEN-JÜ = czjan-juj (jianyu) = ramenní kloub

- Mistrovský bod pro léčbu obrn, souhlasný přídavný bod.
- Nachází se na předním a dolním okraji akromioklavikulárního sklou-

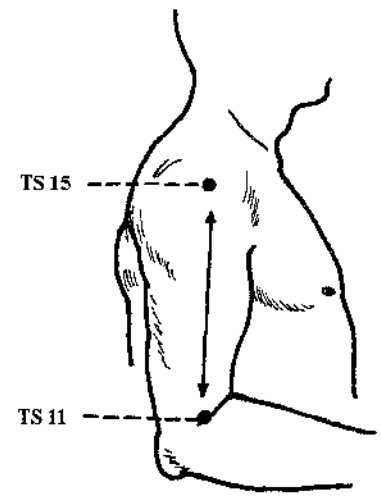

Obr. 65.

bení v jamce deltového svalu při zvednuté paži před nadpažkem (akromiem).
- Th: bolesti v oblasti lopatky i šíje spojené s hypertonií svalovou, místní bolesti v rameni, periartritis humeroskapulární, při hemiplegii, při postižení kožní chorobou v této oblasti (lupénka a jiné).
- Hloubka vpichu 10 mm kolmo.

TS 16 ČÜ-KU = czjuj-gu = klíční kost
- Nachází se mezi akromiální částí klíčku a hřebenem lopatky.
- Th: algie ramene, krvácení ze žaludku a jícnu, bolesti zubů.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

TS 17 TCHIEN-TING = tjan-din = nebeská trojnožka
- Křižovatkový bod, má spoje k bodům TeS 15, TO 16, Žl 21.
- Nachází se v rovině kaudálního okraje štítné chrupavky laterálně na dorzální straně m. sternocleidomastoideus, 1 cun pod TS 18.
- Th: tonzilitida, faryngitida, chronická laryngitida, nemoce hrtanu a hlasivek.
- Hloubka vpichu 10 mm.

TS 18 FU-TCHU = fu-tu = boční předklenba
- Nachází se v centru m. sternocleidomastoideus ve výši horního okraje štítné chrupavky.
- Th: chronická bronchitida, k uklidnění suchého, neutišitelného a vysilujícího kašle, bronchiální astma, snižuje produkci slin, ke snížení vysokého krevního tlaku.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

TS 19 KCHOU-CHE-LIAO = kou-che-ljao = roklina zrna
- Nachází se 5 fenů pod křídlem nosu.
- Th: onemocnění nosní.
- Hloubka vpichu 5–8 mm.

TS 20 JING-SIANG = in-sjan = přivítání vůně
- Nachází se na rýze nosolícní, 5 fenů vedle středu nosního křídla.
- Th: jde o důležitý bod při nosních nemocích, jako jsou akutní i chronická rinitida, i alergické krvácení z nosu, nosní polypy. Paréza lícního nervu, neuralgie trigeminu, bronchiální astma. Pro anestézii celé tváře.
- Hloubka vpichu 15 až 20 mm šikmo podkožně směrem k vnitřnímu očnímu koutku. V tomto bodě je kontraindikovaná moxa.

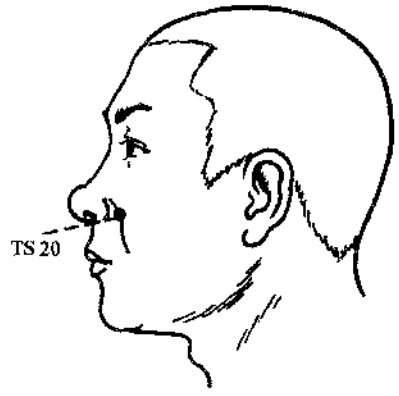

Obr. 66.

Ostatní body mající vztah k dráze tlustého střeva

TS 1-01 na hřbetě ruky uprostřed dolního mezičprstního skloubení.
- Indikace: bolesti zubů, nechutenství, bolesti žaludku se zvracením.

TS 2-01 na hřbetě ruky v brázdě mezi 2. a 3. prstem.
- Indikace: oční nemoci, horečka bez pocení.

TS 3-02 na hřbetě ruky mezi 2. a 3. metakarpem, půl cunu proximálně od metakarpo falangeálního skloubení.
- Indikace: bolesti v šíji a horní končetině, onemocnění nosohltanu.

TS 3-03 5 fenů proximálně od TS 3-02.
- Indikace: žaludeční křeče, hypertenze.

TS 6-1 2 cuny proximálně od radiálního konce zápěstí mezi TS 5 a TS 6.
- Indikace: bolesti zubů.

TS 9-01 poněkud radiálně od konce horní čtvrtiny spojnice mezi TS 11 a TO 4.
- Indikace: lumbago.

TS 11-01 v jamce na radiálním konci ohnuté paže v loketní brázdě.
- Indikace: psychická onemocnění.

TS 11-02 – jde o 2 body uložené 1 cun proximálně a 1 cun distálně od TS 11.
- Indikace: bolesti paže a lokte, obrny horní končetiny, chronická sinusitida.

TS 15-01 nad nejvyšším místem klíční kosti.
- Indikace: paralýza ramene.

TS 15-02 v jamce 1 cun mediálně od TS 15.
- Indikace: poruchy hybnosti horních končetin, bolesti horní končetiny.

TS 15-03 1,5 cunu ventrálně a kaudálně od akromioklavikulárního skloubení.
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

TS 15-04 ve středu spojnice mezi TS 15 a P 2.
- Indikace: omarthritis, bolesti ramene a paže.

TS 15-05 2 cuny kaudálně od TS 15-03.
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

TS 14-1 mezi TS 15 a TS 14 v centru m. deltoideus.
- Indikace: paralýza horních končetin, bolesti paže.

TS 14-01 5 fenů dorzokraniálně od TS 14 na zadním okraji m. deltoideus.
- Indikace: parézy horních končetin, oční onemocnění.

TS 19-01 na dolním okraji nosního otvoru ve středu mezi septem a nosním křídlem.
- Indikace: rýma, ucpaný nos, nespavost.

TS 19-20 poněkud laterálně a distálně od TS 20 na labiální rýze mezi křídlem nosu a ústním koutkem.
- Indikace: rýma i vazomotorická, furunkl, poruchy lícního nervu.

TS 20-01 mediokraniálně od TS 20 pod kostěnou částí nosu.
- Indikace: nosní onemocnění.

TS 20-02 na boční straně nosu na hranici kostěné části.
- Indikace: rýma i alergická, furunkl uvnitř nosu.

TS 20-03 5 fenů pod vnitřním očním koutkem.
- Indikace: rýma, nosní polypy, záněty vedlejších nosních dutin, zánět víček.

DRÁHA ŽALUDKU

Ž - cu-jang-ming wej-čing, něm. M, angl. S, franc. E

[redacted]angová dráha, probíhající sestupně od hlavy k noze. Je dráhou malého jangu nohy, maximem jangu.

[redacted]lezina a slinivka.

[redacted] hlava, tváře, ústa, zuby, hrdlo, žaludek střeva, dolní končetiny. Koleno vpředu. Z páteřních úseků Th 11-12, L 1. Zuby: , 17, 26, 27, 34, 35, 44, 45.

[redacted]

Hlava: postižení tváří – obrny, neuralgie, oční choroby.
Choroby horních cest dýchacích, bolesti a sucho v krku s kongescí, epistaxe.
Bolesti zubů, zejména v dolní čelisti.
Poruchy hrtanového svalstva, koktavost.
Bolesti břišních útrob, zvracení, pocity hladu.
Choroby močových cest, menstruační potíže.
Horečnatá onemocnění.
Otoky.
Bolesti v průběhu dráhy.

ídící orgán:	žaludek
družený orgán a dráha:	slezina-slinivka
Maximální čas:	7–9 hod.
lement:	země
nergie (klima):	vlhko
ovrchová tkáň:	měkké vazivo, podkoží, svaly
tvory:	ústa
myslový orgán:	ústa
mysl:	chuť
arva:	žlutá
enní doba:	odpoledne (střed)
oční období:	konec léta
ivotní období:	dospělost 30–40 (36–48) let
namení zvířetníku:	Býk
álady:	starost
ozumové vlastnosti:	poznání
vukový výraz:	tón d, prozpěvování, při poruše škytavka
ělesné tekutiny:	sliny
ach:	vůně
huť:	sladká
otrava:	široko
munoglobulin:	Ig M
inerály:	Mg
spojení se zvířaty:	skot
íslo:	5
iagnosticky:	horní ret, střed jazyka

Poměr jinu k jangu vyrovnaný 5 : 5. Jang působí na rozmačkání, rozkousání a polykání potravy, jin na chuť a resorpci.

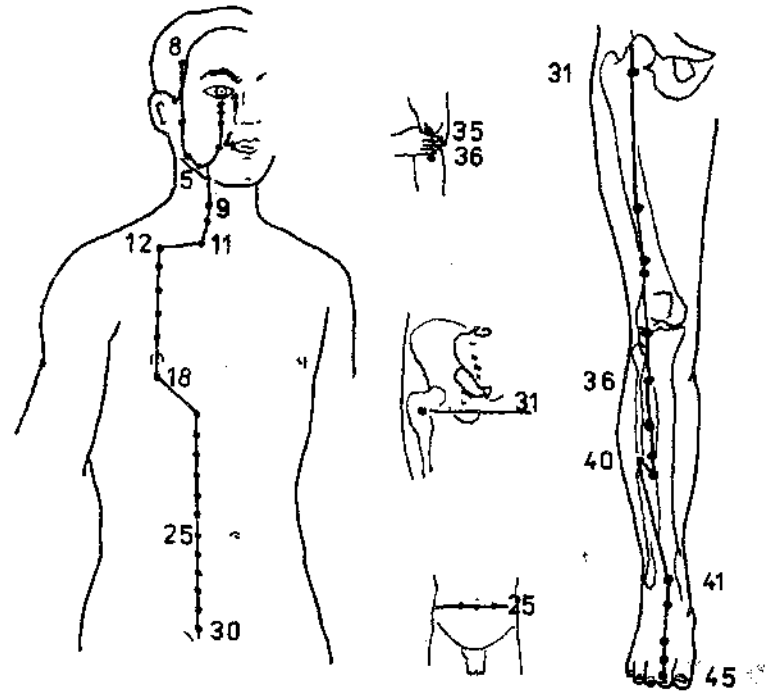

Obr. 67. Dráha žaludku.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	Ž 41	Bolesti v oblasti kotníků a okolí, záněty na dolních končetinách, bolesti hlavy, epilepsie
Sedativní	Ž 45	Bolesti žaludku, tonsillitis, rýma, poruchy spánku
Pramene	Ž 42	Bolesti zubů, nechutenství, zvracení, bolesti dorsa nohy
Přechodu	Ž 40	Kašel, bolesti hlavy, dyspepsie
Poplašný	PS 12	Bolesti žaludku, zvracení, dyspepsie, abdominální distenze, nechutenství, průjem
Souhlasný	MM 21	Dyspepsie, žaludeční vřed, nausea a zvracení, borborygmy, gastralgie

Tab. 24. Standardní body dráhy žaludku.

Dráha žaludku začíná laterálně od nosních křídel (ala nasi), potom vystupuje ke kořeni nosu, setkávajíc se s dráhou močového měchýře. Sestupuje po laterální straně nosu a vstupuje do horní čelisti. Pokračuje kolem úst a setkává se s přední střední dráhou (PS 24). Dále jde podle úhlu čelisti před uchem a setkává se s dráhou žlučníku. Pokračuje až k přední vlasové hranici.

Obličejová větev jde dolů podél hrdla do nadklíčkové krajiny (fossa supraclavicularis) a prochází bránicí, aby vstoupila do žaludku a spojila se se slezinou.

Hlavní dráha běží přímo dolů z fossa supraclaviculaxis v mamilární linii, dostává se mediálně 2 proporcionální cuny od střední linie a sestupuje k pupeční krajině, kde vstupuje do dolní části břicha (Ž 30). Žaludeční větev, začínající z pyloru, sestupuje po břiše, přední straně stehna, po anterolaterální straně tibie přímo na hřbet nohy, kde končí na laterální straně posledního článku 2. prstce.

Tibiální větev vystupuje z Ž 36 a končí na laterální straně prostředního prstce. Větev z hřbetu nohy (Ž 42) končí na mediální straně palce (SS 1), kde se pojí s dráhou sleziny.

Má 45 bodů:

Ž 1 ČCHENG-ČCHI = čen-ci = shromažďovač slz

- Nachází se na středu dolního okraje orbity asi 5 mm od dolního víčka ve střední myšlené linii skrze zorničku.
- Th: oční choroby: chronická konjunktivitida, nadměrné slzení oka, třes či záškuby víček, glaukom.
- Hloubka vpichu 5 mm. Moxa je v tomto bodu kontraindikovaná.

Ž2 S-PAJ = sy-bai = čtverné peklo

- Nachází se 1 cun pod středem dolního okraje orbity při ústí II. větve trojklanného nervu (nervu trigeminu).
- Th: neuralgie II. větve trojklanného nervu, obrna lícního nervu, bolesti hlavy, koktavost, chronická rýma, svědění oka a obličeje.
- Hloubka vpichu 3 až 5 mm směrem do foramen infraorbitale.

Ž 3 ŤŮ-LIAO = czu-ljao = velká roklina

- Nachází se přímo pod bodem Ž 2 v úrovni dolního konce nosního křídla laterálně od nazolabiální rýhy.
- Th: poruchy lícního nervu, neuralgie trojklanného nervu, rýma, krvácení z nosu, bolesti zubů, bolesti rtů.
- Hloubka vpichu 9-12 mm.

Ž 4 TI-CCHANG = di-can = podzemní sklad

- Nachází se v linii jdoucí středem zorničky půl cunu laterálně od ústního koutku naproti premolárům.
- Th: neuralgie trigeminu, anestezie tváře, obrna lícního nervu, nadměrné slinění, koktavost.
- Hloubka vpichu 10 mm.

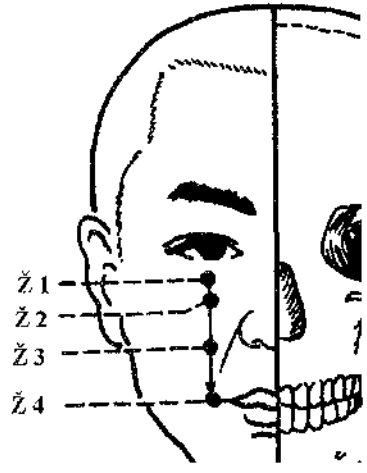

Obr. 68.

Ž 5 TA-JING = da-in = velké přivítání

- Nachází se v dorzálních 2/3 na myšlené spojnici mezi nejdolnější partií brady a kaudální částí ušního boltce, neboli 1 cm pod zubem moudrosti v jeho střední vertikále.
- Th: bolesti v oblasti dolní čelisti, zejména zubů, paradentóza, bolestivá parotitida, bolesti obratlů krční páteře a v záhlaví, neuralgie trigeminu, otoky tváře, kontraktury a tiky v očních svalech a ve žvýkacím svalstvu.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ž 6 ŤIA-ČCHE = czja-če = čelistní kost

- Nachází se před úhlem dolní čelisti v místě, kde je hmatná artérie.
- Th: při bolestech a křečích svalstva v oblasti šíje a záhlaví, při bolestech žvýkacích svalů, při bolestech zubů v dolní čelisti, při paradentóze a bolestivých gingivitidách a stomatitidách, při neuralgii nervu trigeminu - jeho III. a II. větve, při chrapotu a změnách hlasu, při chronické laryngitidě, migréně a bolestech hlavy.
- Hloubka vpichu 1 cm.

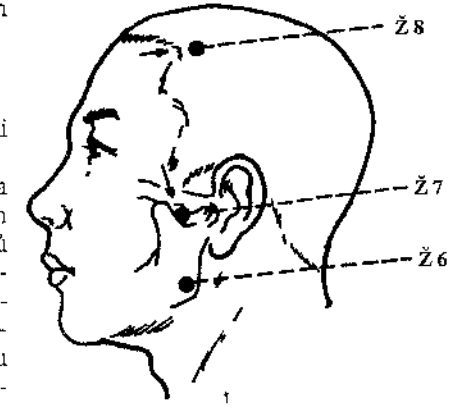

Obr. 69.

Ž 7 SIA-KUAN = sja-gua = dolní hranice

- Nachází se na dorzálním konci os zygomaticum, v centru nad nejvíce vystupujícím místem.
- Th: zubní nemoc, zvláště bolesti zubů, záněty v oblasti sinu Heimori, neuralgie trigeminu, šumění v uších, záněty pokožky tváře, neurastenický syndrom, morbus Meniéri.
- Hloubka vpichu je 10 mm.

Ž 8 TCHOU-WEJ = tou-vej = spojení hlavy

- Nachází se půl cunu nad přední hranicí růstu vlasů, 4 a půl cunu laterálně od střední čáry.
- Th: návaly krve do hlavy, migréna, oční choroby, zejména nadměrné slzení, chronické konjunktivitidy, paréza lícního nervu, neuralgie trigeminu.
- Hloubka vpichu 7 až 9 mm.

Ž 9 ŽEN-JING = žen-in = přivítání člověka

- Nachází se v úrovni horního okraje štítné chrupavky při ventrálním okraji musculus sternocleidomastoideus.
- Th: bronchiální astma, chronické bronchitidy s vykašláváním, chrapot, nemoci horního dýchacího traktu.
- Hloubka vpichu nejvýše 5 mm, velmi opatrně kvůli nebezpečí nabodnutí a. carotis.

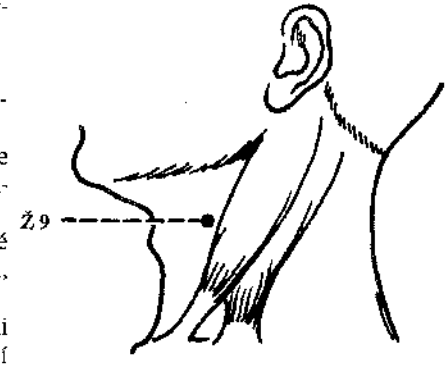

Obr. 70.

Ž 10 ŠUEJ-TCHU = šuj-tu = vodopád
- Nachází se ve výši nejventrálněji vystupujícího bodu štítné chrupavky, avšak laterálně na ventrálním okraji musculus sternocleidomastoideus.
- Th: chronické i subakutní bronchitidy, bronchiální astma, chronická laryngitida, chrapot, recidivující tonzilitida, při nemocích horních dýchacích cest.
- Hloubka vpichu 8–10 mm.

Ž 11 ČCHI-ŠE = ci-še = mnoho dechu
- Nachází se na protínajícím bodě mezi klíční kostí (klavikulou) a ventrální partií musculus sternocleidomastoideus pod bodem Ž 9.
- Th: bronchiální astma, chronické bronchitidy a laryngitidy, při křečích bránice škytavka, ke zvýšení chuti k jídlu.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ž 12 ČCHÜE-PCHEN = cjue-pen = prohloubení kalicha
- Nachází se v nadklíční jamce v jejím středu (medioklavikulární čáře).
- Th: kašel, sucho v hrdle, arytmie, mezižeberní neuralgie, suchá pleuritida, bronchitis.
- Hloubka vpichu 10–12 mm. Pozor na tepnu.

Ž 13 ČCHI-CHU = ci-chu = dveře dechu
- Nachází se pod středem klavikuly.
- Th: chronická recidivující i akutní bronchitida, suchá pleuritida, asthma bronchiale, koktavost, bolesti v mezižebří.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ž 14 KCHU-FANG = ku-fan = pokladnice
- Nachází se v prvním mezižebří na medioklavikulární čáře ve výši PS 20.
- Th: chronické záněty dýchacích cest, suchá pleuritida, asthma bronchiale.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ž 15 WU-I = u-i = pokojový štít
- Nachází se ve druhém mezižebří na medioklavikulární čáře.
- Th: kašel, vykašlávání krve z plic, suchá pleuritida.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ž 16 JING-ČCHUANG = in-čuan = pevné okno
- Nachází se ve 3. mezižebří na medioklavikulární čáře.
- Th: suchá pleuritida, místní obtíže a bolesti.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ž 17 ŽU-ČUNG = žu-čžun = střed prsu
- Nachází se v oblasti čtvrtého mezižebří v centru prsní bradavky (mamily).
- Th: při zánětech prsní žlázy, při nedostatku mléka.
- Akupunktura ani ignipunktura se neprovádějí. Slouží jen k určení vzdálenosti mezi oběma bradavkami (8 proporcionálních cunů).

Ž 18 ŽU-KEN = žu-gen = kořen prsu
- Nachází se v pátém mezižebří na medioklavikulární čáře.
- Th: chronická mastitida, snížená laktace, suchý kašel, chronická bronchitida s vykašláváním, mezižeberní neuralgie, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ž 19 PU-ŽUNG = bu-žun = nedostatek vzduchu
- Nachází se 6 cunů nad pupkem, 2 cuny laterálně od PS 14.
- Th: bolesti žaludku, interkostální neuralgie.
- Hloubka vpichu 15 mm.

Ž 20 ČCHENG-MAN = čen-men = přijetí plnosti
- Nachází se 5 cunů nad pupkem, 2 cuny laterálně od PS 13.
- Th: suchý kašel, chronická alergická rýma, alergický průjem, meteorismus, počínající pneumonie a bronchopneumonie, mezižeberní neuralgie.
- Hloubka vpichu 15 mm.

Ž 21 LIANG-MEN = ljan-men = břevno brány
- Nachází se na úrovni bodu PS 12, 4 cuny nad pupkem.
- Th: chronická gastritida, spasmy žaludku, vředová choroba, zvracení, chronická obstipace, průjmy, meteorismus.
- Hloubka vpichu 10–20 mm.

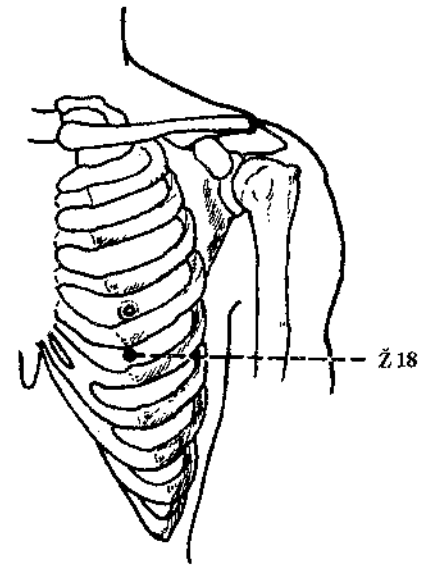

Obr. 71.

Ž 22 KUAN-MEN = guan-men = zavřené dveře, hraniční brána
- Nachází se 2 cuny laterálně od bodu PS 11, 3 cuny nad pupkem.
- Th: chronická gastritida, při vředové chorobě, chronická kolitida, spasmy žaludku, průjmy, bolestivé stavy v kříži, ascites, poruchy močení.
- Hloubka vpichu 18–20 mm.

Ž 23 TCHAJ-I = taj-i = původ vesmíru, obrovský dar, velká monáda
- Nachází se 2 cuny laterálně od bodu PS 10, 2 cuny nad pupkem.
- Th: vředová choroba, při žaludečních obtížích, místní obtíže, noční pomočování, depresivní stavy.
- Hloubka vpichu 17–20 mm.

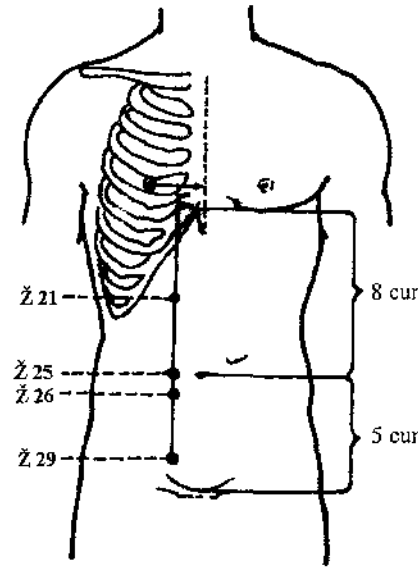

Obr. 72.

Ž 24 CHUA-ŽOU-MEN = chua-žou-men = lesklé maso
- Nachází se 1 cun nad pupkem na úrovni bodu PS 9, 2 cuny laterálně.
- Th: akutní i chronická glositida, otoky v oblasti jazyka, dysmenorrhoea, psychická rozrušení a deprese, prevence epileptických záchvatů.
- Hloubka vpichu 25 mm.

Ž 25 TCHIEN-ŠU = tjan-šu = nebeský sloup
- Poplašný bod dráhy TS, speciální bod pro gastrointestinální onemocnění.
- Nachází se 2 cuny laterálně od pupku.
- Th: chronická gastritida, vředová choroba, chronická a recidivující kolitida, colitis ulcerosa, neoblomný průjem, chronická zácpa, zvracení, endometritis, chronická bolestivá adnexitis, bolestivá prostatitida, dysmenorrhoea, otoky, pro vypocení zejména výborné při infekčních chorobách (i malárii), k celkovému posílení organismu.
- Jde o velmi užívaný bod v akupunktuře.
- Hloubka vpichu 13–15 mm kolmo, u lehčích stavů se doporučuje použít ignipunkturu.

Ž26 WAJ-LING = vaj-lin = zevní kopec
- Nachází se 1 cun pod pupkem, 2 cuny laterálně od PS 7.
- Th: peritonitida diagnostikovaná chirurgem, zánět žlučníku, bolesti svalstva přední stěny břišní.
- Hloubka vpichu 24–28 mm.

Ž 27 TA-TÜ = da-czjuj = velká moc
- Nachází se 2 cuny pod pupkem, 2 cuny laterálně od PS 5.
- Th: bolesti v křížové krajině, místní bolesti, cholecystopatie, chronická zácpa, nespavost, celková slabost.
- Hloubka vpichu 25–30 mm.

Ž 28 ŠUEJ-TAO =šuj-dao = vodní cesta
- Nachází se 3 cuny pod pupkem, 2 cuny laterálně od PS 4.
- Th: chronická bolestivá orchitis, chronická epididimitis, endometritis, bolestivá salpingitis a adnexitis, dysmenorrhoea, poruchy močení, bolestivé hemoroidy, žlučníková kolika.
- Hloubka vpichu 25 mm.

Ž 29 KUEJ-LAJ = gui-laj = návrat
- Nachází se jeden proporcionální cun nad symfýzou, 2 cuny laterálně od jejího středu.
- Th: při onemocněních pánevních orgánů a zejména při torpidních zánětech nadvarlat po příušnicích, při pohlavní slabosti, zejména impotenci u mužů, u žen při slabé menstruaci až amenorrhoei, dále u bolestivých hemoroidů, meteorismu, poruchy močení.
- Hloubka vpichu 22–25 mm; možno použít ignipunktury.

Ž 30 ČCHI-ČCHUNG = ci-čun = náraz dechu
- Nachází se těsně nad horním okrajem symfýzy 2 cuny laterálně od jejího středu.
- Th: při onemocněních orgánů malé pánve, chronické orchitidě, pohlavní slabosti a impotenci, menstruačních potížích, místních bolestech.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ž 31 PI-KUAN = bi-guan = kloubní hranice
- Křižovatkový bod. Má spoje s SS 11, J 12.
- Nachází se v jamce pod začátkem m. sartorius ve výši trochanteru.
- Th: bolesti v kyčli a v sakrální krajině, obrna a atrofie svalů dolní končetiny, místní svalové i kloubové bolesti.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm kolmo.

Ž 32 FU-TCHU = fu-tu = ležící zajíc
- Nachází se 6 cunů nad horním okrajem čéšky, nad středem m. vastus femoris.
- Th: bolesti hlavy, bolesti svalů nohou, endometritis.
- Hloubka vpichu 19 až 20 mm.

Ž 33 JIN-Š = in-ši = stínový trh
- Nachází se 3 proporcionální cuny nad horním zevním okrajem čéšky, na čáře mezi jejím horním okrajem a bodem Ž 32.
- Th: bolesti v kyčelním kloubu a ve stehně, bolesti v břiše, diabetes mellitus.
- Hloubka vpichu 12 mm.

Ž 34 LIANG-ČCHIOU = ljan-cju = břevnová mohyla
- Klíčový bod dráhy (XI).
- Nachází se 2 cuny nad předním horním okrajem čéšky.
- Th: bolesti v koleni, v třísle, akutní gastroenteritis, chronické pohybové poruchy dolních končetin, mastitida.
- Hloubka vpichu 12 až 13 mm.

Obr. 73.

Ž 35 TU-PI = du-bi = telecí nos
- Nachází se při flektovaném koleni v jamce na zevním dolním okraji pately.
- Th: chronický revmatismus a bolesti v celém těle, bolesti v kolenním kloubu, zvl. při menisku, při ochabování svalstva a jeho síly na dolních končetinách, motorické poruchy dolních končetin.
- Hloubka vpichu 9 mm šikmo mediálním směrem.

Ž 36 CU-SAN-LI = czu-san-li = božská lhostejnost, tři vzdálenosti, tisíc mil
- Hlavní bod biorytmu, základní tonizační a homeostatický bod akupunktury. Nejdůležitější bod dráhy žaludku.
- Nachází se 3 proporcionální cuny pod dolním okrajem pately o šíři jednoho prstu laterálně od hrany holenní kosti (crista tibiae).
- Jde o jeden z nejdůležitějších a nejvíce užívaných bodů jak při akupunktuře, tak při ignipunktuře.
- Th: nejčastěji je indikován při chorobách zažívacího traktu, zvláště žaludku, paralytickém ileu, při nechutenství, při bolestech a točení hlavy, při bolestech a svědění v oblasti konečníku, při mastitidách, celkově při astenii k tonizaci, jako součásti první pomoci při kolapsu, šoku nebo bezvědomí. Dále při hormonálních poruchách, lehkém diabetu.
- Hloubka vpichu 20–30 mm kolmo.
- Ignipunktura se používá při spasmech žaludku a k podpoře činnosti trávicích orgánů. U dětí u opakovaných infektů, při bolestech dolní poloviny těla, zad a končetin.

Ž 37 ŠANG-TÜ-SÜ = šat-czjuj-sjuj = horní jamka mezi velkými kopci

- Nachází se 6 cunů pod Ž 35 v kraniální čtvrtině tibie 1 cm laterálně od hrany bolenní kosti (crista tibiae).
- Th: nedokrevnost mozku, bolesti v oblasti bederní a křížové krajiny, při colitis ulcerosa, při dlouhodobém nechutenství (anorexii), při ochabování porodních sil, místní bolesti nohou.
- Hloubka vpichu 14 až 16 mm.

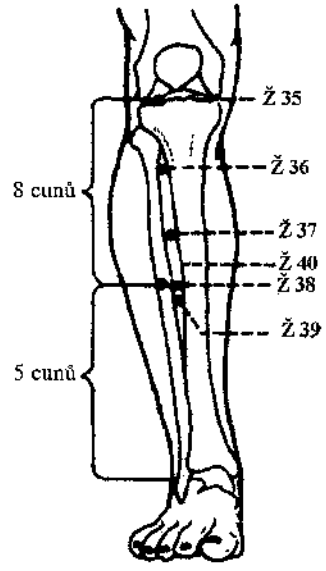

Obr. 74.

Ž 38 TCHIAO-KCHOU = tjao-kou = dlouhé otevření

- Nachází se 8 proporcionálních cunů pod kolenem, 5 proporcionálních cunů pod bodem Ž 36, to je 2 cuny pod Ž 37.
- Th: chronický revmatismus, akutní „zmrzlé rameno", cervikobrachiální syndrom, bolesti dolní části páteře, bolesti a ochabování svalstva dolní končetiny, ovlivňuje metabolické choroby (nemoc beri-beri), chronická tonzilitida.
- Hloubka vpichu 15 mm.

Ž 39 SIA-TÜ-SÜ = sja-czjuj-sjuj = dolní jamka (výběžek)

- Nachází se v centrální části tibie 3 cuny přímo pod Ž 37.
- Th: chronická bronchitida, chronická tonzilitida, anorexie, nedokrevnost mozku a opakované kolapsové stavy.
- Hloubka vpichu 14 až 15 mm.

Ž 40 FENG-LUNG = fen-lun = bolestná plnost

- Bod přechodu k dráze sleziny-slinivky.
- Nachází se 8 cunů pod kolenem, 1 prst laterálně od Ž 38.
- Th: chronická bronchitida, suchá pleuritida, chronická hepatitida, zácpa na funkčním podkladě, obtížné močení pro stažení svěračů (sfinkterů), při bolestech hlavy, závratích, epilepsii a bolestech a ochabování v dolních končetinách, sklerotických potížích. Má vliv na sekreci hlenu a obsah sekretů v těle, normalizaci bílkovinných frakcí plazmy. Ovlivňuje slizniční sekreci, upravuje tukový metabolismus.
- Hloubka vpichu 15 mm kolmo.

Ž 41 ŤIE-SI = cze-si = volná dolina (tibiální kotlina)

- Tonizační bod dráhy.
- Nachází se ve výši zevního kotníku mezi šlachami m. extensor digitorum longus a ext. hallucis longus.
- Th: bolesti hlavy, otoky obličeje, chronický revmatismus, chronická neovladatelná zácpa, bolesti v oblasti hlezenního kloubu, bércové vředy a křečové žíly v oblasti kotníku.
- Hloubka vpichu 16 mm, šikmo směrem k patě.

Ž 42 ČCHUNG-JANG = čun jan = útok jangu

- Bod pramene dráhy.
- Nachází se na nejvyšším bodě hřbetu nohy nad arteria dorsalis pedis.
- Th: zubní bolesti, paradentóza, počínající epilepsie, paralýzy v obličeji, pohybové poruchy dolních končetin.
- Hloubka vpichu 5 mm.

Ž 43 SIEN-KU = sjan-gu = potopené údolí

- Jeden z nejdůležitějších analgetických bodů dolních končetin.
- Nachází se v jamce mezi bází 2. a 3. záprstní kosti (metatarsu).
- Th: meteorismus, hyperémie konjunktivy, při nočním pocení, při místních i celkových bolestech v noze, otocích, bolestech břicha, lokálních bolestech.
- Hloubka vpichu 9 mm kolmo.

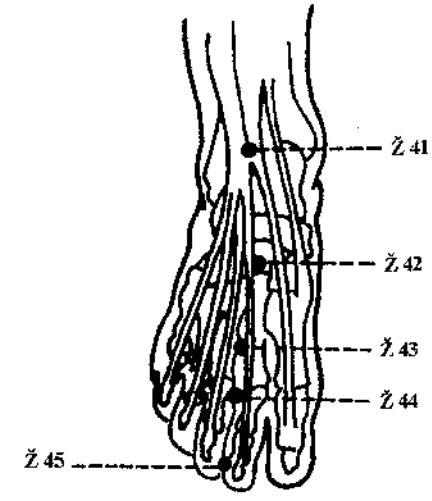

Obr. 75.

Ž 44 NEJ-TCHING = nej-tin = vnitřní dvůr

- Další z nejdůležitějších analgetických bodů dolních končetin.
- Nachází se mezi základními články 2. a 3. prstce nohy.
- Th: při spasmu hrtanu a epiglotis, při otocích tváří a víček, při horečnatých a potivých stavech, v kombinaci s dalšími body k odstranění bolesti zubů (při jejich extrakci), bolesti břicha, regurgitace, průjmu, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 8 až 9 mm kolmo nebo šikmo.

Ž 45 LI-TUEJ = li-dui = hrubý plot

- Sedativní bod dráhy.
- Nachází se 3 až 4 mm proximálně od zevního a dolního okraje nehtu 2. prstce.
- Th: nedokrevnost mozku, bolesti zubů, gingivitida a paradentóza, chronická tonzilitida, poruchy spánku, dyspepsie, stavy po hepatitidě, počínající ascites, otoky kdekoli po těle, zvláště na nohou, místní bolesti v noze, horečnaté stavy, poruchy spánku (brzy se probouzí).
- Hloubka vpichu 3 mm.

Ostatní body mající vztah k dráze žaludku

Ž 1-01 5 fenů laterálně od Ž 1
- Indikace: oční choroby, šeroslepost.

Ž 1-02 5 fenů mediálně od Ž 1
- Indikace: pannus.

Ž 1-03 ve středu mezi laterální čtvrtinou a mediálními 3/4 dolního okraje orbity, mezi touto a bulbem
- Indikace: myopie, atrofie optiku, neuritis n. optici, glaukom, chronická konjunktivitida.

Ž 9-01 2 cuny laterálně od štítné chrupavky dorzokraniálně od Ž 9
- Indikace: němota, poruchy řeči.

Ž 9-02 ve středu mezi chrupavkou štítnou a úhlem dolní čelisti dorzokraniálně od Ž 9.
Ž 9-03 pod úhlem dolní čelisti před tepnou
- Indikace: tonzilitida.

Ž 10-01 dorzokraniálně od Ž 10, mezi Ž 9 a Ž 10
- Indikace: němota, poruchy jazyka.

Ž 12-1 na laterálním okraji klíční kosti u úponu m. sternocleidomastoideus
- Indikace: bolesti a parézy horní končetiny.

Ž 18-01 2 body – leží 1 cun laterálně od Ž 18
- Indikace: mastitis, pleuritis, interkostální neuralgie.

Ž 21-01 3 cuny laterálně od PS 12
- Indikace: gastritida, dyspepsie, nechutenství, vředová choroba.

Ž 22-01 1 cun laterálně od PS 11
- Indikace: gastritida, enterokolitida, poruchy trávení.

Ž 28-01 3 cuny laterálně od PS 4
- Indikace: ženská sterilita, menorrhagie, orchitida, cystitida.

Ž 29-01 2,5 cunu laterálně od PS 3
- Indikace: adnexitida, oophoritis, fluor, nepravidelné menses, obstipace, orchitida, bolesti penisu.

Ž 29-02 3 cuny laterálně od PS 3
- Indikace: prolaps uteru, poruchy menstruace, endometritida, ženská sterilita.

Ž 31-1 2,5 cunů pod Ž 31 na jeho dráze
- Indikace: parézy dolní končetiny.

Ž 31-2 uprostřed mezi Ž 32 a Ž 31
- Indikace: bolesti kyčlí, žaludeční bolesti, enteritida.

Ž 32-1 1 cun pod Ž 32
- Indikace: diabetes mellitus.

Ž 32-01 5 fenů laterálně od Ž 32
- Indikace: gonartritida, parézy dolních končetin.

Ž 32-02 4,5 cunu nad středem horního okraje pately
- Indikace: parézy a paralýzy dolních končetin.

Ž 33-01 3 cuny nad středem horního okraje pately při ohnutém koleni
- Indikace: záněty kolenního kloubu, paralýzy dolních končetin.

Ž 34-01 2 body 1,5 cm vlevo a vpravo od Ž 34
- Indikace: bolesti lýtek, bolesti v kolenním kloubu.

Ž 35-01 pod kolenním shybem na ligamentum patellae
- Indikace: bolesti v oblasti tibie, spasmy svalů této oblasti.

Ž 35-02 – 2 body oboustranně podél apex patellae
- Indikace: onemocnění kolenního kloubu.

Ž 35-03 Nad středem horního okraje pately v jamce vzniklé při flektovaném koleni
- Indikace: bolesti v oblasti kolenního kloubu, křeče dolních končetin.

Ž 36-1 5 fenů pod Ž 36
- Indikace: oční onemocnění.

Ž 36-2 1 cun pod Ž 36
- Indikace: psychické poruchy.

Ž 36-3 1 cun nad Ž 36
- Indikace: stavy po poliomyelitidě. Bod zlepšuje také prokrvení dolních končetin.

Ž 37-1 2 cuny pod Ž 36, blíže k Ž 37 na dráze žaludku
- Indikace: akutní a chronická apendicitida, kolitida, gastralgie, paralýzy dolních končetin. Brání srůstům po apendektomii, lepší hojení, je citlivý při mesenteriální lymfadenopatii.

Ž 41-1 1,5 cunu nad Ž 41 na zevním okraji tibie na dráze žaludku
- Indikace: spavost, závratě, stavy po poliomyelitidě, zejména křeče v oblasti m. peroneus.

Ž 43-01 na dorsu nohy ve výši Ž 43, mezi 3. a 4. metatarsem
- Indikace; stavy po poliomyelitidě.

DRÁHA SLEZINY

SS – cu-tchaj-jin pchi-ťing, něm. MP, angl. Sp, franc. RP

[redacted]. Tchajjinová dráha. Jinová dráha probíhající vzestupně od nohy k hrudníku. Pravá větev odpovídá slinivce břišní, levá slezině. Polarita: mnoho jinu, nejvyšší jin nohy.

[redacted] žaludek.

[redacted] okrsky pod jejím vlivem: [redacted]olice, břicho, žaludek, slezina, játra, střeva, urogenitální systém, dolní končetiny.

[redacted]

- Gastrointestinální trakt: bolesti jazyka, bolesti břicha, zvracení, abdominální distenze, střevní poruchy, plynatost, poruchy stolice, zejména kopiózní, žloutenka.
- Všeobecné potíže: únavnost, slabost a tíha v celém těle, tréma a neschopnost se soustředit.
- Alergie na potraviny, pocení.
- V průběhu dráhy bolesti, pocity slabosti, zejména dolních končetin. Pocity chladu na vnitřní straně stehen a kolen.
- Poruchy hospodaření s vodou: otoky.
- Krevní podlitiny, chudokrevnost.
- Vliv na imunitu.
- Z psychického hlediska špatná paměť a vyjadřování, podezíravost, nedůvěra, žárlivost, sebelítost.

Řídící orgán:	slezina–slinivka
Sdružený orgán a dráha:	žaludek
Maximální čas:	9–11 hod.
Element:	země
Energie (klima):	vlhko
Povrchová tkáň:	měkké vazivo, podkoží, svaly
Otvory:	ústa
Smyslový orgán:	ústa
Smysl:	chuť
Barva:	žlutá
Denní doba:	odpoledne (střed)
Roční období:	konec léta
Životní období:	dospělost 30–40 (36–48) let

namení zvířetníku:	Blíženci
laneta:	Saturn
lády :	starost
ozumové vlastnosti:	poznání
vukový výraz:	tón d, prozpěvování, při poruše škytavka
ělesné tekutiny:	sliny
ach:	vůně
huť:	sladká
otrava:	hovězí, kao-liang
nunoglobulin:	Ig M
inerály:	Mg
pojení se zvířaty:	skot
íslo:	5
iagnosticky:	horní oblouk očnice, střed jazyka

Jangu jsou 3/10. Proto je více zatěžována metabolismem (dietními chybami, řejídáním, nedostatečným tělesným pohybem). Jinak jako u sdruženého orgánu aludku.

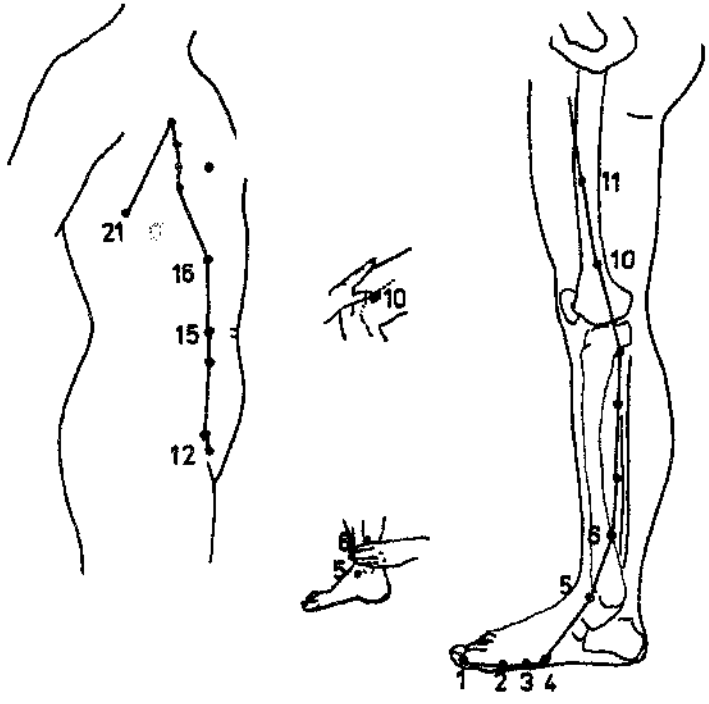

Obr. 76. Dráha sleziny-slinivky.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	SS 2	Bolesti žaludku, abdominální distenze, lumbago
Sedativní	SS 5	Borborygmy, bolesti v hypogastriu,enteritis, dyspepsie, zvracení, zácpa, bolesti v kotníku a m. gystrocnemius
Pramene	SS 3	Bolesti žaludku, zvracení, průjem, zácpa, bolesti dolních končetin
Přechodu	SS 4	Anorexie, zvracení, dyspepsie, gastralgie
Poplašný	J 13	Průjem, abdominální distenze, lumbago, bolesti v břišní a hrudní krajině, hypertenze
Souhlasný	MM 20	Průjmy, zvracení, žaludeční vřed, diabetes, astma bronchiale

Tab. 25. Standardní body dráhy sleziny-slinivky.

Dráha sleziny začíná na mediální straně posledního článku palce nohy. Odtud pokračuje po hranici červené a bílé kůže na mediální straně nohy k vnitřnímu kotníku, potom jde po zadní ploše tibie a střední ploše bérce před dráhou jater. Dostává se na anteromediální plochu kolena a stehna a vstupuje do břišní dutiny, kde se dostává do sleziny a komunikuje se žaludkem. Pokračuje v medioklavikulární čáře po břiše a po boční straně hrudníku až do 2. mezižebří, odkud vydává vnitřní větev jdoucí přes bránici k jícnu a dosahuje až ke kořeni jazyka. Žaludeční větev opouští žaludek, dostává se přes bránici a vstupuje do srdce, kde se pojí s jeho dráhou. Zevní větev pokračuje sestupně a končí ve střední axillární čáře v 6. mezižebří. Má také spoje s přední střední dráhou a dráhou žlučníku a ledvin.

Má 21 bodů:

SS 1 JIN-PAJ = in-baj = skrytý jas

- Nachází se asi 4 až 5 mm nad dolním mediálním okrajem nehtu palce nohy.
- Th: gynekologické potíže, hypermenorrhoea, spastické bolesti dělohy, bolesti břicha spojené s průjmy, zvracení, kolitida, chirurgem diagnostikovaná akutní peritonitida, při celkovém prochlazení, při tetanických křečích nebo křečích tetanového charakteru, nechutenství, nespavosti. Spolu s SS 2 zlepšuje koncentraci - odstraňuje trému.
- Hloubka vpichu 3 mm.

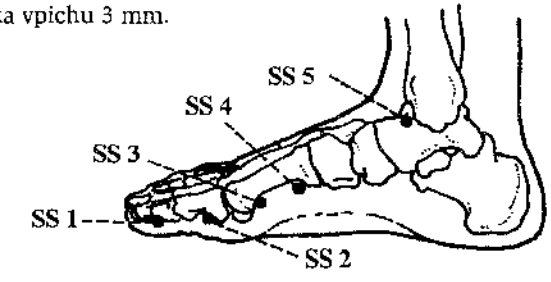

Obr. 77.

SS 2 TA-TU = da-du = velké město
- Tonizační bod, mistrovský bod sleziny.
- Nachází se na mediální straně palce přímo před metatarzofalangeálním skloubením.
- Th: žaludeční obtíže charakteru spasmů, meteorismus, bolesti v oblasti kyčle a kříže, při celkové slabosti, horečnaté stavy.
- Hloubka vpichu 9 až 10 mm kolmo nebo šikmo.

SS 3 TCHAJ-PAJ = taj-baj = velký jas
- Bod pramene dráhy, hlavní bod biorytmu.
- Nachází se mediálně a vzadu od hlavičky prvního metatarsu (záprstní kůstky).
- Th: bolesti v nadbřišku, spasmy žaludku, návaly na zvracení (nauzea), opakované zvracení, chronická zácpa – líné střevo – celkově tonizuje břicho, meteorismus, recidivující podráždění žlučníku a žlučových cest, celková slabost, horečka bez pocení.
- Hloubka vpichu 9 až 10 mm.

SS 4 KUNG-SUN = gun-sun = knězův vnuk, jméno Žlutého císaře
- Kardinální bod dráhy života (čchung-maj). Bod přechodu k dráze žaludku.
- Nachází se přímo nad bází 1. metatarsu na jeho mediální straně na spojnici „červené a bílé kůže".
- Th: z bodu jde transverzálně sekundární dráha luo k žaludku, proto bolesti žaludku, pálení žáhy, vředová choroba, nechutenství (anorexie), dyspepsie, průjmy, gynekologické problémy, metrorrhagie, porucha výměny látkové, enuréza, nespavost.
- Hloubka vpichu 15 až 25 mm. Vpich je vzhledem ke svému uložení bolestivý.

SS 5 ŠANG-ČCHIOU = šan-cju = kovový vrch
- Sedativní bod dráhy. Specifický bod pro žilní systém.
- Nachází se mediálně ve středu pod vnitřním kotníkem a kostí článkovou.
- Th: používá se k celkové sedaci celého organismu, k léčbě poruch vaziva – mesenchymu, dále při bolestech žaludku, úporném zvracení, bolestivých hemoroidech, chronických jaterních chorobách, ke zvýšení chuti k jídlu, při křečích tetanického charakteru, při suchém kašli. Také k předoperační stabilizaci vegetativního systému GIT, prevenci TEN.
- Hloubka vpichu 10 až 11 mm.

SS 6 SAN-JIN-ŤIAO = san-in-cziao = bod setkání tří drah jinu
- Skupinový bod přechodu pro všechny jinové dráhy dolních končetin. Křižovatkový bod s L 8, J 5. Pán krve. Důležitý bod pro pánevní orgány, zejména pro regulace krevního a lymfatického systému pánve.
- Nachází se 8 cunů nad vrcholem vnitřního kotníku na zadním okraji tibie.
- Th: colitis ulcerosa, neurotické stavy a potíže, bolesti v dolních končetinách, k tlumení krvácení z hemoroidů, při dlouhodobé nespavosti, při šoku, kolapsu. K léčbě poruch jater a sleziny, poruch urogenitálního systému hypermenorrhoei, při slabší spermatopoeze, při impotenci. Při některých kožních onemocněních, bércových vředech, pocitu těžkých nohou. Při energeticky nevyrovnaném diabetu.
- Hloubka vpichu kolmo 20–30 mm.

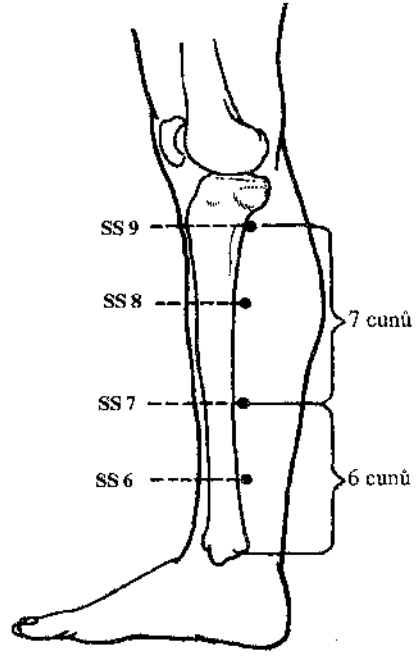

Obr. 78.

SS 7 LOU-KU = lou-gu = žlab
- Nachází se v jamce 3 cuny nad SS 6.
- Th: chronický revmatismus, místní bolesti ve svalech a kostech nohou.
- Hloubka vpichu 12 mm.

SS 8 TI-ŤI = di-czi = síla země (božská síla)
- Nachází se 3 cuny pod bodem SS 9, na zadní hraně tibie, 5 proporcionálních cunů pod dolním okrajem čéšky.
- Th: bolesti v třísle a v kyčli, při spasmech žaludku; vyrážky v krajině genitálu a konečníku, poruchy menstruace, fluor, poruchy močení.
- Hloubka vpichu 12 mm.

SS 9 JIN-LIANG-ČCHÜAN = in-lin-cjuan = horský pramen
- Nachází se při ohnutém kolení mediálně pod patelou v palpačně bolestivé jamce v linii s tuberositas tibiae na dolním okraji mediálního kondylu tibie.
- Th: edémy, ascites, otoky dolních končetin, bolesti břicha, průjem, žloutenka, místní bolesti, rozpoznaná dyspepsie, žlučníková kolika, enuréza, polyurie, chronická nespavost.
- V Číně se jím také cíleně léčí rozpoznaná akutní peritonitida.
- Hloubka vpichu 16 až 19 mm kolmo.

SS 10 SÜE-CHAJ = sjue-chaj = moře krve
- Nachází se 2 cuny nad horním okrajem pately mezi m. vastus femoris a m. sartorius.
- Th: urogenitální poruchy, náhlá metrorrhagie, chronická endometritida, recidivují orchitida – spolu s antibiotiky, kožní alergie: kopřivka, pruritus, ekzémová ložiska, zejména v oblasti podkolenní jamky, místní potíže.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

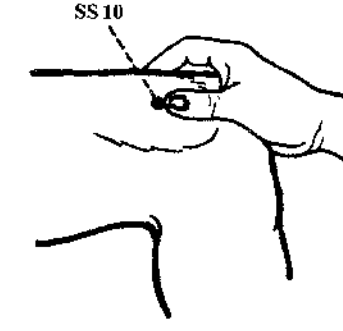

Obr. 79.

SS 11 Ť'IN-MEN = czi-men = oblouková brána
- Křižovatkový bod. Má spoje s J 12, Ž 31, L 8.
- Nachází se 6 cunů kraniálněji než bod SS 10, mediálně od m. sartorius.
- Th: potíže při mikci a močení, chronická uretritis i postgonorrhoická, záněty v oblasti močopohlavního traktu, tlumí chronické záněty v lymfatických inguinálních uzlinách.

- Hloubka vpichu 15 mm.

SS 12 ČCHUNG-MEN = čun-men = brána útoku

- Nachází se v inguině na výši horního okraje symfýzy, 3,5 cunu vedle střední čáry na zevní straně a. femoralis.
- Th: bolestivá prostatitida, chronická uretritida, epidydimitida, gynekologické afekce, meteorismus, žaludeční a žlučníkové potíže. Problémy kyčelního kloubu. Tohoto bodu se používá zřídka.
- Hloubka vpichu 15–18 mm.

SS 13 FU-ŠE = fu-še = skladiště

- Nachází se 4 cuny laterálně od střední čáry ve středu tříselního vazu (inguinálního ligamenta) 0,7 cunu nad SS 12.
- Th: chronická zácpa, alergický průjem, bolesti v hypogastriu; pomocná léčba při střevních chorobách.
- Hloubka vpichu 15 mm.

SS 14 FU-ŤIE = fu-cze = břišní uzel

- Nachází se 1,3 cunu pod SS 15, 4 cuny laterálně od střední linie.
- Th: žlučníková kolika, chronická zácpa, bolest v oblasti středního břicha, bolestivá prostatitida, pohlavní slabost a vyčerpanost, psychické rozrušení a deprese.
- Hloubka vpichu 17 až 20 mm.

SS 15 TA-CHENG = da-heng = velký obrat

- Křižovatkový bod k J 13.
- Nachází se 4 cuny laterálně od pupku vedle bodu Ž 25.
- Th: chronická kolitida, průjem, obstipace, meteorismus, colitis ulcerosa, zánětlivé procesy dělohy, oligospermie, pohlavní slabost, sterilita.
- Hloubka vpichu 10–20 mm kolmo.

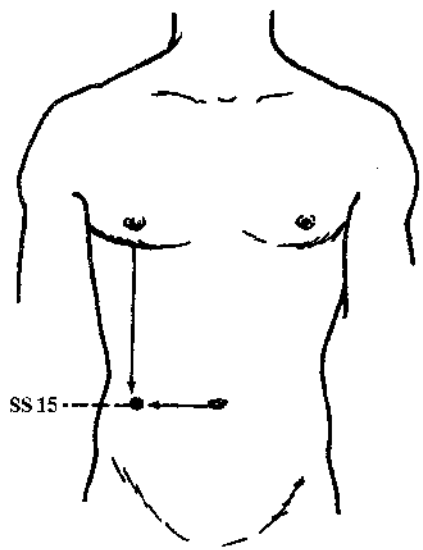

Obr. 80.

SS 16 FU-AJ = fu-aj = bolesti břicha

- Nachází se 3 cuny nad SS 15, 4 cuny laterálně od PS 11, 3 proporcionální cuny nad pupkem.
- Th: chronická gastritida, prevence chřipky, vředová choroba, colitis ulcerosa, enteritis chronica, chronické choroby jater, bolesti v dolních končetinách.
- Hloubka vpichu 18 až 20 mm.

SS 17 Š-TOU = ši-dou = otvor výživy

- Nachází se v pátém mezižebří 2 cuny laterálně od medioklavikulární čáry.
- Th: suchá pleuritida, bolestivá pneumonie (pouze podpůrná léčba!), bolesti ramen, při rekonvalescenci po infekční hepatitidě.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

SS 18 TCHIEN'SI = tjan-si = nebeský potok

- Nachází se ve 4. mezižebří 2 cuny laterálně od mamily.
- Th: bronchopneumonie (pomocná léčba!), chronická bronchitida, ekzematická mastitida, snížená laktace.
- Hloubka vpichu 10 mm.

SS 19 SIUNG'SIANG = sjun'sjan = oblast hrudníku

- Nachází se ve třetím mezižebří 6 cunů laterálně od střední linie hrudí.
- Th: chronická bronchitida, suchý kašel, onemocnění hrtanu, chrapot.
- Hloubka vpichu 10 mm.

SS 20 ČOU-ŽUNG = čžou-žun = obklopený slávou

- Nachází se ve druhém mezižebří laterálně 6 cunů od střední linie.
- Th: chronická pleuritida a bronchitida, nemoci hrtanu a hltanu, bolesti v rameni, recidivující plicní záněty.
- Hloubka vpichu 10 mm.

SS 21 TA-PAO = da-bao = velký rozvíjitel (velký vývoj)

- Velký bod přechodu. Z něho se šíří sekundární dráhy na hrudník a hypochondrium.
- Nachází se ve střední podpažní (axillární) čáře při kaudálním okraji šestého mezižebří.
- Th: bolesti v hrudi a hypochondriu: bronchiální astma, suchá pleuritida, bolesti u srdce (až po EKG vyloučení infarktu myokardu), místní bolesti, mezižeberní neuralgie. Bod má energetický a metabolický význam. Používá se i u sclerosis multiplex, při tělesné a nervové skleslosti (magnety).
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ostatní body mající vztah k dráze sleziny-slinivky

SS 5-1 mezi SS 5 a 6 nad horním okrajem vnitřního kotníku
- Indikace: spasmy v tendinomuskulární oblasti této krajiny, bolesti v kříži.

SS 6-1 5 fenů distálně od SS 6 na jeho dráze
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

SS 6-2 1 cun distálně od SS 6 na jeho dráze
- Indikace: hepatitida.

SS 6-3 1,5 cunu pod SS 6 na jeho dráze
- Indikace: chronický ekzém bérců, flebotrombózy, parézy dolních končetin.

SS 7-1 1 cun pod SS 7 na jeho dráze
- Indikace: nepravidelné menses, bolesti v podbřišku, fluor, inkontinence moče, diuretické potíže.

SS 8-1 1 cun pod SS 8
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

SS 10-1 1 cun nad SS 10
- Indikace: kopřivka, ekzém.

SS 10-01 na vnitřní straně bérce ve výši SS 10, mezi dráhou SS a jater
- Indikace: zánětlivá onemocnění kolenních kloubů.

SS 10-02 vnitřní strana bérce mezi dráhou jater a SS, 1,5 cunu nad SS 10-01
- Indikace: nepravidelné menses, křeče bérců, záněty kolenních kloubů.

SS 10-03 na horním okraji epicondylus tibialis femoris
- Indikace: zánětlivá onemocnění kolenních kloubů.

SS 10-04 na mediální straně kolenního kloubu na nejvyšším místě epicondylus tibialis femoris
- Indikace: nepravidelné menses, hypermenorrhoea.

SS 11-1 2 cuny pod SS 1 na jeho dráze
- Indikace: paralýzy dolních končetin, není síla k pohybu lýtky.

SS 12-01 3 cuny laterálně od PS 2 (mezi Ž 30 a SS 12)
- Indikace: výhřez dělohy.

SS 13-1 4 cuny laterálně od PS 4 zhruba ve středu mezi SS 13 a 14
- Indikace: bolesti v podbřišku, koliky, snížení a výhřez dělohy, skrotální kýla.

SS 14-01 3 cuny laterálně od PS 6
- Indikace: poruchy stolice a močení, nepravidelné menses, enterokolitida, peritonitida.

SS 15-1 uprostřed mezi SS 15 a 16
- Indikace: bolesti břicha a žaludku, snížení žaludku (gastroptóza).

SS 15-01 5 fenů mediálně od SS 15
- Indikace: povšechná adynamie.

DRÁHA SRDCE

S – šou-šao-jin sin ťing, něm. H, angl. H, franc. C

[redacted] Jinová dráha probíhající sestupně od hrudníku k ruce. Dráha dolního jinu ruky, mála jinu. Absolutní jin těla (Číňané nadřazují psychiku).

[redacted]dce, hrudník, centrální nervový systém, horní končetiny – paže, ramena, lokty a malíková (ulnární) strana ruky. Z páteřních segmentů C 8, Th 1, 5–6, S 1–2, zuby 18, 28, 38, 48.

[redacted] tenké střevo.

[redacted]
- bolesti v srdeční krajině, srdeční palpitace, poruchy rytmu;
- centrální nervový systém: depresivní stavy, nespavost, náruživost, fatalismus, intrikánství, kalkulace;
- hrudník;
- poruchy středního ucha;
- bolesti v průběhu dráhy: paže, ramena, lokty a ulnární strana ruky, bolesti v hypochondriu a hrudníku a krku, pocity horkosti až pálení dlaní;
- páteř: segmenty C 8, Th 1, 5, 6, S 1, 2;
- žízeň a sucho v krku.

Řídící orgán:	slezina – srdce
Sdružený orgán a dráha:	žaludek TENKÉ STŘEVO
Maximální čas:	11–13 hod.
Element:	oheň
Energie (klima):	teplo
Povrchová tkáň:	cévní systém
Otvory:	střední ucho
Smyslový orgán:	jazyk
Smysl:	intuice

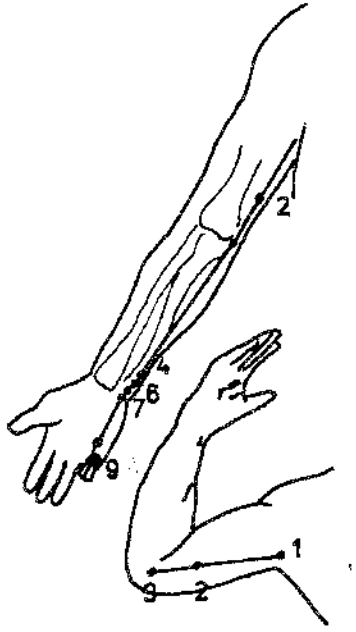

Obr. 81. Dráha srdce.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	S 9	Bolesti na hrudníku, apoplexie, kóma (bod první pomoci), palpitace, poruchy spánku
Sedativní	S 7	Poruchy spánku, nespavost, palpitace a bolesti u srdce, tonsillitis; hlavní bod pro dušení a srdeční onemocnění
Pramene	S 7	Poruchy spánku, nespavost, palpitace a bolesti u srdce, tonsillitis; hlavní bod pro duševní a srdeční onemocnění
Přechodu	S 5	Bolesti hlavy, palpitace, tonsillitis, hysterie, bolesti v zápěstí a paži
Poplašný	PS 14	Bolesti v prekordiu, palpitace, úzkosti, nechutenství, zvracení
Souhlasný	MM 15	Neurastenie, srdeční onemocnění, zvracení, epilepsie

Tab. 26. Standardní body dráhy srdce.

Barva:	červená
Denní doba:	dopoledne
Roční období:	začátek léta
Životní období:	dospělost 10–20 (12–24) let
Znamení zvířetníku:	Rak
Planeta:	Mars
Nálady:	radost
Rozumové vlastnosti:	přání
Zvukový výraz:	z tónů a, ze zvuků smích
Tělesné tekutiny:	pot
Pach:	spáleniny
Chuť:	hořká
Potrava:	proso, škodí těžce stravitelné maso, kořeněná masa, uzeniny, sýry; léčí půst nebo bezmasá dieta
Spojení se zvířaty:	ovce
Číslo:	7
Diagnosticky:	špička jazyka, vnitřní oční koutek

Jangu je 7/10. Proto má silný vliv psychika. Má vliv i na vývoj sklerózy a anginy pectoris.

Dráha srdce začíná v srdci, prochází bránicí a vstupuje do tenkého střeva. Další větev obkružuje srdce, jde podél jícnu nahoru a končí v oku.

Původní dráha jde napříč srdcem a plícemi. Na povrch vystupuje pod podpažním záhybem na spodním okraji 3. žebra. Probíhá po vnitřní straně paže směrem k mediálnímu epikondylu, dále po ulnární straně předloktí až na ruku a končí na vnitřní straně posledního článku malíku, aby se pak spojila přes TeS 1 s dráhou tenkého střeva.

Má celkem 9 bodů:

S 1 TI-CCHÜAN = czi-cjuan = vyšší pramen

- Nachází se v podpažní jamce přímo nad arterií (pozor!).
- Th: ischemická choroba srdeční, stenokardie, bušení srdce, perikarditida, neuróza, neurastenické potíže, hysterie, mezižeberní neuralgie, dlouhodobé bolesti v oblasti hrudního koše, místní bolesti ramene i lopatky, paže, předloktí a ulnární části ruky.
- Hloubka vpichu 14 až 16 mm, napichuje se pod úhlem 30 stupňů.

S 2 CCHING-LING = cin-lin = mladá duše

- Nachází se 3 cuny nad loketním shybem na vnitřním okraji dvojhlavého svalu paže (m. biceps brachii).
- Th: bolesti hlavy, místní bolesti, mezižeberní neuralgie, při znecitlivělosti ramene a lopatky, při horečnatých chorobách, zejména při malárii.
- Hloubka vpichu 10 mm.

S 3 ŠAO-CHAJ = šao-chaj = malé moře

- Nachází se při flektovaném předloktí na vnitřním okraji loketního ohybu asi 2 cm od mediálního epikondylu ulny.
- Th: při bolestech hlavy, ischemické chorobě srdeční a stenokardii, bolestech na hrudníku, poruchách citlivosti na horní končetině, pleuritidách a zánětech plic, depresí a melancholii, při bolestech zubů, neuralgii trigeminu, při bolestech v oblasti loketního kloubu.
- Hloubka vpichu se pohybuje v rozmezí 8 až 14 mm.

S 4 LING-TAO = lin-dao = cesta duše

- Nachází se nad zápěstím na radiálním okraji šlachy m. flexor carpi ulnaris 1,5 cunu nad S 7.
- Th: při bolestech v horní končetině, při nespavosti, obdobně jako u bodu 4, při strachu u dětí.
- Hloubka vpichu kolem 6 mm.

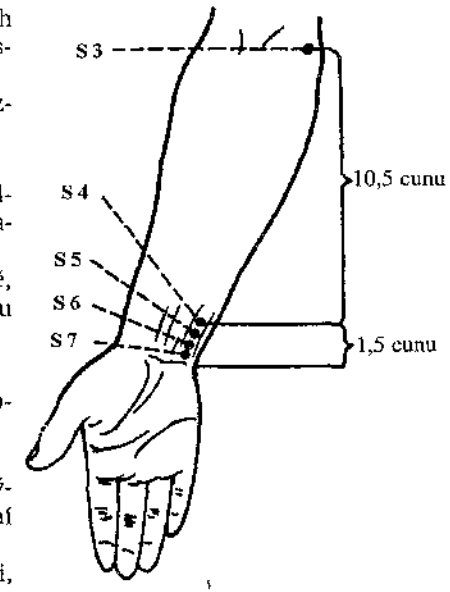

Obr. 82.

S 5 TCHUNG-LI = tun-li = spojení dovnitř

- Bod přechodu dráhy k dráze TeS.
- Nachází se jeden cun nad příčnou rýhou zápěstí (S 7) volárně na ulnární straně zápěstí.
- Th: palpitace, závratě, místní bolesti, bolesti hlavy psychického původu, torpidní nespavost (požehováním), strach ze zkoušky (lépe OS 6).
- Hloubka vpichu 6 mm (i požehování).

S 6 JIN-SI = in-si = jinová hranice

- Klíčový bod.
- Nachází se volárně v oblasti ulny 0,5 cunu nad S 7.
- Th: při akutním infarktu myokardu je bodem první pomoci, při tachykardii nejasné etiologie, při krvácení z nosu, při postupném ochabování svalů ruky, při bolestech v zápěstí, bolestech hlavy, při znecitlivělosti pokožky ruky, při dlouhodobé torpidní nespavosti (přednost dáváme požehování, při návalech krve do hlavy (ale ne klimakterických), při postižení jater, žlučníku, silném nočním pocení.
- Hloubka 5 až 6 mm.

S 7 ŠEN-MEN = šen-men = brána bohů

- Je sedativním bodem a bodem pramene dráhy.
- Nachází se na zápěstí na radiálním okraji šlachy m. flexor carpi ulnaris.
- Th: je nejdůležitějším bodem pro duševní choroby, zejména pro léčbu depresí. Při tachykardii a ischemické chorobě srdeční, bolestech u srdce, hypertenzi, při záchvatech celkových křečí, při poruchách spánku, zvl. chronické nespavosti, atonické zácpě, pocitu cizího tělesa v krku.
- Hloubka vpichu kolem 10 až 12 mm.

S 8 ŠAO-FU = šao-fu = malý obvod

- Nachází se mezi 4. a 5. kostí záprstní, proximálně od jejich hlaviček.
- Th: při bušení srdce, při bolestech ve svalech ruky, při neuralgických bolestech v mezižebří.
- Hloubka vpichu 10 mm.

S 9 ŠAO-ČCHUNG = šao-čun = malý útočný bod

- Je tonizačním bodem dráhy.
- Nachází se 3 až 4 mm proximálně od radiálního nehtu malíku.
- Th: jde o často používaný bod při první pomoci při bezvědomí nebo kolapsu, při bolestech v oblasti prekordia, záchvatech anginy pectoris, při poruchách spánku; dále jej lze indikovat při pleuritidě, laryngitidě, při tachykardii, při neuralgii nervů v oblasti hrudi, při celkové slabosti; možno jej použít při celkové anestezii.
- Hloubka vpichu 2-3 mm kolmo.

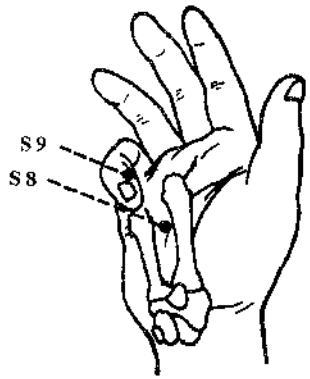

Obr. 83.

Ostatní body mající vztah k dráze srdce

S 1-01 5 fenů kraniálně nad předním záhybem axilly
- Indikace: psychická onemocnění, bolesti v oblasti ramen a paže.

S 1-02 1 cun nad horním koncem předního axillárního záhybu
- Indikace: bolesti ramenního kloubu, parézy a paralýzy horní končetiny.

S 1-03 1 cun proximálně nad předním záhybem axily, 5 fenů mediálně od S 1-02
- Indikace: jako u S 1-01.

S 4-1 4 cuny proximálně od zápěstí na dráze srdce
- Indikace: furunkulóza.

DRÁHA TENKÉHO STŘEVA

TeS – šou-tchaj-jang siao-čchang-ťing, něm. Dü, angl. SI, franc. IG

[redacted]angová dráha probíhající vzestupně od ruky k hlavě. Dráha nejvyššího jangu ruky.

[redacted]hlava, hrdlo; šíje, záda, zadní a boční strany paží, loktů a ruky. Jinák jako u sdružené dráhy srdce.

[redacted]

- Bolesti v dutině ústní – zubů a horní čelisti.
- Bolesti v krku, bolesti šíje a hlavy, otoky na hlavě, závratě a hučení v uších, hluchota.
- Cévní onemocnění a poruchy centrálního nervového systému, neurastenie.
- Revmatická a jiná onemocnění horních končetin.
- Bolesti v podbřišku, onemocnění duodena.

Řídící orgán:	slezina – tenké střevo
Sdružený orgán a dráha:	srdce
Maximální čas:	13–15 hod.
Element:	oheň
Energie (klima):	teplo

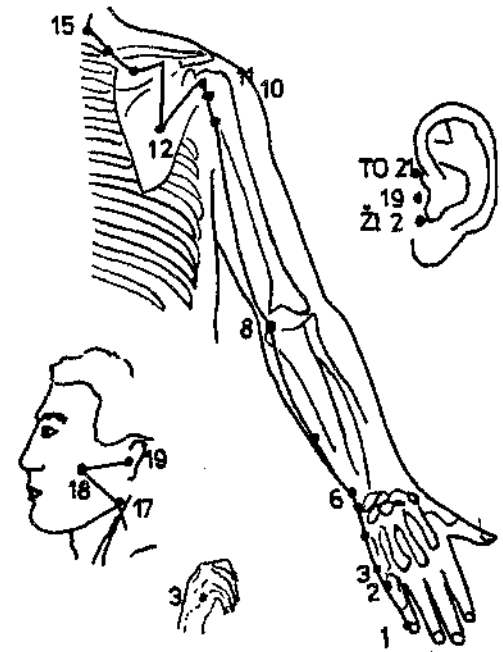

Obr. 84. Dráha tenkého střeva.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	TeS 5	Epistaxe, tonsillitis, spasmy průdušek, bolesti v rameni
Sedativní	TeS 8	Bolesti v prstech, lokti a rameni
Pramene	TeS 4	Artritida v oblasti prstů, lokte, bolesti hlavy, zvracení, cholecystitida
Přechodu	TeS 7	Bolesti kloubů horní končetiny, bolesti hlavy, neurastenie
Poplašný	PS 4	Impotence, ejac. praecox, spermatorrhoea, lumbago, nespavost, hemeroidy, průjem, poruchy menstruačního cyklu
Souhlasný	MM 27	Abdominální bolesti, enteritis, hematurie, lumbago

Tab. 27. Standardní body dráhy tenkého střeva.

ovrchová tkáň:	cévní systém, arterie
Otvory:	střední ucho
myslový orgán:	jazyk
mysl:	hmat
Barva:	červená
Denní doba:	dopoledne
Roční období:	začátek léta
Životní období:	dospívání, zrání 10–20 (12–24) let
Znamení zvířetníku:	Lev
Planeta:	Mars
Nálady:	radost
Rozumové vlastnosti:	přání
Zvukový výraz:	z tónů a, ze zvuků smích
Tělesné tekutiny:	pot
Pach:	spáleniny
Chuť:	hořká
Potrava:	proso, škodí těžce stravitelné maso, kořeněná masa, uzeniny, sýry; léčí půst nebo bezmasá dieta
Spojení se zvířaty:	ovce
Číslo:	7

Jangu je 3/10. Jinak jako u sdružené dráhy srdce.

Dráha tenkého střeva začíná na ulnární (malíkové) straně špičky malíku, postupuje po ulnární straně dlaně k zápěstí kolem proc. styloideus ulnae, kde mění směr a míří na vnitřní loket, dále pak po zadní straně paže až k lopatce, kolem níž tvoří trojúhelníkové uspořádání a přechází na boční krční partii. Probíhá po okraji dolní čelisti a stoupá po tváři k jařmové kosti. Od svého 14. bodu na rameni vytvářejí vnitřní větev jdoucí do nadklíčkové jamky (fossa supraclavicularis) a vcházející do srdce. Odtud sestupuje podél jícnu, směřuje k žaludku a vstupuje do tenkého střeva.

Poslední část dráhy na obličeji jde od jařmové kosti až ke středu ušních lalůčků. Od 18. bodu dráhy tenkého střeva jde sekundární dráha k 1. bodu dráhy močového měchýře.

Má celkem 19 bodů:

TeS 1 ŠAO-CE = šao-cze = malé jezero
- Nachází se 3 až 4 mm proximálně od ulnárního konce malíku.
- Th: bod první pomoci při bezvědomí nebo těžkém kolapsu, při bolestech hlavy v záhlaví, nedostatečné tvorbě mléka (hypogalaktii), mastitidě, chronické tonzilitidě, při kašli suchého charakteru, při neuralgických bolestech v ruce.
- Hloubka vpichu 3 mm.

TeS 2 ČCHIEN-KU = cjan-gu = přední údolí
- Nachází se ulnárně a distálně od metakarpofalangeálního kloubu malíku.
- Th: bolesti v zátylku, faryngitida, při bolestech ramen, šumění v uších, alergické rýmě, úporném zvracení, nedostatečné tvorbě mléka (hypogalakcii).
- Hloubka vpichu 3 mm.

TeS 3 CHOU-SI = chou-si = zadní soutěska (propast)
- Tonizační bod a kardinální bod ZS dráhy.

- Nachází se proximálně od hlavičky pátého metakarpu.
- Th: hysterie, třes rukou, nosní krvácení; bolesti šíjových svalů, ušní onemocnění, při potížích v oblasti celé páteře, na šíji, při cervikalgiích, na rameni; noční pocení, horečnaté stavy.
- Hloubka vpichu 6 mm.

TeS 4 WAN-KU = van-gu = zápěstní kosti
- Bod pramene dráhy.
- Nachází se v jamce mezi bází pátého metakarpu a kostí karpální.
- Th: chronické jaterní choroby, kruté bolesti hlavy, bolesti ve svalech ramen, při neutišitelném zvracení.
- Hloubka vpichu 9 mm.

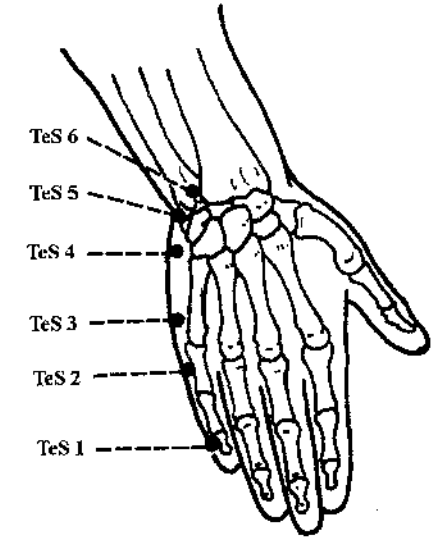

Obr. 85.

TeS 5 JANG-KU = jan-gu = sluneční údolí
- Nachází se v jamce mezi processus styloideus ulnae a os triangularis.
- Th: šelesty ušní, nedoslýchavost, místní bolesti, paradentóza, křeče svalstva u dětí, hysterie, točení hlavy.
- Hloubka vpichu 6 mm.

TeS 6 JANG-LAO = jan-ljao = opatřování starých (nemocných)
- Klíčový bod dráhy.
- Nachází se v jamce, která vznikne, je-li ruka dlaní přitisknuta k hrudi, mediálně od processus styloideus ulnae.
- Th: oční choroby, hyperémie končetin, bolesti v kloubech rukou, akutní lumbago, astmatický záchvat, bolesti ramene.
- Hloubka vpichu 9 mm.

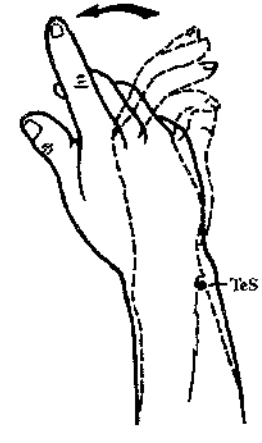

Obr. 86.

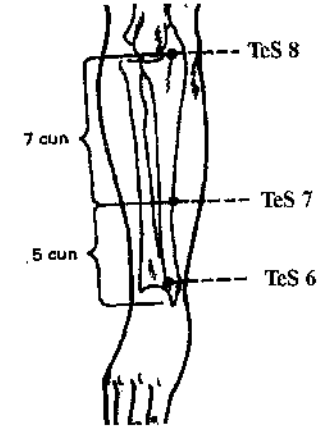

Obr. 87.

TeS 7 Č'-ČENG = čži-čžen = správná větev (úd)
- Nachází se 5 cunů nad zápěstím na čáře mezi bodem TeS 5 až TeS 8.
- Th: těžká neuróza a neurastenické stavy i fobie, bolesti v šíjovém svalstvu a při ohýbání prstů rukou.
- Hloubka vpichu 9 mm.

TeS 8 SIAO-CHAJ = sjao-chaj = malé moře
- Sedativní bod dráhy.
- Nachází se při flektovaném předloktí přímo nad sulcus nervi ulnaris.
- Th: bolesti zubů, gingivitida, paradentóza, šelesty v uších, bolesti v rameni, při počínající žlučníkové kolice.
- Hloubka vpichu 6 mm.

Obr. 88.

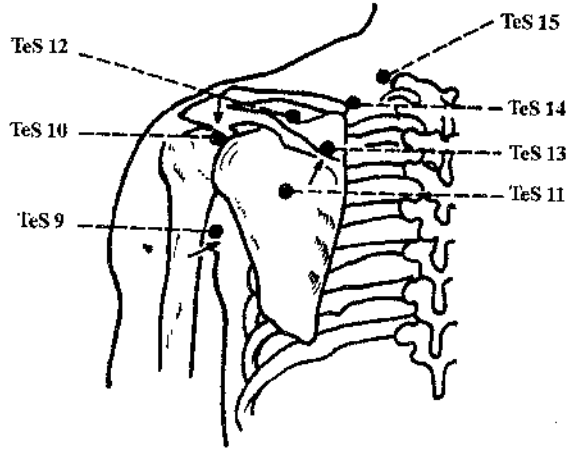

Obr. 89.

TeS 9 ŤIEN-ŠEN = czjan-čžen = čistota ramene
- Nachází se 1 cun nad kožním záhybem axilly při addukované paži.
- Th: bolesti hlavy, bolesti v ruce a v rameni, v pažním pletenci, cervikokraniální syndrom, nedoslýchavost až hluchota, šumění v uších.
- Hloubka vpichu 15 až 22 mm.

TeS 10 NAO-ŠU = nao-šu = bod ramene
- Nachází se v jamce za zadním okrajem nadpažku (akromia).
- Th: revmatická artritida ramene, periarthritis humeroscapularis, neuralgické bolesti v lopatce, furunkulóza v oblasti ramene a krku.
- Hloubka vpichu 18 až 25 mm.

TeS 11 TCHIEN-CUNG = tjan-czun = nebeští předkové
- Nachází se v centru dolní lopatkové (infraskapulární) jamky jako vrchol rovnostranného trojúhelníku TeS 9 - TeS 10 - TeS 11.
- Th: neuralgie a kontraktury svalstva v oblasti lopatky.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

TeS 12 PING-FENG = bin-fen = větrná jízda
- Nachází se v centru fossa suprascapularis, přímo nad TeS 11.
- Th: neuralgie a kontraktury svalstva lopatky.

- Hloubka vpichu 15 až 20 mm.

TeS 13 ČCHŰ-JÜAN = cjuj-juan = ohnutá hradba
- Nachází se na mediálním okraji fossa suprascapularis, uprostřed mezi TeS 10 a proc. spinosus 2. hrudního obratle.
- Th: záducha, neuralgie ramene, bolesti v lokti.
- Hloubka vpichu 15 až 19 mm.

TeS 14 Ť'IEN-WAJ-ŠU = czjan-vaj-šu = vedle plece
- Nachází se 3 cuny laterálně od štěrbiny mezi trny Th 1 a Th 2.
- Th: pomocná léčba při pneumonii a bronchopneumonii, při suché chronické pleuritidě, při hypotonii, při neuralgických bolestech ramene, při neurastenii a depresi.
- Hloubka vpichu 15 až 18 mm.

TeS 15 ŤIEN-ČUNG-ŠU = czjan-čžun-šu = střed plece
- Klíčový bod dráhy.
- Nachází se 2 cuny laterálně od trnu C 7.
- Th: chronická bronchitida s vykašláváním, bronchiální astma, neuralgie v oblasti šíje, nesoustředění se a deprese.
- Hloubka vpichu 12 až 18 mm.

TeS 16 TCHIEN-ČCHUANG = tjan-čchuan = nebeské okno
- Nachází se na dolním okraji m. sternocleidomastoideus 1/2 cunu za TS 18.
- Th: záněty v oblasti ramene, bolesti svalů ramene, mezižeberní neuralgie, asthma bronchiale, hučení v uších, paradentóza, hluchota.
- Hloubka vpichu 10 mm.

TeS 17 TCHIEN-ŽUNG = tjan-žun = nebeská podoba (nebesa to povolí)
- Nachází se za úhlem čelisti před úponem musculus sternocleidomastoideus.
- Th: suchá pleuritida, mezižeberní neuralgie, asthma bronchiale, bolesti v šíji, šumění v uších, nahluchlost a hluchota, křeče v ramenním svalstvu, paradentóza, furunkly v oblasti šíje, ekzém v záhlaví, lupénka, angína.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm kolmo.

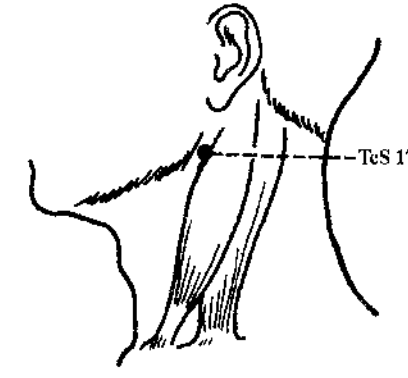

Obr. 90.

TeS 18 ČCHŰAN-LIAO = cjuan-ljao = jáma lícní kosti
- Nachází se pod nejdolnějším okrajem jařmové kosti, přímo pod zevním koutkem očním.
- Th: paréza lícního nervu, otoky tváře, tiky či křeče svalstva v obličeji, při onemocnění pokožky tváře, bolesti dásní a zubů, postižení maxillární dutiny, postižení lícního a trojklanného nervu.
- Hloubka vpichu 10 mm kolmo.

TeS 19 TCHING-KUNG = tin-gun = palác sluchu
- Nachází se na dorzálním konci jařmové kosti v centru před tragem a mandibulárním kloubem při lehce otevřených ústech.

- Th: šumění v uších, hluchota a nahluchlost, chrapot, chronická laryngitida, při zánětech v oblasti zevního ucha, poruchy sluchu, šumění v uších, Menièrova choroba.
- Hloubka vpichu 7–9 mm kolmo nebo šikmo kaudálně.

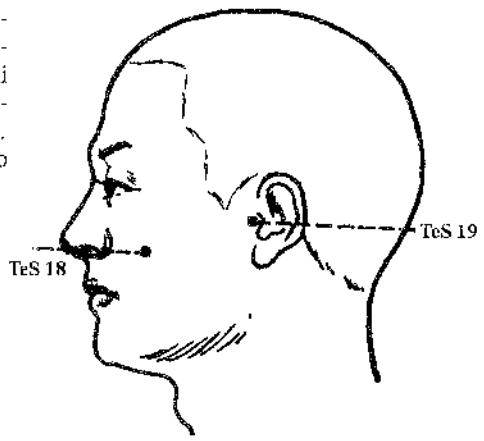

Obr. 91.

Ostatní body mající vztah k dráze tenkého střeva

TeS 1-01 na dorzu ruky uprostřed posledního prstního kloubu malíku
- Indikace: oční choroby, hluchota, bolesti ručních kloubů.

TeS 2-01 na hřbetě ruky nad hlavičkou 5. metakarpu
- Indikace: chronické bolesti žaludku.

TeS 4-0l mezi TeS 4 a TeS 5
- Indikace: hluchota.

TeS 9-1 těsně nad TeS 9
- Indikace: bolesti ramenního kloubu, paralýza a paréza horní končetiny.

TeS 9-01 ve středu lopatky, něco pod a mediálně od TeS 9
- Indikace: bolesti ramen, poruchy horní končetiny.

TeS 14-0l těsně laterálně od TeS 14, něco mediálně a distálně od angulus scapulae cranialis
- Indikace: bolesti v oblasti ramenního kloubu, hysterie.

TeS 15-1 těsně nad TeS 15 nebo 2 cuny laterálně od proc. spinosus Th 6
- Indikace: hypertonie, hypotonie.

TeS 15-0l 2,5 cunu laterálně od ZS 14
- Indikace: apoplexia, urticaria.

TeS 16-0l dorzokraniálně nad TeS 16 na zadním okraji m. sternocleidomastoideus
- Indikace: křeče v krční krajině.

TeS 17-0l těsně dorzolaterálně od TeS 17, 1,3 cunu pod TO 17
- Indikace: bolesti zubů.

TeS 17-02 na hranici mezi horní a střední třetinou m. sternocleidomastoideus
- Indikace: bolesti v krku.

DRÁHA MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

MM – cu-tchaj-jang pchang-kuang-ťing, něm. B, angl. B, franc. V

Obecná charakteristika: Jangová dráha probíhající sestupně od hlavy k noze. Dráha nejvyššího jangu nohy.

Orgány a okrsky pod jejím vlivem: hlava, centrální nervový systém, kůže, kosti, vnitřní orgány, zejména urogenitální systém, šíje, záda, hýždě, zadní strana dolních končetin, koleno, noha. Z páteřních úseků L 2, 3, S 4, 5, kostrč, ze zubů 11, 12, 21, 22, 31, 32, 41, 42.

Patologické příznaky a onemocnění léčená body dráhy:
- Poruchy vodního hospodářství.
- Poruchy močení.
- Bolesti hlavy, šíje, zad, ischialgie, neuralgie v oblasti dolní končetiny, křečové stavy.
- Onemocnění oční, ucpaný nos.
- Astma bronchiale, kožní vyrážky.
- Z psychických onemocnění maniakální a depresivní stavy.

Řídící orgán:	slezina – močový měchýř
Sdružený orgán a dráha:	ledviny
Maximální čas:	15–17 hod.
Element:	voda
Energie (klima):	chlad
Povrchová tkáň:	kosti
Otvory:	uretra, konečník
Smyslový orgán:	uši (vnitřní ucho)
Smysl:	smysl, polohový smysl
Barva:	černá
Denní doba:	noc
Roční období:	zima
Životní období:	stáří 50–60 (60–72) let
Znamení zvířetníku:	Panna
Planeta:	Merkur
Nálady:	strach
Rozumové vlastnosti:	moudrost
Zvukový výraz:	pláč, sténání, z tónů h
Tělesné tekutiny:	sliny, moč
Pach:	hnilobný
Chuť:	slaná
Potrava:	fazole, vepřové maso, cibule, kořeněná masa, uzeniny, sýry
Imunoglobulin:	Ig G
Minerály:	Na
Spojení se zvířaty:	vepř
číslo:	6
Diagnosticky:	zornička, kořen jazyka

Jangu je 3/10. Jin má na starosti hospodaření s vodou, vodní režim těla. Jinak jako u sdruženého orgánu ledvin.

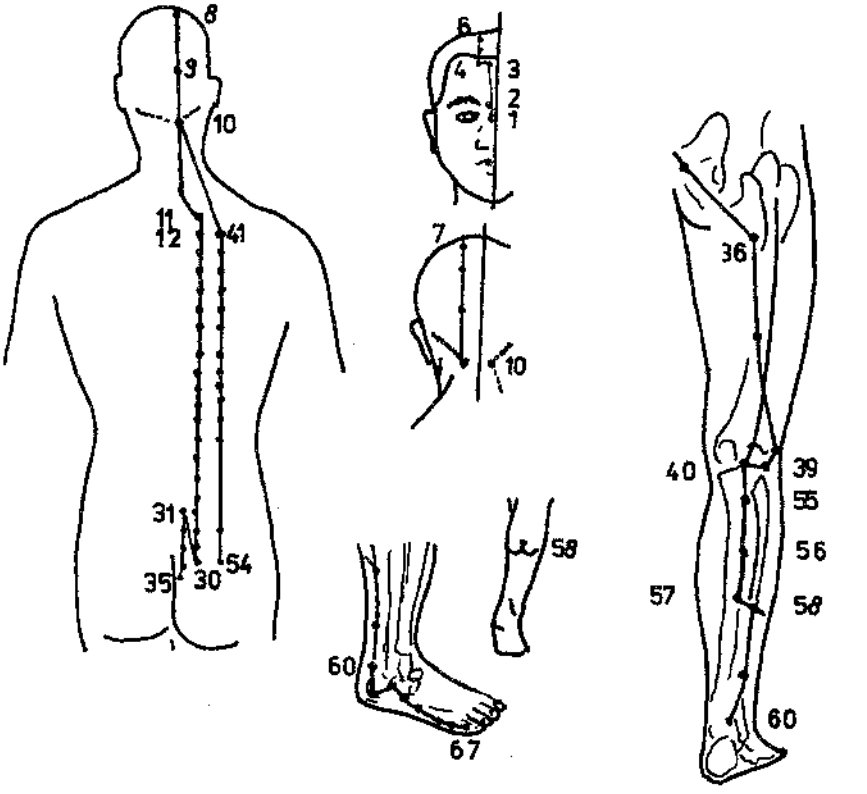

Obr. 92. Dráha močového měchýře.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	MM 67	Bolesti hlavy, hemiplegie, artritida v oblasti nohy, obtížný porod
Sedativní	MM 65	Bolesti hlavy, lumbago, bolesti dolních končetin
Pramene	MM 64	Bolesti hlavy, závratě, lumbago, bolesti dolních končetin
Přechodu	MM 58	Hemeroidy, lumbago, bolesti a slabost dolních končetin, zánět ledvin, zánět močového měchýře
Poplašný	PS 3	Inkontinence a retence moči, bolestivá a nepravidelná menstruace, impotence, poluce
Souhlasný	MM 28	Enuréza, retence moči, bolesti v lumbosakrální krajině, prostatitida, vaginitida, diabetes

Tab. 28. Standardní body dráhy močového měchýře.

Dráha močového měchýře začíná ve vnitřním úhlu očního koutku, stoupá k čelu a dále k temeni, kde se spojují obě symetrické dráhy v bodě ZS 20 a komunikují s mozkem. Znovu se větví a pokračuje do záhlaví, kde pokračuje mezi střední linií těla a vnitřním okrajem lopatky podél hrudníku a zad, sestupuje do hýžďové (gluteální) krajiny a končí ve fossa poplitea (podkolenní jamce).

V bodě MM 10 se dráha dělí na dvě větve. Druhá větev pokračuje o jeden a půl cunu laterálně od první větve podél celého těla, dále po laterodorzální ploše stehna do podkolenní jamky, kde se obě větve spojují a obě společně pokračují po vnější straně lýtka, boční straně nohy k zevní straně malíku, kde končí. Mají spojení s dráhou ledvin.

Vnitřní větev odstupující z bodu ZS 20, jdoucí do mozku, směřuje k ušnici a spojuje se s 8. bodem dráhy žlučníku a pokračuje k MM 9, kde opět vstupuje do hloubky spojem se ZS 17. Jde k bodu MM 10 a z něho zpět k zadní střední dráze k bodu ZS 14, dále ZS 13 a zpět k bodu MM 10. Hlavní hluboká větev začíná v bodě MM 23 a přes ledviny se dostává do močového měchýře, z něhož jde přes bod Žl 30 do fossa poplitea, kde se připojuje k povrchní dráze.

Mediální větev dráhy je důležitá, neboť se na ní nacházejí souhlasné (souzvučné) body všech drah.

Má 67 bodů:

MM 1 TING-MING = cin-min = jasné světlo

- Nachází se 4 mm od vnitřního očního koutku mediálně.
- Th: bolesti v oblasti oka, neuralgie trigeminu.
- Hloubka vpichu 3 mm. Ne požehování!

MM 2 CCHUAN- ČU = cuan-čžu = bambusové shromáždění

- Nachází se na střední části obočí, přesně nad vnitřním koutkem oka.
- Th: onemocnění oční jako například keratitida a změny rohovky, při zhoršení zraku, zvýšeném slzení oka, dále při točení hlavy, bolestí v čelní krajině, migréně, sinusitidě frontální.
- Při afekcích na patře a v dutině ústní.
- Hloubka vpichu 6 mm kolmo.

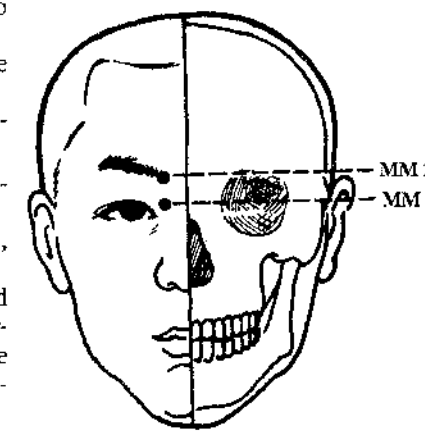

Obr. 93.

MM 3 NEJ-ČCHUNG = mej-čuaj = průchod obočím

- Nachází se přímo nad MM 2 a půl cunu za přední vlasovou linií.
- Th: bolesti hlavy, slzení, zrudnutí očí, poruchy zraku, leukom.
- Hloubka vpichu 9–12 mm.

MM 4 ČCHŰ-ČCHA = cjnj-ča = ohnutá odchylka

- Nachází se 1,5 cunu laterálně od ZS 24, 0,5 cunu nad vlasovou hranicí.
- Th: bolest hlavy, paréza lícního nervu, slábnutí zraku, glaukom, polypy nosní, chronická alergická rinitida, recidivující krvácení z nosu.
- Hloubka vpichu 5 mm.

MM 5 WU-ČCHU = u-ču = páté místo
- Nachází se půl cunu nad MM 4.
- Th: bolesti hlavy, Ménièrova choroba, epilepsie, zeslabování zraku, bolesti v šíji a ramenech, chronická rýma.
- Hloubka vpichu 7–8 mm

MM 6 ČCHENG-KUANG = čeng-guan = zmnožení lesku
- Nachází se 1,5 cunu dorzálně od MM 5.
- Th: bolesti hlavy, točení hlavy a mžitky před očima, rýma, prevence chřipky a v její rekonvalescenci.
- Hloubka vpichu 8 mm.

MM 7 TCHUNG-TCHIEN = tun-tjan = nebeská pasáž
- Nachází se 1,5 cunu za MM 6.
- Th: neuralgie trojklanného nervu, při tiku a třepotání lícního svalu; bolesti hlavy.
- Hloubka vpichu 8 mm.

MM 8 LUO-ČCHÜE = lo-cjue = hranice luo
- Nachází se 1,5 cunu za MM 7.
- Th: torticolis (zkrácení šíjových svalů a tváře), při šumění v uších, při bolestech hlavy.
- Hloubka vpichu 6–8 mm.

MM 9 JÜJ-ČEN = jui-čžen = horká poduška
- Nachází se 1,3 cunu od ZS 17 na horním okraji protuberantia occipitalis externa.
- Th: bolesti hlavy, neuralgie trojklanného nervu, při nadměrné celkové potivosti, při návalech krve do hlavy, při poruše konvergence očních bulbů.
- Hloubka vpichu 8–9 mm.

MM 10 TCHIEN-LU = tjan-čžu = nebeský sloup
- Průvanový bod, „Bellaspon akupunktury" spolu s ŽI 20, trigger point u cervikokraniálních syndromů.
- Nachází se v jamce u zevního okraje kápového svalu (m. trapezius) 1,5 cunu laterálně od ZS 15.
- Th: bolesti hlavy, záněty místních svalů, při poruchách držení hlavy – tortikolis, neurastenický syndrom, deprese.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

MM 11 TA-ČE = da-čžu = velký tkací článek
- Mistrovský bod pro kosti.
- Nachází se 1,5 cunu vedle mezery mezi trny Th 1 a Th 2 obratle.
- Th: bolesti hlavy, točení hlavy, obtíže při nachlazení, suchá pleuritida, pomocná léčba při pneumonii, křečové stavy, neuralgie a jiné bolesti pažního pletence.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

MM 12 FENG-MEN = feng-men = brána větru
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od mezery mezi trny Th 2 a Th 3 obratle.
- Th: chronická bronchitida, suchá bolestivá pleuritida, úspěšně se používá k profylaxi chřipky – zvyšuje celkovou odolnost.

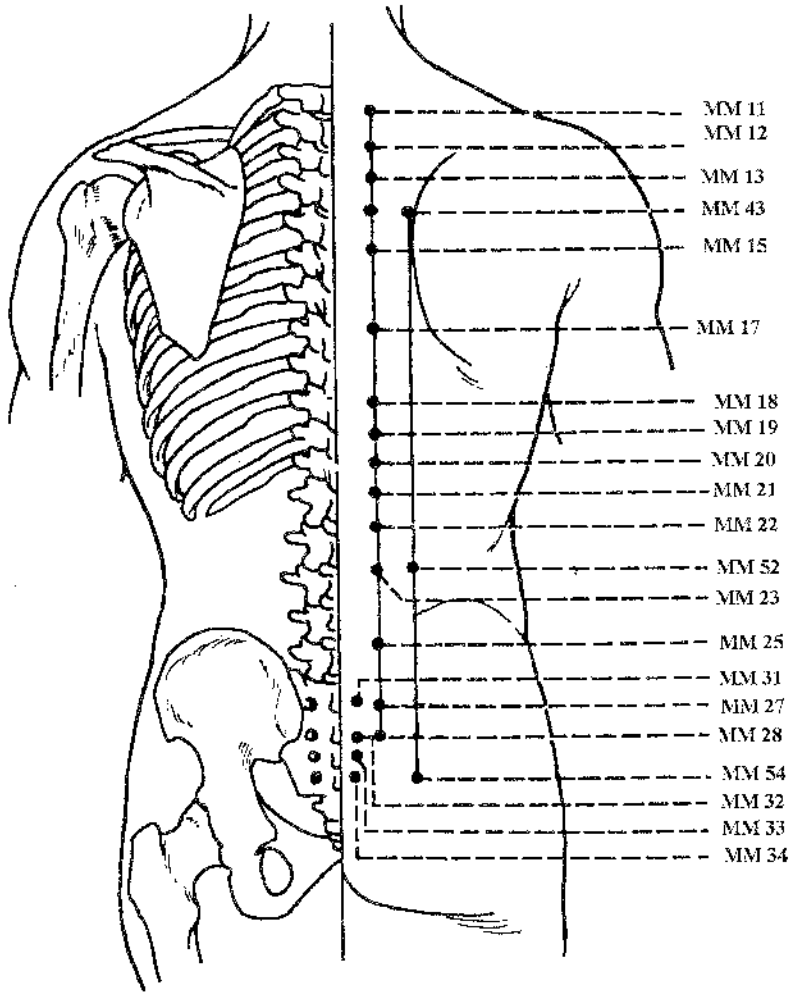

Obr. 94.

- Hloubka vpichu 14–15 mm. Možno použít i soluxu nebo diatermie v tomto bodě. Vhodné zvláště při zánětlivém onemocnění v dutině hrudní. Nejvhodnější je použít klasickou ignipunkturu.

MM 13 FEJ-ŠU = fej-šu = souhlasný bod plic
- Souhlasný bod plic.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od mezery mezi trny Th 3 a Th 4 obratle (ZS 12).
- Th: při chronických plicních onemocněních: chronická bronchitida, chronická bronchopneumonie, dále myokarditida, silné a nežádoucí zvracení, hyperacidita, bolesti v bederní krajině.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

MM 14 ŤJE-JIN-ŠU = czjue-in-šu = prázdný jinový bod
- Souhlasný bod obalu srdce (perikardu).
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od prostoru mezi Th 4 a Th 5 obratle.
- Th: bolesti u srdce (až po EKG!): zvláště vhodný při perikarditidě a myokarditidě; zmírňuje podrážděný n. vagus, proto je vhodný u palpitací, tlumí nežádoucí zvracení, dále i zubní bolest.
- Hloubka vpichu 10 mm.

MM 15 SIN-ŠU = sin-šu = souhlasný bod srdce
- Souhlasný bod srdce.
- Nachází se 1,5 cunu od prostoru mezi trny Th 5 a Th 6 obratle, tedy laterálně od ZS 11.
- Th: při bolestech v oblasti srdeční krajiny (až po EKG!), zvracení, žaludečních potížích, žaludeční neuróze, furunkulóze a akné, ale i při ztrátě paměti, nočním pocení.
- Hloubka vpichu 10 mm.

MM 16 TU-ŠU = du-šu = souhlasný bod zadní střední dráhy
- Souhlasný bod zadní střední dráhy.
- Nachází se laterálně 1,5 cunu od prostoru mezi Th 6 a Th 7 obratle.
- Th: při chorobách myokardu (podle EKG!), při obtížích v oblasti zažívacího traktu, také u alopecie a seborey.
- Hloubka vpichu 10 mm. Možno použít ignipunkturu; vhodný také solux nebo diatermie.

MM 17 KE-ŠU = ge-šu = souhlasný bod bránice
- Souhlasný bod bránice, mistrovský bod krve.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od prostoru mezi trny Th 7 a Th 8 obratle, laterálně od ZS 9.
- Th: nemoci myokardu (podle EKG!), astma bronchiale, suchá pleuritida, kašel, chronický zánět žaludku, zvracení, žlučníková kolika, večerní teploty, noční pocení, při celkové slabosti k posílení celého organismu, ke zvýšení chuti k jídlu.
- Hloubka vpichu 12 mm.

MM 18 KAN-ŠU = gan-šu = souhlasný bod jater
- Souhlasný bod jater.
- Nachází se laterálně 1,5 cunu mezi trny Th 9 a Th 10 obratle, laterálně od ZS 8.
- Th: točení hlavy, hysterický záchvat a duševní poruchy vůbec, chronická gastritida, bolestivé žaludeční a duodenální vředy, choroby jaterní tkáně a žlučníku, žloutenka, bolesti v hrudním koši, hypochondriu, chronická bronchitida, epistaxe.
- Hloubka vpichu 12 mm.

MM 19 TAN-ŠU = dan-šu = souhlasný bod žlučníku
- Souhlasný bod žlučníku.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od mezery mezi trny Th 10 a Th 11 obratle, laterálně od ZS 7.
- Th: akutní bolesti v pravém epigastriu (podle chirurga!): bolesti v oblasti žlučníku a jater; suchá pleuritida, zvýšený krevní tlak, chronická laryngitida, zánětlivé procesy apod. v mízních uzlinách, dlouhodobé zvracení, bolesti hlavy, žloutenka, hořká chuť v ústech, požloutenkové stavy – rekonvalescence, odpolední teploty.

- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

MM 20 PCHI-ŠU = pi-šu = souhlasný bod sleziny a slinivky
- Souhlasný bod sleziny a slinivky.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně mezi trny Th 11 a Th 12 obratle, ve výši bodu ZS 6.
- Th: krvácení žaludečního vředu, chronická gastritida, diabetes mellitus, colitis ulcerosa, dyspepsie, žloutenka, zvracení, krvácení do stolice, otoky, bolesti zad, profúzní menstruační krvácení.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

MM 21 WEJ-ŠU = vej-šu = souhlasný bod žaludku
- Souhlasný bod žaludku.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od prostoru mezi trny Th 12 a L 1 obratle.
- Th: chronická gastritida, kruté bolesti z rakoviny žaludku, jinak neřešitelné, colitis ulcerosa, žlučníkové potíže, nausea, zvracení.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

MM 22 SAN-ŤIAO-ŠU = san-cjao-šu = souhlasný bod tří ohňů
- Souhlasný bod tří ohňů (tří ohřívačů, tří částí těla).
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od prostoru mezi trny L 1 a L 2 obratle ve výši ZS 5.
- Th: dlouhodobé zvracení, tlak v oblasti žlučníkové krajiny, gastralgie, colitis ulcerosa, žaludeční a střevní neuróza, diabetes mellitus, chronická nefritida, noční pomočování, bolesti a slabost v bederní páteři.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 23 ŠEN-ŠU = šen-šu = souhlasný bod ledvin
- Souhlasný bod ledvin. Základní bod lumbalgií. Relaxuje paravertebrální svalstvo. Je vhodný i při celkovém podávání kortikoidů.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od prostoru mezi trny L 2 a L 3 obratle, vedle ZS 4.
- Th: poruchy menstruačního cyklu, impotence, fluor, poluce, bolesti v bederní krajině, diabetes mellitus, chronická nefritida, glomerulonefritida, bolestivé hemoroidy, chronická uretritida, hematurie, akutní krvácení ze žaludku, ušní šelesty, hluchota, závratě, otoky, astma bronchiale.
- Hloubka vpichu 15 až 22 mm.

MM 24 ČCHI-CHAJ-ŠU = ci-chaj-šu = souhlasný bod moře dechu
- Souhlasný přídavný bod pro dýchání a hypogastrium.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od prostoru mezi trny obratlů L 3 a L 4.
- Th: chronická nefritida a glomerulonefritida, bolestivá chronická cystitida a uretritida, bolestivá menstruace, bolestivé hemoroidy, zvýšený krevní tlak, zvláště diastolický, místní bolesti v křížové krajině.
- Hloubka vpichu 15 mm.

MM 25 TA-ČCHANG-ŠU = da-čan-šu = souhlasný bod tlustého střeva
- Souhlasný bod tlustého střeva.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně ve výši mezi trny L 4 a L 5 obratle, vedle ZS 3.
- Th: bolesti v oblasti křížové krajiny, meteorismus, chronická zácpa, průjmy i na alergickém podkladě, colitis mucosa, bolesti v oblasti žlučníkové krajiny, bolestivé hemoroidy, chronická nefritida a glomerulonefritida, bolestivá men-

struace, tlak v oblasti epigastria a mesogastria, revmatické a svalové potíže, poruchy hybnosti dolních končetin.
- Hloubka vpichu 27 až 35 mm.

MM 26 KUAN-JÜAN-ŠU = guan-juan-šu = bod hraničního původu, hranice a vzniku
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od meziprostoru L 5 a S 1 obratle.
- Th: poruchy stolice a močení, meteorismus, bolestivá menstruace, bolesti v křížové krajině.
- Hloubka vpichu 17 až 28 mm.

MM 27 SIA-ČCHANG-ŠU = sjao-čan-šu = souhlasný bod tenkého střeva
- Souhlasný bod tenkého střeva, mistrovský bod průjmů.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od střední linie páteře ve výši prvního otvoru kosti křížové.
- Th: pobolívání v podbřišku, bolestivé hemoroidy, chronická uretritida, průjmy, bolestivá menstruace, chronická salpingitida, bolesti v oblasti žaludku, sakralgie, záněty svalů krajiny zádové, poruchy mikce.
- Hloubka vpichu 25 až 30 mm.

MM 28 PCHANG-KUANG-ŠU = pan-guan-šu = souhlasný bod močového měchýře
- Souhlasný bod močového měchýře, mistrovský bod klimakteria (masáž).
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od středu páteře ve výši druhého otvoru kosti křížové.
- Th: poruchy mikce, cystitida, zácpa, průjem, diabetes mellitus, bolesti dolní páteře se ztuhlostí zad, urogenitální problémy, klimakterické potíže.
- Hloubka vpichu 24 až 30 mm.

MM 29 ČUNG-LÜ-ŠU = čžun-ljuj-šu = souhlasný bod středního těla obratle
- Souhlasný přídavný bod pro střed páteře.
- Nachází se pod předcházejícím bodem ve výši třetího otvoru kosti křížové.
- Th: bolesti v kříži, horečnatý průjem, bolestivá menstruace, meteorismus, diabetes mellitus, kýla, ztuhlost a bolest v zádech.
- Hloubka vpichu 15 mm.

MM 30 PAJ-CHUAN-ŠU = baj-chuan-šu = souhlasný bod sfinkterů
- Přídavný souhlasný bod sfinkterů.
- Nachází se 1,5 cunu laterálně od středu páteře ve výši čtvrtého otvoru kosti křížové.
- Th: bolesti v hypogastriu; sakralgie, fluor, zácpa, retence moče, nepravidelná menstruace, bolesti zad, tenesmy, prolaps rekta.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

MM 31 ŠANG-LIAO = šan-ljao = horní jáma
- Nachází se 0,75 cunu laterálně od středu páteře ve výši prvního otvoru kosti křížové.
- Th: chronická uretritida, poruchy močení, chronická zácpa, krvácení z dělohy, bolestivá menstruace, bolesti v hypogastriu.
- Hloubka vpichu 3 cm.

MM 32 CCH'-LIAO = cy-ljao = následující jáma
- Nachází se ve výši druhého otvoru kosti křížové mezi 1. linií dráhy MM a ZS dráhy.

- Th: fluor, průjem, obrny dolních končetin, poruchy mikce, bolestivá menstruace; bolesti v podbřišku, chronická bolestivá salpingitida, chronická orchitida (jako pomocná léčba při aplikaci ATB), chronická prostatitida, poruchy spermatogeneze, impotence.
- Hloubka vpichu 25–30 mm.

MM 33 ČUNG-LIAO = čžun-ljao = střední jáma
- Nachází se laterálně od středu páteře mezi 1. linií dráhy MM a ZS, ve výši třetího otvoru kosti křížové.
- Th: fluor, průjmy, obrny dolních končetin.
- Hloubka vpichu 20–25 mm.

MM 34 SIA-LIAO = sja-ljao = dolní jáma
- Nachází se laterálně od středu páteře mezi 1. linií dráhy MM a ZS dráhou ve výši čtvrtého otvoru kosti křížové.
- Th: chronická zácpa, endometritida, dysmenorrhoea, adnexitida, choroby žlučníku zánětlivého charakteru, bolesti v hypogastriu, alergické průjmy.
- Hloubka vpichu 20–25 mm.

MM 35 CHUEJ-JAN = chuej-jan = sjednocení jangu
- Nachází se 15 až 16 mm laterálně od poloviny vzdálenosti mezi kostrčí a análním otvorem.
- Th: chronická kolitida, bolestivé hemoroidy, potíže v oblasti jaterní krajiny, chronická uretritida, fluor, frigidita, bolesti při menstruaci.
- Hloubka vpichu 10–15 mm.

MM 36 ČCHENG-FU = čen-fu = stálá opora
- Nachází se v centru gluteofemorální rýhy.
- Th: bolesti páteře a kříže, ischias, bolestivé hemoroidy, chronická zácpa, poruchy svěračů močového měchýře, noční pomočování.
- Hloubka vpichu 26–30 mm.

MM 37 JIN-MEN = in-men = brána bohatství
- Nachází se dorzálně uprostřed m. biceps femoris nad bodem MM 40, 6 cunů pod MM 36, 1,5 cunu nad středem mezi MM 36 a MM 40.
- Th: bolesti podél páteře, hlavně v oblasti lumboischiadické krajiny, ischias.
- Hloubka vpichu 25 mm.

MM 38 FU-SI = fu-si = údolí horního povrchu
- Nachází se na vnitřním okraji m. biceps femoris laterálně nad plica poplitea, 1 cun nad MM 39.
- Th: bolesti v koleně, chronická kolitida, zvracení.
- Hloubka vpichu 16–19 mm.

MM 39 WEJ-JANG = vej jan = nahromadění jangu
- Nachází se na vnitřním okraji šlachy m. biceps femoris přímo ve výši plica poplitea.
- Th: bolesti hýžďového svalstva, spasmy svalů břicha, epilepsie, dlouhodobě zvýšené teploty.
- Hloubka vpichu 20 mm.

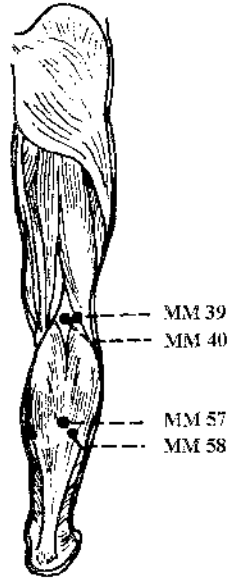

Obr. 95.

MM 40 WEJ-ČUNG = vej-čžun = střední sklad
- Nachází se uprostřed fossa poplitea. Sjednocují se zde obě větve dráhy MM.
- Th: bolesti v křížové krajině vystřelující do dolních končetin, bolesti při urologických a ledvinových chorobách, průjem se zvracením, bolesti hlavy, záněty spojivek, chronický revmatismus, pochřipkové stavy, hemiparézy a bolesti a omezení pohybu v kyčli, lokální potíže.
- Hloubka vpichu 15–25 mm.

MM 41 FU-FEN = fu-fen = vedle svalů
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru trnu Th 2 a Th 3.
- Th: místní bolesti, zvláště mezižeberní neuralgie, bolesti v oblasti lopatky, chronická pneumonie, suchá bolestivá pleuritida.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 42 PCHO-CHU = po-chu = sídlo duše
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru trnu obratlů Th 3 a Th 4.
- Th: chronická bronchitida s vykašláváním, asthma bronchiale, úporné zvracení, chronická plicní onemocnění (jako pomocná léčba), neuralgie v oblasti ramene a lopatky.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 43 KAO-CHUANG = gao-chuan = centrum života
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru trnu obratlů Th 4 a Th 5.
- Th: má celkový tonizační účinek, tlumí potíže při onemocnění dýchacích cest, tlumí žaludeční potíže a žlučníkovou koliku, má celkově tonizační účinek, zlepšuje krevní obraz.
- Hloubka vpichu 12–15 mm. Možno použít ignipunkturu; má uklidňující účinek.

MM 44 ŠEN-TCHANG = šen-tan = božská hala
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru trnu Th 5 a Th 6.
- Th: bolesti v oblasti srdce (až po EKG!), při zjištěných lézích na myokardu; chronické bolesti ze zánětlivých a jiných procesů na plicích, chronická bronchitida, bronchiální astma, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 45 I-SI = i-si = výkřik bolesti
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru trnu Th 6 a Th 7.
- Th: při točení hlavy, při nervovém zvracení, při malárii (jako pomocná léčba), při hyperhydróze, místní bolesti zádových svalů.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 46 KE-KUAN = ge-guan = bránice
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru trnu Th 7 a Th 8.
- Th: nejčastěji se používá při žaludečních obtížích: dlouhodobé zvracení, abdominální kolika o jasné etiologii, při spasmu jícnu, při křečích bránice a škytavce, při mezižeberní neuralgii.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 47 CHUN-MEN = chun-men = brána duše
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru trnu Th 9 a Th 10.
- Th: při prokázané myokarditidě, suché pleuritidě, chronické hepatitidě, dále při bolestech v oblasti epigastria, chronické gastritidě, kolitidě a žlučníkové kolice.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 48 JANG-KANG = jan-gan = sjednocení jangu
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru trnu Th 10 a Th 11.
- Th: při chronickém průjmu, při opakovaném zvracení, jako pomocná léčba při infekční a sérové hepatitidě, při bolestech v zádech, ke zvýšení chuti k jídlu, při tachykardii, při pobolívání v epigastriu nervového původu.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 49 I'SI – i-še = sídlo pocitů
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru trnu Th 11 a Th 12.
- Th: při tlaku v pravém epigastriu, chronickém zvracení, meteorismu, ke zvýšení chuti k jídlu.
- Hloubka vpichu 15–20 mm.

MM 50 WEJ-CCHANG = vej-can = obilnice žaludku
- Nachází se 3 cuny laterálně od meziprostoru obratlů trnů Th 12 a L 1.
- Th: dyspepsie, ke zvýšení chuti k jídlu, při chronické zácpě a meteorismu, při žlučníkové kolice a střevních potížích, při bolestech v křížové krajině.
- Hloubka vpichu 15 až 20 mm.

MM 51 CHUANG'MEN = chuan-men = brána životních center
- Nachází se 3 cuny laterálně od střední linie spiny v meziprostoru mezi obratli Th L 1 a L2.
- Th: při zažívacích poruchách, zejména při spasmech žaludku, při gastralgiích, při chronické gastritidě, při dlouhodobém a jinak neřešitelném meteorismu.
- Hloubka vpichu 15–20 mm. Možno použít i ignipunkturu.

MM 52 Č'-Š' = čži-ši = sídlo vůle
- Pán spermatu.
- Nachází se 3 cuny laterálně od střední linie spiny mezi obratli L 2 a L 3.
- Th: bolestivá chronická kolitida, ke zvýšení chuti k jídlu, při chronické prostatitidě a orchitidě, při bolestivé adnexitidě, endometritidě, při bolestivé menstruaci, při poruchách mikce; místní bolesti.
- Hloubka vpichu 21–25 mm.

MM 53 PAO-CHUANG = bao-chuan = životní centrum děloha – placenta
- Nachází se 3 cuny laterálně od střední linie spiny na úrovni 2. otvoru křížové kosti.
- Th: při ozřejmených bolestech v oblasti žaludku a malé pánve, při bolestivých hemoroidech, při chorobách močových cest jako podpůrný léčebný prostředek.
- Hloubka vpichu 20 mm.

MM 54 Č-PIEN = čži-bjan = strana čtvrtého obratle
- Mistrovský bod s metabolickým účinkem.
- Nachází se 3 cuny laterálně od střední linie spiny ve výši 4. otvoru kosti křížové.
- Th: bolesti v oblasti kříže a malé pánve, kyčle, bolesti v obou nohou, při chronické cystitidě, při bolestivých hemoroidech.
- Hloubka vpichu 18 až 25 i 30 mm (podle vrstvy tuku!).

MM 55 CHE-JANG = che-jan = bod zásahu, střetnutí jangu
- Nachází se 2 cuny přímo pod středem fossa poplitea.
- Th: bolesti v kolenním kloubu, nadměrný fluor, hypermenorrhoea, bolesti v kyčli.
- Hloubka vpichu 15 mm.

MM 56 ČCHENG-ŤIN = čen-czin = opora svalů
- Nachází se uprostřed mezi MM 55 a 57 na m. gastrocnemius.
- Th: bolestivé afekce v tříselní krajině, spasmy v oblasti hypogastria, při počínající žlučníkové kolice, při chronické orchitidě, jako adjuvans odborné terapie, obdobně také u endometritidy.
- Hloubka vpichu 15 mm.

MM 57 ČCHENG-ŠAN = čen-šan = opora hory
- Nachází se dorzálně v centru v úhlu mezi bříšky m. gastrocnemius.
- Th: ischias, dlouhodobé vyčerpávající zvracení, chronické záněty močových cest, bolestivé hemoroidy, poruchy prokrvení svalů bérce, křeče. Píchá se také kontralaterálně šikmo u zmrzlého ramene.
- Hloubka vpichu 19–20 mm.

MM 58 FEJ-JANG = fej-jan = vzlet, plápolání ve větru
- Bod přechodu k dráze ledvin.
- Nachází se 7 cunů přímo nad MM 60 (nad zevním kotníkem).
- Th: bolesti v krajině křížové vystřelující do dolních končetin, křeče lýtek, slabost dolních končetin, bolesti hlavy, točení hlavy, poruchy zraku, epistaxe, bolestivé hemoroidy, chronický bolestivý revmatismus.
- Hloubka vpichu 16–20 mm.

MM 59 FU-JANG = fu-jan = jang zevního kotníku
- Nachází se 3 proporcionální cuny nad zevním kotníkem kolmo nad bodem MM 60.
- Th: silné bolesti hlavy, při neuralgii trojklanného nervu, bolesti v inguinách a v křížové krajině, při obrně a ochabování svalstva dolních končetin.
- Hloubka vpichu 15 mm.

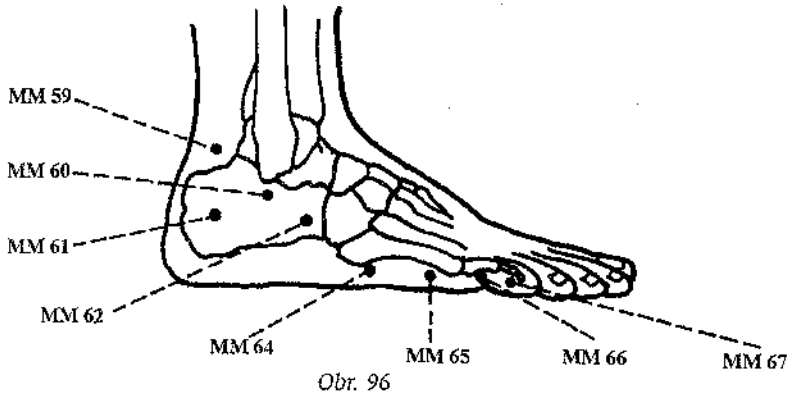

Obr. 96

MM 60 KCHUN-LUN = kun-lun = pohoří Kun-lun
- Pán bolesti.
- Nachází se mezi zevním kotníkem a šlachou Achillovou.
- Th: důležitý bod v léčbě bolesti; bolesti hlavy, páteřní: cervikalgie, lumbalgie, ischias, místní bolesti hlezenního kloubu, ramene a paží, epilepsie, slabá porodní činnost, nemoci oční i nosní, zejména nosní krvácení.
- Hloubka vpichu 15–20 mm kolmo.

MM 61 PCHU-CCHAN = pu-can, pu-šen = pomoc služce, předklon kolena
- Nachází se v jamce na vnější straně kosti patní.
- Th: revmatické bolesti, místní bolesti, při ochabování svalstva dolních končetin, při chronické uretritidě.
- Hloubka vpichu 10 mm.

MM 62 ŠEN-MAJ = šen-maj = céva natahovače
- Kardinální bod spojení s dráhou jang čchiao (dráhou motility jangu), specifický bod se sedativním účinkem.
- Nachází se v jamce 5 proporcionálních fenů pod zevním kotníkem.
- Th: při bolestech hlavy, při spasmech děložního svalstva, při točení hlavy, při bolestech v tříslech a v dolních končetinách, dále u epilepsie, nespavosti, vzrušení, při psychických poruchách.
- Hloubka vpichu 10 mm.

MM 63 ŤIN-MEN = czin-men = zlatá brána nohy
- Klíčový bod dráhy.
- Nachází se před MM 62 a pod MM 62 v jamce za zadním okrajem tuberosity 5. metatarsu.
- Th: bolesti v oblasti temene hlavy, při spastických bolestech žaludku a jiných zažívacích orgánů, při úporném a jinak neztišitelném zvracení, při prokázané akutní peritonitidě.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 64 ŤING-KU = jin-gu = hlavní kost
- Bod pramene dráhy.
- Nachází se pod drsnatinou 5. metatarsu na rozhraní bílé a červené kůže.
- Th: bolesti hlavy, závrati, návaly krve do hlavy, bolesti v kříži, bolesti v oblasti genitálu, myokarditida, meningitida (až po důkladném vyšetření a léčbě!).
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

MM 65 ŠU'KU = šu-gu = spojení kostí
- Sedativní bod dráhy.
- Nachází se přímo proximálně a pod hlavičkou 5. metatarsu.
- Th: bolesti hlavy, sakralgie jako součást adjuvantní léčby horečnatých průjmových stavů, při bolestech v těle, při celkové slabosti a schvácenosti o zřejmé diagnóze.
- Hloubka vpichu 10 mm.

MM 66 CU-TCHUNG-KU = czu-tun-gu = přechod dolinou
- Nachází se před 5. metatarzofalangeálním skloubením a poněkud laterálně od něho.
- Th: bolesti v záhlaví, závratě, krvácení z nosu, při chronické gastritidě, při křečích a návalech krve do dělohy.
- Hloubka vpichu 5 mm.

MM 67 Č'-JIN = čži-in = dosáhnutí jinu
- Tonizační bod dráhy.
- Nachází se asi 2 mm na zevní straně kořene nehtu malíku.
- Th: bod první pomoci při bezvědomí, při slabostech porodních sil, při hyperémii končetin, bolestech hlavy, při chronické rýmě, při křečích svalstva v dolních končetinách, při bolestech v páteři, při točení hlavy.
- Hloubka vpichu 5 mm.

Ostatní body mající vztah k dráze močového měchýře

MM 1-01 2 feny nad MM 1
- Indikace: poruchy oční refrakce.

MM 1-02 2 feny pod MM 1
- Indikace: jako u MM 1-01.

MM 1-05 2 feny kaudálně a laterálně od MM 1-02 na vnitřním dolním okraji orbity
- Indikace: katarakta, atrofie optiku, retinitida, šeroslepost.

MM 1-04 3 feny nad MM 1-01 na mediálním horním okraji orbity
- Indikace: katarakta, myopie, glaukom.

MM 10-1 2 cuny nad a 1 cun laterálně od ZS 14, pod 7. krčním obratlem
- Indikace: bronchitis, asthma bronchiale, bolesti v krku.

MM 13-01 na obou stranách páteře půl cunu vedle dráhy MM od C 1 – S 4 až MM 23-01
- Indikace: stejné jako odpovídající dráhové body.

MM 16-1 mezi MM 15 a 16 na jejich dráze
- Indikace: akutní zánět spojivek, vřed rohovky, ječné zrno (hordeolum).

MM 17-01 2 cuny laterálně od Th 7
- Indikace: asthma bronchiale, bronchitida, pleuritida, paroxysmální tachykardie.

MM 18-1 5 fenů nad MM 18
- Indikace: atrofie optiku, katarakta, retinitida, šeroslepost.

MM 18-2 na dráze močového měchýře mezi body MM 17 a MM 18
- Indikace: diabetes mellitus, bronchitida, pleuritida, zvracení, bolesti břicha, interkostální neuralgie.

MM 19-01 1 cun distálně a laterálně od trnu Th 10
- Indikace: ikterus, cholecystopatie, pleuritida.

MM 23-02 mediálně od MM 23; 1 cun laterálně od dolního okraje L 2
- Indikace: chronická onemocnění žaludku a střev, hemoroidy.

MM 29-02 uprostřed spojnice mezi ZS 2 a ŽI 30
- Indikace: ischias, bolesti lýtek.

MM 35-01 1,5 cunu laterálně od ZS 1, poněkud laterálněji a kaudálněji od MM 35.
- Indikace: prolapsus recti et uteri.

MM 41-01 na angulus scapulae inferior
- Indikace: hemoptýza, anémie, pneumonie, interkostální neuralgie.

MM 43-01 2,5 cunu laterálně od dolního okraje trnu Th 10 mezi body MM 19 a MM 43, poněkud blíže k MM 43
- Indikace: cholecystopatie; hepatopatie, nechutenství, hysterie.

MM 45-01 2 cuny laterálně od MM 45
- Indikace: ulcus ventriculi et duodeni.

MM 46-01 5 fenů laterálně od MM 46
- Indikace: hepatosplenomegalie, gastritida, enterokolitida, bolesti v kříži.

MM 46-02 4,5 cunu laterálně od trnu L 2, na průsečíku 12. žebra a m. sacrospinalis
- Indikace: žaludeční bolesti a křeče.

MM 47-01 laterálně od MM 47; 4 cuny laterálně od dolního okraje L 2
- Indikace: dyspepsie, enteritida, hepatosplenomegalie.

MM 47-02 na crista iliaca 4 cuny laterálně od střední čáry
- Indikace: ischias, k ulehčení porodu.

MM 47-03 8 fenů laterálně od MM 47-1
- Indikace: bolesti v kříži, gynekologická onemocnění, orchitida.

MM 47-1 3 cuny laterálně od dolního okraje L 4 na dráze MM
- Indikace: bolesti v kříži.

MM 48-1 3 cuny laterálně od dolního okraje 1. sakrálního obratle na dráze MM nad MM 48
- Indikace: bolesti dolních končetin jdoucí do nohou.

MM 48-01 3,5 cunu laterálně od dolního okraje L 5 ve výši MM 26
- Indikace: bolesti v kříži.

MM 48-02 2 cuny nad nejvyšším bodem spina iliaca
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

MM 49-01 je na vrcholu rovnostranného trojúhelníku, jehož bázi tvoří trochanter major femoru a os coccygis
- Indikace: ischias, křeče dolních končetin, poruchy prokrvení dolních končetin, kopřivka.

MM 49-03 1 cun kaudálně od středu spojnice mezi trochanter major a kostrčí
- Indikace: ischialgie.

MM 51-1 2 cuny nad MM 51 na jeho dráze
- Indikace: bolesti dorzolaterálních částí dolních končetin, bolesti v zádech, bolesti šíje a hlavy.

MM 54-1 2 cuny nad MM 54
- Indikace: stavy po poliomyelitidě, bolesti bérců.

MM 54-01 4,5 cunu nad a půl cunu mediálně od MM 54
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

MM 54-02 4,5 cunu kraniálně a 1,5 cunu laterálně od MM 54
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

MM 57-1 uprostřed mezi MM 56 a 57 na jeho dráze
- Indikace: stavy po poliomyelitidě; bod má vliv na svalovou sílu.

MM 57-01 1 cun mediálně od MM 57
- Indikace: stavy po poliomyelitidě, zejména při supinačním postavení.

MM 57-02 1 cun laterálně od MM 57
- Indikace: porucha pronace po poliomyelitidě.

MM 58-01 1 cun pod MM 57, poněkud mediálně a distálně od MM 58
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

MM 60-1 1 cun pod MM 60 na jeho dráze
- Indikace: bolesti v kříži, lýtkách, hemiplegie.

MM 60-01 v místě křížení linie mezi vnitřním a zevním kotníkem s Achillovou šlachou
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

MM 61-01 na hřbetě paty nad horním okrajem patní kosti, uprostřed Achillovy šlachy
- Indikace: bolesti v kříži, těžký porod, zvracení.

MM 61-02 na dorzální straně ve středu patní kosti
- Indikace: gingivitida, pyorhoea.

MM 62-01 na plosce nohy, uprostřed paty
- Indikace: nespavost, bolesti nohy.

MM 67-01 na špičce malíku
- Indikace: ulehčení porodu, bolesti hlavy, závratě.

DRÁHA LEDVIN

L – cu-šao jin-šen-ťing, něm. N, angl. K, franc. R

[redacted] Jinová dráha, probíhající vzestupně od nohy k hrudi. Má jinu, dolní jin-nohy.

Orgány a okrsky pod jejím vlivem: kosti, uši, hrdlo (tonsilly), dolní končetiny, vnitřní orgány, zejména plíce, urogenitální orgány. Ostatní okrsky, zejména klouby a páteř stejně jako u sdružené dráhy močového měchýře. Je důležitá pro vodní a minerální hospodaření. Rozhoduje o vývoji osobnosti, neboť je místem skladování esenciální energie.

[redacted]

- Onemocnění vnitřního ucha, ušní šelesty, nedoslýchavost.
- Onemocnění tonsil – anginy.
- Onemocnění vedlejších dutin.
- Otoky dolních končetin při křečových žilách a jejich komplikacích.
- Plynatost, průjem, zácpa, obecně poruchy zažívání.
- Urogenitální problémy – prostatitis, impotence, poluce, potíže při močení (enuréza, časté močení), u žen poruchy menstruace.
- Hemoptýza, suché hrdlo s kongescí, astmatické potíže.
- Motorické poruchy a svalové atrofie dolních končetin, slabost až křeče, svalové atrofie dolních končetin, pocit horka plosek nohou.
- Kožní onemocnění.
- Poruchy nehtů a vlasů.
- Z psychiatrických onemocnění u předrážděnosti, lstivosti, neklidu, ale i při vztahovačnosti, úzkosti, strachu a nesmělosti.
- Bolesti v oblasti průběhu dráhy, zejména bolesti v bečerní krajině, posteromediální straně stehna a bérce.
- Ledvina je vládcem minerálního hospodářství, a proto je důležitá při vzniku osteoporózy a také při kazivosti zubů.

Řídící orgán:	ledviny
Sdružený orgán a dráha:	močový měchýř
Maximální čas:	17–19 hod.
Element:	voda
Energie (klima):	chlad
Povrchová tkáň:	kosti,
Otvory:	uretra, konečník
Smyslový orgán:	uši (vnitřní ucho)
Smysl:	smysl, polohový smysl
Barva:	černá
Denní doba:	noc
Roční období:	zima
Životní období:	stáří 50–60 (60–72) let
Znamení zvířetníku:	Váhy
Planeta:	Merkur
Nálady:	strach

Rozumové vlastnosti:	moudrost
Zvukový výraz:	pláč, sténání, z tónů h
Tělesné tekutiny:	sliny, moč
Pach:	hnilobný
Chuť:	slaná
Potrava:	škodí sůl, chemikálie, mnoho bílkovin živočišného původu, cukr (odbourává minerály), koření, alkohol, mnoho tekutin
Imunoglobulin:	Ig G
Minerály:	Na
Spojení se zvířaty:	vepř
Číslo:	6
Diagnosticky:	zornička, kořen jazyka

Jangu je 7/10 (nadledvinka je jang). Dále jako u dráhy močového měchýře.

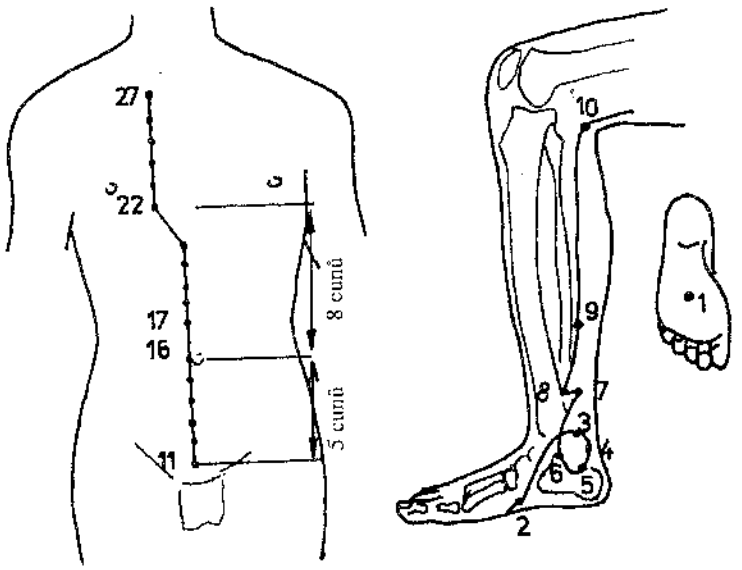

Obr. 97. Dráha ledvin.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	L 7	Orchitida, nefritida, průjem, lumbago, krvácení hemeroidálního původu
Sedativní	L 1	Kašel, akutní zánět mandlí, kóma, šok, neuralgie, hysterie
Pramene	L 3	Astma, zvracení, mastitida, bolesti zubů, nefritida, cystitida, nepravidelná menstruace, stomatitida, laryngitida
Přechodu	L 4	Stomatitida, zvracení, spasmy dělohy, astma, neurastenie, hysterie
Poplašný	Žl 25	Borborygmy, abdominální distenze, nefritida, zvracení, lumbago
Souhlasný	MM 23	Nefritida, enuresis, enteritis chronica, borborygmy, impotence, lumbago, neudržení moči.

Tab. 29. Standardní body dráhy ledvin.

Dráha ledvin začíná na dolní ploše palce nohy, odkud jde směrem na plosku nohy, kde vystupuje v její třetině na povrch 1. bodem dráhy. Postupuje podél článkové kosti a dostává se za vnitřní kotník, který obkružuje. Odtud vystupuje po vnitřní ploše bérce a dále po medioposteriorní ploše stehna až k bodu ZS 1. Zde vstupuje opět do nitra těla, aby se dostala do ledvin a močového měchýře. Vystupujíc z ledvin prochází játry a bránicí a dostává se do plic, odkud jde podél hrtanu ke kořeni jazyka, kde končí.

Vnitřní větev vystupující z plic má spoje k srdci a míří na hrudník, kde má spoje s dráhou obalu srdce. Povrchní větev pak prochází v blízkosti střední linie přední částí těla a dostává se až do podklíčkové krajiny.

Má 27 bodů:

L 1 JUNG-ČCHÜAN = jun-cjuan = prýštící pramen
- Je sedativním bodem dráhy.
- Nachází se uprostřed přední třetiny plosky nohy.
- Th: bod první pomoci; zvláště při poruchách vědomí, epilepsii, chronickém neutišitelném kašli, pocitech sucha v krku, chronické tonzilitidě, chronickém zánětu jaterní tkáně, tetanických křečích; také při bolestech hlavy, poruchách zraku, závrati, ztrátě hlasu, při celkovém vyčerpání (magnet).
- Hloubka vpichu 5 mm.

L 2 ŽAN-KU = žan-gu = přirozené panenské údolí
- Sekundární sedativní bod.
- Nachází se v jamce na předním okraji kosti článkové.
- Th: chronická laryngitida a chrapot, akutní i chronická myokarditida, chronická uretritida, místní bolesti a poruchy hybnosti.
- Hloubka vpichu 13–16 mm.

L 3 TCHAJ-SI = taj-si = velký potok, moře světla
- Bod pramene dráhy.

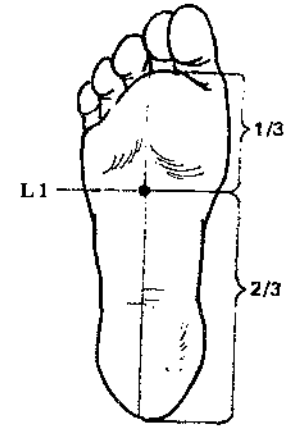

Obr. 98.

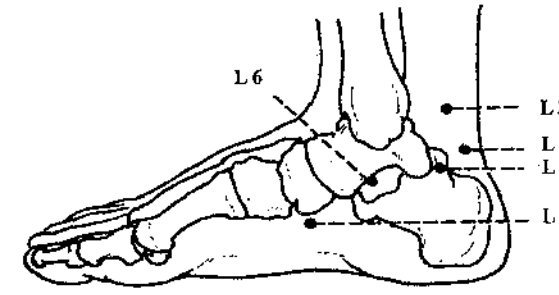

Obr. 99.

- Nachází se dorzálně za středem vnitřního kotníku mezi jeho vrcholem a Achillovou šlachou.
- Th: bolesti v oblasti prekordia (až po EKG), suchá pleuritida, chronická laryngitida s chrapotem, pocit sucha v ústech, bronchiální astma, dráždivý kašel, zvracení, chronická zácpa, mastitida, spasmické bolesti v podbřišku, urogenitální poruchy, cystitida, menstruační poruchy, nespavost, bolesti zad a bolesti v koleně a kyčli, únava, vyčerpání.
- Hloubka vpichu 10 mm.

L 4 TA-ČUNG = da-čžu = velký zvon
- Bod přechodu k dráze močového měchýře.
- Nachází se 5 proporcionálních fenů pod bodem L 3 na zadním okraji vnitřního kotníku.
- Th: neurotické stavy zejména při palpitaci či neuróze srdeční, při chronické zácpě, při recidivujících zánětech močových cest, při těžkém, nezvladatelném vysilujícím zvracení, při zánětlivých chorobách dělohy, bolestech v dolní části páteře.
- Hloubka vpichu 10 mm.

L 5 ŠUEJ-ČCHÜAN = šuj-cjuan = vodní pramen
- Klíčový bod dráhy, mistrovský bod pro vazivo.
- Nachází se 1 cun pod bodem L 3 v jamce před a nad mediální částí hrbolu patní kosti.
- Th: poruchy menstruačního cyklu, zvláště pak amenorrhoea, při spastických bolestech v oblasti vaječníků nebo semenných váčků, bolesti v oblasti genitálu, dysmenorrhoei, bolestivé menstruaci.
- Hloubka vpichu 12 mm.

L 6 ČAO-CHAJ = čžao-chaj = velký pohár, směr k moři
- Kardinální bod mimořádné dráhy jin čchiao (dráhy motility jinu).
- Nachází se 1 cun pod dolním okrajem vnitřního kotníku v jamce.
- Th: chronická tonzilitida a faryngitida, chronická nespavost, při celkové slabosti; urogenitální poruchy: noční pomočování, mikční poruchy vůbec; fluor, svědění v genitální krajině, prolaps dělohy; epilepsie, nespavost, astma, celková slabost.

- Hloubka vpichu 9–10 mm.

L 7 FU-LIOU = fu-lju = zadní proud

- Tonizační bod dráhy.
- Nachází se 2 cuny kraniálně od bodu L 3 na vnitřním okraji šlachy Achillovy.
- Th: velmi silný diuretický účinek, otoky a slabosti v dolních končetinách, bolesti v oblasti genitálu, lumbalgie, mastitida, krvácivé stavy při hemoroidech, nadměrné pocení, sexuální neurózy, ascites.
- Hloubka vpichu 9–10 mm.

L 8 ŤIAO-SIN = czjao-sin = odeslání poselstva

- Křižovatkový bod k SS 6, J 5.
- Nachází se kraniálně 2 proporcionální cuny nad L 3 při vnitřní straně tibie, půl cunu před L 7.
- Th: chronická zácpa, colitis ulcerosa, nepravidelná menstruace, amenorea, atonie až prolaps dělohy, chronická netuberkulózní orchitida, chronická uretritida.
- Hloubka vpichu 12 mm.

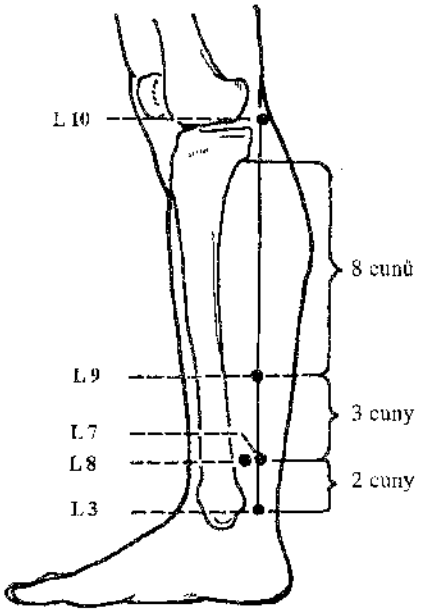

Obr. 100.

L 9 ČU-PIN = čžu-bin = stavba hráze

- Nachází se 5 cunů nad bodem L 3, 1 cun za vnitřním okrajem tibie.
- Th: místní bolesti, epilepsie, hysterie, spasmy a křeče v lýtkových svalech.
- Hloubka vpichu 14–15 mm.

L 10 JIN-KU = in-gu = údolí jinu

- Bod moře Pěti přehrad na dráze ledvin.
- Nachází se při flektovaném koleně mezi šlachami m. semimembranaceus a m. semitendineus.
- Th: při celkových, zejména pak místních revmatických bolestech, při chronickém, jinak nezvladatelném meteorismu; při metrorrhagii, při chronické uretritidě, při svědění vulvy či skrota; dále u ledvinových onemocnění, při impotenci, potížích s močením, kýle, meteorismu.
- Hloubka vpichu 12 mm.

L 11 CHENG-KU = chen-gu = příčná kost

- Poplašný bod pro sexualitu.
- Nachází se nad horním okrajem symfýzy 0,5 cunu od střední čáry.
- Th: bolestivé hemoroidy, bolesti močového měchýře, chronická endometritida, chronická cystitida, bolesti v křížové krajině, překrvení spojivek.
- Hloubka vpichu 15 mm.

L 12 TA-CHE = da-chen = velký lesk, mimořádně účinný

- Centralizační bod spojení s dráhou čchong maj.
- Nachází se 1 cun nad L 11 na téže rovině.

- Th: chronická zácpa, žloutenkové stavy, křeče v dolních končetinách, neurotické bolesti v žaludeční krajině, při nadměrné potivosti, posthepatickém únavovém syndromu.
- Hloubka vpichu 20 mm.

L 13 ČCHI-SÜE = ci-sjue = bod životní síly

- Nachází se 2 cuny nad L 11, 0,5 cunu laterálně od PS 4.
- Th: poruchy menstruačního cyklu, povzbuzení spermatogeneze, bolestivá prostatitida, nadměrné noční poluce, nemožnost erekce, pohlavní impotence, glomerulonefritida.
- Hloubka vpichu 24–27 mm.

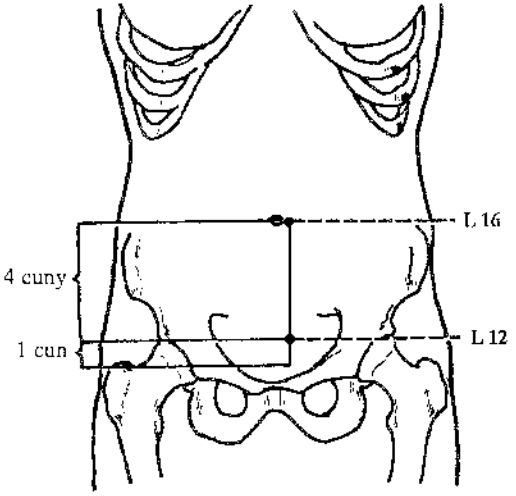

Obr. 101.

L 14 S-MAN = sy-man = čtyřnásobná plnost

- Nachází se 0,5 cunu laterálně na úrovni bodu PS 5, 1 cun nad L 13.
- Th: spasmus dělohy, spermatogeneze, dysmenorrhoea.
- Hloubka vpichu 15 mm.

L 15 ČUNG-ČÜ = čžun-čžu = střední proud

- Nachází se 0,5 cunu laterálně od bodu PS 7, 1 cun pod pupkem.
- Th: chronická zácpa, colitis ulcerosa, metritida, chronická orchitida, hyperémie spojivek alergického původu.
- Hloubka vpichu 26–30 mm.

L 16 CHUANG-ŠU = chuan-šu = souhlasný bod životního centra, vitální bod

- Souhlasný přídavný bod pro srdce a životní centra.
- Nachází se na úrovni pupku 0,5 cunu laterálně od něho.
- Th: revidované bolesti v dutině břišní, chronická zácpa, průjem, meteorismus, distenze břicha, zvracení, spasmické bolesti žaludku.
- Hloubka vpichu 23–27 mm. Vhodná také moxa.

L 17 ŠANG-ČCHÜ = šan-cjuj = píseň kupce

- Nachází se laterálně 0,5 cunu od bodu PS 10, 2 cuny nad L 16.
- Th: spastické bolesti žaludku, žlučníková kolika, chronická zácpa, alergický protrahovaný průjem, chronická konjunktivitida a keratitida, chronická gastritida.
- Hloubka vpichu 22–28 mm.

L 18 Š-KUAN = ši-guan = kamenná hranice

- Nachází se 0,5 cunu laterálně od bodu PS 11, 1 cun nad L 17.
- Th: spasmus žaludku, chronická zácpa, průjem, zvracení, hyperémie spojivek.
- Hloubka vpichu 30 mm.

L 19 JIN-TU – in-du = hlavní město jinu

- Nachází se na úrovni bodu PS 12 0,5 cunu laterálně, 1 cun nad L 18.

- Th: hyperémie spojivek, meteorismus, bolesti v nadbřišku, zažívací poruchy.
- Hloubka vpichu 27–80 mm.

L 20 FU-TCHUNG-KU = tun-gu = přechod údolím
- Nachází se 5 cunů nad bodem L 16, půl cunu laterálně od bodu PS 13.
- Th: borborygmy, abdominální distenze, abdominální bolest.
- Hloubka vpichu 15–25 mm.

L 21 JOU-MEN = ju-men = brána tmy
- Nachází se 0,5 cunu laterálně od mečíku, 1 cun nad L 20.
- Th: chronická bronchitida, akutní hepatitida, zvracení, bolesti na hrudníku, zvláště mezižeberní neuralgie.
- Hloubka vpichu 15 mm.

L 22 PU-LANG = hu-lan = promenádní chodba
- Nachází se v pátém mezižebří 2 cuny laterálně od bodu PS 16.
- Th: vysilující suchý kašel, recidivující bronchitidy, dechové astmoidní potíže.
- Hloubka vpichu 10 mm.

L 23 ŠEN-FENG = šen-fen = božská pečeť
- Nachází se ve 4. mezižebří 2 cuny laterálně od PS 17.
- Th: akutní i chronická bronchitida, rinitida, mastitida, anorexie, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 9–10 mm.

L24 LING-SŮ = lin-sjuj = plnost ducha
- Nachází se ve třetím mezižebří, 2 cuny laterálně od střední linie sterna, od bodu PS 12.
- Th: chronická i akutní bronchitida, chřipka, suchá pleuritida, chronický zánět nosohltanu a rýma, opakované zvracení, recidivující mastitida, mezižeberní neuralgie a místní bolesti.
- Hloubka vpichu 10 mm.

L 25 ŠEN-CCHANG = šen-can = božský řečník, utajený duch
- Nachází se ve druhém mezižebří 2 cuny laterálně od PS 19.
- Th: chronická bronchitida s vykašláváním vazkého hlenu, bronchiální astma, suchá pleuritida, chronické záněty plic, ke zvýšení chuti k jídlu, při mezižeberních neuralgiích a místních bolestech.
- Hloubka vpichu 9–10 mm.

L 26 JŮ-ČUNG = juj-čžun = v pochybnostech
- Nachází se 2 cuny laterálně od střední čáry sterna v prvním mezižebří.
- Th: suchá bronchitida, bolestivá pleuritida, záněty plic, vysilující zvracení, povzbuzuje chuť k jídlu; má vztah k srdci, perikardu, močovému měchýři; levý bod je specifickým bodem pro léčbu nespavosti.
- Hloubka vpichu 10 mm.

L 27 ŠU-FU = šu-fu = dílna soublasu
- Nachází se na dolním okraji klíční kosti 2 cuny laterálně od střední čáry sterna.
- Th: asthma bronchiale, nechutenství, suchý bolestivý kašel, bolesti na hrudníku, zušuje zvracení.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ostatní body mající vztah k dráze ledvin

L 1-01 2 body na plosce nohy, 5 fenů před I. 1 a za L 1

- Indikace: bolesti nohou, křeče dolních končetin, furunkl v oblasti bérců, tachykardie, hypertenze.

L 1-02 1 cun za L 1
- Indikace: hypermenorrhoea, bolesti hlavy.

L 1-03 v jamce před 2. a 3. metatarzofalangeálním skloubením na plosce nohy
- Indikace: bolesti zubů, epilepsie.

L 3-01 5 fenů nad L 3
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

L 6-01 v jamce pod mediálním kotníkem
- Indikace: nepravidelné měsíčky se silným krvácením, fluor, prolaps uteru, ženská sterilita, bolesti v podbřišku, bolesti oční a zubní.

L 6-02 uprostřed vnitřního kotníku (na jeho vrcholu)
- Indikace: bolesti zubů, tonzilitida.

L 7-01 1 cun proximálně od I. 7
- Indikace: otoky bérců, epilepsie, psychické poruchy.

L 11-1 mezi L 1 1 a L 12, 5 fenů distálně od L 12
- Indikace: prolaps uteru.

L 13-01 1 cun laterálně od PS 4
- Indikace: impotence, ejaculatio praecox, skrotální ekzém.

L 14-01 1 cun laterálně od PS 5
- Indikace: dysmenorrhoea.

L 16-01 1 cun laterálně od PS 8
- Indikace: dysenterie, enterokolitida, poruchy trávení.

DRÁHA OBALU SRDCE (PERIKARDU, OBĚHU A SEXUALITY)

OS – šou-ťüe-jin sin pao-ťing, něm. KS, angl. P(CX), franc. MC

[redacted] činová dráha probíhající sestupně od hrudníku k ruce. Dráha středního jinu ruky, ustupujícího jinu.

[redacted] cévní a nervový systém, srdce, hrudník, žaludek, horní končetiny po vnitřní straně.

[redacted]
- Podrážděnost, duševní neklid, maniakální psychózy.
- Bolesti v hrudní a prekordiální krajině, angina pectoris, srdeční palpitace.
- Bolesti v oblasti břicha a malé pánve na podkladě poruch prokrvení.
- Zarudnutí tváří, pocení v podpaždí.
- Spasmy a kontraktury v oblasti horní končetiny.
- Bolesti v průběhu dráhy.

Řídící orgán:	obal srdce (perikard)
Sdružený orgán a dráha:	tři ohřívače
Maximální čas:	19–21 hod.
Element:	oheň
Energie (klima):	horko
Povrchová tkáň:	cévní systém
Smyslový orgán:	jazyk
Smysl:	intuice

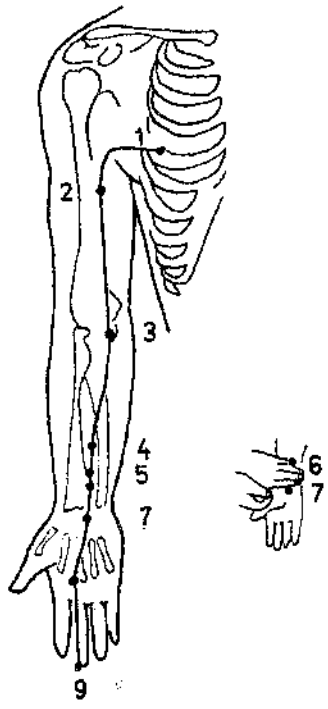

Obr. 102. Dráha obalu srdce - perikardu.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	OS 9	Apoplexie, kóma
Sedativní	OS 7	Nespavost, bolesti hlavy, tonsillitis, palpitace, interkostální neuralgie
Pramene	OS 7	Dtto
Přechodu	OS 6	Gastralgie, nespavost, palpitace, bolesti na hrudníku, neuralgické bolesti paží, hysterie
Poplašný	PS 17	Mezižeberní neuralgie, mastitida, bronchitida, astma bronchiale, bolesti na hrudníku
Souhlasný	MM 14	Neurastenie, bolesti na hrudníku, zvracení

Tab. 30. Standardní body dráhy obalu srdce.

Barva:	oranžová
Denní doba:	poledne
Roční období:	vrcholné léto
Životní období:	vrcholný věk mužnosti 20–30 (24–36) let
Znamení zvířetníku:	Štír
Planeta:	Mars
Nálady:	radost
Rozumové vlastnosti:	úmysl
Zvukový výraz:	smích
Tělesné tekutiny:	pot
Pach:	příjemná vůně
Chuť:	hořká

Jangu je 3/10. Velmi vlivná jinová dráha vedle dráhy PS. Je velmi zatěžována poruchami metabolismu a poruchami endokrinních žláz.

Dráha obalu srdce - perikardu vychází z perikardu a sestupuje přes bránici do břicha, kde je v úzkém kontaktu s horní, střední a dolní částí břišní dutiny. Hrudní větev jde po vnitřní straně hrudníku a na povrch vystupuje o prst vedle prsní bradavky. Probíhá dále v krátké vzestupné linii mezi dráhou srdce a plic až k podpažní rýze. Zde ostře zahýbá na vnitřní stranu paže. Dále probíhá na vnitřní straně lokte a pokračuje na střed ruky a na vnitřní stranu koncového článku středního prstu.

Má 9 bodů:

OS 1 TCHIEN-ČCH' = tjan-či = nebeské jezero

- Poplašný bod pro oběh.
- Nachází se 1 cun laterálně od mamily.
- Th: myokarditida, chronická mastitida, snížená laktace, lymfadenitida v axillární a v pektorální krajině.
- Hloubka vpichu 10 mm.

OS 2 TCHIEN-Č-CHŮAN = tjan-č-cjuan = nebeský pramen

- Nachází se 2 cuny pod předním okrajem plica axillaris na bříšku m. biceps brachii.
- Th: škytavka, bolesti ve žlučníkové a duodenální krajině, meteorismus, myokarditis, mezižeberní neuralgie, místní bolesti;
- Hloubka vpichu kolem 15 mm.

OS 3 ČCHÜ-CE = cjuj-cze = obdivuhodné jezero

- Nachází se v centru volární partie loketní jamky na ulnárním okraji šlachy m. biceps brachii v loketním ohybu.
- Th: neurastenické bolesti u srdce, při bušení srdce, myokarditida, endokar-

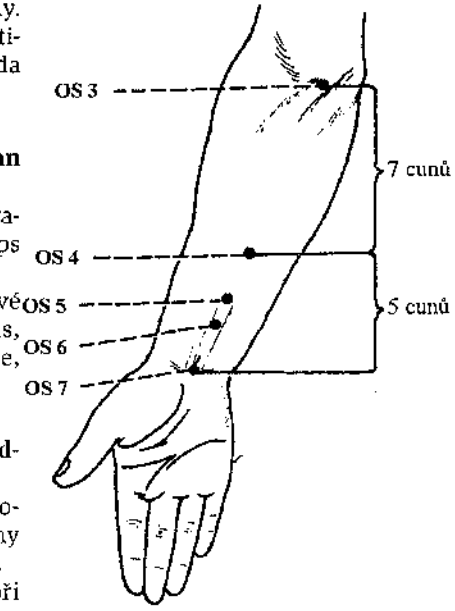

Obr. 103.

ditida, gastritida, průjem se zvracením, neuralgické a kloubní bolesti lokte a ramene.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

OS 4 SI-MEN = si-men = hraniční brána
- Klíčový bod, zejména při nemocích srdce a oběhu.
- Nachází se 5 cunů nad zápěstím zhruba v centrální části antebrachia mezi šlachami m. palmaris longus a m. flexor carpi radialis.
- Th: při nezvladatelném krvácení z nosu, hemateméze, hemoftýze, zánětlivých místních procesech, bolestech u srdce, palpitacích, dále v období těžkého šoku, při apoplexii cerebri, neurastenickém syndromu, u suchého kašle, epilepsie.
- Hloubka vpichu 10–12 mm.

OS 5 ŤIEN-Š' = czjan-ši = posel, mezizastávka
- Nachází se 3 cuny nad distální horizontální čárou volární části zápěstí v centru mezi šlachami m. palmaris longus a m. flexor carpi radialis.
- Th: při kruté akutní bolesti během prokázaného infarktu myokardu, anxiózních stavech, stavech neklidu, tachykardii, zvracení, horečce, bolesti v oblasti horních končetin, při celkových křečích kdekoliv v těle, laryngitidě a chronickém chrapotu, bolesti zubů, gastritidě, endometritidě, dysmenorrhoei.
- Hloubka vpichu 15–20 mm.

OS 6 NEJ-KUAN = nej-guan = vnitřní hranice (bariéra, průsmyk)
- Bod přechodu, celkově spasmolytický bod. Kardinální bod dráhy jin wej.
- Nachází se 2 cuny nad středem zápěstí pod bodem OS 5.
- Th: důležitý vzdálený bod s celkovým účinkem, důležitý bod pro léčbu vegetativních a psychických poruch. Při zvýšeném krevním tlaku, celkovém neklidu, nespavosti, při prudkých návalech krve do hlavy, neztišitelném zvracení, srdečních onemocněních, bušení srdce, trémě, chronické hepatitidě, gastralgiích, škytavce, kinetózách, neuralgii ramenního kloubu a jeho okolí. Analgetický bod u všech operací (lepší svalové uvolnění). V Číně se používá i k léčbě epilepsie a malárie.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

OS 7 TA-LING = da-lin = velký horský hřbet
- Sedativní bod a bod pramene dráhy.
- Nachází se uprostřed volární strany zápěstí ruky mezi šlachami m. palmaris longus a m. flexor carpi radialis.
- Th: jako u bodu OS 6, bolesti u srdce, myokarditida, palpitace, stavy podrážděnosti, kruté bolesti hlavy, v období šoku, žaludeční křeče nebo bolesti, duševní poruchy, bolesti zubů, zvracení, bolesti páteře a zápěstí.
- Hloubka vpichu 10 mm.

OS 8 LAO-KUNG = lao-gun = palác námahy
- Nachází se v centru dlaně mezi hlavičkami 3. a 4. kosti záprstní.

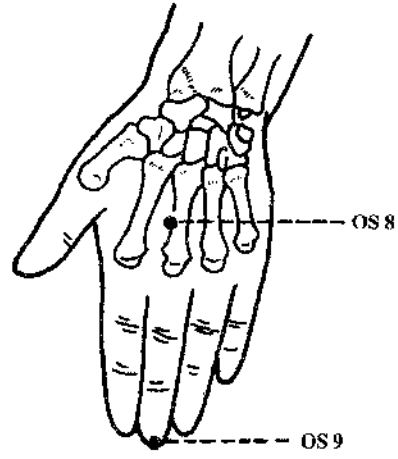

Obr. 104.

- Th: hypertenze, psychická astenie, zvl. deprese a melancholie, laktační psychózy, při bolestech svalů ruky i kloubů horní končetiny; často je používán jako bod první pomoci při bezvědomí či kolapsu, při celkových křečovitých záchvatech, při zvracení těhotných, při neurotických potížích lokalizovaných do prekordia.
- Hloubka vpichu se pohybuje v rozmezí od 7 až do 10 mm.

OS 9 ČUNG-ČCHUNG = čžun-čun = střední útočný bod
- Tonizační bod dráhy.
- Nachází se uprostřed špičky prostředního prstu ruky asi 5 mm od konce nehtové ploténky.
- Th: bod první pomoci v bezvědomí, při stavech neklidu, při nechutenství; snižuje návaly krve do hlavy, snižuje nejasné dlouhodobé teploty; myokarditida, neuróza srdeční, úpal, úžeh, zvracení, horečnaté stavy bez pocení.
- Hloubka vpichu 3–4 mm.

Ostatní body mající vztah k dráze obalu srdce (perikardu)

OS 2-1 2,5 cunu kaudálně od OS 2
- Indikace: parézy horních končetin.

OS 4-1 uprostřed mezi zápěstím a loktem na dráze OS
- Indikace: ochrnutí horních končetin, bolesti hrudníku.

OS 4-2 3 cuny nad OS 4
- Indikace: mastitida, endokarditida, onemocnění chlopňového aparátu, onemocnění mediastina.

OS 5-1 3,5 cunu proximálně nad zápěstím na volární straně předloktí.
- Indikace: uzlinový syndrom.

OS 5-2 4 cuny nad zápěstím
- Indikace: hemoroidy, neuralgie předloktí.

OS 5-01 ve výši OS 5-2 na obou stranách šlachy m. flexor carpi radialis.
- Indikace: hemoroidy, prolaps rekta, neuralgie předloktí.

OS 7-01 1 cun distálně od radiokarpální rýhy na volární straně.
- Indikace: laryngitida, faryngitida, stomatitida, křeče u dětí.

OS 8-01 mezi 3. a 4. metakarpem 1 cun proximálně od metakarpofalangeálního skloubení.
- Indikace: bolesti zubů.

OS 8-02 1 cun radiálně od OS 8.
- Indikace: tonzilitida.

DRÁHA TŘÍ OHŘÍVAČŮ (OHNŮ, TŘÍ ČÁSTÍ TĚLA)

TO – šaojangová dráha trojitého zářiče – šou-šao-jang san-ťiao-ťing, něm. 3E, DE, angl. SJ, TW, franc. TR

Obecná charakteristika: střední jang ruky, málo jangu. Jangová dráha, probíhající vzestupně od ruky k hlavě.

[redacted] oči, jazyk, postranní části hrudníku, lokty, ramena.

[redacted] body dráhy.
- Nemoci ušní, nosní, zubní.

- Poruchy krevního oběhu, vysoký krevní tlak.
- Nemoci ORL: ušní šelesty, hluchota, nemoci nosní.
- Bolesti zubů.
- Otoky v obličeji a otoky vůbec.
- Bolesti v oblasti zevního očního koutku.
- Poruchy dýchání.
- Zažívací poruchy a bolesti břicha, abdominální distenze,ovlivnění příjmu potravy a jejího zpracování.
- Urogenitální potíže, ovlivnění tvorby a vyměšování moče, inkontinence, enuresa, dysurie, poruchy pohlavní činnosti.
- Kloubní potíže zejména revmatického rázu a neuralgie v oblasti dráhy: ramena, zevní strany paží a loktů.
- Nervové poruchy, sklony k panovačnosti, vznětlivosti, zuřivosti nebo naopak depresivní a suicidální stavy.

Řídící orgán:	tři ohřívače
Sdružený orgán a dráha:	obal srdce (perikard)
Maximální čas:	21–23 hod.
Element:	oheň
Energie (klima):	horko
Povrchová tkáň:	cévní systém
Smyslový orgán:	jazyk
Smysl:	intuice
Barva:	oranžová
Denní doba:	poledne
Roční období:	vrcholné léto
Životní období:	vrcholný věk mužnosti 20–30 (24–36) let
Znamení zvířetníku:	Střelec
Planeta:	Mars
Nálady:	radost
Rozumové vlastnosti:	úmysl
Zvukový výraz:	smích
Tělesné tekutiny:	pot
Vůně:	příjemná vůně
Chuť:	hořká
Potrava:	škodí kořeněná jídla, uzeniny, sýry

Jangu je 7/10. Jeho vlivu podléhá hladké svalstvo a inervace všech cév.

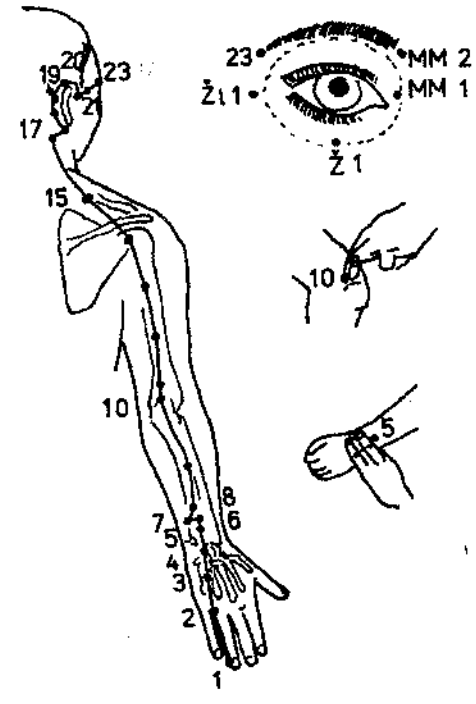

Obr. 105. Dráha tří ohřívačů.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	TO 3	Bolesti hlavy, laryngitis, bolesti v krajině předloktí
Sedativní	TO 10	Tonsillitis, laryngitis, bronchitis, bolesti v lokti
Pramene	TO 4	Bolesti v oblasti zápěstí
Přechodu	TO 5	Bolesti hlavy, nespavost, bolesti v oblasti hrudníku
Poplašný	PS 5	Dyspepsie, chronická enteritis, abdominální distenze, amenorrhoea, nepravidelné menses
Souhlasný	MM 22	Meurastenie, nechutenství, dyspepsie, zvracení, lumbago, inkontinence moči

Tab. 31. Standardní body dráhy tří ohřívačů.

Dráha tří ohřívačů začíná na ulnární straně špičky prsteníku; probíhá mezi . a 5. metakarpem po dorzální straně zápěstí, dále po dorzální straně předloktí nezi radiem a ulnou, přes olecranon, pokračuje po paži a na rameno. V ramenní oblasti se kříží s dráhou žlučníku a jde podél fossa supraclavicularis do hrudníku, kde se spojuje s perikardem, a pak pokračuje přímo kaudálně do břicha, kde má vztahy k horní, střední a dolní dutině břišní. Hrudní větev pokračuje z hrudníku směrem nahoru do fossa supraclavicularis a odtud po krku. Dále obkružuje ušní boltec a jde do infraorbitální krajiny. Ušní větev, začínající v retroaurikulární krajině, vstupuje do ucha, kříží shora uvedenou větev a dosahuje zevního očního koutku, kde se pojí s dráhou žlučového měchýře.

Má celkem 23 bodů:

TO 1 KUNG-ČCHUNG = guan-čun = hraniční bod útoku

- Nachází se asi 4 mm proximálně od ulnárního okraje nehtu čtvrtého prstu.
- Th: bod první pomoci při bezvědomí či šoku, bolestech hlavy, při nedoslýchavosti i hluchotě. Dyspepsie spojená s úporným zvracením, při dlouhodobém nechutenství ke zvýšení apetitu, na neuralgie v ruce. Horečky bez pocení, akutní záněty mandlí, hrtanu, ztuhlost šíje vyvolaná průvanem.
- Hloubka vpichu 3 mm.

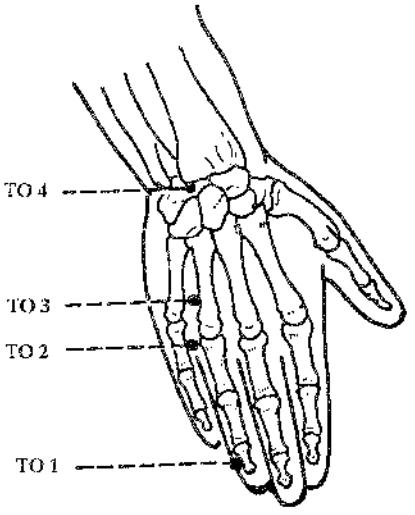

Obr. 106.

TO 2 JIE-MEN = e-men = brána tekutiny

- Nachází se distálně před metakarpofalangeálním skloubením 4. a 5. prstu ruky.
- Th: bolesti hlavy, záněty spojivek chronického charakteru, nedoslýchavost, místní bolesti, točení hlavy na podkladě anémie, šumění v uších, třes a ochabování svalstva rukou, syndrom karpálního tunelu, Dupuytrenova kontraktura.
- Hloubka vpichu 3 až 4 mm.

TO 3 ČUNG-ČU = čun-čžu = střední ostrov

- Tonizační bod dráhy.
- Nachází se proximálně od metakarpofalangeálního skloubení 4. a 5. prstu ruky.
- Th: bolesti hlavy, choroby očí, nedoslýchavost až hluchota, šelesty ušní, chrapot a chronická laryngitida, neuralgické a revmatické bolesti v rukou, zvláště bolesti vznikající při uchopení prsty ruky, parézy horních končetin, závratě.
- Hloubka vpichu 9 mm kolmo.

TO 4 JANG-ČCH' = jan-či = vodojem jangu

- Bod pramene dráhy.
- Nachází se nad ulnokarpálním skloubením nad zápěstím na ulnárním okraji šlachy m. extensor digitorum communis.

- Th: celkový blahodárný tonizační účinek, celkově tonizuje psychiku i somatiku, bolesti hlavy, nedoslýchavost, chronická tonzilitida a hypertrofie mandlí, artritida zápěstního kloubu, syndrom karpálního tunelu, revmatické bolesti hlavně horních končetin, diabetes mellitus, posílení při chřipce a horečnatých nemocích, žízeň.
- Hloubka vpichu 10 mm.

TO 5 WAJ-KUAN = vaj-guan = venkovní brána

- Bod přechodu a kardinální bod dráhy jang-wej (dráhy regulující jang).
- Nachází se 2 cuny kraniálněji než bod TO 4 nad zápěstím uprostřed mezi kostí loketní a vřetenní.
- Th: hlavní bod při nedoslýchavosti, šelestech v uších, při bolestech hlavy, zejména spánkové krajiny, při posílení organismu, při vyčerpání i v období infekční choroby (chřipky), horečnatých stavech, očních chorobách, při chronické nespavosti, potížích s krční páteří a motorických poruchách horních končetin.
- Hloubka vpichu se pohybuje mezi 13–15 mm.

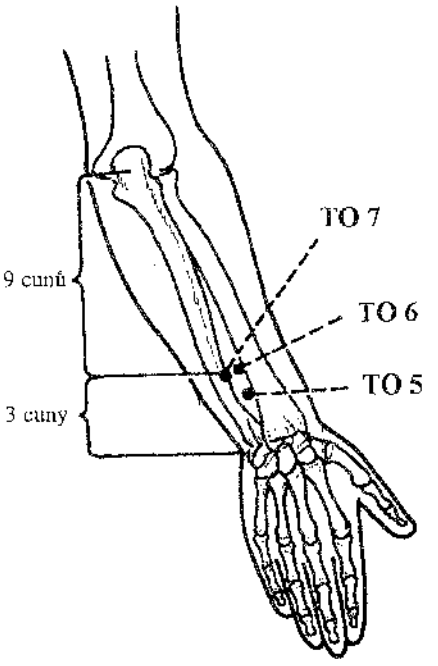

Obr. 107.

TO 6 Č'-KOU = čži-gou = vedlejší tok

- Nachází se 1 cun kraniálněji ve střední čáře nad bodem TO 5.
- Th: bolestivé afekce v oblasti hrudníku, srdeční onemocnění, pleuritida, bronchopneumonie, bolesti břicha, žaludeční obtíže, průjem, zvracení, zácpa, neuralgie mezižeberní a horní končetiny, ušní šelesty, hluchota, analgezie horní poloviny těla.
- Hloubka vpichu 15 mm.

TO 7 CHUEJ-CUNG = chuej-czun = střetnutí s předky

- Nachází se na šíři palce ulnárně od bodu TO 6 na stejné vertikální úrovni na radiálním okraji ulny.
- Th: nedoslýchavost, záněty a ekzémy v okolí ušního boltce, celkové křeče, žlučníková kolika, neuralgie ve svalech ruky; třes rukou.
- Hloubka vpichu 9 mm.

TO 8 SAN-JANG-LUO = san-jan-lo = Luo tří jangů

- Nachází se 1 cun nad TO 6 proximálně od zápěstí uprostřed mezi kostí loketní a vřetenní.
- Th: nedoslýchavost, chrapot, bolest hrudníku a hypochondria, bolest zubů v obou čelistech, neuralgie, atrofické pochody ve svalstvu ruky, interkostální neuralgie, pásový opar, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 12 až 25 mm.

TO 9 S'-TU = sy-du = čtyři proudy vody
- Nachází se 5 cunů distálně od konce olekranonu mezi kostí loketní a vřetenní.
- Th: místní bolesti, nedoslýchavost až hluchoněmost, bolesti zubů v mandibule, chrapot a laryngitida, třes prstů rukou, počínající nefritická onemocnění.
- Hloubka vpichu 18–19 mm.

TO 10 TCHIEN-TING = tjan-czin = nebeský pramen
- Sedativní bod dráhy.
- Nachází se při natažené ruce přímo nad koncem olekranonu.
- Th: chronický zánět horních dýchacích cest – laryngitida, bronchitida, faryngitida, zánět mandlí, nedoslýchavost až hluchota, nemoce oka, epikondylitida.
- Hloubka vpichu 9 mm.

TO 11 ČCHING-LENG-JÜAN = cin-len-jüan = čistý chladný vír
- Nachází se proximálně nad olekranonem 1 cun nad TO 10.
- Th: při bolestech a ochabování svalstva ramene.
- Hloubka vpichu 9 mm.

TO 12 SIAO-LUO = sjao-lo = plytký tok
- Nachází se dorzálně nad olekranonem uprostřed mezi TO 11 a TO 13.
- Th: bolesti hlavy, výborná prevence před opakovanými epileptickými záchvaty, při celkových bolestech chronického revmatismu.
- Hloubka vpichu 15 mm.

TO 13 NAO-CHUEJ = nao-chuej = bod ramene
- Nachází se 3 cuny pod bodem TO 14 na zadním okraji m. deltoideus ve střední ose paže.
- Th: křečové stavy a bolesti v oblasti svalů ramene, zánět svalstva zátylku.
- Hloubka vpichu 18–22 mm.

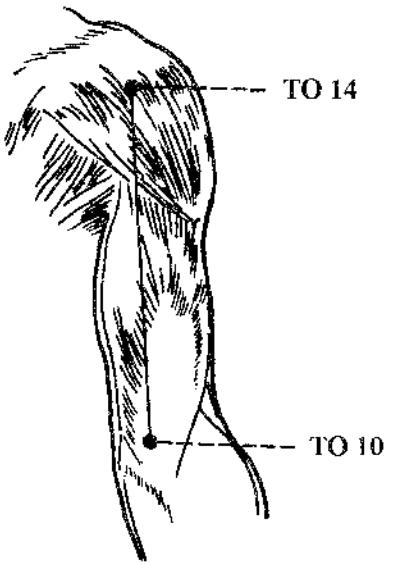

Obr. 108.

TO 14 TIEN-LIAO = czjan'ljao = ramenní jamka
- Nachází se u dorzální partie hlavice pažní kosti při úponu trojhlavého svalu paže.
- Th: mezižeberní neuralgie, suchá pleuritida, bolesti a pohybové poruchy svalů v oblasti ramene a lopatky.
- Hloubka vpichu 16–20 mm.

TO 15 TCHIEN-LIAO = tjan-ljao = nebeská jamka
- Vodní bod, bod citlivosti na počasí.
- Nachází se na nejvyšším bodu ramene v prodloužení medioklavikulární čáry.
- Th: chronická laryngitida, šumění v uších, hluchota, překrvení a chronické záněty spojivek, otoky tváře, při prochlazení zádového, šíjového a lopatkového svalstva, při zánětech a záškubech ve svalstvech v oblasti lopatky, neuralgické bolesti v této oblasti, cervikobrachiální syndrom.

- Hloubka vpichu 13–15 mm.

TO 16 TCHIEN-JOU = tjan-ju = nebeské okno
- Křižovatkový bod k TeS 15, Žl 21, TS 17.
- Nachází se pod processus mastoideus a za ním na zadním okraji m. sternocleidomastoideus v úrovni úhlu dolní čelisti.
- Th: chronická laryngitida, šumění v uších, náhlá hluchota, překrvení a chronické záněty spojivek, otoky tváře, ztuhlost zádového, šíjového a lopatkového svalstva zejména po prochlazení, při zánětech a záškubech ve svalstvech v oblasti lopatky, neuralgické bolesti v této oblasti.
- Hloubka vpichu 12–17 mm.

TO 17 I-FENG = i-fen = ochrana před větrem
- Nachází se za ušním lalůčkem v jamce mezi úhlem dolní čelisti a proc. mastoideus.
- Th: hluchota a hluchoněmost, tinnitus, obrny svalů obličeje, trismus, stomatitida, bolesti zubů.
- Hloubka vpichu 8–10 mm. Jehla směřuje směrem vzhůru, pocity vyzařují do ucha.

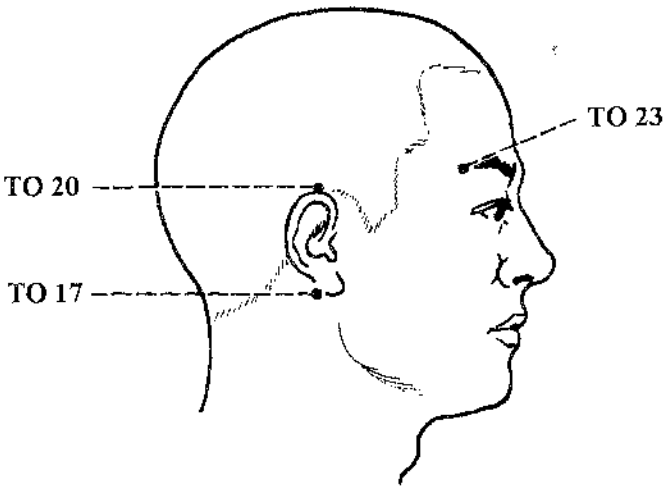

Obr. 109.

TO 18 ČCH'-MAJ = si-maj = pulzující céva
- Nachází se za uchem nad proc. mastoideus, na rozhraní dolní a střední třetiny oblouku mezi TO 20 a TO 17 (proc. mastoideus a nejvyšší bod ušního boltce).
- Th: ušní nemoci, tinnitus, bolesti hlavy, křeče, zvracení.
- Hloubka vpichu 8 až 5 mm.

TO 19 LU-SÍ = lu-si = opora lebky
- Nachází se na stejném oblouku na rozhraní horní a střední třetiny (1 cun nad TO 18).
- Th: tinnitus, zvracení, zánět středouší.
- Hloubka vpichu: šikmo asi 1 cm.

TO 20 ŤIAO-SUN = czjao-sun = úhel ucha (malý ohyb)
- Nachází se přímo za nejvyšším bodem ušního boltce na hranici růstu vlasů.
- Th: ušní nemoci, bolesti hlavy.
- Hloubka vpichu 3–6 mm.

TO 21 ER-MEN = er-men = brána ucha
- Křižovatkový bod se spojem k Žl 3.
- Nachází se před horním okrajem úponu ušního boltce.
- Th: nemoci ušní, tinnitus, nahluchlost, bolesti v oblasti zubů horní čelisti.
- Hloubka vpichu 10 mm šikmo dolů.

TO 22 ER-CHE-LIAO = er-che-ljao = pokoj vzdušné kosti
- Nachází se poněkud dopředu a nad bodem TO 21 nad art. temporalis superficialis.
- Th: ušní a nosní nemoci, tik víček, obrna lícního nervu.
- Hloubka vpichu 10 mm pod úhlem 15 stupňů. Pozor, blízkost tepny!

TO 23 S'-ČU-KCHUNG = sy-čžu-kun = vzdušné strunné nástroje
- Nachází se v jamce na zevním okraji obočí.
- Th: bolesti hlavy, zejména migréna, nemoci očí, jejich zarudnutí a pálení, poruchy zraku, chvění víček, bolesti zubů, obrny obličejových svalů.
- Hloubka vpichu 15–25 mm (horizontálně, dozadu).

Ostatní body mající vztah k dráze tří ohřívačů

TO 2-01 na dorzu ruky mezi 3. a 4. základním kloubem prstů o něco blíže ke 3. prstu
- Indikace: tonzilitida, laryngofaryngitida, neuralgie trigeminu, bolesti zubů.

T02-02 na dorzu ruky ve štěrbině mezi 3. a 4. prstem
- Indikace: oční nemoci, horečka bez pocení.

TO 2-03 na dorzu ruky v jamce proximálně mezi 4. a 5. metakarpem
- Indikace: bolesti hlavy, chvění očních víček, závratě, tinnitus, bolesti ruky.

TO 3-01 na dorzu ruky ulnárně od 3. metakarpu, distálně od jeho hlavičky
- Indikace: zánět a bolestivost ruky, dyspepsie.

TO 3-02 na dorzu ruky v proximální části mezi 2. a 3. metakarpem
- Indikace: jako u TO 3-01.

TO 4-01 mezi TO 4 a TS 5
- Indikace: bolesti ručních kloubů, hemoptýza, bolesti žaludku.

TO 8-01 1 cun proximálně od TO 8 radiálně od průběhu dráhy TO
- Indikace: parézy horních končetin, kloubní bolesti, hluchota.

TO 9-1 6 cunů proximálně nad zápěstím pod TO 9
- Indikace: psychické poruchy.

TO 10-1 3 cuny distálně od olecrana na dráze TO
- Indikace: paralýza horní končetiny, bolesti lokte, hluchota.

TO 10-01 na špici olecrana při ohnutém lokti
- Indikace: onemocnění lymfatických uzlin na krku a šíji.

TO 10-02 na dorzální straně lokte mezi olecranon a epicondylus lateralis
- Indikace: lokální onemocnění.

TO 12-01 4 cuny kraniálně nad olekranem
- Indikace: stavy po poliomyelitidě.

TO 15-01 těsně mediálně od TO 15, 3,5 cunu laterálně od proc. spinosus Th 7
- Indikace: tbc.

TO 16-01 5 fenů pod TO 17-02
- Indikace: poruchy sluchu.

TO 16-02 5 fenů pod ŽL 20-02
- Indikace: poruchy sluchu.

TO 17-1 5 fenů nad TO 17
- Indikace: tinnitus, poruchy sluchu.

TO 17-01 uprostřed mezi TO 17 a TO 17-02, 1 cun za TO 17 na dolním okraji proc. mastoideus
- Indikace: nespavost, migréna, psychoneurózy, schizofrenie.

TO 17-02 1 cun za TO 17 na dolním okrají proc. mastoideus
- Indikace: myopie, katarakta, atrofie optiku; šeroslepost, nespavost, parotitida, tinnitus.

TO 17-03 5 fenů před středem spojovací linie mezi dolním okrajem ušního boltce a ZS 16
- Indikace: psychické poruchy, neurastenie, hysterie, migréna.

TO 18-01 na průsečíku horizontály jdoucí z nejvyššího místa proc. mastoideus a linie růstu vlasů
- Indikace: glaukom.

TO 18-01 na zadním úponu boltce ve výši TO 18
- Indikace: poruchy sluchu.

TO 18-02 – táhneme-li boltec dopředu, vytvoří se pod ním a za ním brázda asi ve výši středu mezi TO 18 a 19
- Indikace: poruchy sluchu.

TO 19-01 něco nad TO 18-02, málo pod TO 19
- Indikace: poruchy sluchu.

TO 20-01 v centru horního ušního boltce
- Indikace: hemiplegie, hypertonie.

DRÁHA ŽLUČNÍKU

Žl – cu-šao-jang tan ťing, něm. G, angl. G, franc. VB

[redacted]angová dráha probíhající sestupně od hlavy k noze, dráha středního jangu nohy, málo jangu.

[redacted] oči, uši, hrudník, játra, žlučník, hýždě, kolena, dolní končetiny, svaly, šlachy. Z páteřních úseků Th 8–10, zuby 13, 23, 33, 43.

[redacted]
- Bolesti hlavy ve spánkové oblasti.
- Oční onemocnění, bolesti v zevním očním koutku, poruchy zraku.
- Ušní poruchy, šelesty ušní, hluchota, závratě.
- Bolesti v oblasti čelistí, hořká chuť v ústech, bolesti v nadlopatkové a podpažní krajině, zevní straně hrudníku, kyčli, stehně, zadní straně kolenního kloubu, noze.
- Potíže jaterní a žlučníkové.
- Reakce na počasí.
- Svalové a degenerativní choroby.
- Chrapot.
- Hemoroidy.
- Kožní alergie.

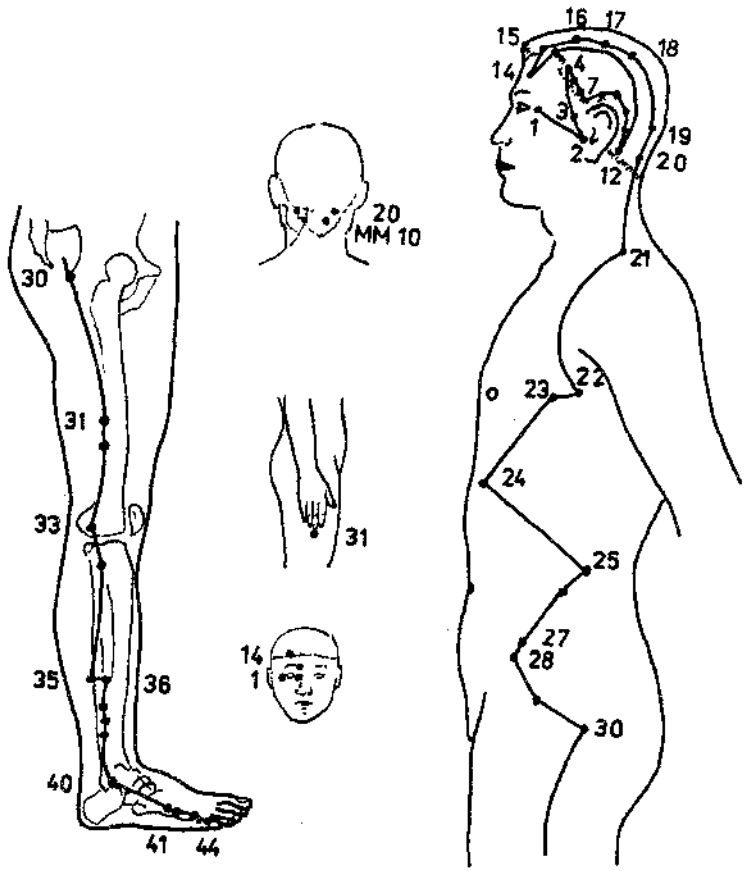

Obr. 110. Dráha žlučníku.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	Žl 43	Bolesti na hrudníku, mezižeberní neuralgie, mastitida, hemoftýza
Sedativní	Žl 38	Lumbago, artróza kolenního kloubu, zánět mandlí
Pramene	Žl 40	Bolesti na hrudníku, bolesti dolních končetin, bolesti břicha
Přechodu	Žl 37	Bolesti dolních končetin
Poplašný	Žl 24	Bolesti žaludku, zánět žlučníku
Souhlasný	MM 19	Zánět žlučníku, bolesti v zádech, bolesti hlavy, zánět hrdla

Tab. 32. Standardní body dráhy žlučníku.

- Potíže se spánkem.
- Deprese.

Řídící orgán:	žlučník
Sdružený orgán a dráha:	játra
Maximální čas:	23–01 hod.
Element:	dřevo
Energie (klima):	vítr
Povrchová tkáň:	svaly, šlachy
Smyslový orgán:	oko
Smysl:	zrak
Barva:	zelená
Denní doba:	ráno
Roční období:	jaro
Životní období:	zrození, dětství 0–10 (0–12) let
Znamení zvířetníku:	Kozoroh
Planeta:	Jupiter
Nálady:	hněv
Rozumové vlastnosti:	zvídavost
Tělesné tekutiny:	slzy
Pach:	krve
Chuť:	kyselá
Potrava:	pšenice
Spojení se zvířaty:	slepice
Diagnosticky:	oční duhovka, boční strany jazyka

Jangu je 7/10. Proto značně působí emoční vlivy. Sklon ke spazmům, kolikám, tvorbě kamenů, inervace.

Dráha žlučníku začíná u zevního očního koutku a vytváří na spánkové krajině mnohokrát zakřivenou linii. Jde přes boční stranu krku směrem dolů k rameni, kde se otáčí a jde do fossa supraclavicularis. Retroaurikulární větev vstupuje do ucha a vrací se zpět k zevnímu očnímu koutku; odtud se vrací k fossa supraclavicularis a spojuje se s původní větví. Dále sestupuje na hrudník, dostává se dovnitř a po přechodu bránicí jde do jater a žlučového měchýře. V hypogastrické krajině běží poblíž femorální arterie do tříselního kanálu a dostává se do pubické krajiny.

Původní dráha sestupuje přímo dolů z fossa supraclavicularis po zevní straně hrudníku, přes volný okraj žeber dolů, kde se stýká s uvedenou větví. Potom sestupuje po zevní straně stehna, laterální straně kolena a přední straně fibuly k jejímu dolnímu konci před zevním kotníkem.

Jde po hřbetě nohy a končí na laterální straně posledního článku 4. prstce nohy. Větev na hřbetě nohy probíhá mezi 1. a 2. metatarzem a komunikuje s dráhou jater.

Má 44 bodů:

ŽI 1 KCHUNG-C'- LIAO = tun-czy-ljao = prohlubeň zorničky

- Nachází se 0,5 cunu laterálně od zevního očního koutku.
- Th: oční onemocnění, chronická konjunktivitida, disciformní keratitida, retinitida, glaukom, neuralgie II. větve trojklanného nervu, dlouhodobá paradentóza, gingivitida, bolesti hlavy, paréza lícního nervu.

- Hloubka vpichu 10 mm.

Ži 2 TCHING-CHUEJ = tin-chuej = bod sluchu

- Nachází se v oblasti dolní části tragu v jamce při otevřených ústech.
- Th: při hluchotě, hluchoněmosti, při zánětech v oblasti zevního ucha a Eustachovy trubice, šumění v uších, obrně lícního nervu, křečích žvýkacích svalů, poruše temporomandibulárního kloubu.
- Hloubka vpichu 15 mm.

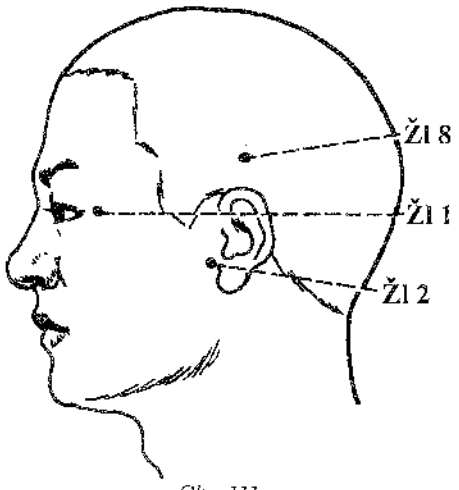

Obr. 111.

Ži 3 ŠANG-KUAN = šan-guan = horní průsmyk

- Nachází se asi 5 mm nad centrem jařmové kosti (os zygomaticum), přímo nad Ž 7.
- Th: migréna, bolesti hlavy, točení a návaly do hlavy, hučení v uších, hluchota a hluchoněmost, neuralgie trigeminu, obrna lícního nervu, bolestivá stomatitida, paradentóza, bolesti zubů, křeče svalstva v obličeji.
- Hloubka vpichu 3–4 mm.

Ži 4 CHAN-JAN = chan-jan = uvolnění sanice

- Nachází se 1 cun pod Ž 8 ve spánkové části na hranici vlasů.
- Th: bolesti hlavy, hučení v hlavě, šumění v uších, neuralgie ve tváři, ekzém a záněty pokožky tváře, bolesti zubů, difúzní alopecie.
- Hloubka vpichu 5–7 mm.

Ži 5 SÜAN-LU = sjuan-lu = převis čela

- Nachází se na rozhraní přední a střední třetiny linie mezi Ži 4 a Ži 7.
- Th: neurastenie a neurózy, migréna a bolesti hlavy, chronická rýma, bolesti zubů, postižení lícního nervu, křeče u malých dětí.
- Hloubka vpichu 5 mm.

Ži 6 SÜAN-LI = sjuan-li = vznášející se rovnováha

- Nachází se na rozhraní dolní a střední třetiny linie spojující body Ž 14 a Ži 7.
- Th: migréna, otoky tváře, neuralgie trigeminu, neurastenie spojené s bolestmi hlavy, chronická rýma, bolesti zubů.
- Hloubka vpichu 5 mm.

Ži 7 ČCHÜ-PIN = čuj-bin = oblouk vlasů na spáncích

- Nachází se nad obloukem jařmovým 1 cun před nejvyšším bodem ušního boltce při otevřených ústech.
- Th: bolesti hlavy.
- Hloubka vpichu 5 až 8 mm.

Ži 8 ŠUAJ-KU = šuaj-gu = konec údolí

- Bod drog, bod pro odvykací kúry drogové závislosti.
- Nachází se 1,5 cunu kolmo nad nejvyšším bodem přitisknutého ušního boltce.
- Th: migréna a bolesti hlavy vůbec, neuralgie okcipitálního nervu, závratě, zvracení zejména u dětí.

- Hloubka vpichu 7 až 9 mm.

Ži 9 TCHIEN-ČUNG = tjan-čun = nebeský bod

- Nachází se 5 proporcionálních fenů za bodem Ži 8 v krajině za ušním boltcem, 2 proporcionální cuny za hranicí vlasů.
- Th: bolesti hlavy, záněty šíjního svalstva, epilepsie.
- Hloubka vpichu 9 mm.

Ži 10 FU-PAJ = fu-baj = proudící jas

- Nachází se ve výši horního okraje ušního boltce 1 cun za ním.
- Th: ušní šelesty, Menièrova choroba, hluchota; bolesti zubů, záducha, zánět mandlí (tonzilitida), furunkulóza obličeje.
- Hloubka vpichu 9 až 10 mm.

Ži 11 TCHOU-ČCHIAO-JIN = tou-cjao-in = začátek jinu

- Nachází se ve středobodu linie Ži 10 a Ži 12.
- Th: bolesti hlavy, návaly krve do hlavy, neuralgie trojklanného nervu, stavy po mozkové mrtvici, bolesti v krajině za uchem, bolesti zubů, furunkulóza, seboroická dermatitis.
- Hloubka vpichu 9 až 10 mm.

Ži 12 WAN-KU = van-gu = konec lebky

- Nachází se v prokláně vzad a pod proc. mastoideus.
- Th: ušní šelesty (tinnitus), bolesti zubů, paralýza tváře, bolesti hlavy v krajině za uchem, obrna lícního nervu, nespavost.
- Hloubka vpichu šikmo 15 až 20 mm.

Ži 13 PEN-ŠEN = ben-šen = původ duchů

- Nachází se přímo nad zevním očním koutkem 0,5 cunu za hranicí vlasů.
- Th: návaly krve do hlavy, při točení hlavy, při křečovitých stavech svalstva v oblasti ramen, šíje a lopatky, při zvýšené dlouhodobé a nevysvětlitelné tělesné teplotě, při místních bolestech.
- Hloubka vpichu 9 mm.

Ži 14 JANG-PAJ = jan-baj = světlo jangu

- Nachází se 1 cun nad středem obočí v čelní krajině.
- Th: migréna a ostatní bolesti hlavy zejména v čelní krajině, bolesti v oblasti očí, oční onemocnění, slzení, chvění víček a jejich ptóza, glaukom, hyperémie konjunktivity, obrna lícního nervu, neuralgie trigeminu, čelní sinusitida, dlouhodobé zvracení, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 6 mm.

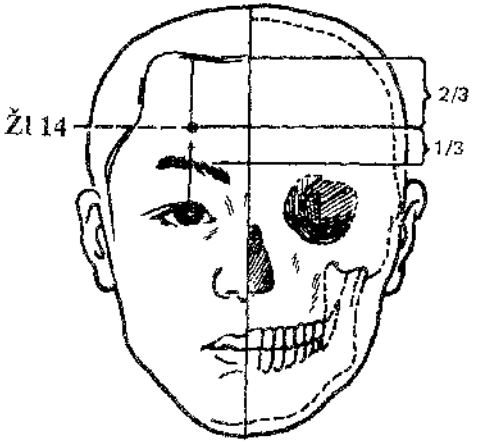

Obr. 112.

Ži 15 TCHOU-LIN-ČCHI = lin-či = blízkost pláče

- Nachází se půl cunu nad vlasovou hranicí přímo nad středem zorniček.
- Th: oční nemoci, ucpaný nos, epilepsie, apoplexie.

- Hloubka vpichu šikmo 15 až 20 mm.

Ži 16 MU-ČCHUANG = mu-čuan = oční okno
- Nachází se 1 cun nad Ži 15.
- Th: hyperémie konjunktiv, celkové nadměrné pocení, snížení vysoké teploty, nitrolebeční krvácení, otok tváře.
- Hloubka vpichu 8 mm.

Ži 17 ČENG-JING = čžen-in = uspořádaný sklad
- Nachází se 1 cun za Ži 16 v prostoru nad spánkovou kostí.
- Th: bolesti hlavy, bolesti zubů, bolesti v oblasti oka, při atrofii zrakového nervu, při otoku tváře.
- Hloubka vpichu 9–10 mm.

Ži 18 Č-CHEN-LING= čen-lin = přijetí ducha
- Nachází se 1,5 cunu za bodem Ži 17.
- Th: bronchiální astma; nachlazení a chřipka, bolesti hlavy; krvácení z nosu, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 8–9 mm.

Ži 19 NAO-KCHUNG = nao-kun = klenba mozku
- Nachází se 1,5 cunu nad bodem Ži 20.
- Th: nosní krvácení, třasavka a zimnice známé etiologie, neurastenická tachykardie, onemocnění očí, zejména glaukom, při křečích v oblasti svalstva lopatky a krku.
- Hloubka vpichu 10 mm.

Ži 20 FEN-ČCH' = fen-či = větrné jezero
- Bod regulující parasympatikus. Spolu s MM 10 jsou nazývány „Bellasponem akupunktury".
- Nachází se v jamce mezi dolní částí hrbolu týlního a processus mastoideus, mezi úpony m. sternocleidomastoideus a okrajem m. trapezius.

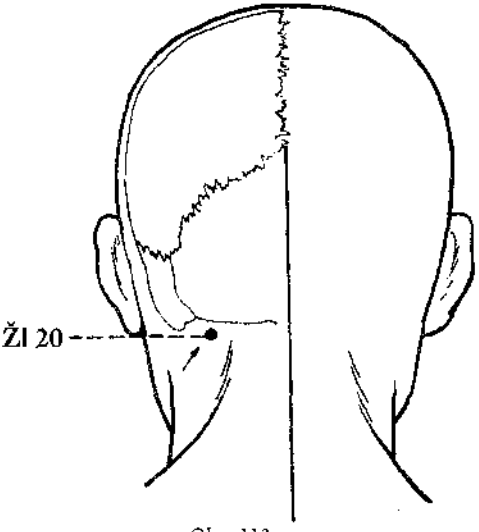

Obr. 113.

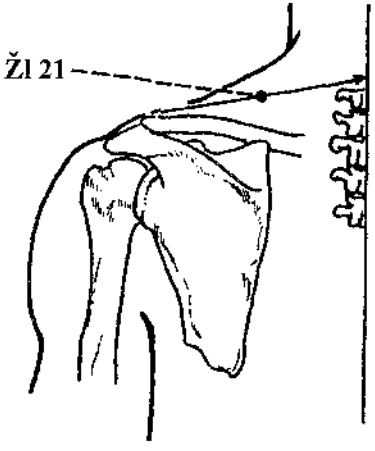

Obr. 114.

- Th: nachlazení a horečnaté stavy, obstrukce nosu a rýma, bolesti hlavy, migréna, závratě, tinnitus, hypertenze, bolesti v krční páteři u cervikokraniálního syndromu, bolesti v záhlaví, nespavost, oční onemocnění, zvracení zejména u dětí.
- Hloubka vpichu 25–35 mm.

Ži 21 ŤIEN-Ť'ING = czjan-czin = studna ramene
- Křižovatkový bod k TeS 15, TS 17, TO 16, poplašný bod žlučníku.
- Nachází se mezi TM 14 a nadpažkem (akromiem) na nejvyšším bodu ramena.
- Th: chronická chudokrevnost, točení hlavy, bolesti hlavy v záhlaví a lopatkovém svalstvu, hemiplegie, neuralgie n. accesorius, nedostatek laktace, mastitis, protrahovaný porod, apoplexie mozková.
- Hloubka vpichu 15 až 19 mm. Pozor na podráždění parasympatiku a PNO!

Ži 22 JÜAN-JIE = juan-e = vířící voda
- Nachází se při dolním okraji čtvrtého žebra ve střední čáře axilární.
- Th: mezižeberní neuralgie, suchá pleuritida, spasmy v oblasti hrudního svalstva.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

Ži 23 ČE-TIN = čže-czin = boční sval
- Nachází se ve čtvrtém mezižebří v přední čáře axiální 1 cun před Ži 22.
- Th: celkové křeče, neurastenický syndrom, zvracení.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

Ži 24 Ž'-JÜE = že-jue = slunce – měsíc
- Druhý poplašný bod žlučníku.
- Nachází se na žebru pod J 14 v 7. mezižeberním prostoru.
- Th: hyperacidita, vředová choroba, spasmy žaludku, spasmy bránice, regurgitace, žloutenka, žlučníková kolika, ke zvýšení chuti k jídlu, při chronických chorobách jater, zvláště zánětlivého charakteru, při místní bolesti v oblasti svalů, mastitis.

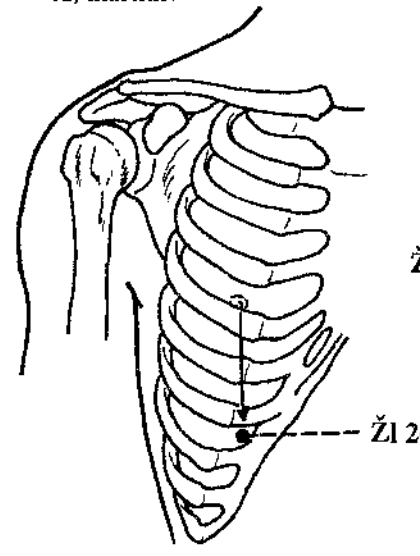

Obr. 115.

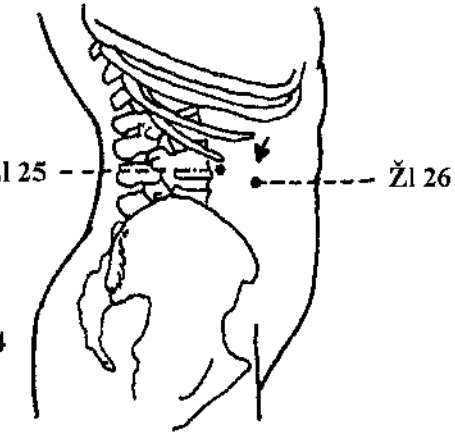

Obr. 116.

- Hloubka vpichu 15 mm.

Žl 25 ŤING-MEN = czin-men = brána hlavního města
- Poplašný bod ledvin.
- Nachází se na volném okraji dvanáctého žebra.
- Th: hypertonie, bolesti podél lopatky a lumbální i sakrální páteře, mezižeberní neuralgie, chronická nefritida, distenze břicha, úporné, nezvladatelné zvracení, žlučníková a ledvinová kolika.
- Hloubka vpichu 20 mm.

Žl 26 TAJ-MAJ= daj-maj = pásová dráha
- Nachází se mezi volným okrajem jedenáctého a dvanáctého žebra ve výši pupku.
- Th: fluor, poruchy menstruačního cyklu, gynekologická afekce, nemoce močopohlavního ústrojí, choroby břišní, hernie, bolesti v bederní oblasti, obezita, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 25 mm.

Žl 27 WU-ŠU = u-šu = pět centrálních sloupů
- Nachází se v úrovni spina iliaca anterior cranialis 3 cuny před a dolů od Žl 26.
- Th: chronická epidydimitida a orchitida, chronická uretritida a cystitida, nemoce dělohy, chronická obstipace, žlučníková kolika, ledvinová kolika, spastické bolesti žaludku.
- Hloubka vpichu 15 mm.

Žl 28 WEJ-TAO = vej-dao = spojující cesta
- Nachází se v místě spina ilica anterior cranialis 0,5 cunu před a pod Žl 27.
- Th: chronická nefritida, recidivující kolitida, ascites, diagnostikovaná chronická appendicitida.
- Hloubka vpichu 25 mm.

Žl 29 ŤÜ-LIAO = czjuj-ljao = pokojná brázda
- Nachází se uprostřed linie spina iliaca super. ant. a nejvyšším bodem velkého chocholíku femoru u nemocného ve skrčené pozici.
- Th: bolesti kyčelního kloubu a dolní končetiny.
- Hloubka vpichu 25-50 mm.

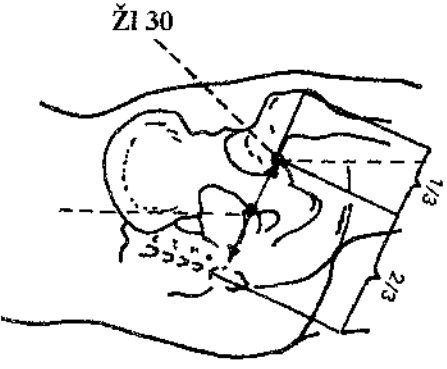

Obr. 117.

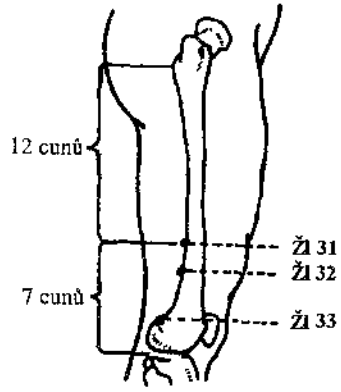

Obr. 118.

Žl 30 CHUAN-TCHIAO = chuan-tjao = skákání v kruhu
- Nachází se v zevním kvadrantu m. gluteus maximus v místě nejobvyklejší aplikace intramuskulárních injekcí na spojnici nejvyššího bodu velkého chocholíku femoru a hiatus ossis sacri. Nemocný se nachází v poloze na boku s pokrčenými dolními končetinami.
- Th: při nemocech míchy, zejména při roztroušené mozkomíšní skleróze; hemiplegie, hemiparéza, bolestivé stavy v páteři, ischias, při zotavování se z chřipky, chronické ekzémy, svalové atrofie dolních končetin.
- Hloubka vpichu 3-8 cm.

Žl 31 FENG-Š' = fen-ši = větrný trh
- Nachází se 7 proporcionálních cunů nad horním okrajem pately na zevním okraji m. vastus lateralis. Sem ukazuje špička prostředního prstu při volně spuštěných horních končetinách.
- Th: svědivé kožní vyrážky, bolesti v kříži, ischialgie, poruchy hybnosti dolních končetin, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 15-18 mm.

Zl 32 ČUNG-TU = čun-du = střední proud vody
- Nachází se nad horním okrajem pately mezi m. vastus lateralis a m. biceps femoris, 2 cuny pod Žl 31.
- Th: místní bolesti, další indikace je totožná jako u bodu Žl 33.
- Hloubka vpichu v rozmezí od 17-22 mm.

Žl 33 SI-JANG'KUAN = czu-jan-guan = jangová branice kolena
- Nachází se v jamce nad zevním epikondylem femoru, 3 cuny nad Žl 34.
- Th: prudké bolesti v nadbřišku, žaludeční obtíže, bolesti v dolní končetině, při nemocech míchy, revmatických potížích, na ischias.
- Hloubka vpichu 15-18 mm.

Žl 34 JANG-LING-ČCHÜAN = jan-lin-cjuan = pramen jangového vršku
- Bod pro svaly a šlachy, mistrovský bod pro kloubní poruchy.
- Nachází se v jamce před a pod capitulum fibulae.
- Th: poruchy kolenního kloubu, revmatické potíže celého těla, dráždění svalstva nohou, chronická zácpa, ischias, místní bolesti. Psychické poruchy a také hemiplegie, bolesti v podbřišku, zvracení zejména u dětí, hořká chuť v ústech, žloutenka.
- Hloubka vpichu 14-19 mm.

Další tři body patří mezi nejdůležitější analgetickou zónu těla. Používají se k analgezii u finálních stavů:

Žl 35 JANG-ŤIAO = jan-czjao = bod křížení jangu
- Nachází se na předním okraji fibuly, 7 cunů nad zevním kotníkem.

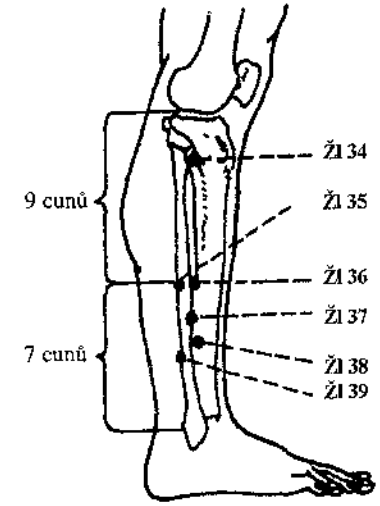

Obr. 119.

- Th: bolesti hlavy, bronchiální astma, chronická suchá bolestivá pleuritida, ischias, ochablost svalstva dolních končetin.
- Hloubka vpichu 19–20 mm.

I 36 WAJ-ČCHIOU = vaj-cju = zevní mohyla
- Nachází se na zadním okraji fibuly 1 cun za Žl 35.
- Th: bolesti v záhlaví, chronické bolesti v krku, bolesti v unavených nohou, při celkových křečích.
- Hloubka vpichu 16–19 mm.

I 37 KUANG-MING = guan-min = bystrý zrak
- Bod přechodu k dráze jater.
- Nachází se 5 cunů nad středem zevního kotníku na předním okraji fibuly.
- Th: oční bolesti a nemoce, bolesti v holeni, atrofie svalstva na dolních končetinách, dále u nemocí jater a žlučníku, bolesti na hrudníku.
- Hloubka vpichu 20 mm.

l 38 JANG-FU = jan-fu = podpora jangu
- Sedativní bod dráhy.
- Nachází se 4 cuny nad zevním kotníkem na předním okraji fibuly.
- Th: migréna, bolesti spánkové krajiny, při bolestech v celém těle, vertebrogenních potížích, cervikálních syndromech, tortikolis, při revmatických bolestech v dolních končetinách, při chronické recidivující tonzilitidě, apoplexii.
- Hloubka vpichu 19–20 mm.

l 39 SÜAN-ČUNG = sjuan-čžun = zavěšený zvon
- Mistrovský bod pro kostní dřeň, mozek a míchu. Skupinový bod přechodu pro tři jangové dráhy dolních končetin.
- Nachází se 3 cuny nad zevním kotníkem na zadním okraji fibuly.
- Th: bolesti v šíjovém svalstvu, bolesti a obrny v dolních končetinách, svalová atrofie, chronická tonzilitida a rinitida, opakovaná nosní krvácení, nadměrná suchost nosní sliznice, při chronických chorobách ledvin, vertebrogenní potíže, CC syndrom, tortikolis.
- Hloubka vpichu 17–19 mm.

l 40 ČCHIOU-SÜ = cju-sjuj = holý pahorek
- Bod pramene dráhy.
- Nachází se v jamce mezi zevním kotníkem a os cuboides.
- Th: bolesti v krku, hypochondriu, zvracení a regurgitace, pleuritida suchého charakteru, při ochabování svalstva bérce, ischias, místní bolesti, distorze, nespavost.
- Hloubka vpichu 13–15 mm.

l 41 CU-LIN-ČCHI = lin-ci = sestup slz
- Jeden z nejdůležitějších vzdálených bodů dráhy.
- Nachází se v jamce před spojením 4. a 5. metatarzální kosti.

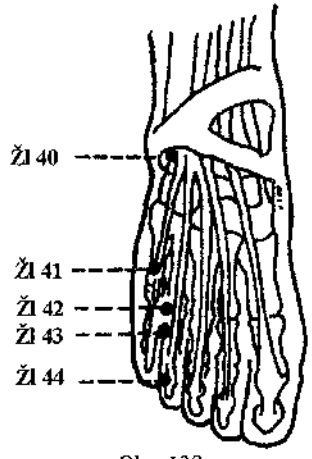

Obr. 120.

- Th: mastitida, nepravidelné měsíčky, k zastavení sekrece mléka, tinnitus, hluchota, bolesti hlavy, závratě, bolesti břicha, bolesti při dýchání, bolesti nohou, svědění.
- Hloubka vpichu 12–25 mm.

Žl 42 TI-WU-CHUEJ = di-u-chuej = setkání pěti bodů země
- Nachází se v distální části štěrbiny mezi 4. a 5. metatarzem.
- Th: dysmenorrhoea, mastitida, myokarditida, plicní choroby, chřipka, točení hlavy, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 6 mm.

Žl 43 SIA-SI = sja-si = meziležící potok
- Tonizační bod dráhy.
- Nachází se před 4. a 5. metatarzofalangeálním skloubením.
- Th: při návalech krve do hlavy a jejím točení a bolestech, závratích, při nedoslýchavosti až hluchotě, ušních šelestech, horečnatých onemocněních, při vykašlávání krve, mastitidě, místních bolestech, očních nemocech; analgetický bod.
- Hloubka vpichu 7–9 mm.

Žl 44 CU-ČCHIA-JIN = czu-czjao-in = jinová dutina na noze
- Nachází se přibližně 3 mm laterálně od zevního a dolního kraje nehtu čtvrtého prstce.
- Th: bolesti hlavy v krajině spánkové, při ischemických stavech mozku, při pleuritidě, při distorzi, bolesti hrudníku.
- Hloubka vpichu 3 mm.

Ostatní body mající vztah k dráze žlučníku

Žl 1-01 1 fen laterálně od zevního okraje orbity
- Indikace: hemikranie, obrna lícního nervu, oční onemocnění.

Žl 1-02 3 feny nad zevním koutkem očním
- Indikace: poruchy refrakční.

Žl 1-03 3 feny pod Žl 1-01 na vnitřní straně zevního okraje orbity

Žl 1-04 1 cun laterálně od zevního konce obočí
- Indikace: migréna, oční choroby, obrana lícního nervu, bolesti zubů, neuralgie trigeminu.

Žl 2-01 těsně nad L 2
- Indikace: tinnitus, poruchy sluchu.

Žl 2-02 uprostřed mezi Žl 2 a TeS 19
- Indikace: poruchy sluchu.

Žl 2-03 2 feny pod Žl 2
- Indikace: poruchy sluchu.

Žl 2-04 u úponu ušního boltce
- Indikace: poruchy sluchu.

Žl 12-01 dorzokraniálně od proc. mastoideus, 5 fenů nad Žl 20-02
- Indikace: nespavost.

Žl 14-01 přímo nad pupilou na horním okraji obočí
- Indikace: myopie, blefaritida, hemikranie.

Žl 14-02 nad pupilou na dolním okraji obočí
- Indikace: onemocnění oční, obrna lícního nervu.

Žl 14-03 ve středu obočí na horním okraji orbity
- Indikace: poruchy refrakce.

l 14-04 2 feny mediálně od Žl 14-03
• Indikace: myopie, keratoleukom, pannus.
l 14-05 2 feny laterálně od Žl 14-03
• Indikace: jako u Žl 14-04.
l 20-02 uprostřed mezi Žl 20 a TO 17-02
• Indikace: neklid, nespavost, srdeční palpitace, tachykardie, extrasystolie, schizofrenie.
l 20-2 1,5 cunu laterálně od dolního okraje proc. spinosus 3. krčního obratle
• Indikace: tortikolis, bolesti hlavy, ramen a zad, okcipitální neuralgie, migréna, bolesti při polykání.
l 21-01 před horní plochou tragu pod TO 21
• Indikace: poruchy sluchu.
l 20-01 5 fenů vedle Žl 20, pod Žl 12
• Indikace: poruchy sluchu.
l 34-1 půl cunu pod Žl 34 na jeho dráze
• Indikace: akutní a chronická cholecystitida, cholelitiáza, askaridy ve žlučových cestách.
l 34-01 těsně pod Žl 34 a před ním mezi tibií a fibulou
• Indikace: stavy po poliomyelitidě.
l 34-2 2 cuny pod Žl 34 na jeho dráze
• Indikace: hluchota, cholecystopatie, askaridy ve žlučových cestách.
l 34-02 pod zadním okrajem capitulum fibulae v jamce ve výši Žl 34
• Indikace: parézy dolních končetin, bolesti kolenního kloubu, ischias.
l 34-03 5 fenů pod Žl 34-02
• Indikace: ischias, bolesti kolenního kloubu.
l 34-04 3 cuny distálně pod hlavičkou fibuly na zadním okraji fibuly
• Indikace: hluchota.
l 38-01 3 cuny nad zevním kotníkem na předním okraji fibuly
• Indikace: stavy po poliomyelitidě.
l 27-01 6 cunů laterálně od PS 4, poněkud mediálně od Žl 27
• Indikace: snížení a výhřez dělohy.
l 28-01 v třísle, mezi SS 18 a Žl 28
• Indikace: slabost lýtek (nemůže se ani pohybovat).
l 30-01 uprostřed mezi body Žl 30 a ZS 2
• Indikace: bolesti v bederní páteři a dolní končetině.
l 31-1 2 cuny kraniálně od Žl 31 na jeho dráze
• Indikace: stavy po poliomyelitidě, ischialgie.
l 31-2 2,5 cunu nad Žl 31 na jeho dráze
• Indikace: stavy po poliomyelitidě.
l 31-01 2 cuny před Žl 31
• Indikace: obrny dolních končetin, pohybová slabost lýtek, poruchy prokrvení dolních končetin.
l 33-1 na nejvyšším místě epicondylus femoris, laterálně na dráze žlučníku
• Indikace: bolesti v kříži, gonartralgie.
l 33-2 1 cun kraniálně od Žl 33
• Indikace: stavy po poliomyelitidě.
l 33-01 1 cun dorzálně od Žl 33
• Indikace: bolesti kolenního kloubu, obrny dolních končetin.
l 33-02 2 cuny nad zevním okrajem kolenní rýhy
• Indikace: psychické poruchy, hysterické křeče.
Žl 33-03 1 cun pod Žl 33-02
• Indikace: psychické poruchy, hysterické křeče.
Žl 33-04 1 cun nad Žl 33-02
• Indikace: psychické poruchy, hysterické křeče.
Žl 33-05 1 cun nad Žl 33-04
• Indikace: psychické poruchy.
Žl 33-06 1 cun nad Žl 33-05
• Indikace: psychické poruchy.
Žl 33-07 1 cun nad Žl 33-06
• Indikace: psychické poruchy.

DRÁHA JATER

J – cu-ťüe- jin kan ťing, něm. Le, angl. Liv, franc. F

[redacted]Jinová dráha probíhající vzestupně od nohy k hrudníku. Dráha středního jinu nohy, ustupujícího jinu.
[redacted]stranní části trupu, játra, žlučník, sliniv-ka, urogenitální orgány, svaly, šlachy, oči.
[redacted]

- Bolesti v hypogastriu, nechutenství, zvracení, hičcup.
- Bolesti hlavy na vrcholu lebky.
- Poruchy močení, retence, enuresa, dysurie.
- Kožní vyrážky, alergie.
- Ischialgie, bolesti v průběhu dráhy.
- Duševní poruchy, tvrdohlavost až agresivita, přílišné sebevědomí, chvastounství, nebo naopak nepořádnost, nerozhodnost, opatrnost.
- Při nedostatečné funkci je také porušena odolnost proti nemocím.
- Jinak jako u sdruženého orgánu žlučníku.

Řídící orgán:	játra
Sdružený orgán a dráha:	žlučník
Maximální čas:	01–03 hod.
Element:	dřevo
Energie (klima):	vítr
Povrchová tkáň:	svaly, šlachy
Smyslový orgán:	oko
Smysl:	zrak
Barva:	zelená nebo modrozelená
Denní doba:	ráno
Roční období:	jaro
Životní období:	zrození, dětství 0–10 (0–12) let
Znamení zvířetníku:	Vodnář
Planeta:	Jupiter
Nálady :	hněv
Rozumové vlastnosti:	zvídavost
Zvukový výraz:	tón fis, zvuk křik

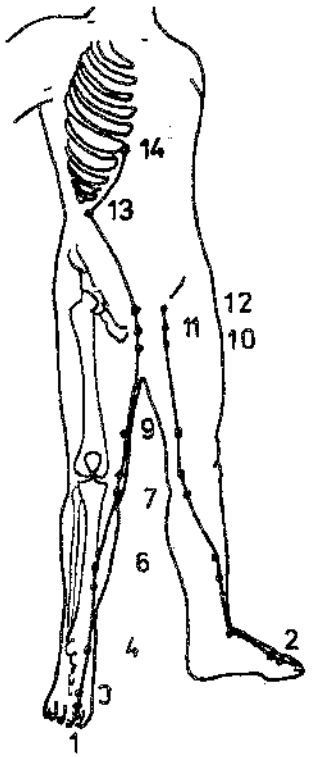

Obr. 121. Dráha jater.

bod	číselné označení	indikace
Tonizační	J 8	Impotence, bolesti v oblasti kolenního kloubu, vaginitida, nepravidelné menses
Sedativní	J 2	Nespavost, palpitace, dyspepsie, bolesti břicha, zánět močových cest
Pramene	J 3	Bolesti hlavy, děložní krvácení, mastitida, mezižeberní neuralgie, lumbalgie
Přechodu	J 5	Palpitace, anurie, nepravidelné měsíčky
Poplašný	J 14	Bolesti na hrudníku, astma, bolesti v hypochondriu, průjem, překyselení žaludku
Souhlasný	MM 18	Zánět žlučníku, chronický zánět žaludku, bolesti v zádech, mezižeberní neuralgie

Tab. 33. Standardní body dráhy jater.

Tělesné tekutiny:	slzy
Pach:	krve
Chuť:	kyselá
Potrava:	škodí mléčné výrobky, vejce, sýry, hodně soli a cukru, tuky, medikamenty; prospívají obilné klíčky, pšenice, drůbež, zelené výhonky rostlin, kysaná zelenina; léčí klid, nerozčilovat se.
Spojení se zvířaty:	drůbež
Číslo:	8
Diagnosticky:	oční duhovka, boční strany jazyka

Jangu je 3/10. Proto snadno podléhá zatížení metabolismem, přejídáním a nevhodnou stravou.

Dráha jater začíná na vnitřní straně posledního článku palce, pokračuje přes hřbet nohy před vnitřní kotník, odtud pokračuje 8 cunů nahoru nad mediální kotník, kříží dráhu sleziny a pokračuje po mediální straně kolena a stehna k pubické krajině. Zde se obtáčí kolem zevních genitálií a pokračuje do podbřišku. Vnitřní větev pokračuje nahoru, obkružuje žaludek, vstupuje do jater a spojuje se se žlučníkem. Dále pokračuje přes bránici až do nazofaryngu a vstupuje do oka. Odtud se dostává na čelní krajinu. Na vrcholu hlavy se spojuje se zadní střední dráhou.

Oční větev se vrací směrem k ústům. Jaterní větev jde z jater přes bránici do plic a napojuje se na dráhu plic.

Má 14 bodů:

J 1 TA-TUN = da-dun = velká kopa

- Nachází se 6 až 7 mm proximálně od zevní poloviny nehtového lože palce nohy.
- Th: akutní metabolické poruchy, diabetes mellitus, bolesti v kříži a v kyčli, chronická zácpa, chronická uretritida, hypermenorrhoea, impotence.
- Hloubka vpichu 3 mm.

J 2 SING-ŤIEN = sin-czjan = průběh dráhy

- Sedativní bod dráhy.
- Nachází se půl cunu před metatarzofalangeálním skloubením 1. a 2. prstce nohy.
- Th: anémie, neuróza srdeční, bolesti břicha, žlučníková kolika a bolesti v duodenální krajině, chronická zácpa s dyspepsií, diabetes mellitus, stomatitis a paradentóza, poruchy spánku až chronická nespavost, hypermenorrhoea, dětské křeče, noční pomočování, obrny svalů v obličeji, bolesti hlavy, hernie.
- Hloubka vpichu 9 mm.

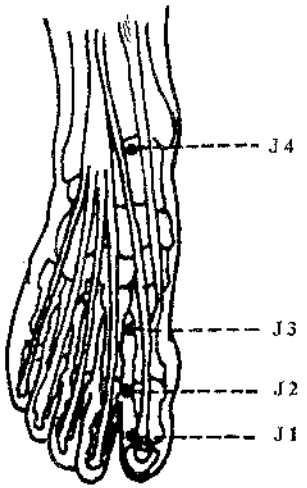

Obr. 122.

J 3 TCHAJ-ČCHUNG = taj-čun = nejvyšší útočný bod

- Bod pramene dráhy.
- Nachází se 2 proporcionální cuny nad J 2, mezi 1. a 2. kostí metatarzální.

- Th: bolesti v kyčli a v kříži, bolesti hlavy na temeni, bolesti v podbřišku, atonie děložky, spasmy žaludku, hernie. Metabolicky a endokrinně působící bod. Nejdůležitější bod u jaterních chorob. Dále u žlučníkových chorob, u krvácení, závratí, nespavosti, bolestí očí, depresí. Spasmolyticky působící. Vpich způsobí pokles krevního tlaku.
- Hloubka vpichu 9 mm.

J 4 ČUNG-FENG = čžun-fen = střed oltáře

- Nachází se nad tuber ossis navicularis na vnitřním okraji šlachy m. tibialis anterior.
- Th: bolesti v hlezenním kloubu, chronická uretritida a cystitida, podpora činnosti jater, ke zvýšení prokrvení nohou.
- Hloubka vpichu 12 mm.

J 5 LI-KOU = li-gou = žlábek střeva

- Křižovatkový bod k L 8, SS 6, bod přechodu dráhy k dráze žlučníku.
- Nachází se 5 cunů nad vnitřním kotníkem na zadním okraji tibie.
- Th: poruchy menstruačního cyklu, fluor, pruritus vulvae, retence moči, enuréza, neuróza srdeční, žlučníková kolika a bolesti v duodenální krajině, slabost a atrofie svalstva bérců.
- Hloubka vpichu 9 mm.

J 6 ČUNG-TU = čžun-bu = uprostřed města

- Nachází se 2 proporcionální cuny nad bodem J 5.
- Th: chronický revmatismus, chronická laryngitida spojená s chrapotem, bolesti v dolních končetinách.
- Hloubka vpichu 12 až 15 mm.

J 7 SI-KUAN = si-guan = hranice kolena

- Nachází se na dolní a zadní ploše vnitřního kondylu tibie 1 cun od SS 9 nad začátkem m. triceps surae.
- Th: záněty svalů (myositida), neuralgické bolesti v dolní končetině.
- Hloubka vpichu 12 mm.

J 8 ČCHÜ – ČCHÜAN = cjuj-cjuan = zahnutý pramen

- Tonizační bod dráhy.
- Nachází se v úhlu mezi vnitřním okrajem tibie a mediálním kondylem tibie na vnitřním okraji plica poplitea při flektovaném koleně.

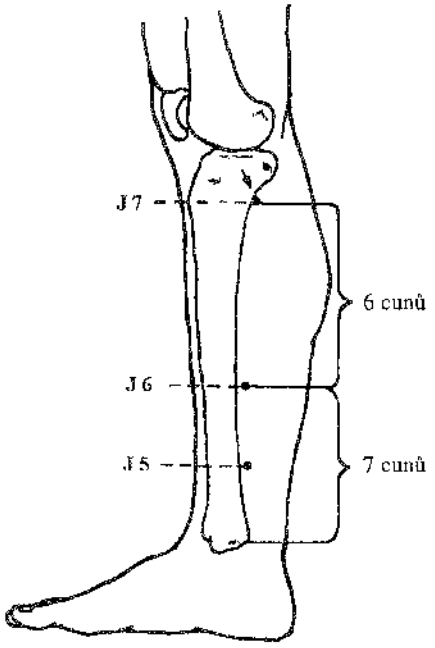

Obr. 123.

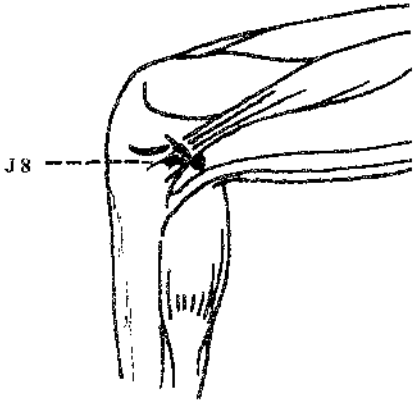

Obr. 124.

- Th: spasmy v dutině břišní, urogenitální onemocnění: infekce močových cest, močového měchýře, retence moče, nedokrevnost děložky, dysmenorrhoea, pruritus vulvae, poluce, bolesti zevních genitálií, horečnaté průjmy, místní bolesti, choroby jater, alergické ekzémy.
- Hloubka vpichu 14–19 mm.

J 9 JIN-PAO = in-bao = obal jinu

- Nachází se 4 cuny kraniálněji nad mediálním epikondylem femoru mezi m. vastus medialis a m. sartorius.
- Th: k posílení po infekční chorobě, při malárii, při celkové slabosti, při suché pleuritidě.
- Hloubka vpichu 15 mm.

J 10 CU-WU-LI = czu-u-li = pět čínských mil

- Nachází se 1 cun pod J 11 na vnitřní straně stehna.
- Th: při celkové slabosti; při bolestech dolních končetin.
- Hloubka vpichu 15–22 mm.

J 11 JIN-LIEN = in-ljan = jinová hrana

- Nachází se v centrální části genitofemorální rýhy 1 cun pod ní, laterálně od arteria femoralis.
- Th: bolesti v kyčli, v oblasti šourku nebo velkých labií, místní bolesti i celkové bolesti v dolní končetině.
- Hloubka vpichu 9–10 mm.

J 12 ŤI-MAJ = czi-maj = roh berana

- Křižovatkový bod k Ž 31, SS 11.
- Nachází se 2,5 cunu vedle středu symfýzy přímo v třísle.
- Th: bolesti v krajině křížové, při bolestech v hypogastriu, při onemocněních orgánů malé pánve, bolesti zevních genitálií, hernie.
- Hloubka vpichu pouze 3 mm. Raději se v této složité a poněkud nepřehledné anatomické krajině akupunktura nedoporučuje, dává se přednost ignipunktuře (pozor na arteria femoralis!). Doporučuje se solux, lokálně centrovaná diatermie nebo klasické čínské požíhání po dobu 3 až 10 minut.

J 13 ČANG-MEN = čžan-meň = zasazená brána

- Mistrovský bod jinových orgánů. M8 spoj k SS 15.
- Nachází se u volného okraje 11. žebra.
- Th: choroby jater, žlučníku a nadbřišku, bronchiální astma, vysoký krevní tlak zvláště esenciální hyper-

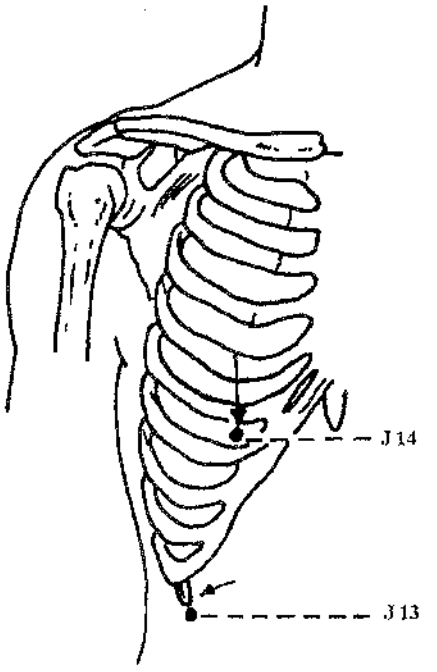

Obr. 125.

tenze, neurotické bolesti v oblasti žaludku, anorexie, bolesti v žebrech a v bedrech známého původu.
- Hloubka vpichu 12–20 mm.

14 ČCHI-MEN = ci-men = dveře očekávání
- Poplašný bod jater.
- Nachází se pod středem klíční kosti v 6. mezižeberním prostoru.
- Th: choroby jater a žlučníku, syndrom žaludek-duodenum-žlučník-pankreas, kyselá regurgitace, říhání, horečnatá onemocnění, vysilující kašel, interkostální neuralgie, mastitis, deprese.
- Hloubka vpichu 17–20 mm horizontálně.

Ostatní body mající vztah k dráze jater

J 1-0l na hřbetní straně palce nohy poněkud vzadu od středu dolního okraje nehtového lůžka
- Indikace: krvácení z nosu, orchitida, žaludeční bolesti.

J 2-0l uprostřed základního článku palce
- Indikace: orchitida.

J 9-1 mezi J 8 a J 9 ve výši SS 10
- Indikace: spastické paralýzy, M. Little.

J 9-0l 4 cuny nad J 9-1 mezi průběhem dráhy J a L
- Indikace: M. Little.

J 10-0l 2 cuny pod J 10
- Indikace: stavy po poliomyelitidě, hemiplegie, cholecystopatie.

PŘEDNÍ STŘEDNÍ DRÁHA

PS – žen-maj -JM – něm. KG, angl. Cv, franc. J (conc).

REN

[redacted]inová nepárová dráha náležející k systému mimořádných drah. Spojuje a řídí všechny jinové dráhy. Řídícím (kardinálním) bodem je 7. bod dráhy plic, který je současně bodem přechodu dráhy plic. Sdruženým bodem je 6. bod dráhy ledvin.

Přední střední dráha, také nazývaná dráhou zrození nebo početí, je nepárová dráha, která probíhá ve střední linii těla po jeho přední straně. Začíná ve středu perinea a končí uprostřed brady, odtud odstupuje vnitřní větev obkružující ústa a končící pod očnicemi, kde se spojuje s dráhou žaludku (bodem Ž 1). Má celkem 24 bodů, z nichž lze působit při onemocnění močových a pohlavních orgánů, zažívacích potížích, chorobách dýchacích cest. Na této dráze leží také 6 poplašných bodů, které bývají často palpačně bolestivé při onemocněních.

[redacted] léčená body dráhy:
- různé neurotické stesky;
- z urogenitálního systému poruchy močení, enuréza, retence moče, bolesti v genitální oblasti, výtok, poruchy měsíčků, neplodnost, klimakterické potíže;
- městnání v břiše, hernie;
- městnání v srdeční oblasti;
- katary horních cest dýchacích, bronchitida, astma, onemocnění vedlejších dutin, tvorby polypů;

- onemocnění štítné žlázy;
- akné, herpes, ekzém.

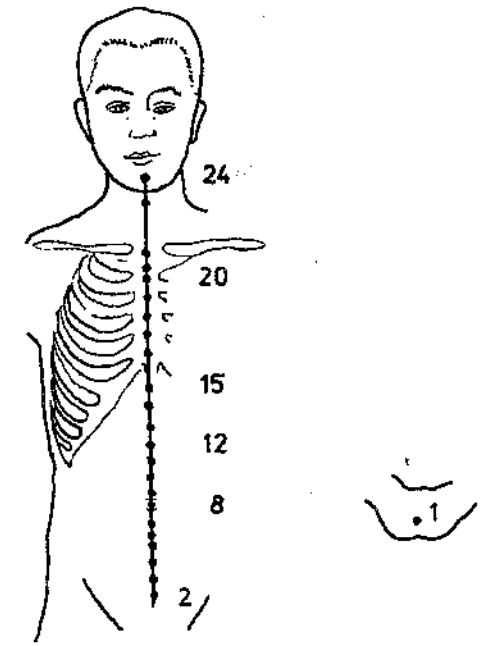

Obr. 126. Přední střední dráha.

močového měchýře	3.	1 p. cun nad horním okrajem symfýzy
tenkého střeva	4.	2 p. cuny nad horním okrajem symfýzy
žaludku	12.	4 p. cuny nad pupkem
srdce	14.	6 p. cunů nad pupkem
obalu srdce (plic ze sekundárních drah)	17.	uprostřed ve výši 4. mzž
tří ohřívačů	5.	3 p. cuny nad středem symfýzy

Tab. 34. Poplašné body na přední střední dráze.

PS 1 CHUEJ-JIN = cheuj jin = spojený jin, bod pohlaví
- Nachází se ve středu hráze (perinea).
- Th: při chronické nespavosti, při bolestivých hemoroidech, při zvýšené potivosti v oblasti pohlavních orgánů, při dysmenorei, při onemocněních orgánů malé pánve.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

PS 2 ČCHŰ-KU = cjuj-gu = symfýza
- Nachází se přímo ve středu horního okraje symfýzy.
- Th: pooperační retence moči, nemoci močopohlavního ústrojí, podpora spermatogeneze u muže při neplodnosti, spasmy v oblasti hypogastria, gynekologické afekce, při celkové slabosti; při ochabování síly dolních končetin.
- Hloubka vpichu 15 mm.

PS 3 ČUNG-TI = čžun-czi = střední vrcholový bod
- Poplašný bod močového měchýře.
- Nachází se 1 proporcionální cun nad středem symfýzy.
- Th: bolestivá menstruace, poruchy menstruačního cyklu, gynekologické afekce, výtok, výhřez dělohy, zánět pochvy, poruchy mikce, enuréza, časté močení, chronické záněty v močovém traktu, chronická orchitida, slabost v dolních končetinách, hernie, bolesti v podbřišku, poluce, impotence.
- Hloubka vpichu 25 mm.

PS 4 KUAN-JÜAN = guan-juan = obklíčená prvotní energie
- Poplašný bod tenkého střeva.
- Nachází se 2 cuny nad středem symfýzy.
- Th: celkový tonizační účinek, chronická adnexitida a orchitida, akutní prostatitida a nefritida, enuréza, dysmenorea, fluor, krvácení po porodu, poluce, poruchy potence, retence moči, hernie, bolesti v podbřišku, průjem, prolaps konečníku, stavy po mozkové mrtvici.
- Hloubka vpichu 28–85 mm.

PS 5 Š'-MEN = ši-men = kamenná brána
- Poplašný bod tří ohřívačů.
- Nachází se 3 cuny nad středem symfýzy.
- Th: poruchy menstruačního cyklu, krvácení při porodu, endometritida, sterilita u žen, chronická prostatitida a orchitida, bolestivá adnexitida, zánět v oblasti břišního svalstva, místní bolesti, otoky, bolesti břicha, průjem, hernie, anemie, enuréza; bod má mírný diuretický účinek; je kontraindikován při těhotenství.
- Hloubka vpichu 17 až 25 mm. Je kontraindikován u mladých žen ve fertilním věku, může vyvolat neplodnost.

PS 6 ČCHI-CHAJ = ci-chaj = moře životní energie
- Nachází se 1,5 cunu pod pupkem ve střední čáře.
- Th: celkový tonizační účinek; při poruchách vědomí, retence moče, enuréza, poluce, chronická bolestivá apendicitida, neurastenické stavy, chronická kolitida, zácpa, neurovegetativní bolesti v oblasti břicha, bolestivá menstruace, metrorrhagie, fluor, bolesti v oblasti žlučníku, glomerulonefritida, hernie, astma bronchiale, stavy po mozkové mrtvici.
- Hloubka vpichu 25 mm.

PS 7 JIN-ŤIAO = in-tjao = křižovatka jinu
- Nachází se 1 cun pod pupkem ve střední čáře.
- Th: retence moče; chronická uretritida, bolestivá adnexitida, bolestivá menstruace, endometritida.
- Hloubka vpichu 25 mm.

PS 8 ŠEN-ČCHÜE = šen-cjue = božská hranice, bezvědomý duch
- Nachází se v centru pupku.
- Th: bod první pomoci při bezvědomí nebo kolapsu, při krvácení po porodu, chronický nervový průjem, ascites, prolaps rekta, oslabený až vymizelý puls na jangové ledvině.
- Akupunktura je zakázána! Provádí se pouze ignipunktura na 10–20 minut. Jde o důležitý bod pro moxu se solí.

PS 9 ŠUEJ-FEN = šuj-fen = rozdělení vody
- Nachází se 1 cun nad pupkem.
- Th: diuretický bod – ascites a celkový edém, meteorismus, colitis ulcerosa, hydrothorax. K rychlému zhubnutí ztrátou tělesných tekutin.
- Hloubka vpichu 14–15 mm.

PS 10 SIA-WAN = sja-van = spodní kanál
- Nachází se 2 cuny nad pupkem.
- Th: gastritida, spasmus žaludku, hematurie.
- Hloubka vpichu 15 mm.

PS 11 ŤIAN-LI = czjan-li = vnitřní uspořádání
- Nachází se 3 cuny nad pupkem.
- Th: suchá pleuritida, začínající diagnostikovaná a antibiotiky léčená peritonitida, opakované zvracení známé etiologie, chronická gastritida, meteorismus, průjem, chronická zácpa.
- Hloubka vpichu 17–25 mm.

PS 12 ČUNG-WAN = čžun-van = střední kanál
- Mistrovský bod dutých orgánů (FU), poplašný bod žaludku.
- Nachází se ve středu vzdálenosti mezi mečíkem a pupkem, neboli 4 proporcionální cuny nad pupkem.
- Th: chronická gastritida, spasmy žaludku, vředová choroba, nausea, úporné zvracení, krvácení pocházející ze žaludku a střev, chronický průjem, žloutenka.
- Hloubka vpichu 15–22 mm.

PS 13 ŠANG-WAN = šan-van = horní kanál
- Nachází se 5 proporcionálních cunů nad pupkem.
- Th: chronická gastritida, spasmy žaludku, nausea, zvracení, nechutenství, krvácení žaludečního nebo duodenálního vředu, chronická bronchitida, suchá pleuritida, chronická glomerulonefritida, epilepsie, nespavost.
- Hloubka vpichu 17–22 mm.

PS 14 ŤÜ-ČCHÜE = czjuj-cjue = hranice noci, velký palác
- Poplašný bod srdce.
- Nachází se 6 proporcionálních cunů nad pupkem.
- Th: tachykardie, palpitace, myokarditida, bolesti v srdeční krajině a hrudi, suchá pleuritida, chronická bronchitida, křeče bránice – úporné škytání, nausea, zvracení, kyselá regurgitace, potíže při polykání, psychické poruchy, epilepsie.

Hloubka vpichu 16–20 mm.

15 ŤIOU-WEJ = czju-vej = horní ohřívač
Spojovací bod k zadní střední dráze.
Nachází se 7 proporcionálních cunů nad pupkem.
Th: chronická bronchitida, akutní i chronická gastritida, bronchiální astma, tlak v oblasti žlučníku, dyspepsie, opakovaný průjem, meteorismus, chronická tonzilitida, recidivující faryngitida, poruchy emotivity, zvláště časté psychické rozrušení až stavy zuřivosti.
Hloubka vpichu 10 mm.

16 ČUNG-TCHING = tžun-tin = střední dvůr
Nachází se v centrální části na spojení processus ensiformis se sternem v 5. mezižeberním prostoru.
Th: chronická tonzilitida, bronchiální astma, dlouhodobé nevysvětlitelné zvracení, k podpoře hojení chronických zánětů plic, místní bolesti.
Hloubka vpichu 9 až 10 mm.

17 TCHAN-ČUNG = tan-čžun = střed hrudníku
- Mistrovský bod dýchání, poplašný bod perikardu a poplašný bod horního ohřívače, specifický bod pro energii.
- Nachází se v centrální vertikále sterna u mužů ve výši prsních bradavek, to je ve čtvrtém mezižebří.
- Th: asthma bronchiale, bolesti v hrudi, pocit plnosti v hrudi, potíže při polykání, kardiospasmus, hypogalakcie, chronická bronchitida s vykašláváním, zvracení u dětí, tachykardie.
- Hloubka vpichu 5 mm.

18 JÜ-TCHANG = juj-tan = jantarová dvorana
- Nachází se v centrální vertikále sterna ve výši třetího mezižebří.
- Th: asthma bronchiale a bronchitida, suchá pleuritida.
- Hloubka vpichu 10 mm.

19 C'-KUNG = czy-gun = purpurový palác
- Nachází se v centrální vertikále sterna ve výši druhého mezižebří.
- Th: chronická bronchitida s vykašláváním, krvácení v oblasti žaludku i při vředové chorobě, suchá pleuritida.
- Hloubka vpichu 10 mm.

20 CHUA-KAJ = chua-gaj = květinový koberec
- Nachází se v centrální vertikále sterna ve výši prvního mezižebří.
- Th: akutní asthma bronchiale, chronická bronchitida, suchá pleuritida, chrapot a laryngitis, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 10 mm.

21 SÜAN-TI = sjuan-czi = hlavní hvězda
- Nachází se 1 cun pod kraniální jamkou sterna v jeho centrální vertikále (1 cun pod PS 22).
- Th: neuralgie mezižeberních nervů, chronická tonzilitida, spasmus žaludku, bronchiální astma, choroby jícnu.
- Hloubka vpichu 10 mm.

22 TCHIEN-TCHU = tjan-tu = nebeská cesta
- Nachází se v centrální kraniální jamce sterna.

- Th: chronická i akutní laryngitida, potíže při polykání, koktavost, rosacea, chronická tonzilitida, bronchiální astma, faryngitida recidivující, spasmy jícnu, úporné zvracení.
- Hloubka vpichu 10 mm.

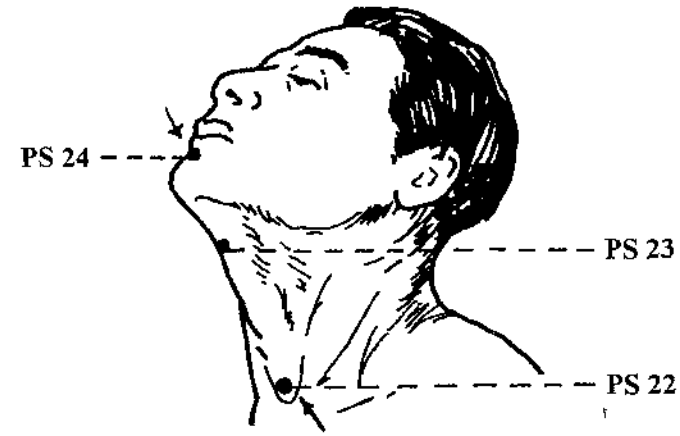

Obr. 127.

PS 23 LIEN-ČCHÜAN = ljan-cjuann = postranní pramen
- Nachází se v linii mezi chrupavkou prstencovou a mandibulou.
- Th: bronchiální astma, chronická bronchitida, laryngitida, chrapot, potíže při polykání, atrofie jazykových svalů, nadměrné slinění a zvracení, stavy po mozkové mrtvici.
- Hloubka vpichu 10 mm.

PS 24 ČCHENG-Ť'IANG = čen-czjan = přijetí vlhka
- Nachází se v centru bradoretní brázdy.
- Th: při necitlivosti pokožky brady a tváře, při otocích rtů; deviace očí a úst, slinění, neuralgie trojklaného nervu, obrna lícního nervu, diabetes mellitus, chronická hepatitida, duševní poruchy; je jednou ze součástí bodů první pomoci při hlubokém bezvědomí.
- Hloubka vpichu 5–8 mm.

Ostatní body mající vztah k přední střední dráze

PS 4-1 2,5 cunu pod pupkem
- Indikace: dyzenterie, enterokolitida.

PS 5-13 feny pod PS 5
- Indikace: ženská sterilita.

PS 9-1 5 fenů nad PS 9
- Indikace: hyperacidita.

PS 12-0l 4 body uloženy kvadraticky od PS 12 po půl cunu šikmo nahoru a dolů, napravo a nalevo
- Indikace: gastritida, vředová choroba, dyspepsie, nechutenství.

PS 16-1 půl cunu kraniálně od PS 16
- Indikace: bolesti na hrudi a bolesti žaludku.

PS 19-01 mediálně od SS 19 asi 1,5 cunu laterálně od Ž 16
- Indikace: chronická bronchitida, emfyzém plic, asthma bronchiale.

PS 21-01 1 cun laterálně od PS 21
- Indikace: asthma bronchiale, kašel; pleuritida, interkostální neuralgie.

PS 2S-1 1 cun pod bodem PS 23
- Indikace: hypersalivace, faryngitida, stomatitida.

PS 23-01 5 fenů po obou stranách štítné chrupavky
- Indikace: akutní a chronická laryngitida.

PS 23-02 na horizontále z PS 28 mezi tímto bodem a m. sternocleidomastoideus
- Indikace: onemocnění jazyka, němota.

PS 23-03 1 cun nad štítnou chrupavkou, 3 feny laterálně (oboustranně)
- Indikace: hypersalivace, stomatitida, němota.

ZADNÍ STŘEDNÍ DRÁHA

ZS – řídící, tu-maj – TM, něm. GG, angl. GV, franc. VG

Charakteristika: Jangová, nepárová dráha náležející k systému mimořádných drah. Spojuje všechny jangové dráhy a řídí energii čchi všech jangových drah.

V západní literatuře též nazývaná vládnoucí, začíná u kostrče a běží podél páteře na hlavu, přes ni se dostává dopředu, pokračuje přes hřbet nosu a končí na uzdičce horního rtu. Je nepárová. Má 28 bodů, jež mají vliv zejména při onemocněních páteře, menstruačních potížích, impotenci, zažívacích poruchách, onemocněních dýchacích cest, stavech podráždění, celkových křečích, bolestech hlavy, očních a nosních chorobách.

Řídícím (kardinálním) bodem dráhy je 3. bod dráhy tenkého střeva, sdruženým bodem je 62. bod dráhy močového měchýře.

[redacted]
- centrální nervový systém a psychika, zvýšené rozčilení, neurastenie, nespavost, nedostatečná koncentrace, melancholie, stavy vyčerpanosti;
- potíže urogenitálního systému: enuréza, retence moče, inkontinence moče, poluce, impotence, frigidita, menstruační potíže;
- migréna, závratě;
- mravenčení končetin, revmatické kloubní potíže, spasmy a křeče svalů končetin;
- ztuhlost a bolest obratů, opistotonus.

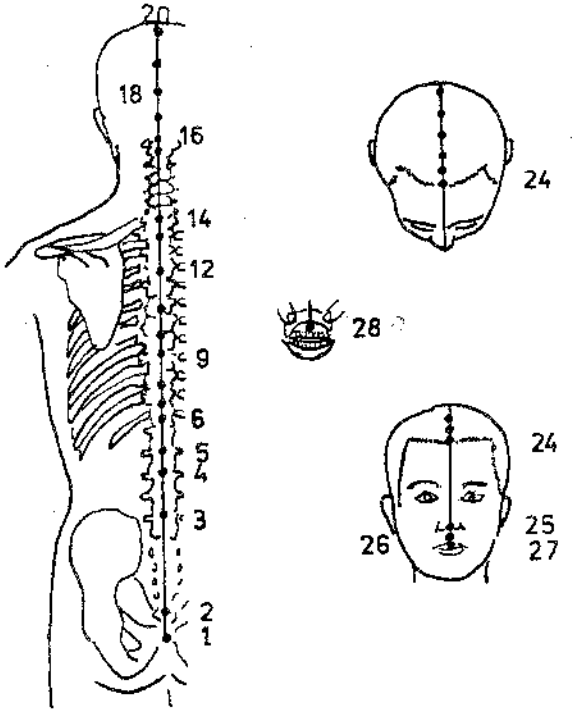

Obr. 128. Zadní střední dráha.

ZS 1 ČCHANG-ČCHIANG = čan-cjan = síla růstu
- Nachází se uprostřed vzdálenosti mezi kostrčí a análním otvorem.
- Th: bolesti v křížové krajině - zvláště při menstruaci, bolestivé hemoroidy, chronická uretritida, úporné vysilující zvracení, žlučníkové a jaterní potíže, nadměrná poluce, impotence; bod první pomoci u perakutních bolestí, zvláště páteře.
- Hloubka vpichu 10 mm.

ZS 2 JAO-ŠU = jao-šu = bod bederní páteře
- Nachází se ve výši hiatus sacralis.
- Th: bolesti v křížové krajině, při urologických potížích známé etiologie (cystitida, chronická uretritida, hypertrofie prostaty, kolitida, bolestivé hemoroidy), poruchy menstruačního cyklu, sexuální potíže, nespavost, bolesti v zádech, migréna.
- Hloubka vpichu 17 až 25 mm. Možnost použít soluxu nebo diatermie či ignipunktury.

ZS 3 JAO-JANG-KUAN = jao-jan-guan = hranice jangu na zádech
- Nachází se mezi trny L 4 a L 5 obratle pod proc. spinosus 4. bederního obratle.
- Th: poruchy hybnosti a citlivosti na dolních končetinách, bolesti v zádech.
- Hloubka vpichu 10 mm.

ZS 4 MING-MEN = min-men = brána života
- Nachází se mezi trny L 2 a L 3 obratle pod proc. spinosus 2. bederního obratle.
- Th: poruchy menstruačního cyklu, fluor, bolesti v křížové krajině, impotence, poluce, enuréza, nechutenství, nespavost, neurastenie, bolesti hlavy, šumění v uších, k celkové tonizaci (spolu s MM 23 a PS 4).
- Hloubka vpichu 10 mm.

ZS 5 SÜAN-ŠU = cjuan-šu = visící šíp
- Nachází se mezi trny L 1 a L 2 obratle.
- Th: zažívací poruchy, místní bolesti.
- Hloubka vpichu 10 mm.

ZS 6 ČI-ČUNG = czi-čžun = střed páteře
- Nachází se mezi trny Th 11 a Th 12 obratle, pod procesus spinosus 11. hrudního obratle.
- Th: nechutenství, meteorismus, bolesti břicha v epigastriu, průjem, žloutenka, hemoroidy, chřipka.
- Hloubka vpichu 10 mm.

ZS 7 ČUNG-ŠU = čžun-šu = střed centrály
- Nachází se mezi trny Th 10 a Th 11 obratle.
- Th: zvýšené teploty, chřipka, bolesti hrudní páteře, nechutenství, zánět očního nervu.
- Hloubka vpichu 15 mm.

ZS 8 ČIN-SUO = czin-so = napětí svalů
- Nachází se mezi trny Th 9 a Th 10 obratle.
- Th: bolesti v oblasti hrudní páteře, neurastenie.
- Hloubka vpichu 12 mm.

ZS 9 Č'-JANG = čži-jan = příchod jangu
- Nachází se mezi trny Th 7 a Th 8 obratle (dolní okraj lopatek).
- Th: bolesti v zádech, kašel, chronická plicní onemocnění, suchá pleuritida, vzbuzuje chuť k jídlu, upravuje lehké zažívací poruchy, tlumí místní bolesti.
- Hloubka vpichu 13–15 mm.

ZS 10 LING-TCHAJ = lin-taj = terasa duchů
- Nachází se mezi trny Th 6 a Th 7 obratle.
- Th.: chronická bronchitida, bronchiální astma, při celkovém prochlazení, při suchém bolestivém kašli.
- Hloubka vpichu 10 mm.

ZS 11 ŠEN-TAO = šen-dao = božská cesta (cesta duchů)
- Nachází se mezi trny Th 5 a Th 6 obratle, pod processus spinosus 5. hrudního obratle.
- Th: bolesti hlavy, neuróza, mezižeberní neuralgie, při tachykardii, bolesti v hrudním koši a v zádech o známé etiologii, poruchy paměti, úzkostné stavy.
- Hloubka vpichu 10 mm.

ZS 12 ŠEN-ČU = šen-čžu = opora duchů, sloup páteře
- Nachází se mezi trny Th 3 a Th 4 obratle.
- Th: neuróza, hysterie, chronická bronchitida s vykašláváním, bronchiální astma, nespavost, meningitida, kašel; u dětí s vadným zakřivením páteře, u bolestí v zádech, hypermobilní ligamentózní insuficience, dětské mozkové obrny.

- Hloubka vpichu 14–16 mm.

ZS 13 TCHAO-TAO = tao-dao = pokojná cesta
- Nachází se mezi trny Th 1 a Th 2 obratle, pod processus spinosus prvního hrudního obratle.
- Th: bolesti hlavy, poruchy krční páteře, tortikolis, chronická bronchitida, asthma bronchiale, mírnění bolestivé meningitidy, krvácení z nosu, zvracení, zvýšená psychická labilita či časté rozrušení, horečnaté stavy.
- Hloubka vpichu 10–12 mm.

ZS 14 TA-ČUEJ = da-čžuj = velký obratel
- Nachází se mezi trny C 7 a Th 1 obratle, pod proc. spinosus 7. krčního obratle.
- Th: má imunomodulační účinek. Obtíže při nachlazení, zejména chřipce, horečnatá onemocnění, kašel, rýma, malárie, chronická bronchitida, nápomocná léčba při bronchopneumonii, při neuralgii okcipitálního nervu, při nechutenství a zvracení nervového původu; poruchy v oblasti horního pletence, celková tonizace při únavě.
- Hloubka vpichu 12–15 mm.

ZS 15 JA-MEN = ja-men = brána mlčení, brána řeči
- Nachází se půl cunu nad zadní hranicí růstu vlasů pod proc. spinosus 1. krčního obratle.
- Th: při úporných bolestech hlavy, zejména v okcipitální krajině, při neutišitelném ozřejmeném meningeálním dráždění, při návalech krve do hlavy; chrapot a chronická laryngitida, koktavost, krvácení z nosu. Duševní poruchy, epilepsie, hluchota, hluchoněmota, problémy s krční páteří. U poruch řeči:
  a) mluvená řeč – všechny druhy fatických poruch;
  b) slyšená řeč – vrozené poruchy sluchu u dětí.
- Hloubka vpichu 10 mm.Vzhledem k poloze jde o nebezpečný bod.

ZS 16 FENG-FU = fen-fu = úřad v zimě
- Nachází se přímo pod protuberantia occipitalis externa v jamce 1 cun nad vlasovou hranicí.

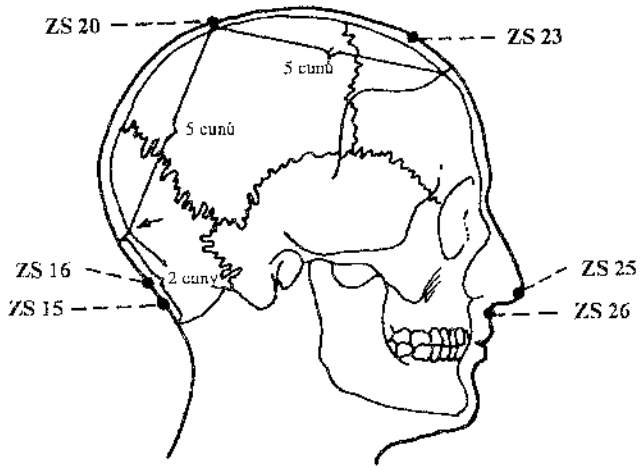

Obr. 129.

- Th: nachlazení, bolesti hlavy v záhlaví, krvácení z nosu, pocit sucha v krku, apoplexie, duševní poruchy; výrazně lepší intelekt u dětí.
- Hloubka vpichu 10 mm. Pozor, nebezpečný bod!

ZS 17 NAO-CHU = nao-chu = dveře mozku
- Nachází se nad protub. occipitalis externa, 1,5 cunu nad ZS 16.
- Th: ztuhlost a bolesti za krkem, epilepsie, závratě.
- Hloubka vpichu 10 mm.

ZS 18 ČCHIANG-ŤIEN = cjan-czjan = umění síly
- Nachází se 1,5 cunu nad ZS 17.
- Th: bolesti hlavy, závratě, zvracení.
- Hloubka vpichu šikmo do hloubky 10–20 mm.

ZS 19 CHOU-TING = chou-din = zadní hrbol hlavy
- Nachází se 1,5 cunu nad ZS 18, 4,5 cunu od ZS 16.
- Th: bolesti hlavy, točení hlavy, závratě, epilepsie, maniakální stavy.
- Hloubka vpichu subkutánně, horizontálně 10 mm. Vpich provádíme směrem zezadu dopředu.

ZS 20 PAJ-CHUEJ = baj-chuej = sto střetnutí
- Nachází se 7 cunů nad zadní vlasovou hranicí na spojnici linie spojující oba vrcholy uší.
- Th: apoplexie, afázie po ní, závratě, šelesty ušní, ucpaný nos, kóma, epilepsie, bolesti hlavy, prolaps rekta a uteru, veškeré duševní poruchy; má celkově relaxační účinek.
- Hloubka vpichu 7–8 mm horizontálně.

ZS 21 ČCHIEN-TING = cjan-din = bod krytu lebky
- Nachází se 1,5 cunu před ZS 20.
- Th: bolesti hlavy, závratě.
- Hloubka vpichu 15–20 mm.

ZS 22 SIN-CHUEJ = sin-chuej = střetnutí na přední fontanele
- Nachází se 8 cunů před ZS 20.
- Th: bolesti hlavy, závratě, ucpaný nos, epistaxe.
- Hloubka vpichu 15–20 mm.

ZS 23 ŠANG-SING = šen-tin = horní hvězda
- Nachází se 4 cuny před ZS 20, 1 cun nad přední hranicí vlasů.
- Th: bolesti hlavy, nemoci oční a nosní, epistaxe.
- Hloubka vpichu šikmo 15–20 mm.

ZS 24 ŠEN-TCHING = czen-tin = dvůr duchů, božský dvůr
- Nachází se půl cunu nad přední linií vlasů.
- Th: bolesti čelní krajiny, závratě, rýma, epistaxe, strach, nespavost, epilepsie.
- Hloubka vpichu šikmo 15–20 mm.

ZS 25 SU-LIAO = su-ljao = jednoduchá díra
- Nachází se na špičce nosu.
- Th: rýma, ucpaný nos, epistaxe, absces v nose, rozacea, šok; také k vystřízlivění po alkoholu.
- Hloubka vpichu do 5 mm přímo.

ZS 26 ŠUEJ-KOU = žen-čžun = střed horního rtu
- Bod první pomoci při kolapsu, šoku, bezvědomí.

- Nachází se uprostřed nazolabiální rýhy v horní třetině vzdálenosti mezi horním rtem a nosní přepážkou.
- Th: nejdůležitější bod při bezvědomí, akutním kómatu, šoku, také při duševních poruchách, hysterii, epilepsii, zvracení u dětí; také u epilepsie, paralýzy tváře, zejména po apoplexii mozkové, trismu, bolestí v zádech.
- Hloubka vpichu do 5 mm.

ZS 27 TUEJ-TUAN = duj-duan = okraj úst
- Nachází se v centru horního rtu na jeho horním okraji.
- Th: šok, hluboké bezvědomí, hysterický záchvat, těžká psychická alterace, bolesti v obličeji.
- Hloubka vpichu 3 mm.

ZS 28 JIN-ŤIAO =jin-ljao = bod horní dásně
- Nachází se mezi horním rtem a horní dásní na labiální řase.
- Th: rýma, bolesti dásní, duševní poruchy, nadměrná chuť k jídlu až žravost.
- Hloubka vpichu šikmo 2–5 mm, nebo vpich trojhrannou jehlou.

Ostatní body mající vztah k zadní střední dráze

ZS 2-1 těsně nad ZS 2
- Indikace: anémie.

ZS 2-2 pod 4. křížovým obratlem
- Indikace: bolesti beder a kříže, k ulehčení porodu.

ZS 2-3 v jamce pod trnem S 3
- Indikace: kolitida, hemoroidy, nepravidelné menses, uretritida i specifického původu.

ZS 2-4 v jamce pod 2. křížovým trnem
- Indikace: epilepsie.

ZS 3-1 pod L 5 ve výši sakroiliakálního skloubení
- Indikace: bolesti v zádech, dolních končetinách; gynekologická onemocnění.

ZS 3-2 pod 1. křížovým obratlem
- Indikace: menorrhagie.

ZS 4-1 mezi ZS 4 a 5
- Indikace: krvácení (ve stolici, sputu, z nosu).

ZS 4-2 pod bodem ZS 4
- Indikace: nechutenství, enteritida, hemoroidy, prolapsus ani, bolesti v kříži.

ZS 4-3 pod L 3
- Indikace: abdominální bolesti, hemoroidy, cystitida, bolesti v kříži.

ZS 5-1 v jamce pod trnem Th 12
- Indikace: dyzenterie, enterokolitida, zvláště u dětí, žaludeční bolesti, dyspepsie, prolapsus ani, epilepsie.

ZS 8-1 v jamce pod trnem Th 8
- Indikace: asthma bronchiale, diabetes mellitus.

ZS 12-1 v jamce pod proc. spinosus Th 2
- Indikace: psychické poruchy, maniakální stavy.

ZS 12-2 v jamce pod proc. spinosus Th 4
- Indikace: neurastenie, astmatoidní bronchitida, interkostální neuralgie, bolesti u srdce.

ZS 14-1 poněkud pod processus spinosus 6. Th obratle
- Indikace: chřipka, tbc plic, bronchitida, bolesti šíje a ramen, epilepsie.

ZS 14-01 5 fenů laterálně od ZS 14 (mezi C 7 a Th 1)
- Indikace: asthma bronchiale, bronchitida, tbc plic, poruchy horní končetiny.

ZS 14-02 5 fenů laterálně od proc. spinosus Th 7
- Indikace: laryngitida, tonzilitida (i chronická).

ZS 14-03 1 cun laterálně od ZS 14
- Indikace: bronchitida, dráždění ke kašli - také alergického původu, alergická kožní onemocnění.

ZS 14-04 1,5 cunu laterálně od proc. spinosus Th 7
- Indikace: chronická bronchitida, asthma bronchiale.

ZS 14-05 5 fenů laterálně od proc. spinosus Th 6
- Indikace: hyposmie, záněty nosní sliznice.

ZS 14-06 2 cuny nad bodem ZS 14, 1 cun od střední linie
- Indikace: kašel, astma, ztuhlý krk.

ZS 20-1 jde o 4 body ležící 1 cun frontálně a okcipitálně
ZS 20-0l a dále laterálně oboustranně od ZS 20
- Indikace: bolesti hlavy, závratě, epilepsie, apoplexie, psychické poruchy.

ZS 24-1 1 cun nad glabelou na střední linii
- Indikace: sinusitis frontalis, blepharitis, vertigo.

ZS 24-2 střední bod spojující konce vnitřního obočí
- Indikace: bolesti hlavy, závratě, onemocnění nosu, oční nemoci, křeče u dětí, hypertenze.

ZS 25-1 na špičce nosu
- Indikace: nosní choroby, epistaxe, šok.

ZS 25-2 uprostřed mezi vnitřními očními koutky na hřbetu nosu
- Indikace: bolesti hlavy, závratě.

ZS 26-1 ve středu philtra (viz též ZS 28)
- Indikace: šok, kolaps, apoplexie, paréza facialis, trismus.

ZS 28-01 na ústní sliznici u 1. moláru
- Indikace: poruchy sluchu.

ZS 28-02 pod jazykem uprostřed, kde se nalézají „bílé vény"
- Indikace: velká žízeň.

ZS 28-03 na dolní straně jazyka u žil při uzdičce (frenulu)
- Indikace: ulcerace v dutině ústní, dráždění na zvracení.

BOČNÍ VĚTVE KLASICKÝCH DRAH

Boční větev z dráhy **plic**
- se odděluje uvnitř trupu od své dráhy, prochází plícemi, kde se dále rozděluje, jedna její větev pokračuje k podpaží ve směru hlavní dráhy, zatímco druhá pokračuje nahoru a v hrdle se spojuje s dráhou tlustého střeva.

Boční větev z dráhy **tlustého střeva**
- postupuje z ruky směrem do prsního svalu, odtud pokračuje na rameno do bodu TS 15, dále dozadu ke krční páteři, kde se vnořuje do trupu a vede dolů až k tlustému střevu. Další spoj z plic vede přes plíce nahoru do hrdla, kde se spojuje se svou dráhou.

Boční větev dráhy **žaludku**
- se odděluje na stehně, vniká do břicha a žaludku, odkud jednak pokračuje do sleziny a jednak pokračuje přes srdce a jícen do úst, odkud jde ke kořeni nosu a otáčí se k očním nervům, kde se opět spojuje s vlastní dráhou.

Boční větev dráhy **sleziny**
- vede na stehno, kde se spojuje s dráhou žaludku, pokračuje souběžně s ní a nakonec vede přes hrdlo ke kořeni jazyka. Velká spojnice sleziny vychází z bodu SS 21 a rozptyluje se k žebrům na hrudi.

Boční větev dráhy **srdce**
- se odděluje od hlavní dráhy v podpaží v oblasti bodu Žl 22 a směřuje do srdce a z něho nahoru přes hrdlo na tváře a k vnitřnímu očnímu koutku.

Boční větev dráhy **tenkého střeva**
- se odděluje od hlavní dráhy vzadu na rameni u ramenního kloubu, odkud vniká do podpaží, přes hrudník vede do srdce a z něho dolů do tenkého střeva.

Boční větev dráhy **močového měchýře**
- začíná v podkolenní jamce. Odtud jde jedna větev po zadní straně stehna do bodu MM 36, kde se rozděluje do dvou subvětví, z nichž jedna vniká do konečníku, dále do močového měchýře a pak se rozptyluje v oblasti ledvin a podél obou stran páteře vniká do srdce. Druhá vystupuje podél páteře do šíje, kde se spojuje se svou základní dráhou.

Boční větev dráhy **ledvin**
- začíná pod kolenem a probíhá s dráhou močového měchýře do ledvin, potom přímo ke kořeni jazyka a na šíji, kde se spojuje s boční větví močového měchýře. Kromě toho má u 7. hrudního obratle odbočku do zadní střední dráhy na pasu.

Boční větev dráhy **obalu srdce**
- začíná v podpaží v bodě OS 1, odkud pokračuje proti směru své hlavní dráhy zpět do středu hrudi, kde se rozděluje. Jedna z větví, stejně jako hlavní dráha, postupuje dolů přes dráhu tří ohřívačů, druhá větev jde nahoru do hrdla a za ucho, kde se spojuje s dráhou tří ohřívačů.

Boční větev dráhy **tří ohřívačů**
- se odděluje na temeni hlavy, postupuje přes hrdlo do nadklíčkové jamky, pak do hlavní dráhy a rozptyluje se v hrudníku.

Boční větev dráhy **žlučníku**
- se odděluje za kyčelním kloubem, obchází jej dopředu a v oblasti ochlupení ohanbí se spojuje s dráhou jater. Potom z ní odbočuje a jde k dolnímu okraji žeber, vnořuje se do žlučníku a rozptyluje se v oblasti jater. Dále přechází přes srdce a podél hltanu jde na tvář, kde se rozptyluje a po obličeji pokračuje k očím, kde se připojuje k očním nervům a u vnějšího očního koutku se spojuje se svou hlavní dráhou.

Boční větev dráhy **jater**
- se odlučuje v nártu a postupuje souběžně s dráhou nahoru po noze až ke slabinám, kde se spojuje s dráhou žlučníku a splývá s ní.

MIMOŘÁDNÉ (MIMODRÁHOVÉ A NOVÉ) BODY

Řada autorů je nepovažuje za zvláště důležité. V úplnosti byly uvedeny jednotlivých drah. Zde uvádím ty nejpodstatnější.

Body lokalizované na hlavě

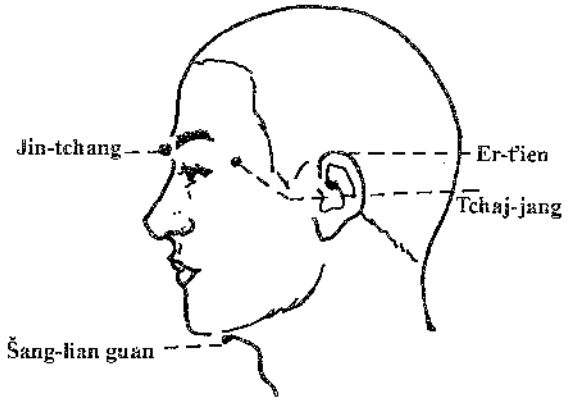

Obr. 130.

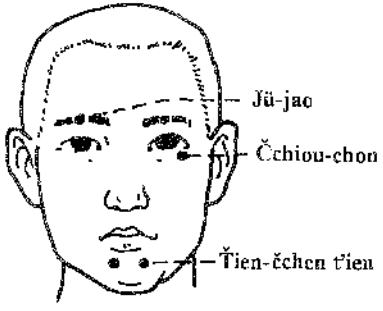

Obr. 131.

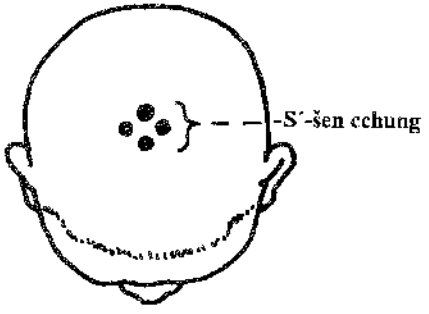

Obr. 132.

Tchaj-jang (Žl 1-04)
- Nachází se v jamce asi 1 cun za středobodem mezi bočními konci obočí a zevním koutkem.
- Th: bolesti hlavy, oční onemocnění, porucha lícního nervu.
- Hloubka vpichu 6–12 mm, mnohdy vpich do několika kapek krve.

Jin-tchang (ZS 25-1)
- Nachází se mezi vnitřními konci obočí.
- Th: bolesti hlavy, krvácení z nosu, onemocnění nosu, nespavost.
- Hloubka vpichu 6–12 mm podkožně. Je možné i moxování.

Šang-lian guan (PS 23-1)
- Nachází se 1 cun pod středem dolní čelisti v jamce štítné chrupavky, mezi ní a dolní čelistí.
- Th: slinění u ztuhlého jazyka, bolesti v hrdle, polykací potíže, ztráta hlasu.
- Hloubka vpichu 2 až 2,5 cm směrem ke kořeni jazyka.

Er-ťien (TO 20-1)
- Nachází se u špičky ušního boltce.
- Th: oční potíže, horečnaté stavy.
- Hloubka vpichu: 2–5 mm. Možnost vyvolání drobného krvácení, možnost moxování.

Jü-jao (Žl 14-02)
- Nachází se uprostřed obočí.
- Th: lokální bolesti, ptóza víček, oční onemocnění.
- Hloubka vpichu 6–10 mm.

S'-šen cchung (ZS 20-1, ZS 20-01)
- Jde o skupinu 4 bodů na vrcholu lebky (vertexu) 1 cun za, před a bočně od bodu ZS 20.
- Th: bolesti hlavy, závratě, nespavost, epilepsie, špatná paměť. Představuje systém hlubinných energetických drah (viz mikrosystémy akupunktury).
- Hloubka vpichu 10–20 mm.

Čchiou-chou (Ž 1-03)
- Nachází se v zevní čtvrtině infraorbitální krajiny.
- Th: oční onemocnění.
- Hloubka vpichu: jemně 1–2 cm podél okraje očnice.

Ťien-čcheng ťien (PS 24-01)
- Nachází se 1 cun zevně od bodu PS 24.
- Th: bolesti tváře, deviace úst a očí, spasmus obličejového svalstva.
- Hloubka vpichu 10–25 mm.

Pi-tchung (TS 20-01)
- Nachází se na nejvyšším místě nazolabiální rýhy.
- Th: onemocnění nosu.
- Hloubka vpichu: subkutánně 7–12 mm.

Čchien-čeng (Ž 6-01)
- Nachází se půl až 1 cun před ušním lalůčkem.
- Th: deviace úst a očí, ulcerace na jazyku a v ústech.
- Hloubka vpichu: 1–2 cm.

I-ming (TO 17-02)
- Nachází se 1 cun za bodem TO 17.
- Th: oční onemocnění, ušní šelesty, nespavost.
- Hloubka vpichu: 12–20 mm.

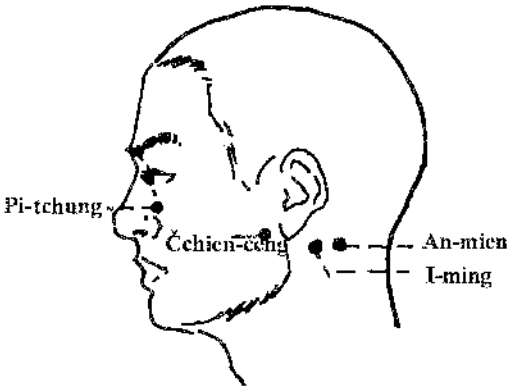

Obr. 133.

inien (TO 17-01)
Nachází se uprostřed mezi body TO 17 a Žl 20.
Th: nespavost, závratě, bolesti hlavy, palpitace, duševní poruchy.
Hloubka vpichu: 12–20 mm.

g-čchuan (ZS 14-01)
Nachází se půl cunu zevně od bodu ZS 14.
Th: astma, kašel, ztuhlost šíje, bolesti v rameni a paži.
Hloubka vpichu: 12–20 mm.

Body lokalizované na trupu

ia-tchuo-čia ťi (MM 13-01 až MM 23-01)
Skupina 34 bodů po obou stranách páteře, půl cunu zevně od dolního okraje každého trnového výčnělku (proc. spinosus) od Th 1 k L 5.
Th: bolesti horních končetin, hrudníku, břicha, dolních končetin, a to podle lokality bodů.
Hloubka vpichu: 12–25 mm v krční, 25–30 mm v bederní krajině. Je možné moxování.

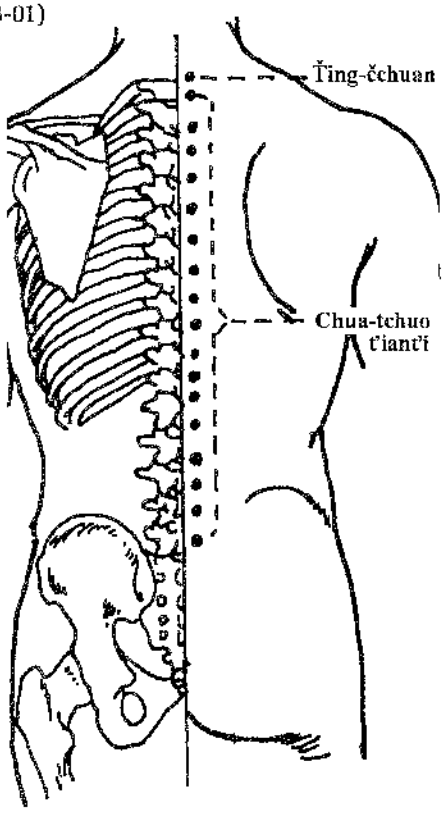

Obr. 134.

-lao (ZS 14-06)
Nachází se 2 cuny nad bodem ZS 14, 1 cun zevně od střední linie.
Th: kašel, astma, ztuhlost šíje.
Hloubka vpichu: 7–12 mm.

j-kuan-sia šu (MM 18-2)
Nachází se 1,5 cunu zevně od dolního okraje trnu Th 8.
Th: diabetes, zvracení, bolesti břicha a hrudníku.
Hloubka vpichu 12–15 mm. Možnost moxování.

chi čuej (ZS 3-1)
Nachází se pod trnem L 5.
Th: bolesti beder, obrny dolních končetin, nepravidelné a bolestivé měsíčky.
Hloubka vpichu: 15–25 mm.

-čchi (ZS 2-1)
Nachází se 2 cuny přímo nad vrcholem kostrče.
Th: bolesti hlavy, nespavost, zácpa, epilepsie.
Hloubka vpichu: podkožně 25–50 mm. Možnost moxování.

hi-ken (MM 46-01)
Nachází se 3,5 cunu zevně od dolního okraje trnu L 1.
Th: hepatosplenomegalie, bolesti beder.

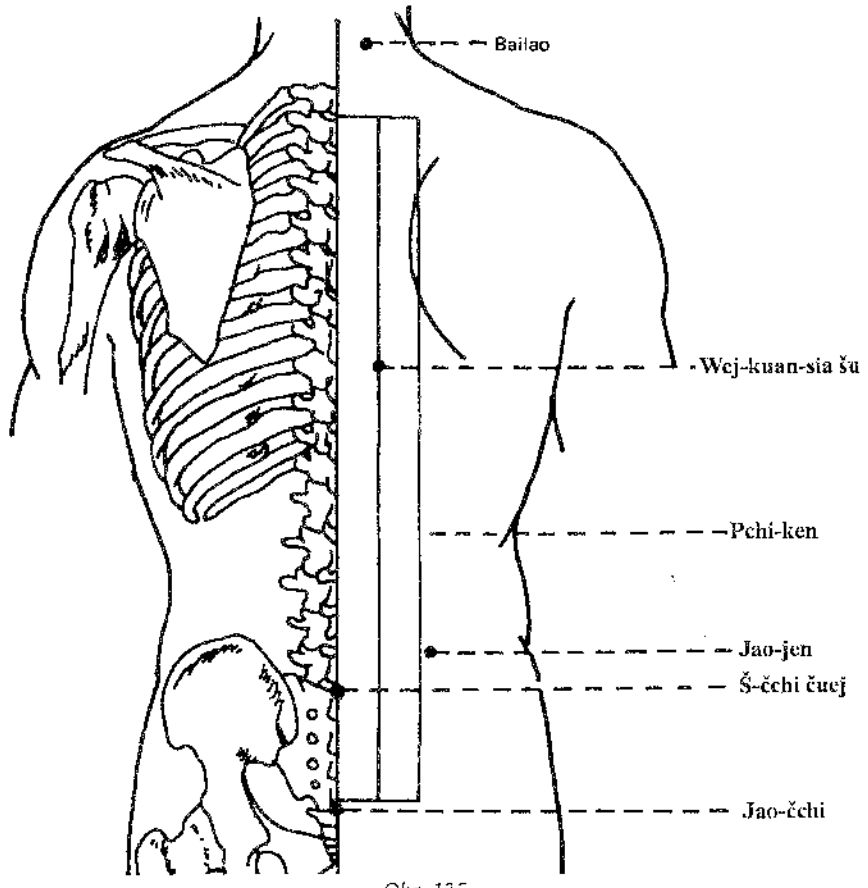

Obr. 135.

- Hloubka vpichu 12–20 mm. Možnost moxování.

Jao-jen (MM 47-1)
- Nachází se 3,5 cunu zevně od dolního okraje trnu L 4.
- Th: bolesti beder, časté močení, nepravidelné měsíčky.
- Hloubka vpichu 20–25 mm. Možnost moxování.

Body lokalizované na břiše a hrudi, eventuálně na paži

C'-kung süe (Ž 29-02)
- Nachází se 3 cuny zevně od bodu PS 3.
- Th: prolaps dělohy, nepravidelné měsíčky.
- Hloubka vpichu 20–25 mm. Možnost moxování.

Ťien-čchien (SS 19-01)
- Nachází se uprostřed mezi koncem přední podpažní brázdy a bodem TS 15.
- Th: bolesti ramen a paže, obrny horních končetin.
- Hloubka vpichu 15–25 mm.

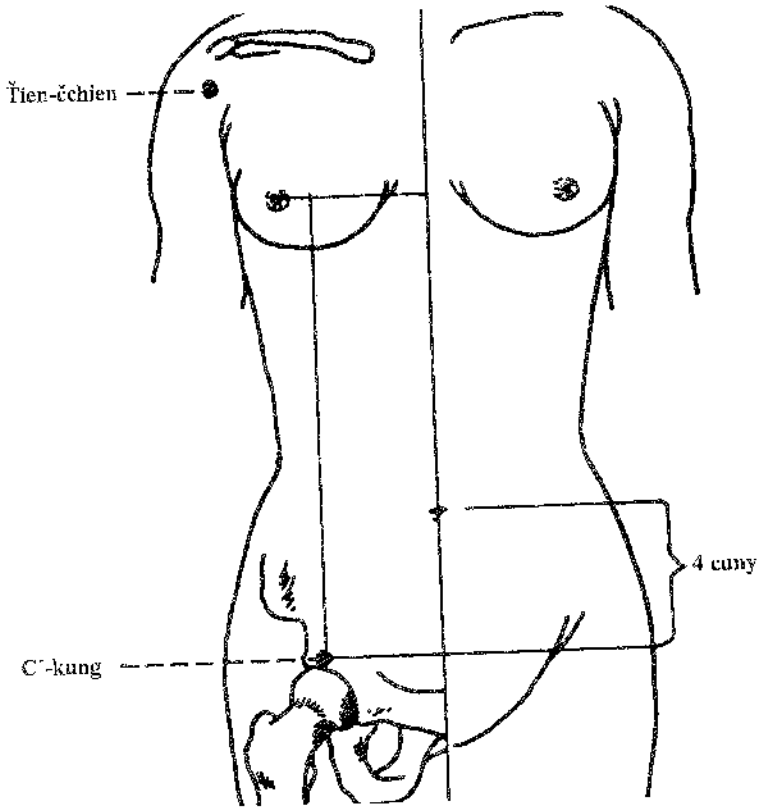

Obr. 136.

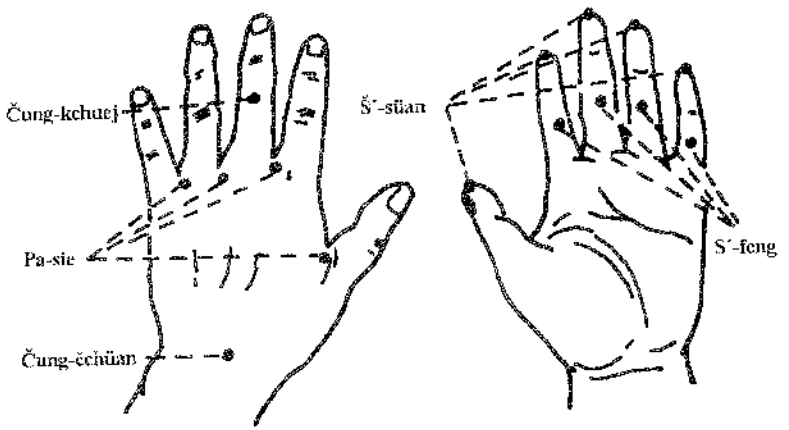

Obr. 137.

Body lokalizované na ruce

Š'-süan (Tingy 1-10)
- Nachází se na vrcholcích všech prstů 1 fen od nehtů.
- Th: body první pomoci; mozková mrtvice, kóma, epilepsie, vysoká horečka, angína, křeče u dětí.
- Hloubka vpichu: povrchně, nebo do vyvolání drobného krvácení.

S'-feng (Tingy 1-10)
- Nachází se uprostřed příčné rýhy na dlaňové straně prvních mezičlánkových kloubů 2. až 4. prstu.
- Th: nechutenství, malnutriční syndrom, kašel.
- Hloubka vpichu do vyvolání drobného krvácení.

Čung-kchuej (TO 1-01)
- Nachází se uprostřed proximálních kloubů 2. až 4. prstu, na jejich dorzální straně.
- Th: nauzea, zvracení.
- Provádí se moxa třemi konusy.

Pa-sie (TO 2-01)
- Nachází se na přechodu hřbetu ruky a prstů v mezičlánkových prostorách.
- Th: spasmy a kontraktury prstů, lokální potíže, nadměrná horkost.
- Hloubka vpichu: 5–7 mm.

Čung-čchüan (TO 4-01)
- Nachází se v jamce mezi bodem TS 5 a TO 4.
- Th: bolesti břicha, napětí v hrudi.
- Hloubka vpichu 10–15 mm. Je vhodné moxování.

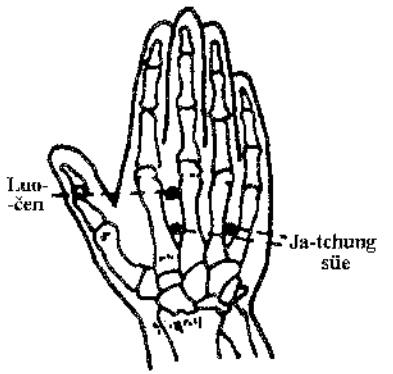

Obr. 138.

Luo-čen (TO 3-02)
- Nachází se na dorzu ruky mezi 2. a 3. záprstní kůstkou, půl cunu za metakarpofalangeálním skloubením.
- Th: bolesti v krku, bolesti v rameni a paži.
- Hloubka vpichu: 5–7 mm.

Ja-tchung süe (TO 3-1)
- Nachází se na hřbetě ruky, uprostřed záprstních kůstek v 2. a 4. mezičlánkovém prostoru.
- Th: akutní bederní bolesti; v Su-Jok akupunktuře pro onemocnění ledvin.
- Hloubka vpichu 12–20 mm.

Body nacházející se na horní končetině

Er-paj (OS 5-2, OS 5-01)
- Jedná se o dva body, které se nacházejí na dlaňové straně předloktí 4 cuny nad zápěstní rýhou na obou stranách šlachy m. flexor carpi radialis.
- Th: hemoroidy, prolaps rekta.
- Hloubka vpichu 12–25 mm.

-čung (OS 4-1)
Nachází se na dlaňové straně předloktí, uprostřed mezi zápěstní rýhou a loketním obbím.
Th: ochrnutí, spasmy, kontraktury horní končetiny, bolest předloktí.
Hloubka vpichu 20–30 mm. Vhodné je moxování.

ou-tien (TO 10-01)
Nachází se na vrcholu ulnárního olekranu při ohnutém lokti.
Th: tbc.
Moxování se 7 až 14 konusy.

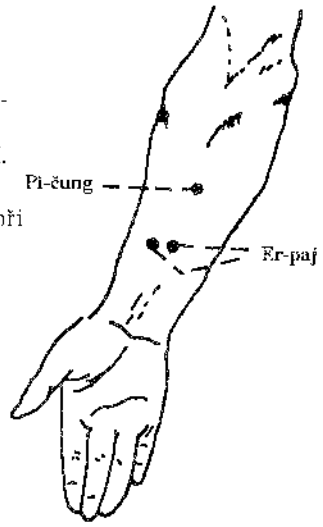

Obr. 139.

Body nacházející se na hýždi a dolní končetině

nua-čung (Žl 30-01)
Nachází se mezi body Žl 30 a ZS 2.
Th: bederní bolesti, bolesti ve stehně.
Hloubka vpichu 30–60 mm.

Obr. 140.

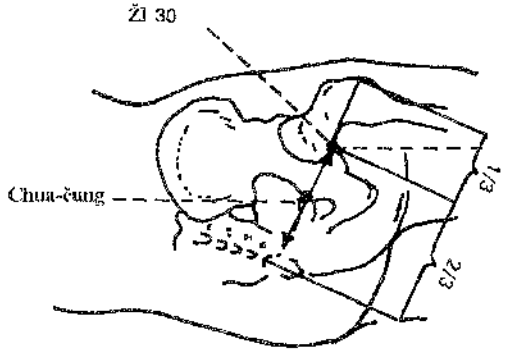

Obr. 141.

j-čchung wo (SS 10-1)
Nachází se 1 cun nad bodem SS 10.
Th: ekzém, parazité gastrointestinálního traktu.
Hloubka vpichu 20–25 mm. Vhodné je moxování.

-jen (Ž 35-, Ž 35-02)
Jde o dva body nacházející se v jamkách po obou stranách kolenního vazu při ohnutém koleně.
Th: bolesti kolena, slabost dolních končetin.
Hloubka vpichu: 12–25 mm. Vhodné je moxování.

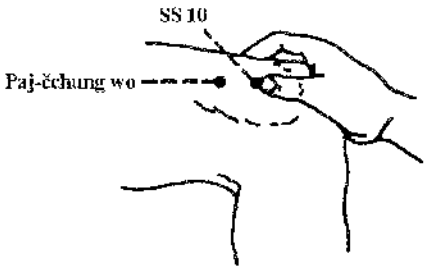

Obr. 142.

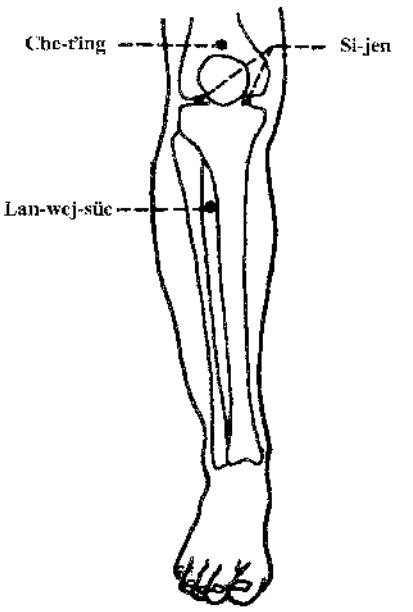

Obr. 143.

Lan-wej süe (Ž 37-1)
- Nachází se 2 cuny pod bodem Ž 36.
- Th: akutní a chronická appendicitida, paralýza dolních končetin.
- Hloubka vpichu: 20–30 mm.

Che-čing (Ž 35-03)
- Nachází se v jamce nad středem čéšky.
- Th: bolesti kolena, slabost nohou, paralýza.
- Hloubka vpichu: 12–25 mm.

Tan-nang süe (Žl 34-1)
- Nachází se 1 až 2 cuny pod bodem Žl 34.
- Th: akutní a chronický zánět žlučníku, žlučníkové kameny, svalová atrofie, poruchy hybnosti dolních končetin, ascaridiáza.
- Hloubka vpichu 20–25 mm.

Pa-feng
- Jde o 4 body na dorzu nohy v jamkách mezi prstních prostorů.
- Th: bolesti prstců nohy, beri-beri.
- Hloubka vpichu 12 mm. Vhodné je moxování.

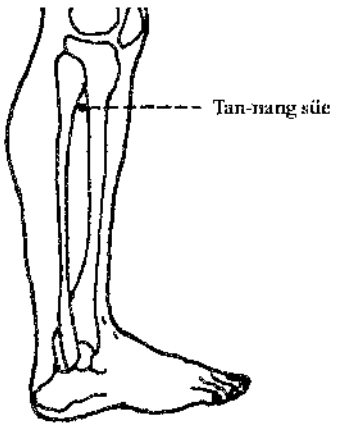

Obr. 144.

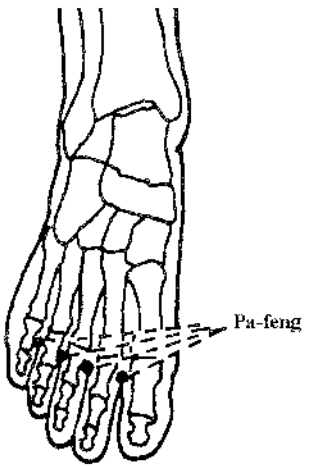

Obr. 145.

Dráha	Body
plic	1, 5, 6, 7, 8, 11
tlustého střeva	1, 4, 10, 11, 15
žaludku	4, 5, 27, 36, 44, 45
sleziny	1, 5, 6, 10, 11
srdce	3, 7, 9
tenkého střeva	1, 11, 19
močového měchýře	2, 10, 13, 15, 18, 22, 23, 25, 32, 40, 52, 53, 57, 58, 60, 63, 67
ledvin	1, 7, 16
perikardu	6, 8, 9
tří ohřívačů	1, 7, 9, 15
žlučníku	12, 20, 21, 25, 29, 30, 34, 41, 43
jater	4, 8, 10
přední střední	4, 12, 17, 22, 23
zadní střední	12, 14, 20, 23

Tab. 35. Nejčastěji používané body jednotlivých drah.

Podle představ tradiční medicíny je za normálních okolností energie rovnoměrně rozdělována po celém těle v jednotlivých dráhách, v nichž cirkuluje od orgánu k orgánu v daném denním cyklu. Dojde-li k narušení této pravidelné cirkulace, otevírají se pomocné zkraty (čímž si můžeme vysvětlit některá tradiční léčebná pravidla) tak, aby se energie opět dostala do příslušných orgánů, než se upraví normální poměry. Neodstraní-li se porucha, dojde k poruchám v distribuci této energie, k jejímu nedostatku nebo nadbytku (což se dá zjistit pulsovou diagnostikou, v poslední době pak oscilometricky nebo elektroakupunkturními metodami). Pomocné zkraty (shunty-šanty) mezi jednotlivými základními dráhami tvoří tzv. sekundární dráhy.

SEKUNDÁRNÍ DRÁHY (LUO)

Jsou to vlastně energetické vedlejší dráhy, které běží od určitých bodů té které dráhy k bodům jiné dráhy nebo k jiným orgánům. Mají značný praktický význam tím, že spojují části těla a orgány a uvádějí je do vzájemného vztahu hospodaření s energií. Jejich uspořádání je široce rozvětvené (viz obr. 55, 146).

Ne každý akupunkturní bod má svou sekundární dráhu. Jsou však akupunkturní body, které naopak mají více sekundárních drah. Každá základní akupunkturní dráha vysílá sekundární dráhy z více bodů. Jimi se dosahuje úzké funkční souvislosti mezi jednotlivými orgány nebo částmi těla. Lze předpokládat existenci značného množství sekundárních drah, které však jsou ve svém průběhu u každého jedince variabilní.

Pro svou účinnost za zvláštních podmínek, kdy regulace uvnitř základní dráhy nepostačuje k vyrovnání energetické poruchy, dávají značné kombinační možnosti k dosažení lepších léčebných výsledků.

Tak jako klasické dráhy, i ony mají svou příslušnost ke dvěma základním principům jangu a jinu. Jejich jangové větve se po svém rozvětvení znovu vracejí k původní dráze, zatímco jinové větve přecházejí v některou jinou jangovou dráhu.

Poněvadž by jejich detailnější uvedení vyžadovalo větší prostor, spokojme se s přehledem nejdůležitějších.

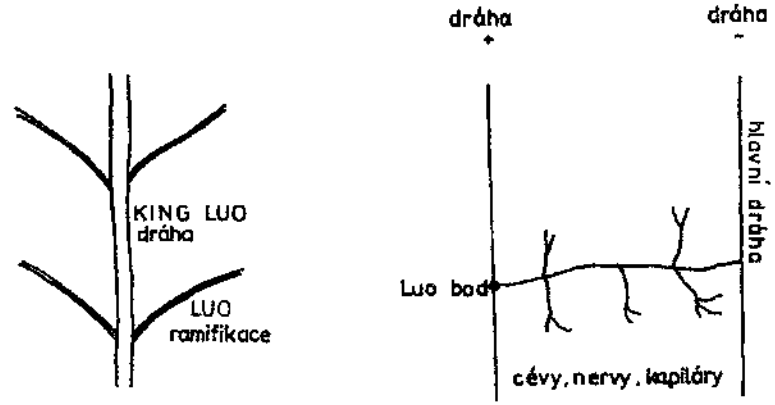

Obr. 146. Sekundární dráhy - schematicky.

LUO dráhy z dráhy PLIC

Z 1. bodu dráhy plic jde sekundární dráha ke 14. bodu dráhy jater. Ze 7. bodu dráhy plic vede sekundární dráha ke 4. bodu sdružené dráhy tlustého střeva, s níž je spojena body pramene a přechodu. Z 9. bodu dráhy plic jde spoj k 6. bodu dráhy tlustého střeva. 7. plicní bod má také spoje k přední střední dráze, a to k 9., 12. a zejména 17. bodu této dráhy.

LUO dráhy z dráhy TLUSTÉHO STŘEVA

Bodem pramene a přechodu je dráha tlustého střeva spojena s dráhou plic (7. a 9. bodem).

Od 15. a 16. bodu dráhy tlustého střeva vede sekundární dráha ke 13. bodu zadní střední dráhy, odkud jdou spoje ke 12. bodu dráhy žaludku, 17. bodu přední střední dráhy a 25. bodu dráhy žaludku, který je jako alarmující bod ve vztahu k dráze tlustého střeva.

Od 20. bodu dráhy tlustého střeva jdou sekundární dráhy k 1. bodu dráhy žaludku, 1. bodu dráhy močového měchýře, 4. bodu dráhy žaludku a sousedícím bodům dráhy žlučníku ve spánkové oblasti. 15. a 16. bod dráhy tlustého střeva jsou součástí mimořádné dráhy jang-čchiao.

LUO dráhy z dráhy ŽALUDKU

Zejména v oblasti obličeje jsou četné sekundární dráhy. Spolu s dráhami jater a tlustého střeva tvoří sekundární dráhy v oblasti úst. Na nich se podílejí také 25. a 27. bod zadní střední dráhy a 24. bod přední střední dráhy. Z 12. žaludečního bodu jde sekundární dráha ke 12. a 13. bodu přední střední dráhy. Na hlavě jsou ještě sekundární dráhy k bodům 1.–6. a 14. žlučníkové dráhy.

Dráhy žaludku a sleziny-slinivky jsou ve společné vazbě svými body pramene a přechodu.

LUO body z dráhy SLEZINY–SLINIVKY

Dráha sleziny má sekundární spoje se 3. a 4. bodem přední střední dráhy a z 16. bodu dráhy sleziny ke 22. a 23. bodu přední střední dráhy. Další sekundární dráhy jdou ke 24. bodu dráhy žlučníku, 14. bodu dráhy jater a 1. bodu dráhy plic. 15. a 16. bod dráhy sleziny mají vztah k mimořádné dráze jin-wej. Bod dráhy sleziny je hlavním bodem mimořádné dráhy čchung-maj (4.).

Body pramene a přechodu je dráha sleziny spojená s dráhou žaludku.

JO dráhy z dráhy SRDCE

Srdeční dráha je spojena s dráhou sleziny přes sekundární dráhu, která vystu-uje na povrch těla v 17. bodu přední střední dráhy. Jedna větev probíhá k hrtanu k očím, druhá k tenkému střevu. Od 17. bodu přední střední dráhy probíhá spoje- k 1. bodu dráhy srdce a ke 12. bodu přední střední dráhy. 5. bod srdeční dráhy přechodu) je spojen sekundární dráhou se 4. bodem dráhy tenkého střeva, 7. bod rdeční dráhy se 7. bodem dráhy tenkého střeva.

JO dráhy z dráhy TENKÉHO STŘEVA

Je to spojení sekundární dráhou mezi 13. bodem zadní střední dráhy a 13. bo-em dráhy tenkého střeva. Od 13. bodu zadní střední dráhy vede další sekundární ráha k žaludeční dráze, a to k jejímu 12. bodu a k 1. bodu dráhy žlučníku a močo-ého měchýře. Návazností na 12. bod žaludeční dráhy je sekundární dráha k před- střední dráze, a to k bodům 17, 13, 12, 10.

Existují také sekundární dráhy vycházející z 12. bodu dráhy tenkého střeva, to k dráze tlustého střeva, tří ohřívačů a žlučníku.

Bod pramene dráhy tenkého střeva (4.) je spojen sekundární dráhou s bodem echodu srdeční dráhy (5.). Dráha tenkého střeva má spoje s následujícími body na avě: močového měchýře 1, 11, 36, tří ohřívačů 20, 22, žlučníku 1, 7, 8, 9, 10, 12.

10. bod dráhy tenkého střeva je pak součástí mimořádných drah jang-čchiao jang-wej.

JO dráhy z dráhy MOČOVÉHO MĚCHÝŘE

Již z 1. bodu dráhy močového měchýře odstupuje řada sekundárních drah spo-jících dráhu močového měchýře s dráhou srdce, žaludku, tenkého střeva, tří čás- těla, sleziny-slinivky a mimořádnými dráhami jin-čchiao a jin-wej.

11. bod dráhy močového měchýře je spojen sekundární dráhou s dráhou tlusté-o střeva, tří ohřívačů, žlučníku a zadní střední dráhou. Také 12. bod dráhy močo-ého měchýře je ve spojení s dráhou zadní střední. Body 31. a 33. dráhy močového ěchýře jsou ve spojení s dráhou žlučníku, 33. bod dráhy močového měchýře pak dráhou jater, 36. bod dráhy močového měchýře má sekundární dráhy k dráze nkého střeva, 58. bod dráhy močového měchýře k dráze ledvin jejímu bodu pra-ene; 64. bod dráhy močového měchýře k dráze ledvin, jejímu bodu přechodu. ředpokládají se také sekundární dráhy z bodů 39.–44. dráhy močového měchýře dráze jater.

JO dráhy z dráhy LEDVIN

Jsou sekundární dráhy z 12. bodu dráhy ledvin k 3. bodu přední střední dráhy k 1. bodu zadní střední dráhy. Také 16. bod dráhy ledvin má sekundární dráhu přední střední dráze, a to k bodům 4. a 7.

Z 25. bodu dráhy ledvin vede sekundární dráha k 17. bodu přední střední drá-y. Bod přechodu dráhy ledvin je ve vztahu k 64. bodu močového měchýře a bod řechodu dráhy močového měchýře k bodu pramene dráhy ledvin.

3. bod dráhy ledvin je s 8. bodem dráhy ledvin a 1. bodem dráhy močového ěchýře součástí mimořádné dráhy jin-čiao, 9. bod dráhy ledvin pak počátečním bodem mimořádné dráhy jin-wej; 11.–21. bod dráhy ledvin jsou pak součástí mi-ořádné dráhy čchung-maj.

JO dráhy z dráhy OBALU SRDCE

Jsou k dispozici sekundární spojení mezi 1. bodem této dráhy k 7. bodu přední řední dráhy, na který jsou napojeny ještě 12. a 13. bod střední přední dráhy. těchto bodů jsou funkčně ovlivnitelné poruchy hrudníku a břicha.

6. bod dráhy obalu srdce je spojen se 4. bodem sdružené dráhy tří ohřívačů. 7. bod je ve vztahu s 5. bodem dráhy tří ohřívačů. 6. bod dráhy obalu srdce je současně hlavním bodem dráhy jin-wej. Z 8. bodu dráhy obalu srdce je sekundární dráha k 1. bodu dráhy tří ohřívačů.

LUO dráhy z dráhy TŘÍ OHŘÍVAČŮ

Z 15. bodu dráhy tří ohřívačů jsou sekundární dráhy k bodům přední střední dráhy, a to k 17., 13., 12., 7. a 5., a ke 13. bodu zadní střední dráhy. Stejně tak ke 12. bodu dráhy žaludku.

Sekundární dráha, pokračující z 13. bodu zadní střední dráhy, je ve vztahu ke 14. bodu dráhy žlučníku, 18. bodu dráhy tenkého střeva a 1. bodu dráhy močového měchýře.

17. bod dráhy tří ohřívačů je ve vztahu k dráze žlučníku, 20. a 22. bod dráhy tří ohřívačů k dráze žlučníku a tenkého střeva. Sekundární dráhy k dráze tří ohřívačů tvoří také četné body dráhy žlučníku, jako 3., 4., 5., 6., 7., 11., 12., 15., 20., 21.

K mimořádné dráze jang-wej je vztah mezi 5. bodem tří ohřívačů, jako jejím hlavním bodem, a body dráhy žlučníku 13–20.

Bodem přechodu je spojena dráha tří ohřívačů s dráhou obalu srdce (7.). Bod pramene tří ohřívačů (14) je spojen se 6. bodem dráhy obalu srdce.

LUO dráhy z dráhy ŽLUČNÍKU

Dráha žlučníku má nejčetnější sekundární spoje s ostatními dráhami. Jsou četné sekundární dráhy na hlavě, vycházející z bodů žlučníku 21, 22, 28, 24, 30. Bod 41. dráhy žlučníku je hlavním bodem mimořádné pásové dráhy taj-maj. Tuto dráhu vytvářejí z dráhy žlučníku ještě 26., 27. a 28. bod. Bodem přechodu a bodem pramene je dráha žlučníku spojena s dráhou jater (3. a 5. bodem). Z 31. a 33. bodu močového měchýře a z 1. bodu zadní střední dráhy vedou spoje k dráze žlučníku.

Bod dráhy žlučníku č. 1 je spojen se sousedním 21. bodem tří ohřívačů, 18. bodem dráhy tenkého střeva a s body dráhy žaludku. Body 3., 4., 5, a 6. dráhy žlučníku mají sekundární dráhy k dráhám žaludku, tlustého střeva a tří ohřívačů. Body dráhy žlučníku 7., 8., 9., 10., 12. mají spojení se sousedícími body dráhy tenkého střeva, tří ohřívačů a močového měchýře, bod 11. dráhy žlučníku s dráhami tenkého střeva a tří ohřívačů.

Značná část bodů dráhy žlučníku náleží také k mimořádným dráhám, tak např. žlučníkové body 13.–20., 21., 24., 35. jsou součástí mimořádné dráhy jang-wej. 14. bod dráhy žlučníku má navíc ještě sekundární dráhu k sousedním bodům drah žaludku, tlustého střeva a tří ohřívačů, 15. a 20. bod dráhy žlučníku k dráze tří ohřívačů.

26., 27. a 28. bod dráhy žlučníku jsou součástí mimořádné dráhy tu-maj. 29. bod dráhy žlučníku je součástí mimořádné dráhy jang-čiao. K této mimořádné dráze patří i bod 38. dráhy žlučníku. Žlučníkový bod 40. je pak hlavním bodem mimořádné dráhy taj-maj.

LUO dráhy a dráhy JATER

Z 12. bodu jaterní dráhy jdou sekundární dráhy k 2., 3. a 4. bodu přední střední dráhy. Ze 14. bodu jater vedou spoje k 1. bodu plicní dráhy, k 12. bodu přední střední dráhy a klikatě probíhající sekundární dráhy, obkružující ústa a jdoucí kolem očí, k 19. bodu zadní střední dráhy. Bodem přechodu a pramene jsou spojeny dráha jater s dráhou žlučníku. Další spoje k dráze jater jdou od 1. bodu zadní střední dráhy a k 1. bodu přední střední dráhy.

MIMOŘÁDNÉ (ZVLÁŠTNÍ) DRÁHY

Podle tradiční medicíny jsou spojeny se značením na krunýři posvátné želvy, které ukazují na osm směrů a osm trigramů pa kua, viz obrázek:

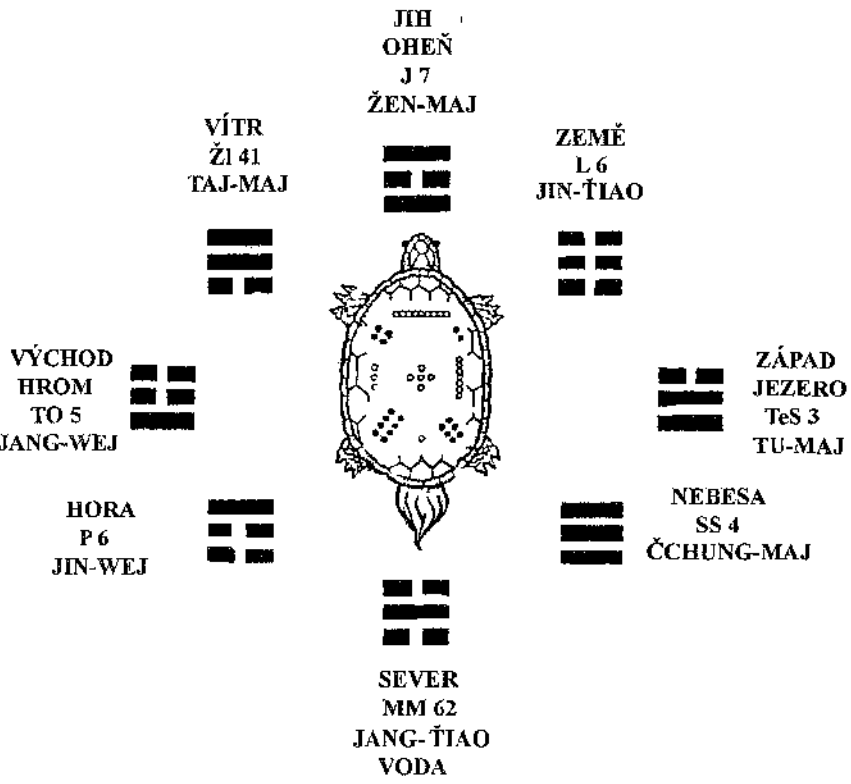

Obr. 147. Osm trigramů osmi mimořádných drah.

V systému drah tvoří velkou skupinu. Nejsou přímo spojeny s vnitřními orgá-ny, nevykazují mezi sebou vztah povrch - nitro, nejsou sdruženy v párech povrch - nitro, jako je tomu u řádných drah, a ani na nich (s výjimkou přední a zadní střední dráhy) neleží aktivní body. Tím se odlišují od klasických řádných drah.

Zůstávají při zdraví uzavřeny a otevírají se jen v případě, kdy se klasické dráhy přeplní životní energií tak, že ohrožují správnou funkci příslušných orgánů, a kdy ani sekundární dráhy nejsou schopny plnit svou funkci. Představují jakousi bezpečnostní záklopku, která se otevírá při převaze jangu. V čase nadbytku čchi a krve odebírají přebytek z drah, v čase nedostatku je naopak doplňují. Dále se starají o svlažování, přísun živin. Průběžně se naplňují čchi, krví a esencí z ostatních drah a orgánů, a potom tyto substance vracejí obohacené zpátky.

Body, s nimiž pracují, si vypůjčují z klasických drah. Je to vlastně řada bodů řetězově uspořádaných v energetickém vztahu. Každá dráha má svůj hlavní ***„kardinální bod"***, který mnohdy neleží ani na vlastní mimořádné dráze, ale na některé z drah klasických. Celkem je 8 mimořádných drah, z nichž 4 mají větší vztah k jinu a další 4 k principu jang. Tyto dráhy jsou uspořádány do čtyř párů stejného charakteru. Z nich jsou 2 dráhy nepárové a zbývajících 6 drah párových.

Mimořádná dráha může vykázat účinek jen tehdy, když je energetický stav v jednotlivých orgánových dráhách porušen, nebo jsou-li jednotlivé dráhy nebo jejich skupiny namáhány jednostranně, aniž by mohlo dojít k jejich vyrovnání. Jsou dráhami homeostatickými a používá se jich tedy k vyrovnání hlubokého neurohumorálního rozladu v organismu. Přebírají odpovědnost za kontrolu, skladování a regulování čchi a krve každé dráhy.

Jsou použitelné u chronických onemocnění, která vedou k metabolickým rozkladům, jež nejsou dostatečně ovlivnitelné běžně prováděnou akupunkturou. V dnešní přetechnizované době shonu (jang) jde o všeobecné přetížení jangových sil. V těchto případech dráhy často nejsou schopny najít svou cestu k regulaci.

Výběr dráhy a jejího hlavního bodu je jednou z nejobtížnějších kapitol akupunktury. Pulsová diagnostika zde nedává spolehlivý, ale jen orientační návod.

Převaha jangového pulsu ukazuje na mimořádné dráhy jangového charakteru, převaha jinového pulsu na mimořádné dráhy jin.

Vzhledem ke sdružení mimořádných drah do párů v praxi kombinujeme nabodnutí kardinálního bodu ještě „sdruženým bodem", tj. kardinálním bodem ze sdružené dráhy. Osvědčilo se také nabodávání kardinálních bodů jen na jedné straně těla, u žen na pravé, u mužů na levé polovině, sdružené body pak na kontralaterální straně. Poněvadž jsou kardinální body na distálních částech končetin, napichujeme horní končetinu jedné strany a dolní končetinu protilehlé strany. Jehly zavádíme kolmo do hloubky bez dosažení vyžadované PSC a neprovádíme již jejich stimulaci. Pořadí nabodávání: nejprve kardinální bod, potom eventuálně další body a naposled sdružený bod. Nabodáváme-li jen oba hlavní body, potom sdružený bod nabodáváme až ke konci sezení. Doba ponechání zavedených jehel je od 30 do 60 minut. Vytahování jehel má opět své pořadí: nejprve ze sdruženého bodu a nakonec z kardinálního bodu. K zesílení účinku můžeme po vyjmutí jehel na krátkou dobu 5 až 10 minut napíchnout jako hlavní dráhu sdruženou (vlastně jen přehodíme jehly). Při volbě jednotlivých drah se řídíme jejich symptomatologií:

I. pár:

DRÁHA REGULUJÍCÍ JIN - JIN-WEJ-MAJ

Charakter: jinová dráha párová. Reguluje tok v jinových dráhách a pomáhá hlavní koordinaci a rovnováze mezi jinovými dráhami.

Kardinální bod: OS 6, sdružený bod: SS 4.

Vlastní body dráhy:

- z dráhy ledvin: 9, 13, 15;
- sleziny: 16;
- jater: 14;
- přední střední: 22, 23.

Průběh dráhy: od vnitřní plochy lýtek (od 9. bodu dráhy ledvin, nacházejícího se 5 proporcionálních cunů nad vnitřním kotníkem). Z něho jde vnitřkem lýtka a přes stehna ke slabinám, kde se dostává do kontaktu s dráhami jater, ledvin, sle-

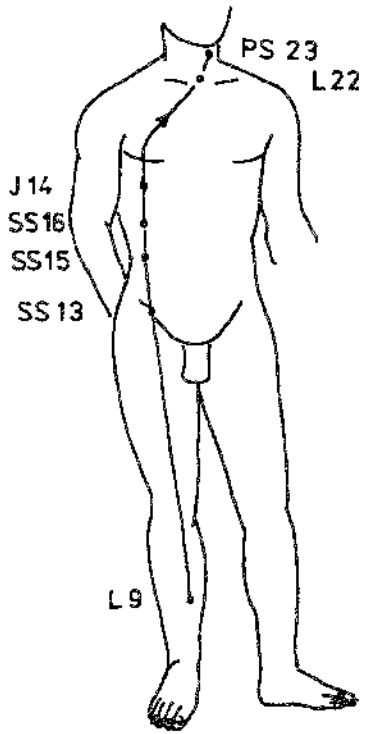

Obr. 148. Mimořádná dráha jin-wej.

ny a žaludku, a stoupá dále přes postranní část břišní stěny a hrudníku na přední plochu krku a přes hrdlo k jazyku.

Indikace:

Duševní sféra: nervové vyčerpání, psychické potíže, bázlivost, tíseň, úzkost, popudlivost, vznětlivost, truchlivost, plačtivost, žvanivost, zapomnětlivost.

Tělesná sféra: trávicí soustava – plynatost, křeče, zvracení;
srdeční soustava – bolesti u srdce, angina pectoris, hypertenze;
ostatní – pocit těžkých nohou.

RÁHA ŽIVOTA (VITÁLNÍ) – ČCHUNG-MAJ

Charakter: jinová dráha párová. Je životní cestou. Reguluje tok čchi a krve ve ech 12 klasických dráhách, s nimiž se setkává. Je „mořem" dvanácti řádných ah, čchi a krve, jejich rezervoárem.

Kardinální bod: SS 4, sdružený bod: OS 6.

Vlastní body dráhy:

z dráhy žaludku: 31;

ledvin: 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21.

Průběh dráhy: vychází z podbřišku a pokračuje po jeho přední ploše přes udník až ke klíční kosti.

V dolní části břicha se rozvětvuje do 5 úseků:

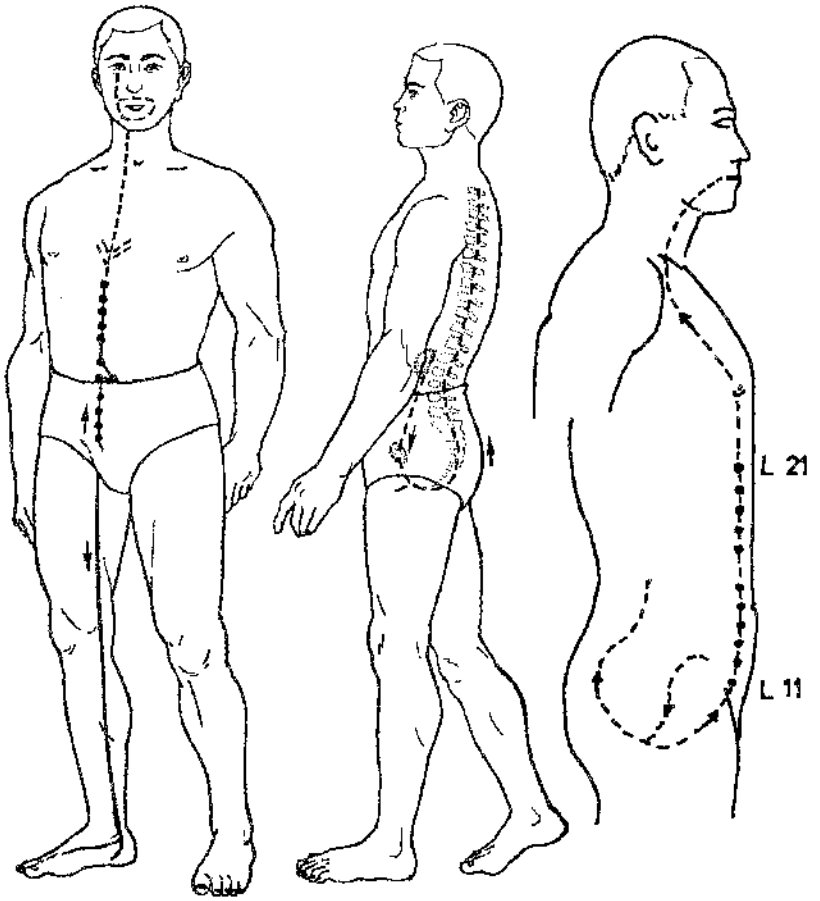

Obr. 149. Mimořádná dráha čchug-maj.

1. vychází z podbřišku do slabin k bodu Ž 30, jde s dráhou ledvin a rozptyluje se na hrudi;
2. pokračuje z hrudi na hrdlo a do nosohltanu;
3. začíná v oblasti pod ledvinami a sestupuje na vnitřní stranu stehna a jde na chodidlo;
4. rozvětvuje se na noze, jedna část jde k palci nohy, druhá na spodní stranu chodidla;
5. sestupuje z podbřišku dolů a dozadu do páteře a v ní spolu se zadní střední dráhou stoupá vzhůru.

Indikace:

- Duševní sféra: nespavost.
- Tělesná sféra: trávicí soustava – stagnace v břišní oblasti spojená s plynatostí, říháním, nechutenstvím, bolesti břicha, poruchy stolice, vředová choroba žaludku a duodena, zvracení až zvracení krve;

srdeční soustava – bušení srdce, srdeční nevolnost;
urogenitální soustava – poruchy činnosti pohlavních orgánů, neplodnost, poruchy menstruace, silná menstruace spojená se závratěmi, enuréza;
ostatní – chronické poruchy výměny látkové, neurčité stěhovavé bolesti.

. pár:

ÁSOVA DRÁHA – TAJ-MAJ

Charakter: jangová párová dráha. Jde v oblasti pasu a svazuje spolu všechny ráhy. Je regulátorem ostatních drah.

Kardinální bod: Žl 41, sdružený bod: TO 5.

Vlastní body dráhy:

- z dráhy žlučníku: 26, 27, 28, 29;
- jater: 13.

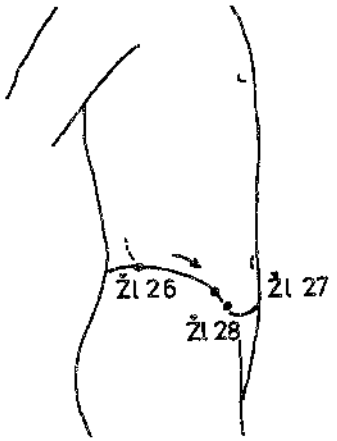

Obr. 150. Mimořádná dráha taj-maj.

Průběh dráhy: jako jediná nevede vertikálním směrem, ale obtáčí trup asi ve výši hřebenů kyčelních. Pravděpodobným počátečním bodem je ZS 4, ležící pod . bederním obratlem, nebo 13. bod dráhy jater (ležící pod koncem volných žeber). Pokračuje přes body Žl 26, 27, 28.

Indikace:

- Duševní sféra: pocity slabosti a vyčerpání.
- Tělesná sféra: nervová soustava – migréna, následky iktu;
  genitální systém: ovlivňuje především funkce pohlavních orgánů, gynekologické potíže, poruchy měsíčků, výtok, výhřez děložky;
  kůže – alergické kožní afekce;
  ostatní – napětí a plnost břicha, křečovité a bolestivé stavy kloubů a svalstva, anémie, hubnutí, ochablost pasu a dolních končetin, svalové atrofie, slabost a pohybové poruchy dolních končetin.

DRÁHA REGULUJÍCÍ JANG – JANG-WEJ-MAJ

Charakter: jangová párová dráha. Reguluje tok čchi a jangu v dráhách a pomáhá hlavní koordinaci mezi jangovými dráhami. Ovládá zevnějšek celého těla. Rozhojňuje a akumuluje vyživující čchi na povrchu těla.

Kardinální bod: TO 5, sdružený bod: Žl 41.

Vlastní body dráhy:

- z dráhy močového měchýře: 63;
- žlučníku: 24, 35;
- tenkého střeva: 10;
- tří ohřívačů: 15;
- žlučníku: 13, 14, 15, 17, 19, 20.

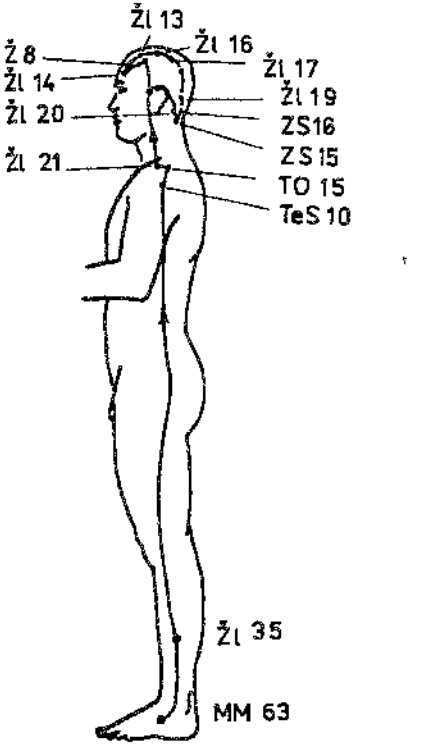

Obr. 151. Mimořádná dráha jang-wej-maj.

Průběh dráhy: začíná od zevního kotníku (v bodě MM 63) a vede přes zevní plochu dolní končetiny a zad až k rameni, kde prochází několika body drah trojitého ohřívače, tenkého střeva a žlučníku, a pokračuje po krku až na spánkovou oblast a záhlaví do bodu ZS 15.

Indikace:

- Duševní sféra: psychická i duševní ochablost.
- Tělesná sféra: kožní – zánětlivé kožní afekce, furunkly;
  srdeční soustava – bolesti u srdce;

kloubní soustava – onemocnění kloubů, periartritidy, cervikobrachiální a cervikokraniální syndrom;
ostatní – nachlazení, vysoké teploty často spojené se zimnicí a třesavkou, zatmění před očima při náhlém zvednutí ze sedu, dechové potíže.

pár:

ÁHA MOTILITY JANGU – JANGOVÁ PATNÍ DRÁHA – JANG-ŤIAO-MAJ

Charakter: jangová párová dráha. Zejména dráha regulace hybnosti dolních nčetin. Řídí regulaci dolních končetin a jejich kloubní funkce. Přináší výživné ky očím, a proto se podílí na zavírání a otevírání víček a také na střídání spánku dění. Udržuje otevřené oči a bdělou mysl.

Kardinální bod: MM 62, sdružený bod: TeS 3.

Vlastní body dráhy:

z dráhy močového měchýře: 1, 59, 61, 62, 63;
žlučníku: 20, 29;
tenkého střeva: 10;
tlustého střeva: 15, 16;
žaludku: 1, 3, 4.

Průběh dráhy: od zevního kotníku po zevní ploše lýtek a stehen k hýždi; odd k podpaží a ramenu, kde prochází body TS 15, 16, TeS 10, dále jde po krku přes ář (bod Ž 4, 3, 1) k oku a pak po čele do záhlaví, kde končí v bodě Žl 20. Podle jich odtud pokračuje až do ZS 16. bodu.

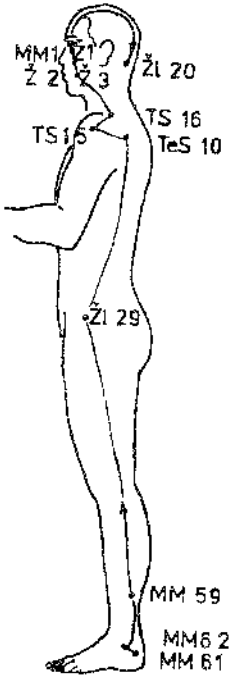

Obr. 152. Mimořádná dráha jang-ťiao-maj.

Indikace:

- Duševní sféra: rozčilení, nespavost.
- Tělesná sféra: nervový systém – migrénózní stavy, hemikranie s bolestmi za očima, stavy po iktu, epilepsie, ochrnutí poloviny těla;
  srdeční soustava – hypertenze, stavy spojené s krvácením;
  kloubní systém – bolesti kostí a kloubů, ischialgie, kloubní záněty, poruchy hybnosti dolních končetin, křeče a ztuhnutí nebo atrofie svalstva podél vnitřní strany nohy;
  kožní systém – furunkulózy;
  ORL – tinnitus na podkladě sklerotických změn;
  ostatní – avitaminózy z poruch resorpce, nedostatečná obranná síla, atypický imunitní průběh reakcí, alergie, hyperergie, bolest u vnitřního očního koutku.

ZADNÍ STŘEDNÍ DRÁHA, ŘÍDÍCÍ DRÁHA – TU-MAJ

Charakter: jangová nepárová dráha. Ve svém průběhu se spojuje se všemi jangovými dráhami. Je „mořem jangových drah". Kontroluje a řídí čchi všech jangových drah a činnost všech jangových orgánů. Má vztah k duševnímu životu a také k pohlavním funkcím. Na rozdíl od párových mimořádných drah má své vlastní dráhové body.

Kardinální bod: TeS 3, sdružený bod: MM 62.

Vlastní body dráhy:

- 1.–27. bod zadní střední dráhy.

Průběh dráhy: probíhá ve střední zadní linii těla od perinea k hornímu rtu. Má čtyři větve, z nichž jedna sleduje chod hlavní dráhy, druhá jde z podbřišku do vnějších pohlavních orgánů a ke kostrči, kde se spojuje s dráhami ledvin a močového měchýře, vstupuje s nimi do páteře a vystupuje nahoru do ledvin. Třetí větev vychází z podbřišku a prochází pupkem, srdcem, prochází na hlavu, kolem úst pokračuje k oběma očím. Čtvrtá větev začíná v bodě MM 1 a stoupá přes čelo na temeno, kde vstupuje do mozku a pokračuje podél lopatek směrem dolů do pasu, kde se zanořuje do hloubky a vniká do ledvin.

Indikace:

- Duševní sféra: neurastenie, nespavost, nedostatečná koncentrace, melancholie, stavy vyčerpanosti.
- Tělesná sféra: urogenitální systém: enuréza, retence moči, neplodnost, bolesti vystřelující z podbřišku až k srdci;
  zažívací systém: hemoroidy;
  nervová soustava: migréna, pocity mravenčení v končetinách, závratě, tetanické a křečové záchvaty epileptické povahy;
  svalově kloubní aparát: revmatismus, artritidy, spasmy a křeče končetin, neuralgické a revmatické bolesti kolem páteře, ztuhlost a bolest obratlů, opistotonus, bolest hlavy a ramenních kloubů.

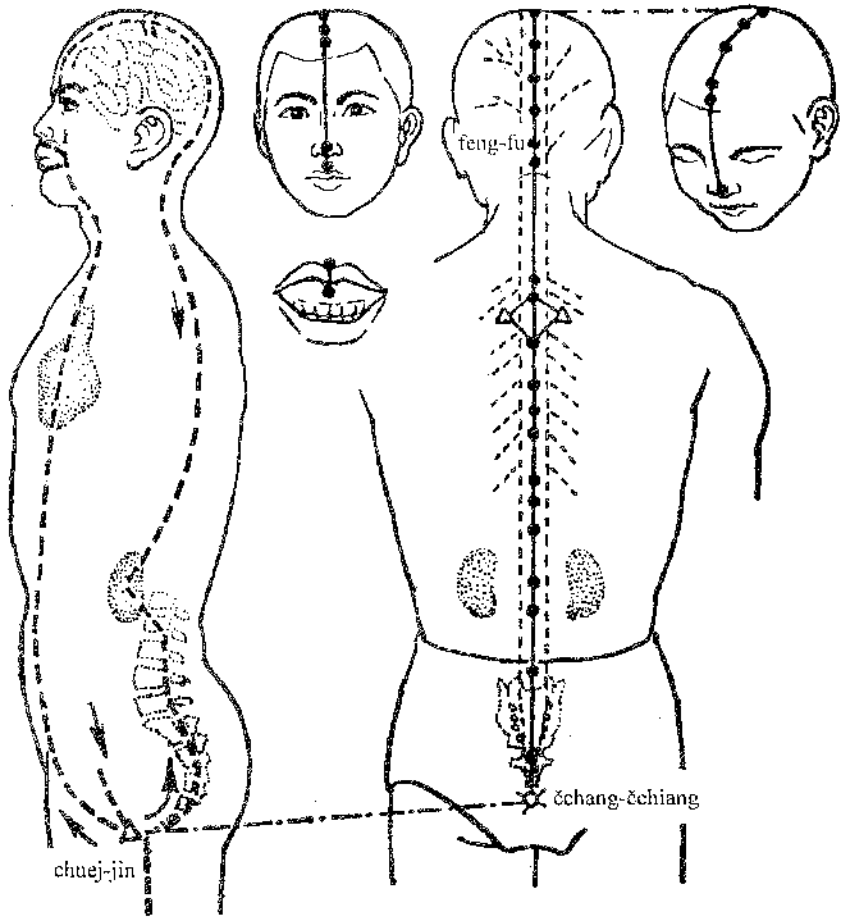

Obr. 153. Mimořádná dráha tu-maj.

V. pár:

PŘEDNÍ STŘEDNÍ DRÁHA – DRÁHA POČETÍ – ŽEN-MAJ

Charakter: jinová nepárová dráha. „Moře jinových drah" spojuje a řídí všechny jinové dráhy. Celkově reguluje stav jinové čchi. Souvisí s rozmnožovacími funkcemi. Jejím hlavním úkolem je počít život a živit plod.

Kardinální bod: P 7, sdružený bod: L 6.

Vlastní body dráhy:

- 1.-24. bod přední střední dráhy

Průběh dráhy: podle různých autorů má různý počátek. Podle jedněch začíná společně se zadní střední dráhou, podle jiných v podbřišku či v děloze nebo močovém měchýři. Odtud jde ve střední čáře přední plochy těla až k dolnímu rtu, kde se větví, a obě její větve pokračují k bodu Ž 1.

Indikace:

- Duševní sféra: neurotické stesky, „vnitřní chvění".

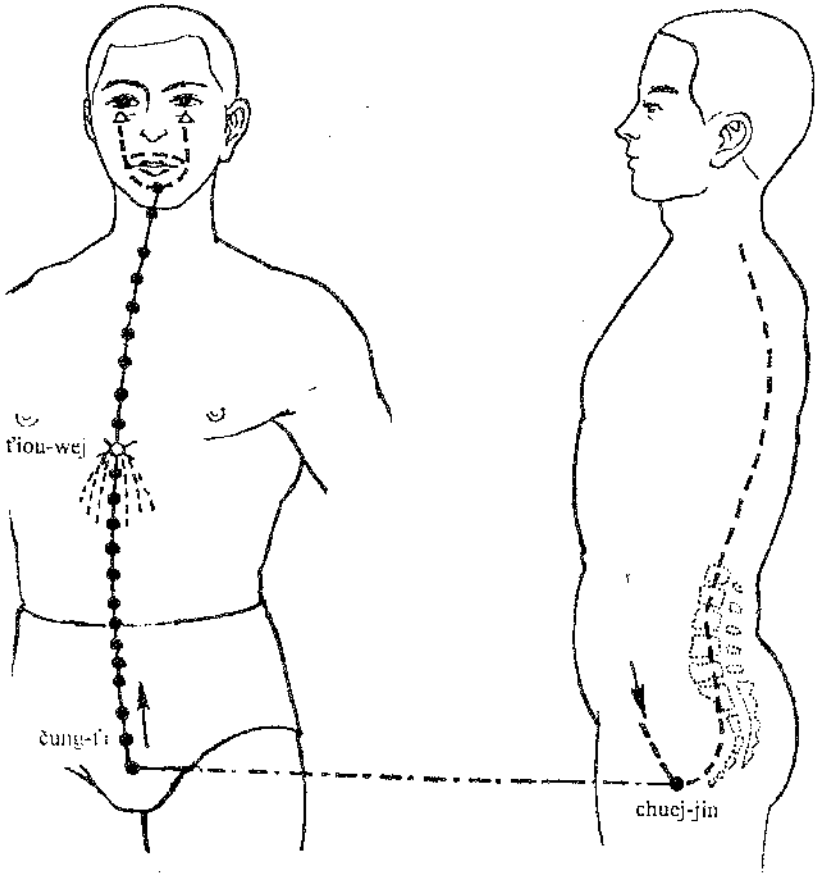

Obr. 154. Mimořádná dráha žen-maj.

- Tělesná sféra: urogenitální soustava – poruchy močení, enuréza, retence moče, bolesti genitálních oblastí, poruchy menses, amenorea, leukorea, nepravidelná menstruace, neplodnost mužská i ženská, výtok, spermatorea, klimakterické potíže;
  respirační systém – katary HCD, bronchitida, astmatický emfyzém, onemocnění vedlejších dutin, tvorba polypů;
  abdominální oblast: bolesti v epigastriu, podbřišku, městnání v břiše, hernie;
  ostatní – městnání v srdeční krajině, onemocnění štítné žlázy, akné, herpes, cukrovka, ekzémy, vliv na sliznice.

DRÁHA MOTILITY JINU – JINOVÁ PATNÍ DRÁHA – JIN-ČIAO-MAJ

Charakter: jinová párová dráha. Dráha motility jinu, zejména motorické funkce dolních končetin. Řídí kloubní funkce dolních končetin, zejména u žen. S jang-čchiao-maj má protichůdné doplňující se funkce. Zavírá oči a má vliv na spánkovou fázi.

Kardinální bod: L 6, sdružený bod: P 7.
Vlastní body dráhy:
z dráhy ledvin: 2, 6, 8;
přední střední 2, 3;
žaludku 9, 12;
močového měchýře 1.
Průběh dráhy: je sdružená s dráhou ledvin. Od začátku pod vnitřním kotníkem v bodě L 2 jde souběžně s dráhou ledvin po vnitřní ploše lýtka a stehna, přes přední stranu břicha a hrudník do nadklíčkové jamky, po přední boční straně krku k vnitřnímu koutku a nosu a odtud k vnitřnímu očnímu koutku, kde se spojuje s dráhou močového měchýře a s jangovou patní dráhou (jang-čchiao-maj).
Indikace:
Duševní sféra: nespavost.
Tělesná sféra: nervová soustava – stavy bezvědomí, nadměrný útlum, epilepsie;
kostně-kloubní systém – bolesti kloubů, křečovité ztuhnutí svalstva na vnitřní straně a ochabnutí na zevní straně nohou, záněty (zejména u žen), bolest v bedrech a kyčlích vyzařující do stydké krajiny, spasmy dolních končetin a inverze nohou;
urogenitální systém – leukorrhoea, prodloužený porod, impotence, prostatitis, spasmy močového měchýře, městnání v malé pánvi, dysmenorrhoea, metrorrhagie;

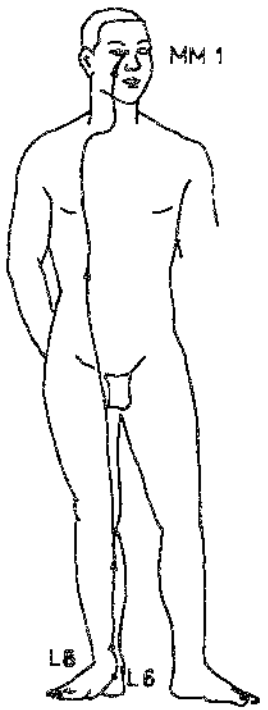

Obr. 155. Mimořádná dráha jin-čiao-maj.

zažívací systém – žloutenka, zažívací a střevní potíže, intestinální intoxikace a jejich následky, prudké bolesti v břiše, podbřišku, u mužů kýla;
ORL – chronická laryngitida;
ostatní – horečky se zimnicí a třesavkou, poruchy v oblasti krvetvorby, ztížená oxidace krve, změny chemismu krve.

MUSKULOTENDINÓZNÍ DRÁHY (CÉVY) – ŠLACHOSVALOVÉ DRÁHY

Dvanáct šlachosvalových drah je umístěno vždy ve směru příslušné klasické dráhy. Začínají u nehtů prstů rukou a nohou, potom se upínají na klouby a kosti a sledují průběh své dráhy a nejednou i jejích větví. Na rozdíl od klasických drah nevstupují s dráhou k orgánům. Tři jinové šlachosvalové dráhy dolních končetin se upínají v oblasti břicha, tři jinové rukou končí na hrudníku. Tři jangové nohou se upínají na hlavě a obličeji a tři jangové rukou na hlavě končí.

Jejich úlohou je zpevnění fyzického základu těla, zajištění pohybů, ohýbání končetin a podobně. Jejich poruchy se projevují malátností pohybů, ochablostí končetin, křečovitým ztuhnutím příslušných částí těla a podobně.

Mají zhruba stejný průběh jako jejich stejnojmenné klasické dráhy. Probíhají však na povrchu, nemají žádné spoje s vnitřními orgány.

Začínají na konečných částech končetin a šíří se směrem na břicho, hrudník a hlavu. Je celkem 6 jangových a 6 jinových muskulotendinózních drah:

3 jangové muskulotendinózní dráhy nohou se spojují v obličeji,
3 jinové muskulotendinózní dráhy nohou se spojují na podbřišku,
3 jangové muskulotendinózní dráhy rukou se spojují na hlavě,
3 jinové muskulotendinózní dráhy rukou se spojují na hrudníku.

Zatímco klasické dráhy mají liniový průběh, muskulotendinózní dráhy mají úzký plošný průběh.

Slouží k léčbě při onemocněních pohybového aparátu. Je předem třeba násobit jejich rovnovážný stav (antagonisticky účinnými svalovými skupinami).

V léčbě se nejčastěji používá vpichu do locus dolendi (bolestivého místa). Zvláště účinné jsou tyto dráhy při lineární masáži. Léčbu provádíme vždy napíchnutím bodu maximální bolestivosti tzv. horkou jehlou (více v kapitole věnované moxování).

achosvalová dráha plic

de souběžně s klasickou dráhou. Začíná na palci, prochází palcovou částí dlaně, edloktím a paží ke klíční kosti a po mezižeberních svalech dolů až k volným rajům 11. a 12. žebra.

Její porucha je charakteristická bolestmi v místech jejího úponu, bolestí nebo ataţením šlach v jejím průběhu. Ve vážnějších případech dušností, bolestmi pod ebry, zvracením krve.

Léčbu provádíme horkými jehlami přímo do bolestivých míst.

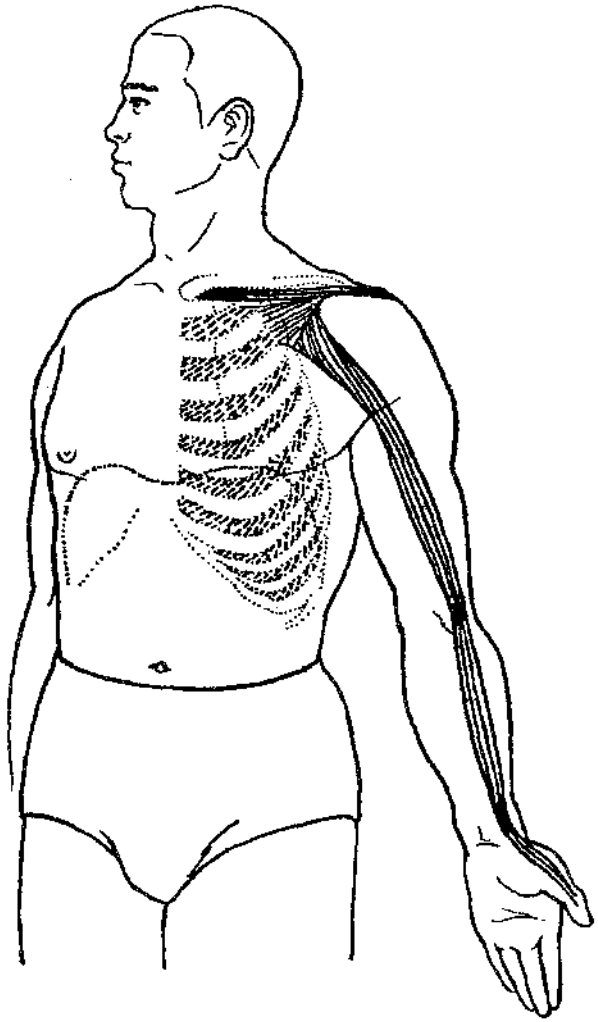

Obr. 156. Šlachosvalová dráha plic.

Šlachosvalová dráha tlustého střeva

sleduje svou klasickou dráhu. Začíná na konci ukazováčku, odkud vede k zápěstí a dále po předloktí a po vnější straně paže na rameno, kde se v bodě TS 15 rozděluje. Jedna její větev vede po trapézovém svalu k páteři, druhá pokračuje přes boční stranu krku na dolní čelist, kde se větví jedním směrem k nosní kosti a druhé rameno vystupuje přes spánky ke koutkům čela, pokračuje přes lebku na druhou stranu, kde podél spánků, před uchem a přes tvář sestupuje k bradě.

Její porucha je charakteristická bolestmi šlach v místech, jimiž prochází, a potížemi se zvedáním ramen nebo otáčením hlavy do stran.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

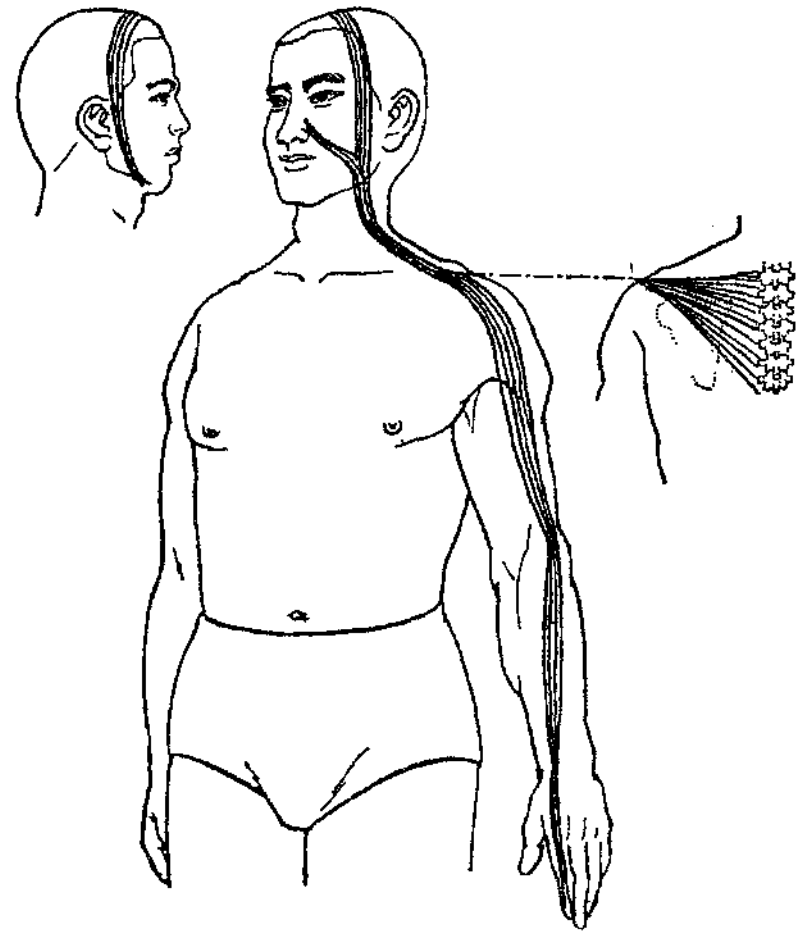

Obr. 157. Šlachosvalová dráha tlustého střeva.

achosvalová dráha žaludku

číná na 2., 3. a 4. prstci nohy. Na nártu se tyto tři pruhy spojují a pak pokračují horu ve dvou větvích. Jedna z nich vede po vnější straně lýtka, kolena a stehna žebrům, potom souběžně s nimi na záda, kde se připojuje k páteři. Druhá větev oupá od nártu podél vnější strany holenní kosti přes koleno a stehno ke kyčelní-u kloubu, odkud odbočuje k pohlavním orgánům a od nich se přes břicho rudník dostává na boční stranu hrdla a dolní čelist. Tam se opět dělí do tří směr. Jedna jde po dolní čelisti před ucho, druhá přes tvář k vnitřnímu očnímu koutku, rnímu víčku a k nosu a třetí, s odbočkami k dolnímu víčku, na horní ret a pod odní ret.

Její porucha se projevuje pohybovými poruchami v místech jejího průběhu, olestmi svalů končetin, břicha, náhlým křečovitým zešikmením úst, potížemi valů očních víček, škubáním koutků úst.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

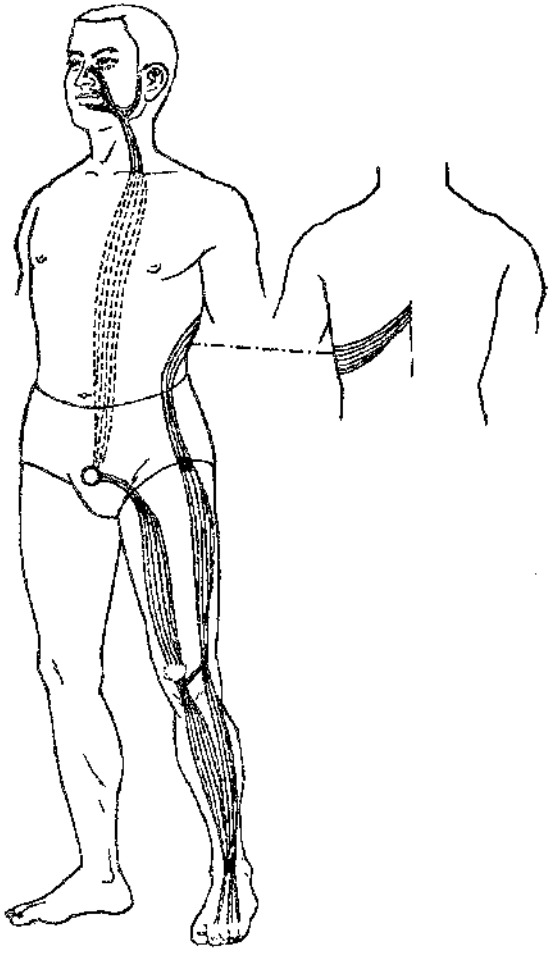

Obr. 158. Šlachosvalová dráha žaludku.

Šlachosvalová dráha sleziny

sleduje průběh své hlavní dráhy. Začíná na palci nohy, vede po jeho vnitřní straně k vnitřnímu kotníku, postupuje po lýtku a vnitřní straně kolena, vnitřní straně stehna, zabočuje k pohlavním orgánům, od nich postupuje do pupku, z něho dovnitř do břišní dutiny, připevňuje se k žebrům a potom se rozbíhá po žebrech a její spodní vrstvy se fixují k páteři.

Příznaky jejího postižení jsou opět bolesti podél dráhy, dále u pohlavních orgánů, v pupku, žebrech. Zejména ztráta ohebnosti palce, bolest vnitřního kotníku, křeče v lýtku.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

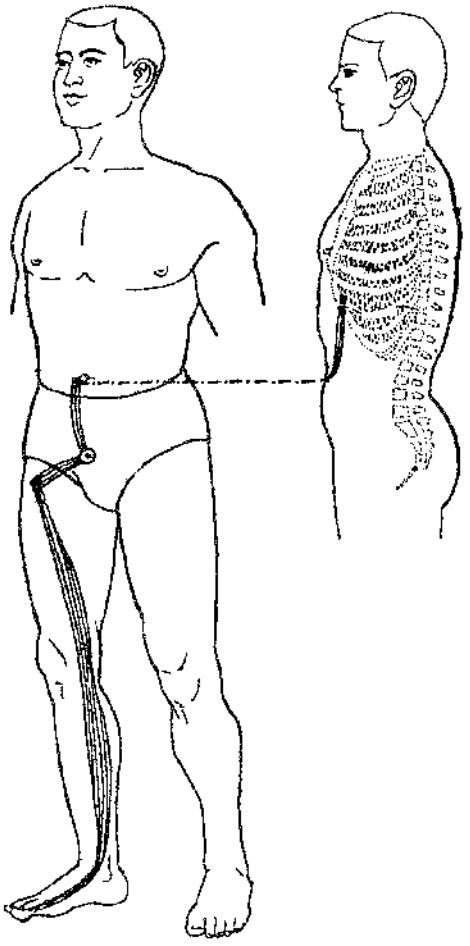

Obr. 159. Šlachosvalová dráha sleziny.

achosvalová dráha srdce

ačíná na vnitřní straně špičky malíku, pokračuje nahoru po vnitřním okraji předkti a paže do podpaží, od něho k prsní bradavce, přes hrudník dolů až na úroveň ludečního vchodu a pak dolů k pupku.

K příznakům její poruchy patří spastické bolesti na hrudníku, bolesti šlach lokti při ohýbání a natahování, bolesti svalstva a šlach v průběhu její dráhy.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

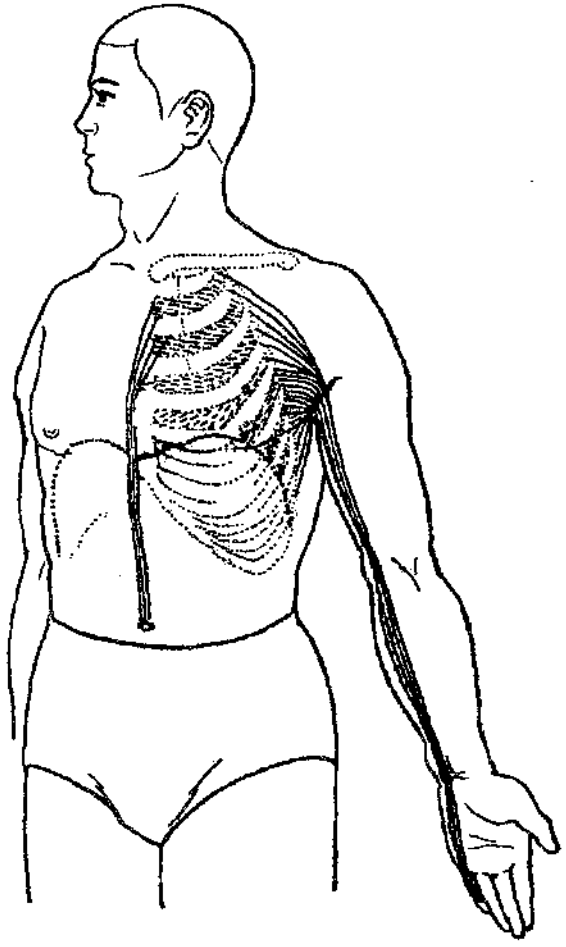

Obr. 160. Šlachosvalová dráha srdce.

Šlachosvalová dráha tenkého střeva

začíná na zevní straně špičky malíku, postupuje po malíkové straně ruky, zápěstí, podél spodní hrany loketní kosti na zadní stranu lokte, na trojhlavý sval a horní okraj lopatky, kde se jedna její část vějířovitě rozšiřuje po lopatce, zatímco hlavní část pokračuje přes horní okraj lopatky na zadní stranu krku a za ucho. Zde se rozvětvuje. Jedna větévka jde do ucha, druhá pokračuje nad ucho a přes spánky se spouští dolů na dolní čelist, odkud se opět obrací vzhůru a přes tváře vede k vnějšímu očnímu koutku. Třetí větev se pod uchem odděluje a jde k vnějšímu očnímu koutku a nahoru ke koutku čela.

K příznakům poruchy dráhy patří bolesti na zadní vnitřní straně předloktí, lokte a paže, bolesti v podpaží, v oblasti lopatky, šíje. Dále bolest a hučení v uších, potíže se zrakem spojené s neschopností zaostření po otevření očí.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

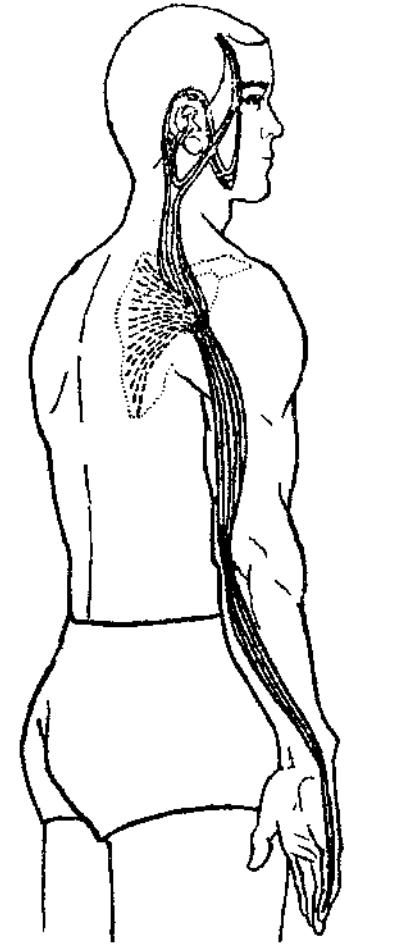

Obr. 161. Šlachosvalová dráha tenkého střeva.

lachosvalová dráha močového měchýře

atří k nejdelším a kromě toho se ještě větví na několik větví. Začíná na malíčku ohy, odkud jde jeden pruh ke kotníku a přes holeň k přední části kolena. Druhý ruh vede nejprve dozadu na vnější stranu patní kosti a od ní nahoru přes lýtko do ákolení. Na lýtku se z něho odděluje větev jdoucí na vnitřní stranu zákolenní jamy a oba pruhy potom společně jdou po zadní straně stehna a připojují se sedacímu svalstvu. Odtud jde dráha podél páteře na šíji, kde z ní jedna větev odočuje ke kořeni jazyka, zatímco druhá pokračuje na temeno a přes hlavu a čelo ede k nosu, kde se rozprostírá na horní víčko, nos a jařmovou kost. Ze zádové ráhy se odděluje další větev, jehož jedna část jde pod lopatku a k ramennímu loubu, druhá do podpaží a přes prsní sval k nadklíčkové jamce a přes hrdlo na ebku za ucho.

Poruchy této dráhy se projevují stejně jako u jiných drah bolestivými stavy, řečemi a funkčními poruchami svalů a šlach v jejím průběhu.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

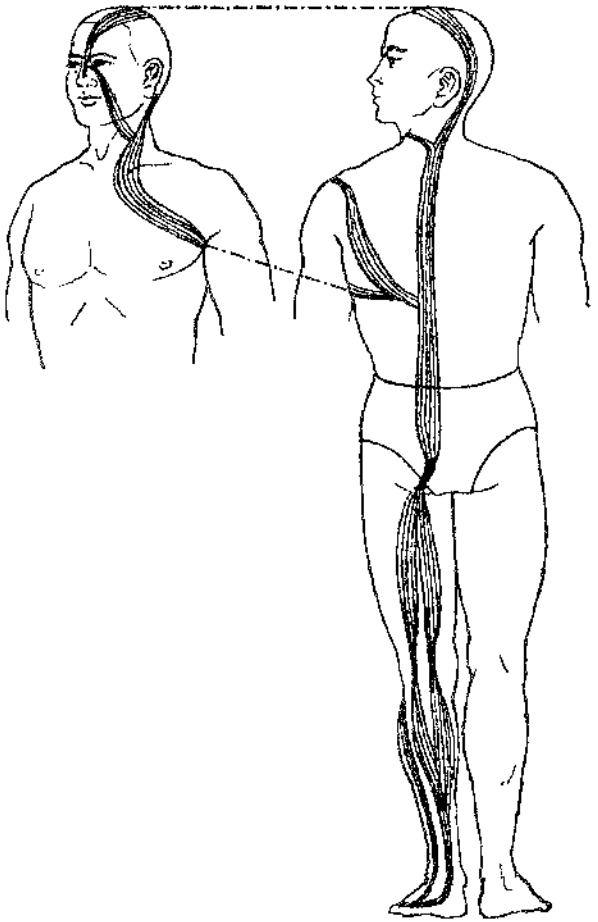

Obr. 162. Šlachosvalová dráha močového měchýře.

Šlachosvalová dráha ledvin

začíná pod malíčkem nohy, prochází chodidlem k jeho klenbě a spolu se šlachosvalovou dráhou sleziny vstupuje pod vnitřní kotník, směřuje k patě, kde se spojuje se šlachosvalovou dráhou močového měchýře, a postupuje přes lýtko k vnitřní straně kolena. Odtud společně s dráhou sleziny vede podél vnitřní plochy stehna do oblasti pohlavních orgánů, kde se vnořuje k páteři a vedle ní stoupá k šíji a upevňuje se na lebeční spodinu, kde se opět spojuje s dráhou močového měchýře.

Potíže spojené s poruchou dráhy jsou bolesti šlach a svalstva v jejím průběhu, na dolní končetině, v podbřišku nebo podél páteře. Zejména vázne předklon a záklon trupu.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

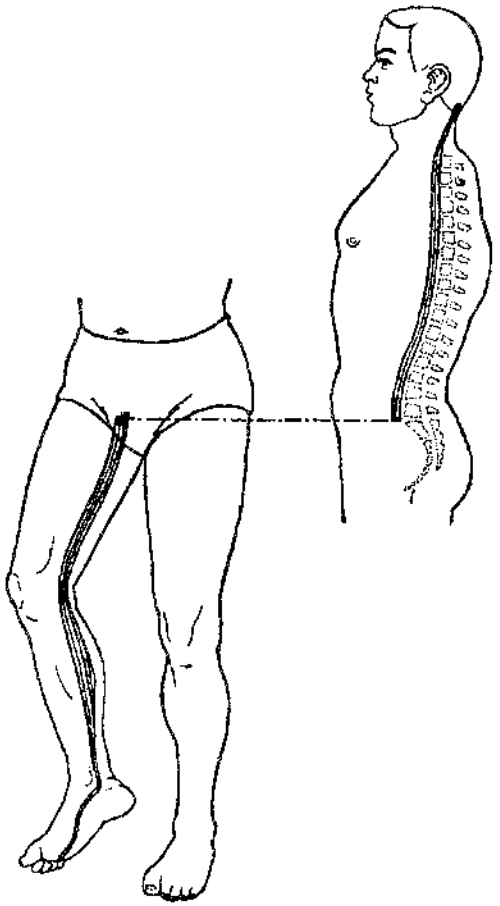

Obr. 163. Šlachosvalová dráha ledvin.

Šlachosvalová dráha obalu srdce

začíná na konci prostředníku a odtud sleduje průběh klasické dráhy až k podpaží, kde se rozbíhá po hrudním koši a druhou větví vniká do podpaží a po žebrech až k oblouku, kde se připojují žebra k prsní kosti.

Poruchy se projeví bolestivostí šlach a svalů v průběhu dráhy.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

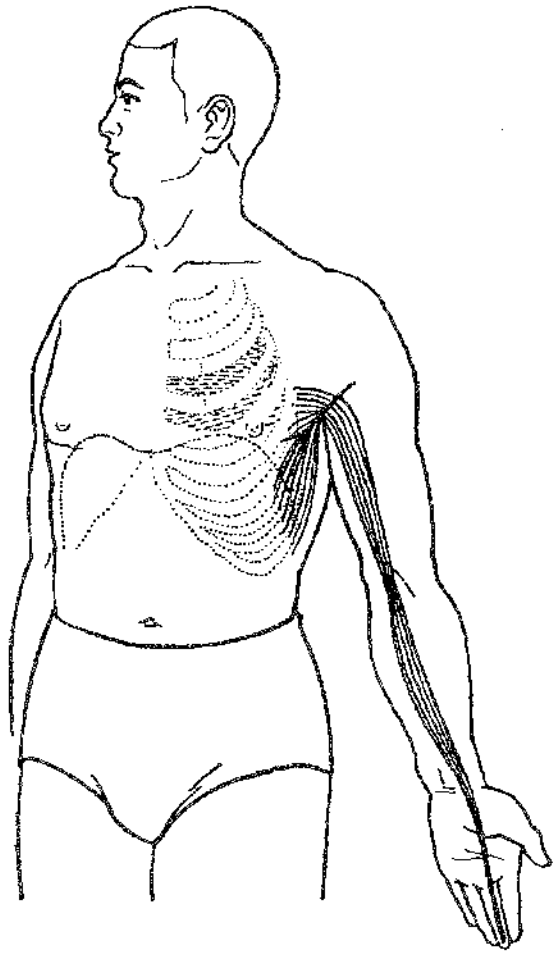

Obr. 164. Šlachosvalová dráha obalu srdce (perikardu).

Šlachosvalová dráha tří ohřívačů

začíná na vnější straně špičky prsteníku a odtud postupuje podél své klasické dráhy na hrdlo, kde se spojuje se šlachosvalovou dráhou tenkého střeva. Odtud vede ke kořeni jazyka a druhou větví přes úhel čelisti před ucho a k vnějšímu očnímu koutku a končí u okraje vlasů v úhlu čela.

Potížemi při poruše dráhy jsou ochablost, eventuálně spasticita šlach a svalů v místě jejího průběhu a křečovité zkroucení jazyka.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

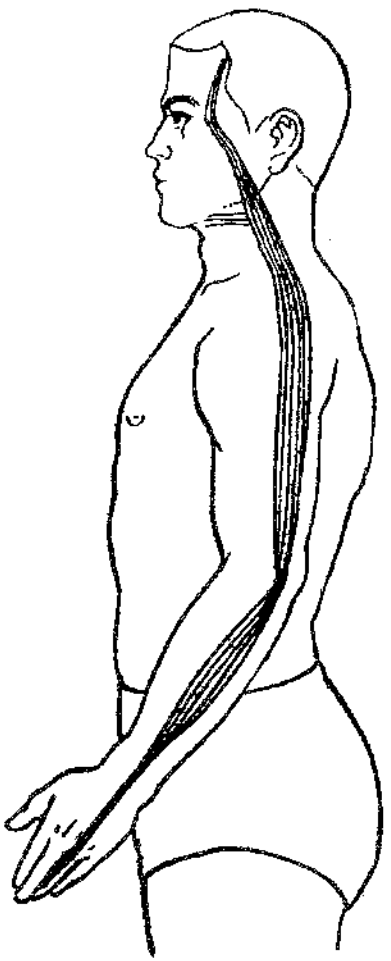

Obr. 165. Šlachosvalová dráha tří ohřívačů.

lachosvalová dráha žlučníku

ačíná na konci 4. prstce nohy a dále kopíruje průběh své klasické dráhy. Na zevní loše stehna z ní odstupuje větev dopředu a končí na stehně, druhá větev jde od yčelního kloubu dozadu ke křížové kosti. Přímá větev vede do podpaží, kde se pět rozvětvuje. Jedna větev jde ke klíční kosti, přímá pokračuje pod žebra a přes ok hrudního koše do podpaží, kde se opět rozvětvuje. Jedna větev jde k prsní bra- avce a pak se otáčí nahoru a upevňuje ke klíční kosti. Přímá větev pokračuje přes oční stranu krku za ucho a na temeno hlavy, pak se spouští dolů na dolní čelist z ní se vrací nahoru pod oko a k nosu. Tam má ještě jednu krátkou větev vnějšímu očnímu koutku.

Syndromy spojené s její poruchou jsou obdobné jako u ostatních drah. Patří ním také potíže s ohýbáním 4. prstce nohy, kolena, potíže se zvedáním pravého čního víčka.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

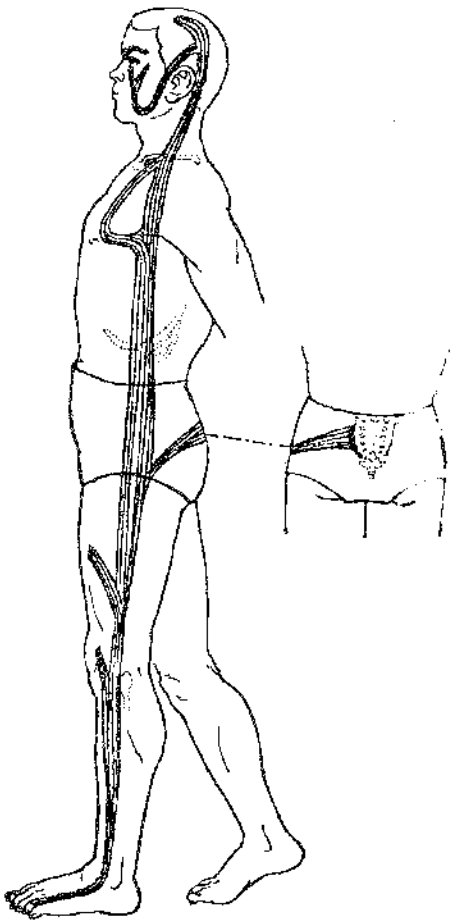

Obr. 166. Šlachosvalová dráha žlučníku.

Šlachosvalová dráha jater

začíná na palci nohy a v dalším kopíruje dráhu své klasické dráhy až ke slabinám, kde končí spojením s pohlavními orgány.

Vedle chorobných symptomů šlachosvalové dráhy jsou to i některé sexuální poruchy, zejména ve smyslu topoření údu.

Léčbu provádíme horkými jehlami do bolestivého místa.

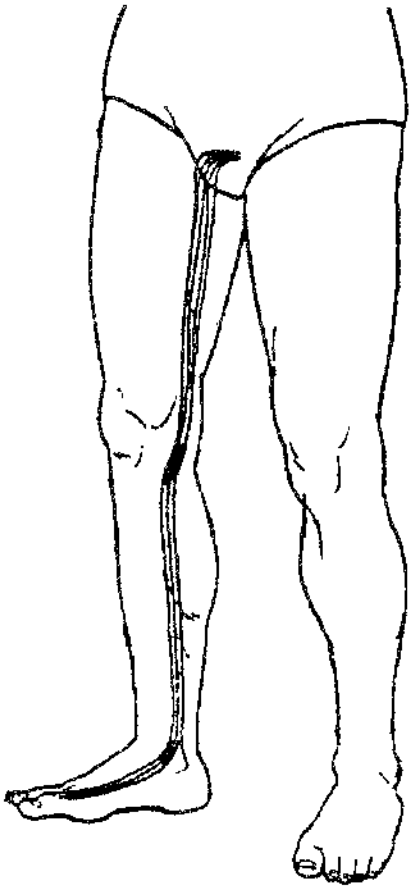

Obr. 167. Šlachosvalová dráha jater.